NOAH GORDON

Autorul cunoscutului bestseller DOCTORUL

Diamantul IERUSALIMULUI

EDITURA VIVALDI

NOAH GORDON

Diamantul Ierusalimului

În românește de Ioana-Ruxandra Fruntelată

Editura VIVALDI București, 2011

Această carte se dedică
LISEI, lui JAMIE și MICHAEL
și lui LORRAINE

Partea I

PIERDEREA

Note și mulțumiri

Zeci de oameni m-au ajutat în procesul de scriere al acestei cărți. Nu voi încerca să-i numesc pe toți, dar trebuie să-i mulțumesc agentului meu literar, Pat Schartle Myer și editorului meu, Charlotte Leon Mayerson, ca și Lisei Gordon și lui Lorraine Gordon, pentru sfaturile lor editoriale. Îi sunt recunoscător lui Albert Lubin, director executiv al Clubului Comercianților de Diamante din New York, pentru că m-a îndrumat în lumea acestor pietre prețioase; Doctorului Cyrus H. Gordon, profesor de studii ebraice la Universitatea din New York, pentru ajutorul dat în domeniul arheologiei; lui Lousia și Emanuel W. Munzer, pentru că și-au reamintit una dintre perioadele cele mai negre din istoria Europei; și doctorului Yigael Yadin din Ierusalim, pentru că a discutat Masada cu mine.

Îi datorez o recunoștință specială lui Yisrael Lazar, profesor și prieten, pentru buna dispoziție și răbdarea cu care mi-a răspuns la întrebări interminabile cu privire la pământul nașterii lui, Israelul.

Toate greșelile care pot apărea în carte referitor la domeniile amintite mai sus îmi aparțin.

1

TAINIȚELE

În fiecare dimineață, Baruch se trezea cu gândul că urma să fie arestat.

Sulul era din aramă bună, care fusese bătută până se subțiase și se înmuiase ca pielea. Îl puseseră într-un sac și-l transportaseră în secret, ca niște hoți, ceea ce și erau, până la o mică grotă aflată la marginea unei miriști. Înăuntru era întuneric, cu toate că cerul albastru intens se contura în deschizătura de la intrare și el umpluse o lampă cu gaz, o aprinsese și o așezase pe o piatră turtită.

Trei dintre conspiratorii mai tineri stăteau afară cu ochi pânditori și un burduf cu shekar și se prefăceau că erau beți. Cel mai bătrân abia îi auzea. Durerea din piept îl chinuia din nou și mâinile îi tremurau pe când se străduia să apuce sula și ciocanul de lemn.

Cuvintele lui Baruch, fiu al lui Neriah ben Maasiah din neamul preoților din Anatoth de pe pământul lui Benjamin, căruia porunca de a duce departe comorile Domnului i-a venit de la Ieremia, fiu al lui Hilkiahu Kohenul, în vremea lui Zedekiah, fiu al lui Josiah, rege al iudeilor, în al nouălea an al domniei sale.

Baruch nu consemnă decât atât în prima zi. Când documentul va fi terminat, cuvintele acestea de început vor reprezenta confesiunea care i-ar putea aduce moartea dacă sulul avea să fie descoperit înainte de venirea invadatorilor.

Dar se simțea obligat să noteze, ca să se știe că nu erau niște criminali

oarecare.

Ieremia îi spusese cum se arătase porunca lui Dumnezeu. Mai clar, Baruch înțelesese că prietenul lui îi spunea că urma să fure din Templu, să ia obiecte de cult din locul sacru.

— Nabucodonosor se joacă de-a războiul cu faraonul. Când hoardele lui vor termina de jefuit Egiptul, se vor îndrepta încoace. Templul va fi ars, iar obiectele vor fi duse de aici sau distruse. Domnul ne-a poruncit să ascundem cele sfinte până când va sosi din nou vremea să le folosim întru slujirea lui.

— Spune-le preoților.

— Am făcut-o. Dar de când îl ascultă casa lui Bukki pe Dumnezeu?

Baruch se îndepărtă șchiopătând, pe cât de repede i-o îngăduia piciorul beteag.

Era pe moarte, dar asta făcea ca zilele rămase să-i pară și mai prețioase. Riscurile îl umpleau de teroare.

Reuși să-și alunge totul din minte până în ziua când nomazii pe jumătate sălbatici, care ocoleau de obicei de la distanță orașul, veniră la porți și implorară protecție. După câteva ore, drumurile către Ierusalim erau sufocate de refugiații care fugeau din calea celei mai teribile armate a lumii.

Ieremia veni la el. Baruch văzu în ochii profetului lumina pe care unii o considerau semnul nebuniei iar alții, iluminarea dată de Dumnezeu.

— Acum îi aud vocea. Tot timpul.

— N-ai cum să te ascunzi?

— Am încercat. Mă caută.

Baruch întinse mâna și-i atinse barba, la fel de albă ca a lui și simți cum i se frânge inima.

— Ce vrea El să fac eu? întrebă.

Mulți fuseseră recrutați. Când se întâlniră, erau în număr de două ori câte șapte și poate de aceea de două ori norocoși, dar lui Baruch îi era teamă că erau prea mulți. Un singur informator îi putea distruge.

Fu uluit să vadă anumite figuri printre conspiratorii împotriva casei lui

Bukki, familia de preoți ce controla Templul. Șimor levitul, capul casei lui Adijah, era păzitorul vistieriei. Hilak, fiul lui, ținea inventarul și avea grijă de conservarea obiectelor de cult, Hezekiah controla păzitorii templului, Zaharia era capul portarilor, iar Haggai avea în grijă turmele de animale. Alții fuseseră aduși de Ieremia pentru că erau tineri, aveau putere și energie.

Nu dură mult până când căzură de acord asupra lucrurilor care trebuiau ascunse:

Tablele legii.

Arca și acoperitoarea ei. Heruvimul de aur.

După aceasta însă, se certară cu aprindere.

Multe dintre cele mai prețioase trebuiau abandonate. Obiectele masive erau condamnate să rămână pe loc. Menora. Altarul de sacrificii. Marea Topită cu taurii ei minunați și stâlpii de bronz ornamentați cu crini și rodii sculptate.

Se învoiră să ascundă Tabernacolul. Era făcut să fie transportat și se păstra strâns și gata să fie mutat.

Ce frumoase erau încuietorile și cuiele tabernacolului, făcute din aur cu nouă sute de ani înainte, de către meșterul Domnului, Bezalel ben Uri!

Veșmântul de acoperit pieptul al Marelui Preot, bătut în douăsprezece giuvaieruri, fiecare donat de unul dintre triburile lui Israel.

Trompetele de aur ce-i chema seara pe credincioși.

Tapiseria străveche, minunat lucrată, ce acoperea Poarta Soarelui.

O pereche de harpe făurite de David, la care cântase el însuși.

Vasele de zeciuială și castronașele de argint în care susura apa.

Vasele de aur de sacrificiu și cele de libație, din aur bătut.

Talanții de argint și aur, agonisiți din taxa anuală de votare de o jumătate de șekel, plătită de fiecare evreu.

— Haideți, să lăsăm talanții și să ascundem mai multe obiecte din cele sfinte, spuse Hilak.

— Trebuie să ascundem și valori lumești, vorbi Ieremia. Într-o zi, ne pot sluji la ridicarea unei noi case a Domnului.

— Sunt bucăți de aur, foarte prețioase, spuse Hilak, privindu-l pe tatăl lui, vistiernicul.

— Care e cel mai valoros obiect dintre cele lumești?

— Un diamant enorm, zise Șimor fără șovăială.

— Un diamant galben, mare, încuviință și, Hilak.

— Să-l ascundem, spuse Ieremia.

Apoi se priviră posomorâți, știind prea bine câte dintre toate bogățiile acelea vor rămâne totuși în voia sorții.

Trei nopți la rând, la jumătatea timpului dintre amurg și dimineață, Hezekiah îi retrase pe ostașii ce păzeau Templul de la Poarta Nouă.

Intrarea principală în Sfânta Sfintelor era folosită numai de către Marele Preot, care intra pe acolo de sărbătoarea Yom Hakippurim-ului, pentru a fi în calea Celui Atotputernic, spre binele oamenilor. Dar mai era o mică intrare la etajul superior al Templului. Din când în când, slujitorii erau introduși pe acolo, pentru a curăța locul sfânt.

Acea intrare le servi și celor paisprezece conspiratori pentru a fura Chivotul și conținutul lui, tablele legii pe care Domnul i le dăduse lui Moise pe muntele Sinai.

Un preot tânăr, pe nume Berechia, fu lăsat până la intrare cu o frânghie. Baruch se ținu la distanță de Sfânta Sfintelor. Aparținea unei familii preoțești, dar se născuse cu un picior mai scurt decât altul, fiind astfel ceea ce se numea un haya nega, o greșeală a lui Dumnezeu. Nu-i era permis să se atingă de obiecte sfinte, această onoare fiind rezervată numai celor fără cusur.

Teama lui Berechia n-o depășea însă pe a lui, pe când îl privea pe tânăr legănându-se încet pe frânghia coborâtă de ceilalți și pipăindu-și locul, ca un păianjen uriaș, în întunecimea locașului sacru.

O lumină slabă plutea dincolo de silueta de pe frânghie și deodată fu capturată de strălucirea unor aripi. Berechia trimise sus mai întâi heruvimul, iar Baruch își feri ochii, pentru că însuși Cel Necuprins stătuse între aceste obiecte solemne în ziua cea mai solemnă, pentru a asculta

rugămințile Marelui Preot.

Apoi acoperitoarea Chivotului. Din aur solid, greu de ridicat.

În sfârșit, Chivotul, cu Tablele legii!

Îl ridicară și pe Berechia, alb la față și tremurând.

— Mi-am amintit de Uzzah, suflă el.

Baruch cunoștea povestea. Când regele David căutase să strămute Chivotul la Ierusalim, unul dintre boii de povară se împiedicase. Uzzah, care mergea alături, apucase cufărul sacru ca să nu cadă, iar Domnul se mâniase și-l trăsnise pe loc.

— Uzzah nu a murit pentru că a atins Chivotul, ci pentru că s-a îndoit de capacitatea Domnului de a-l proteja, spuse Ieremia.

— Nu facem și noi același lucru ascunzându-l?

— Yahwe îl protejează, noi acționăm doar ca slujitori ai Lui, îi spuse tăios Ieremia tânărului. Haide. Lucrarea aceasta e abia la început.

Șimor și Hilak îl duseră direct la comorile și la obiectele sfinte pe care se hotărâseră să le salveze.

Baruch fu cel care văzu sulul de aramă și sugeră să fie luat pentru inventarierea ascunzătorilor. Arama era mai rezistentă decât pergamentul și putea fi curățată ușor dacă devenea impură din punct de vedere ritual.

O cămilă fu împovărată cu chivotul și Mărturia, pentru a le duce afară din Templul lui Solomon și un asin purtă capacul. Părând niște bețe ieșite în afară dintr-o legătură de vreascuri, aripile heruvimului ridicau pânza grosolană cu care erau acoperite.

Baruch fusese ales pentru că era scrib. Ieremia îi spuse să graveze fiecare loc de ascunzătoare pe sulul de aramă și el se întâlni cu fiecare dintre ceilalți treisprezece oameni separat, scrise și apoi îi trimise spre tainițe. Niciun om nu cunoștea vreo altă tainiță, genizah în limba lor, în afară de cea care i se repartizase. Numai Baruch cunoștea toate locurile și obiectele tăinuite acolo.

De ce i se acordase numai lui atâta încredere?

Răspunsul i se arătă într-un atac scurt al bolii, când durerea îi îngheță

respirația și-și văzu mâinile devenind ca niște gheare albastre, golite de sânge.

Ieremia îl văzuse pe Malakh ha-Mavet, îngerul negru, plutind deasupra lui ca o promisiune. Moartea apropiată era direct legată de responsabilitatea care-l apăsa.

Preoții Bukki încă refuzau să recunoască faptul că lumea lor se putea schimba, dar toți ceilalți oameni adulmecau războiul. Zidurile de apărare erau căptușite cu lemne de foc și se aducea ulei, bun de fiert și de aruncat asupra atacatorilor. Izvoarele Ierusalimului erau bune, dar mâncarea nu ajungea. Toate grânele din oraș fură strânse și depozitate în locuri păzite și toate turmele fură confiscate, pentru a preveni oroarea care-i pândea.

Cei care aveau să supraviețuiască asediului meritau toată compătimirea; prin urmare, Daruch nu pierdu timp cu autocompătimirea, deși durerea îl slăbi atât de tare, încât nu mai putea să țină în mână sula sau să ridice ciocanul.

Altcineva avea să-i termine munca.

Dintre ceilalți treisprezece, Abiathar levitul era cel mai înzestrat pentru a fi scrib, dar Baruch începuse să gândească la fel ca Ieremia și-l alese pe Hezekiah. Soldatul nu era un maestru în ale scrisului și i se păru o sarcină grea, dar avea sub comanda lui oameni înarmați cu săbii și avea să piară cu siguranță apărând zidurile, iar secretul va fi uitat odată cu el.

În dimineața în care porțile au fost baricadate, Baruch fu ajutat să ajungă la ziduri și văzu că dușmanul venise peste noapte și-și înălțase deja corturile, ca dalele unui mozaic care acoperea tot orizontul.

Se întoarse împreună cu Hezekiah la grotă și terminară ultimul pasaj.

Documentul acesta a fost găsit într-un puț din pustiu, într-o nișă cu deschidere spre nord; alături, se găseau explicații și un inventar al fiecărui obiect ascuns.

Baruch așteptă ca Hezekiah să graveze ultima literă și să înfășoare

sulul. În afara zidurilor, străinii cu bărbi mici și coifuri ascuțite galopau deja pe poneii lor focoși către orașul lui David.

— Acum, să ascundem sulul, spuse el.

2

OMUL DIAMANTELOR

În biroul lui Harry Hopeman, aflat la un etaj superior, se afla o oglindă cu două fețe care-i îngăduia să privească opulența stabilă în care se scălda compania Alfred Hopeman & Son, Inc. Pereții, covoarele groase și mobila erau de un negru catifelat sau de un gri intens, lumina albă de calitate dădea colecției Hopeman o strălucire fără rival, iar tot magazinul arăta exact ca o cutie căptușită cu catifea.

Vizitatorul era englez și se numea Sawyer. Harry știa că se ocupă cu achiziționarea acțiunilor corporațiilor americane pentru membrii Organizației țărilor exportatoare de petrol. De asemenea, toată lumea știa că achiziția era numai o componentă a treburilor lui Sawyer; el contribuia și la menținerea listei negre a OPEC, a firmelor nord-americane care făceau afaceri cu Israelul.

— Am clienți interesați în cumpărarea unui diamant, spuse Sawyer.

Cu opt luni înainte, un client din Kuweit comandase la Hopeman & Son un colier, după care comanda fusese brusc anulată. De atunci, nu mai vânduseră nimic cuiva din țările arabe.

— Aș fi încântat să vă pun la dispoziție o persoană care să vă arate ce avem, răspunse el, nedumerit.

— Nu, nu e nevoie. Clienții mei doresc un diamant anume, pus în vânzare în Țara Sfântă.

— Unde?

Sawyer ridică o mână;

— În Israel. Doresc ca dumneata să mergi acolo și să-l achiziționezi.

— E drăguț să fii căutat.

— Doar sunteți Harry Hopeman, ridică Sawyer din umeri.

— Cine sunt clienții?

— Nu am libertatea de a spune. Sper să mă înțelegeți.

— Nu mă interesează, conchise Harry.

— Domnule Hopeman, ar fi o călătorie scurtă, care v-ar deschide uși importante și v-ar aduce o grămadă de bani. Suntem oameni de afaceri. Vă rog să nu lăsați politica să…

— Domnule Sawyer, dacă patronii dumitale vor să lucrez pentru ei, trebuie să mi-o ceară personal.

Vizitatorul oftă:

— Atunci, bună ziua, domnule Hopeman.

— La revedere, domnule Sawyer.

Dar omul se întoarse:

— Poate mi-ați putea recomanda pe cineva a cărui capacitate de expertiză se compară cu a dvs.?

— Și atunci, compania mea ar fi ștearsă de pe lista celor boicotate?

— Ce listă? pară Sawyer cu abilitate.

Dar i se indicase să încheie o tranzacție, așa că pe buze îi înflori un zâmbet.

Harry zâmbi și el:

— Mi-e teamă că sunt unic în branșă, spuse.

Nu mai avu vreme să se gândească la întrevedere în timpul după-amiezii.

Pe birou avea inventare și rapoarte de vânzare, exact hârțogăria pe care o ura.

Bărbatul care conducea întreprinderea de șlefuire a diamantelor de pe Strada 47 Vest și femeia care dirija elegantul magazin de comercializare en detail de pe Bulevardul 5 al firmei Alfred Hopeman & Son erau antrenați astfel încât să nu aibă nevoie de el.

Faptul acesta îi permitea să se ocupe de sectorul imobiliar și să încheie tranzacții cu cei câțiva clienți personali – cei foarte bogați, care cumpărau bijuterii rare sau curatorii muzeelor în căutare de pietre prețioase cu semnificație religioasă sau istorică. Acestea erau zonele de interes care aduceau profiturile cele mai ridicate, dar astfel de tranzacții nu se încheiau în fiecare săptămână. Inevitabil, erau și zile ca aceasta.

Spații pline cu aer stătut.

Formă un număr de telefon fără să mai ceară legătura prin secretară.

— Bună. Pot să trec puțin pe acolo? Oare ezitase ea înainte de a accepta?

— Bun, încheie conversația.

Stătea întins cu obrazul apăsându-i greu marginea saltelei, iar femeia de lângă el, cu părul revărsat pe pernă, îi spuse că voia să se mute.

— Unde?

— Într-un apartament mai mic, care să fie al meu.

— Dar aici e al tău.

— Nu mai vreau să stau aici. Nu mai vreau cecuri, Harry.

Trebuise să ridice vocea ca să se facă auzită peste sonorul televizorului. Insista să dea drumul la televizor ori de câte ori făceau dragoste, pentru că apartamentul ei, deși scump, avea pereți subțiri. În tonul ei nu se simțea mânia.

— Ei, ce mai e și asta?

— Am citit despre căprioare. Tu știi ceva despre căprioare, Harry?

— Habar n-am.

— Nu-și fac de cap deloc, numai atunci când sunt la rut. Atunci, cerbul sare pe orice căprioară și după ce termină, fuge de ea.

— Pare foarte greu să ții un cerb pe loc.

Ea nu zâmbi:

— Nu observi o anume… similitudine?

— Așa fac și eu, dispar în tufișuri?

— Harry Hopeman nu e un animal, el e un om de afaceri. El are grijă de lucrurile lui, ca să le poată folosi din nou. *Atunci* pleacă.

El mormăi.

— Eu nu sunt un lucru, Harry.

El ridică fruntea:

— Dacă te simți atât de… *folosită*, cum explici ultimele două luni?

— Am fost atrasă de tine, spuse ea calmă, apoi îl privi: Părul tău de culoarea bronzului, cu șuvițe roșcate. Și tenul tău e genul pe care și l-ar dori aproape orice femeie.

— Ar trebui să se bărbierească de două ori pe zi.

Ea nu zâmbea:

— Ai dinți ca ai unei fiare. Până și nasul tău de fotbalist erou.

— M-a lovit un tip, clătină el din cap. S-a întâmplat demult.

De data aceasta, ea râse:

— Ți se potrivește. Pentru tine, micile tragedii ale vieții devin achiziții.

Îi atinse firele negre de păr de pe încheietură cu vârfurile degetelor:

— Numai când mă uitam la mâinile tale, deveneam… Ai mâini cât se poate de perfecte. Atât de stăpânite. Întotdeauna mă opream din lucru ca să te privesc ținând o perlă sau o bijuterie. Eram gata să te întâmpin cu mult înainte ca tu să o știi, zâmbi ea. Am crezut că te voi opri în loc. Așa de tânăr și cu atâția bani. Atât de frumos, în felul tău jovial. Știam că nevasta ta trebuia să-și fi pierdut mințile când a plecat de acasă.

El o privi lung.

— Aveam de gând să aștept exact momentul potrivit pentru a câștiga premiul întreg.

— Nu există asemenea premiu, spuse el. Nu mi-am dat niciodată

seama că doreai să câștigi ceva.

Degetele care-i dactilografiaseră cândva scrisorile îi atinseră acum obrazul:

— Niciodată nu va fi momentul potrivit. Ai nevoie de mine, Harry? Mă dorești tu cu adevărat?

El se simți cuprins de remușcări:

— Ascultă, începu, chiar trebuie să trecem prin asta? Ea dădu din cap. Numai ochii o trădau:

— Îmbracă-te și ia-ți la revedere, Harry, îi spuse, aproape cu blândețe.

Strada 47, între bulevardele 5 și 6, h purtase pașii și-i dăruise mângâiere încă de când era foarte tânăr și alerga la fel de tare ca toți ceilalți tineri care doreau să intre în lumea diamantelor. Cvartalul cel mai bogat din lume era o îngrămădire de fațade de prăvălii ponosite și clădiri vechi, care-i aminteau de un pustnic ce ar fi păstrat desagi de galbeni sub pat. Mai erau și câteva ciudățenii în peisaj – o librărie veche și faimoasă, o papetărie. În rest, numai industria diamantelor, făcându-se auzită mai puternic decât în partea de sus a orașului, unde Harry Hopeman se simțea acasă.

Trecu pe lângă un tânăr abia ieșit din adolescență, care se agățase de un om ce i-ar fi putut fi bunic. Cei doi stăteau în fața unei vitrine cu o firmă ștearsă și zdrențuită:

SOLICITĂRILE LA ADRESA PIETONILOR
SUNT ÎMPOTRIVA
LEGII CODUL ADMINISTRATIV
435–10.1
COMITETUL DE SUPRAVEGHERE AL BIJUTIERILOR

— Nu, dar am ceva asemănător. Vă ofer un târg extraordinar, spunea băiatul cu sinceritate.

Harry rânji, amintindu-și de ucenicia lui pe aceleași trotuare. Magazinele en-detail erau doar niște anexe. Adevărata Stradă 47 se afla printre micile grupuri de evrei ortodocși ce stăteau pe pavaj, ca niște insule în mijlocul valului de cumpărători, Quakeri semiți în lungi caftane din postav bej și pălării largi, tivite cu blană, numite *streimel*, sau în costume moderne, negre sau albastre-închis. Îi salută dând din cap pe cei pe care-i cunoștea. Unii examinau conținutul unor pachețele învelite în hârtie, părând niște băieți care fac schimb de mărunțișuri, dar de aici câștigau atât cât să-și țină copiii la școală și să-i trateze, să plătească chiriile și mâncarea și admiterea la sinagogă, printre membri.

Un trecător obișnuit nu avea cum să știe la ce se uitau. Diamantele sunt calea cea mai ușoară de a depozita o sumă uriașă de bani într-un spațiu infim. În cea mai mare parte, aceștia erau intermediari care luau pietre prețioase de la importatori ca tatăl lui Harry, de multe ori pe credit, și le vindeau bijutierilor de la magazine. Majoritatea nu aveau un salon de prezentare și nici măcar un birou. Când vremea era proastă, intrau într-o cafenea și negociau în fața unei cești sau pe coridoarele sau în salonul Clubului Comercianților de Diamante, în al cărui safe cei mai mulți își și păstrau bunurile peste noapte.

Unii promovau și dobândeau una din gheretele care se aliniau de-o parte și de alta a străzii. Puțini dintre ei se avântau spre întreprinderi mai îndrăznețe. Unele dintre cele mai mari averi din America fuseseră începute aici, cu un negociator de diamante care stătea pe trotuar, cu biroul în buzunar, cumpărând și vânzând cu grijă, târguindu-se în idiș și folosind strângerea de mână în loc de contract.

Harry urcă pe Bulevardul 5 către cealaltă față a afacerilor cu diamante, oprindu-se puțin la Tiffany & Co. ca să admire o piesă din vitrină, un solitar alb, probabil de 58 de carate, fixat într-o broșă. Era impresionant, dar nu era un diamant în jurul căruia să poată fi

creată o legendă. Iar profesia lui era plină de legende.

Se bucura să zărească chiar și pentru o clipă o rază din strălucirea pietrelor fabuloase. Poveștile copilăriei lui fuseseră cronici reale despre Colierul Reginei, Marele Mogul, Orloff, Steaua Neagră a Africii, Munții Splendorii, Cullinan. Unele dintre aceste mărețe diamante, ascunse bine în safeuri, nu fuseseră văzute decât de câțiva ochi de-a lungul secolului. Dar bărbații care se adunau în apartamentul tatălui lui să bea ceai negru în după-amiezile de duminică vorbeau despre ele de parcă le-ar fi cunoscut îndeaproape, pentru că auziseră descrieri amănunțite de la părinții lor.

Unele dintre vechile familii de giuvaiergii supraviețuiau și se răspândeau cam în același fel cu cioturile de lemn purtate pe Hudson. Se fixau și se înmulțeau. Când se înghesuiau prea tare, membrii mai tineri ai familiilor se mutau în arii noi, până când ramurile franceze, engleze, germane, italiene, olandeze și belgiene ale aceleiași familii cuprindeau toate afacerile cu diamante. Câțiva dintre negustorii de azi își puteau face arborele genealogic până în urmă cu multe generații, lucru ciudat într-o epocă în care oamenii nu mai știu de obicei nimic nici despre străbunicii lor. Oamenii aceștia aveau, așa cum se spune în idiș, *yikhus avot,* noblețea vechimii. Alfred Hopeman, tatăl lui Harry, vorbea cu siguranță despre descendența familiei din Lodewyk van Berken.

Până la șlefuitorul acesta evreu din Bruges, diamantele străluciseră numai printr-un capriciu fericit al naturii; singurul mod de a le da un luciu oarecare era să le frece unul de celălalt. Van Berken era un matematician instruit. În 1467, el concepu un aranjament precis al fațetelor, pe care-l aplică pe suprafața pietrelor folosind un disc rotitor rapid, presărat cu praf de diamant impregnat cu ulei de măsline. Era capabil să șlefuiască orice diamant, dându-i la iveală flacăra interioară și păstră metoda lui în familie, ținând-o secretă. Rudele pe care le pregăti el însuși fondară

industria de diamante olandeză și belgiană și deveniră furnizori ai curților regale europene. Unul dintre ei chiar tăie un giuvaier – cunoscut ulterior în profesie sub numele de Diamantul Inchiziției – în schimbul vieții unui văr spaniol, care urma să fie ars pe rug pentru erezie.

Acestea erau poveștile pe care le asculta Harry când alți copii ascultau basme.

În vara celui de-al doilea an al lui la universitatea din Columbia, călătorise pentru prima oară în Europa. La Antwerp, unde cea mai mare parte a economiei se sprijină pe industria de diamante, descoperise statuia lui Lodewyk van Berken. Maestrul era sculptat purtând îmbrăcămintea specifică profesiei lui. Stătea cu mâna stângă în șold, privind critic un diamant pe care-l ținea între degetul mare și arătătorul de la mâna dreaptă.

Examinându-i trăsăturile joviale, Harry nu găsise o asemănare de familie prea pronunțată. Totuși, era conștient de faptul că tatăl lui îl învățase să șlefuiască giuvaieruri după metoda lui van Berken, rămasă practic neschimbată după aproape cinci secole. Metoda fusese însușită de Alfred de la înaintașii lui și aceștia o preluaseră de la ai lor, tot așa, până când se ajungea la van Berken.

— Chiar sunteți rude? îl întrebase o fată, care călătorea împreună cu el de câteva zile.

Era sigură pe ea și blondă, o adevărată nepoată de preot episcopalian. Semiții i se păreau teribil de exotici, iar el profita de această impresie cât putea.

— Așa spune tatăl meu.

— Fă prezentările.

Grav, el o prezentase statuii.

După o săptămână, când ajunseră în Polonia la Auschwitz, unde fuseseră ucise rudele cehe ale tatălui lui, fu copleșit de tristețea cu care evreii morți, sânge din sângele lui, comunicau cu el, iar fata cea blondă și rece îl surprinse cu o reacție emoțională: făcu o criză de

isterie. La Antwerp însă, avea încă asupra istoriei viziune a unui comic TV:

— Ce nostim, nu seamănă a evreu, spusese ea.

Când ajunse înapoi la birou, avea niște mesaje telefonice. Răspunse unuia din California:

— Harry? Dumnezeu cu Harry! Trăiască Anglia și Sf. Gheorghe!

Vocea care înfiorase milioane de spectatori se auzea nedeslușit. Actorul era printre cei mai activi colecționari de diamante din lume. De asemenea, făcea față unei separații foarte mediatizate.

— Bună, Charles.

— Harry, am nevoie de ajutorul tău. Sunt pe piață.

Se întreba dacă actorul dorea un simbol al reconcilierii sau o amintire pentru un capriciu trecător.

— Mare, Charles? Sau intim și fermecător? întrebarea fu înțeleasă și apreciată corect:

— Mare, Harry. Mare și neobișnuit. Ceva absolut remarcabil.

Reconciliere:

— Îmi pare bine să aud asta, Charles. Am nevoie de studiu și gândire. Cât timp avem?

— Tocmai a plecat în Spania. Avem ceva timp până revine.

— Minunat. Charles… adăugă el după o mică ezitare. Mă bucur pentru tine.

— Mulțumesc, Harry, prietene. Știu că ești sincer. Răspunse în continuare apelului unei doamne din Detroit. Aceasta încerca să-și convingă soțul să investească o parte din capitalul lor într-un diamant alb-albăstrui de 38,26 carate.

— Sunteți sigur că este o investiție bună? întrebă ea.

— În ultimii cinci ani, diamantele și-au triplat valoarea.

— Cred că-l voi convinge, zise ea.

Harry nu era prea optimist în privința asta.

Când avea douăzeci și trei de ani, obținuse un mare diamant alb indian contra unei chitanțe. I se acordase credit doar pentru că

intermediarul îl cunoștea pe tatăl lui de ani de zile. Îl vânduse în mai puțin de două săptămâni, unei petroliste bogate din Tulsa, Oklahoma. Pe parcursul tranzacției, care marcase începutul succesului lui, avusese experiența unei senzații aproape sexuale. Și-o definise ca o „gâdilare plăcută", dar nu era atât un sentiment fizic, cât desfășurarea acută și intensă a puterii de intuiție.

De data aceasta, pasivitatea radarului lui personal îi indica faptul că doamna din Detroit nu era o clientă potențială.

— Nu-l presați, doamnă Nelson. O piatră atât de mare nu se vinde ușor. Vă va aștepta.

— Ținem legătura, răspunse ea oftând.

— Așa să faceți.

În continuare, sună la Saul Netscher de la S.N. Netscher & Co., Inc., importatori și exportatori de diamante de valoare industrială.

— Harry, un bărbat pe nume Herzl Akiva vrea să se întâlnească cu tine.

— Herzl Akiva?

Harry răsfoi printre hârtiile cu mesaje și-l găsi:

— Da, m-a sunat. E un nume israelit, spuse el resemnat.

Netscher, cel mai apropiat prieten al tatălui lui, smulgea zdravăn când smulgea pentru caritate și era un neobosit colector de fonduri pentru Israel.

— E la biroul din New York al unei firme de textile. O să te întâlnești cu el, nu-i așa?

Textile? Harry era mirat:

— Desigur, dacă-ți face plăcere.

— Îți mulțumesc. Când ne vedem?

— Hai să luăm masa de prânz împreună. La sfârșitul săptămânii? Nu, asta nu-mi convine mie. Cel mai bine ar fi la începutul săptămânii viitoare.

— Când dorești. Știi sistemul meu. Îl las pe taică-tău să-și bată capul să te crească și eu îmi rezerv doar momentele plăcute.

Harry zâmbi. Era foarte atașat de Saul, dar existau uneori și inconveniente în a avea un tată adevărat și încă un bătrân care-și aroga același privilegiu.

— Te sun eu.

— O.K. Păzește-ți sănătatea, băiete.

— *Sei gezunt*, păzește-ți sănătatea, Saul.

Deși nu primise niciun mesaj de la ea, avu un impuls de a-și suna soția:

— Della?

— Harry?

Avea vocea la fel de caldă și vioaie. Fusese căsătorit cu ea destul timp pentru a-i simți reținerea din respirație.

— Ce mai faci?

— Bine, bine. Mă întrebam doar… ai nevoie de ceva?

— Nu cred, Harry. Dar ești drăguț: că te interesezi. Am fost pe la Jeff pe la școală joi, zise ea. Spune că i-a plăcut weekendul cu tine.

— Nu eram sigur. Aveam de lucru duminică.

— Vai, Harry, spuse ea obosită. L-am trimis la școala cu internat cu un an mai devreme, din cauza situației noastre și… i-a fost greu. Separarea și toate celelalte l-au afectat mult.

— Știu. Dar și-a revenit.

— Sper. Mă bucur că m-ai sunat, spuse ea. Putem lua cina împreună? Trebuie să discutăm ceva despre bar mitzvah-ul lui.

— Bar mitzvah? Dumnezeule, dar mai sunt luni de zile până atunci.

— Harry, e absolut esențial să luăm niște hotărâri din timp. Vrei mai bine să ne întâlnim mâine-seară?

— Mâine mă duc la masă la tata. L-aș putea suna…

— Nu, te rog, spuse ea repede. Îi transmiți că-l iubesc?

— Da. Vom vorbi curând despre bar mitzvah.

— Mulțumesc pentru telefon. Vorbesc serios.

— La revedere, Della.

— Pe curând, Harry, îi zise cu vocea ei limpede.

Mașina lui, un Lamborghini, era la un service din estul orașului. Sid Lawrenson, omul lui bun la toate, veni în Manhattan să-l ia cu a doua mașină, un Chrysler de trei ani. Lawrenson ura orașul și conduse repede către nord până când traficul se subție și intrară în ținutul Westchester. Șoseaua pe care o luară cobora într-o vale minunată, mărginită de dealuri umbrite de dafini și rododendroni. Înainte de aleea în serpentină se afla casa portarului, ascunsă de un paravan de stejari înalți, sicomori și cetini. Casa fusese construită pe jumătate la începutul secolului al XVIII-lea, de un patron al companiei Indiilor de Vest. Cealaltă jumătate fusese adăugată după mai mult de un secol, cu atâta măiestrie încât era greu să spui care secțiune era mai veche și unde se îmbinau cele două părți.

— N-am nevoie de tine în seara asta, Sidney, spuse el, coborând din mașină.

— Sunteți… sigur, domnule Hopeman?

Harry dădu din cap. Ruth, soția lui Lawrenson, era o femeie dominatoare și Harry bănuia demult că Sidney avea o prietenă mai puțin aspră pe undeva prin apropiere, probabil în sat.

— Atunci fac niște comisioane.

— Simte-te bine.

Se schimbă în blugi și un pulover și mâncă cina preparată de Ruth Lawrenson. Când cei doi Hopeman se separaseră, menajera cea acră, care-o iubea pe Della, iar pe Harry doar îl plăcea, specificase clar pentru cine le-ar plăcea să lucreze, ei și soțului ei. Dar Della se mutase într-un mic apartament din *oraș* și chema o femeie pentru curățenie doar de două ori pe săptămână, iar cei doi Lawrenson rămăseseră, lucru pentru care și el și Sideny – constată el cu amuzament – trebuia să fie recunoscători.

După masă, urcă în biroul lui confortabil și ticsit de lucruri. O masă de șlefuitor dintr-un colț era încărcată cu ferăstraie, dosare, o

mașină de șlefuit și o colecție de cristale de piatră și pietre semiprețioase în diferite stadii de șlefuire. Restul camerei semăna mai mult a birou decât a atelier. Un pupitru plin de cărți adnotate și manuscrise și rafturi conținând o combinație improbabilă de periodice – *Arheologie Biblică, Giuvaieruri și Minerale, Oriens Antiquus, Jurnalul Șlefuitorului, Arhiva Societății de Explorări Israeliene, Deutsche Morgenländische Gesellschaft Zeitschrift*…

Noaptea se anunța caldă pentru o zi de primăvară. Deschise larg fereastra ca să simtă răcoarea, apoi se așeză și începu să lucreze, completându-și cercetarea pentru o lucrare: „Bijuteriile regale rusești, de la Coroana lui Ivan din Kazan până la Platoșa încrustată a lui Mihail Feodorovici Romanov". Ori de câte ori studia perioada aceea, aprecia în mod deosebit faptul că trăia liber în America secolului XX, la sute de ani după cunoscătorii slavi, care-și puneau până și pe papuci bijuterii și plătiseră pentru tronurile lor sclipind de giuvaieruri cu sângele și oasele a milioane de oameni. Citea repede, făcându-și notițe pe cartonașe de trei pe cinci, cu un scris grijuliu, deși înghesuit; era pentru prima dată în ziua aceea când se simțea fericit.

După câteva ore, o bătaie ușoară în ușă:

— Telefonul, spuse Ruth Lawrenson.

— Ce s-a întâmplat?

De obicei, nu-l deranja niciodată de la lucru.

— De fapt, nu știu. Cineva pe nume Akiva spune că e foarte important.

— Roagă-l să telefoneze mâine la birou.

— I-am spus asta. Insistă că e ceva urgent.

Harry spuse un alo scorțos.

— Dl. Harry Hopeman? Cred că dl. Saul Netscher v-a vorbit de mine.

Vocea avea un accent care-i plăcea lui Harry, trăda o persoană

care învățase engleza ca pe a doua limbă, sub dominație britanică.

— Da. Mi-e teamă însă că acum sunt ocupat.

— Îmi cer scuze, vă rog să mă înțelegeți, dar trebuie să ne întâlnim în legătură cu o problemă de cea mai mare importantă.

— E vorba de afaceri, domnule Akiva?

— De afaceri, domnule Hopeman. După o ezitare: Cineva ar putea spune că înseamnă mult mai mult decât o afacere.

— Veniți la biroul meu mâine dimineață.

— Ar fi foarte necugetat. Nu ne-am putea întâlni în altă parte? E de asemenea urgent să am ocazia să stau de vorbă cu tatăl dumneavoastră, adăugă el după o pauză.

Harry oftă:

— Tatăl meu e practic la pensie.

— Vă rog să-mi acordați răbdare. Veți înțelege totul după ce ne întâlnim.

Harry simțea radarul lui intern:

— Mâine seară voi fi la tatăl meu, strada 63 Est, numărul 725. Veniți la ora opt acolo?

— Splendid, domnule Hopeman. *Shalom.*

— *Shalom*, domnule Akiva, răspunse el.

La ora patru dimineața fu trezit de telefon. Urmă o bolboroseală bilingvă:

— *Pronto?* Dl. Hopeman?

— Alo, alo!

— Dl. Hopeman?

— Da. Cine naiba e acolo?

— Bernardino Pesenti. Cardinal Pesenti.

Cardinalul Bernardino Pesenti era administrator al patrimoniului Sfinției Sale. El avea grijă de comorile Vaticanului, de vastele colecții de artă și de neprețuitele antichități – crucile bătute în pietre scumpe, bijuteriile bizantine, piesele de altar, potirele și altele. În

urmă cu câțiva ani, aranjase ca Harry să achiziționeze coroana strălucind de giuvaieruri a Doamnei de Czenstochowa, o tranzacție care ușurase întrucâtva datoria arhidiocezei Varșoviei și de asemenea, contribuise la splendoarea interiorului în negru și cenușiu al firmei Alfred Hopeman & Son.

— Ce mai faceți, Eminența Voastră?

— Sunt suficient de sănătos pentru a îndeplini însărcinările părintelui sfânt. Dar dvs., domnule Hopeman.

— Foarte bine, Eminența Voastră. Ce pot face pentru dumneavoastră?

— Plănuiți să veniți curând la Roma?

— Nu plănuiam, dar se poate aranja.

— Dorim să ne reprezentați.

— Într-o achiziție?

De obicei, biserica moștenea. Vindea rareori, dar nu-și amintea ultima oară când achiziționase ceva.

— Pentru recuperarea unui obiect furat.

— O bijuterie sau un obiect vechi, Eminența Voastră?

— Un diamant, scos la vânzare în Țara Sfântă.

După o pauză, cardinalul Pesenti adăugă:

— Este ochiul lui Alexandru, domnule Hopeman.

— E îmbrăcat?

Piatra lipsea de decenii întregi, fusese furată din Muzeul Vaticanului:

— Familia mea a avut mult de-a face cu piatra aceasta.

— Știm lucrul acesta foarte bine. A fost tăiat de unul din strămoșii dumneavoastră. Un altul l-a așezat în mitra papei Grigorie pentru sfânta biserică mamă. Tatăl dumneavoastră a curățat o dată atât mitra, cât și diamantul. Acum, am dori să continuați tradiția și să ne faceți acest serviciu. Fiți reprezentantul nostru și aduceți-l înapoi la locul lui.

— Mă voi gândi, spuse Harry.

Urmă o mică tăcere nerăbdătoare:

— Foarte bine, zise Bernardino Pesenti. Ar trebui să veniți să discutăm aici, Roma e caldă și încântătoare la vremea asta. Cum e vremea în New York?

— Nu știu. E foarte întuneric afară.

— Vai de mine! își dădu seama cardinalul.

Harry râse.

— Niciodată nu-mi amintesc, se scuză cardinalul Pesenti. Sper că vă veți putea relua somnul.

— *Prego,* spuse Harry. Vă sun eu peste o zi sau două. La revedere, Eminența Voastră.

— *Buona notte,* domnule Hopeman.

Se sculă din pat și bâjbâi să pună receptorul la loc. Intuiția îi zbârnâia atât de tare, încât aproape că o putea auzi. Stătu pe marginea patului și aștepta să se liniștească, ca să încerce să-și dea seama ce i se întâmpla.

3

ÎNTÂLNIREA

Când înțelesese că dorea să aibă parte și de bucuriile învățăturii și de acțiunea și recompensele afacerilor, își dăduse seama că va avea nevoie de o autodisciplină extraordinară pentru a împiedica una din cele două ocupații să consume timpul celeilalte. O zi de repaus era acceptată întotdeauna fără ezitare de învățatul din el și era bucuros să afle că agenda de la birou era goală. După micul dejun, se întoarse în camera lui de lucru și scrise articolul despre bijuteriile rusești, folosind notițele pe care și le luase în seara precedentă. Lucra cu grijă, rescriind paginile, pregătindu-le de publicare și recitind în timp ce mânca dejunul adus de Ruth Lawrenson pe tavă.

După-amiază, articolul era pus în plic, cu adresa scrisă, gata să fie trimis la *The Slavik Review.*

Se schimbă în trening și adidași, apoi merse prin livada care se întindea de lângă casă până la râu, despărțind pădurile. Când ajunse la poteca de lângă malul apei, începu să alerge, bucurându-se de lucirile râului, ce se zăreau printre copaci. Urma acest traseu de mai mult de trei ani, două mile în josul curentului și înapoi, peste pământul a vreo șase vecini. Rareori întâlnea pe cineva și în ziua aceasta nu întâlni pe nimeni. La întoarcere, mări pasul; când în fața lui se zări casa, alergă cu forță, luptându-se cu aerul de parcă ar fi navigat într-o apă. O căprioară sări din calea lui, tocmai adulmeca printre frunze când îl auzi apropiindu-se cu zgomot. Pieri iute din raza vederii, cu codița albă zvâcnind și el consumă niște oxigen râzând. Mai aflase ceva despre căprioare: îi mâncau merii. Jeff ar fi vrut o pușcă, dar n-avea s-o capete atâta vreme cât trăia Harry.

— Fugi, afurisitule!

Pe când intra transpirat în casă, își dădu seama că ar fi putut la fel de bine să fie și o femelă. Pufăitul lui îi atrase o privire discretă din partea lui Ruth Lawrenson, care nu era de părere că o persoană cu inima zdrobită ar trebui să se amuze vizibil.

Tatăl lui purta un sacou de lână englezească, albastru-marin; cămașă de mătase ajustată, albă de parcă ar fi fost înmuiată în lapte; cravată din flanel castaniu, cu picățele mici de un albastru-stins; pantaloni gri-deschis și pantofi negri de vară, lustruiți, dar nu lucioși. Alfred Hopeman își purta natural hainele impecabil croite, în stil european, un obicei frumos pe care-l deprinsese pe când era director la Hauptmann, una dintre cele mai cunoscute case de diamante din Berlin. Plecase din Germania în 1931, îmbrăcat într-un costum frumos, dar cu un bagaj aproape inexistent. Unul din primele lucruri pe care le făcu la New York fu să-și găsească un croitor. Crima cu răpire a lui Lindbergh nu le ieșise încă din minte americanilor; execuția lui Bruno Hauptmann era destul de recentă pentru a vedea curentul scaunului electric reflectat pe fața oamenilor cărora le era prezentat. Își schimbă numele în Hopeman pe documentele de naturalizare.

Strada 47 era mai crudă și mai zgomotoasă decât Leipziger Strasse din Berlin, dar Alfred se simți acasă acolo de la început, în ciuda hainelor lui croite fără cusur. Evenimentele vieții lui îi arătaseră foarte clar, ceea ce nu văzuse de la început, că era evreu și-i plăcu aerul evreiesc al districtului diamantelor din New York. Munci pentru alții timp de patru ani, gospodărindu-și capitalul și așteptând vremea când avea să-și fie din nou propriul stăpân. Apoi lucră alți opt ani pe strada 47, făcând tranzacții cu diamante, tăind și lustruind. Deși noua companie nu atinse niciodată eminența la modă a atelierului lui german, avu totuși succes. Se consolidase, deși modest, atunci când avuția întinsese mâna și-l atrăsese către ea.

Corporația diamantelor DeBeers controlează 95 la sută din

extracția de pietre prețioase anuală. Numai câteva persoane din interior cunosc adevăratele dimensiuni ale rezervei din care este lăsată pe piață doar o cantitate mică, astfel încât valoarea diamantelor să nu scadă. De zece ori pe an, într-o clădire de birouri de nouă etaje de la extremitatea străzii Fleet din Londra, numită familiar „Sindicatul" și oficial Organizația Centrală de Vânzări, o mare cantitate de diamante neșlefuite sunt separate cu grijă în două sute cincizeci de colecții mai mici, fiecare dintre ele aproximativ egală ca număr, dimensiuni și calitate. Acestea sunt destinate celor „Două sute cincizeci", elita negustorilor mondiali de diamante. Cei favorizați simt invitați să-și aleagă personal diamantele, într-o întrunire numită „vederea", dar nu sunt târguieli și un om de afaceri ia de obicei ceea ce i se atribuie. Mulți stau acasă și primesc pachetele prin poștă, înainte de fiecare „vedere" sau expediere, fiecare dealer trebuie să plătească un milion de dolari organizației. De cele mai multe ori, un cec de returnare însoțește cutia pe care fiecare o primește; pachetul conține pietre netăiate, „brute", în valoare de nu mai puțin de 250 000 și nu mai mult de un milion de dolari.

Selectei fraternități i se adaugă un nou membru numai dacă moartea sau boala severă duc la ștergerea unui nume de pe listă. Alfred nu avea deloc habar că va fi numit printre cei Două sute cincizeci. Bucuria lui când află asta fu repede înlocuită de îngrijorare, când realiză de ce capital avea nevoie pentru a corespunde cerințelor. Dar numele lui pe lista DeBeers se dovedi a fi o garanție suficientă pentru a obține orice sumă. Vându unor angrosiști primele șase cutii de pietre neprelucrate, fără ca măcar să desfacă sigiliile, la prețuri care se dovediră mai mari cu 17 la sută decât suma pe care o plătise corporației DeBeers. În decurs de optsprezece luni, achită toate împrumuturile.

Când Harry deschise noul și modernul sediu Alfred Hopeman & Son pe Bulevardul cinci, preluaseră și atelierul de șlefuit de pe

strada 47 și tatăl lui îi trimitea direct acolo cutiile cu diamante. Faptul acesta reprezenta un avantaj enorm. Harry îi plătea lui Alfred profitul și-și lua partea lui, terminând doar diamante pe alese în propriul lui atelier și vânzându-le pe celelalte en-gros. Cu totul, aranjamentul îl transformă pe tatăl lui într-un pensionar foarte bogat.

— Sunteți gata de ceai, oameni buni? îi chemă Essie.

— A fost o masă atât de bună încât nici nu mă pot ridica.

Talentele culinare ale mamei lui vitrege erau unul dintre puținele subiecte în legătură cu care puteau comunica. Mama lui murise când el avea nouă ani; crescând, își văzuse tatăl alături de o grămadă de femei, unele dintre ele, frumoase. Totuși, la bătrânețe, acesta o luase de soție pe cea mai șleampătă și mai plicticoasă dintre gospodine.

Și nu arătase niciodată atât de mulțumit, fu nevoit Harry să recunoască.

— La ce oră îl așteptați pe omul acela? întrebă Essie.

— În jur de opt.

— Ar trebui să anunț la intrare. De când cu jafurile, au devenit foarte stricți, slavă Domnului.

— Îl cheamă Herzi Akiva. Au fost jafuri pe aici?

— Domnul Akiva, o auzi strigând de pe scară. Nu la noi, la vecini.

— În clădirea asta? își privi el tatăl.

Alfred ridică din umeri.

Când Harry avea unsprezece ani, degetele lui rășchirate găsiseră într-o zi niște umflături ciudate într-un vas cu vaselină din sertarul de jos din dreapta de la biroul tatălui lui. Chiar dedesubtul gelului unsuros se afla o piatră enormă și brută, cu cele două treimi din partea de jos pictate în auriu, ca suprafețele unui ban crescut fără măsură. Sub el erau ascunse șase mici diamante galbene. Întrebat, Alfred îi spuse că piatra cea mare era falsă, un port bonheur dăruit

de tatăl lui, pe care îl păstra pentru a-i convinge pe eventualii hoți că vasul conținea fleacuri. Pentru că, în ciuda dimensiunii mici, cele șase diamante galbene erau de o calitate excelentă și valorau o mulțime de bani. Harry nu putu să nu fie neîncrezător cu privire la cutia pe care o dăduse la o parte de atâtea ori, căutând scoci, agrafe de hârtie și alte obiecte prețuite de el.

— De ce stau acolo? își întrebă el tatăl.

— Nu contează.

Dar Harry se ținu după el cu încăpățânare. În cele din urmă, află că o cutie similară îi permisese lui Alfred să fugă din Germania:

— Animalele în cămăși maronii, sper să fi murit de holeră, așteptau la magazin să mă aresteze.

Harry îl privea fix, simțind parcă prezența naziștilor.

— Nu te mai apropia de biroul meu, ce naiba! Ai înțeles?

După câțiva ani, Harry găsise prezervativele lui Alfred într-o cutie de pantofi închisă. Lista mai multor articole de acolo fu observată, cutia dispăru și Harry fu scos din clasă în ziua lui de studii ortodoxe pentru a avea convorbiri rigide despre sex cu dl. Stembane, psihologul școlii. Dar cutia cu vaselină nu dispăru. Rămase tot în sertarul din dreapta jos, tatăl lui alegând să împartă cu el responsabilitatea cunoașterii. Harry recunoscu în asta un compliment. Secretul îl făcea diferit față de ceilalți copii de la școală. Nu mai deschise niciodată cutia. Era suficient că știa că e acolo și știa ce conține. Diamantele din birou nu stârniră discuții până când, cu ani mai târziu, își dădu seama că nicio companie de asigurări din New York nu va scrie polițe pentru giuvaierurile ascunse de ochiul hoților într-o cutie de vaselină.

Îi ceru lui Alfred să le păstreze în safe-ul de la magazin. Tatăl lui refuză și urmă o ceartă.

— Jafurile, spuse el.

Alfred îl ignoră:

— Când o să-mi văd și eu nepotul?

— Nu te evită, e doar ocupat cu școala.

— Școala goilor. Și Della?

— Am vorbit ieri cu ea. Ți-a transmis dragostea ei.

Alfred dădu acru din cap și oftă, tocmai când sună încet telefonul.

— Urcă scările, anunță Essie.

— Ce putem face noi pentru un textilist? întrebă Harry. Herzl Akiva era de statură mijlocie, cu părul înspicat cu fire albe și cu o mustață subțire, aproape complet căruntă:

— N-am lucrat decât puțin în industria textilă; sunt trimis guvernamental, domnule Hopeman.

Alfred se înclină spre el:

— Guvernul Statelor Unite?

— Guvernul Israelului.

— Dacă te-a trimis prietenul meu, Netscher, înseamnă că vinzi acțiuni israeliene.

— Nu fac asta, zâmbi Akiva. Ce știți despre manuscrisul de aramă? îl întrebă pe Harry.

— Sulul de aramă de la Marea Moartă?

Akiva încuviință din cap.

— A fost descoperit la începutul anilor ’50, puțin mai târziu decât fragmentele de pergament. Nu se află la Ierusalim, la Altarul Cărții, cu celelalte suluri de la Marea Moartă. Acesta e la Amman, nu-i așa?

— În muzeul iordanian. Sunteți familiarizat cu conținutul textului?

— Se descriu locuri unde au fost ascunse relicve și comori. Parcă e și o controversă nerezolvată, nu? Nu se știe dacă valorile înregistrate pe listă provin din Templu sau sunt ale comunității monastice din Qumran.

— Părerea dumneavoastră?

Harry ridică din umeri:

— Depășește specializarea mea. Dar mi s-a părut întotdeauna

improbabil ca cei din Qumran să fi acumulat bogății de valoarea și proporțiile celor descrise acolo.

— Dacă v-aș spune că a mai fost găsit încă un sul de aramă? Și că acesta întărește opinia că Templul a fost sursa bogățiilor ascunse?

Harry auzi respirația grea a tatălui lui în tăcerea care urmă:

— Vreți să spuneți că e adevărat?

— Da, zise Akiva.

Le povesti apoi că, în urmă cu mai mult de un an, David Leslau, profesor de istorie biblică la Colegiul Unional Ebraic din Cincinnati, săpase la zidul sudic al Celui de-al Doilea Templu din Ierusalim. La nouăsprezece picioare și jumătate adâncime, găsise rămășițe – cioburi, monede și câteva unelte manuale. Cu șase picioare mai jos, săpătorii lui dădură peste o nișă deschisă, construită de inginerii regelui Irod.

— Instinctul arheologului l-a îndemnat să urmărească drumul nișei până la perete, pentru a găsi dovezi cu privire la nașterea și moartea marelui templu al lui Dumnezeu, continuă Akiva. Dar era interzis. Luni întregi a completat formulare și a așteptat învoirea oficială de a săpa în acel loc. Studenții ortodocși au aruncat de două ori cu pietre în oamenii lui și a trebuit să cheme poliția ca să le asigure protecție. Aflase că în cartierul arab circula zvonul că săpăturile urmăreau să facă un tunel către Templu, ieșind, se presupunea, chiar lângă Domul Pietrei și acolo urma să fie așezate explozibile care aveau să distrugă Moscheea lui Omar.

Nu mai așteptă decizia oficială. Urmă secțiunea nișei care se depărta de locul Templului. Se îndreptă către sud, către orașul lui David. După aproape șaptezeci de picioare, Leslau văzu că cei care făcuseră nișa o legaseră cu un canal de scurgere mai vechi, un sistem centrat în jurul unei galerii alcătuite din roci masive, fiecare dintre ele scobite în centru, în jurul forajelor, pietrele fuseseră îmbinate cu ingeniozitate, astfel încât să creeze o țeavă, imensă, bine

îmbucată.

Leslau intră în galerie cu o torță electrică și nu văzu nimic deosebit, în afara faptului că în partea de sus, una din pietrele mari fusese înlocuită cu două mai mici. Dar când oamenii lui dădură la o parte cele două pietre, găsiră înăuntru ceva ce semăna cu tubul ruginit al unei pipe. Era un sul de aramă, încheie israelitul, privindu-i pe cei doi.

— Imposibil, spuse Harry fără intonație.

Akiva aștepta o explicație.

— Corespondez regulat cu Max Bronstein, cel mai apropiat coleg al lui Leslau de la facultate. În mod sigur mi-ar fi spus ceva.

— Li s-a cerut să păstreze tăcerea, din motive politice, spuse Akiva. Atât Vaticanul, cât și comunitatea evreiască din Israel se opun oricăror descoperiri care adaugă greutate pretenției evreilor asupra Ierusalimului de est și n-au încetat nicio clipă să acționeze pentru a putea fi declarat oraș internațional. Leslau a găsit sulul într-un moment când Biserica și Moscheea lui Omar își concertaseră eforturile diplomatice pentru a scoate în afara legii orice săpături arheologice la Templul de pe munte. La început, s-a crezut că descoperirea poate fi anunțată după ce se mai liniștesc lucrurile. Numai că, între timp, manuscrisul a fost tradus.

Harry încuviință:

— Descoperirea sulului pe munte ar fi stânjenitoare pentru Islam, le-ar aminti acut arabilor că templul a fost acolo înaintea moscheii. Pe deasupra, să dai publicității un text despre o comoară ar însemna să-i stârnești pe toți în goana după aur, atât pe aventurieri cât și pe învățați.

— Există un motiv și mai întemeiat de a păstra secretul, spuse Akiva. Unele dintre *genizot,* tainițele rituale, par a fi în deșertul samarian, undeva la est de Nablus.

Harry fluieră de uimire.

— Nu înțeleg, spuse Alfred.

— Regiunea se află acum în partea de vest, acolo unde unii așteaptă să li se permită să formeze un stat palestinian, spuse încet Akiva. Nu e deloc locul potrivit unde dușmanii noștri ne-ar lăsa să descoperim vechi obiecte evreiești. O asemenea faptă ar întări pretenția istorică a Israelului modern asupra teritoriilor ocupate.

În ultimul an, un egiptean a contactat occidentali de încredere din Iordania, încercând să vândă două pietre prețioase. Spune că pietrele au o semnificație biblică.

— Aha, aici venim la *noi*, înțelese Alfred, aprinzându-și o țigară.

— Una dintre pietre este un granat roșu.

Alfred Hopeman zâmbi:

— Nu ne ocupăm decât rareori de pietre semiprețioase.

Akiva dădu din cap:

— Veți fi mult mai interesați de cealaltă piatră. E un diamant mare, galben, de felul pe care dumneavoastră le numiți canari.

— Și de ce vă interesează acest canar? întrebă inocent Alfred.

— V-am spus deja că sulul de aramă este o listă a comorilor care au fost luate din Templu și ascunse. David Leslau crede că acest diamant canar este una dintre acele comori.

— Din Templu?

Harry era obișnuit să lucreze cu pietre prețioase cu semnificație religioasă, dar gândul că aceasta provenea din Templu îl umplea de venerație.

— Leslau spune că bănuiește locul unde se afla ascunzătoarea rituală a diamantului; e vorba de o taină violată.

— Cât de mare e piatra? mormăi Harry.

— E mare, răspunse Akiva consultând un carnețel. Are două sute unsprezece carate.

Alfred Hopeman îl privea ciudat:

— E Diamantul Inchiziției, spuse el deodată. L-am avut în safe-ul meu de la Berlin timp de trei luni. Cred că era prin 1930,1931.

— Se pare că era în 1931, confirmă Akiva. Dacă e vorba de aceeași

piatră. Negustorii o numesc Diamantul din Kaaba.

— Așa-i spun musulmanii, zise Alfred, după clădirea din Mecca spre care se întorc toți mahomedanii când se roagă. Când a fost în posesia bisericii catolice, i s-a spus Ochiul lui Alexandru, după numele unuia dintre papi. E un diamant și jumătate, domnilor, are 211,31 carate și e tăiat în 72 de fațete. Mi s-a dat pentru șlefuit în 1931, de către firma Sidney Luzzatti&Sons din Neapole. Era așezată într-o acoperitoare din aceea de cap, cum le spune, Harry?

— Într-o mitră. Mitra lui Grigorie.

— Da. Bineînțeles, după câțiva ani, un hoț oarecare a smuls piatra din mitră și a ieșit cu ea din muzeul Vaticanului. Atunci am auzit ultima oară ceva de ea, până acum.

— A fost furată de la Vatican în '46, zise Akiva și achiziționată discret în '49 de Farouk al Egiptului.

— Ah, comentă laconic Alfred.

— Cu asta, povestea se încheie, îi spuse Harry tatălui lui, care i se părea cam năucit. Tată, te simți bine?

— Da, da, sigur.

— Nu a fost înregistrat de guvernul egiptean printre obiectele abandonate de Farouk când și-a părăsit tronul, spuse Harry. Am studiat cataloagele licitației Farouk. Avea unele articole minunate, dar cele mai multe erau șocant de proaste, avea un gust teribil. Singura colecție de seamă era cea pornografică.

— Asta-i pentru băieței, bombăni Alfred. Un bărbat poate face multe cu o femeie, restul sunt contorsiuni.

Alfred nu era în apele lui; își frământa obrazul cu degetele:

— Dumnezeule! spuse.

— Așa e, nu era în inventarul licitației, spuse și Akiva, privindu-l pe Harry. Dorim să obțineți dumneavoastră diamantul.

— Trebuie să stați la coadă, răspunse Harry.

Essie intră cu o tavă de plăcinte, urmată de o fată cu serviciul de cafea, dar se opri deodată și țipă.

Urmărindu-i privirea holbată, văzu partea stângă a feței tatălui lui arătând ca un aluat în care nu era suficientă făină, ochiul i se închidea, iar gura se scufunda către bărbie.

— Tată? șopti Harry.

Nu știa ce se întâmplă în corpul omenesc în timpul unui accident cerebral, dar vedea că tatăl lui tocmai suferea unul.

Alfred se clătină și el îl prinse. O bucată de plăcintă căzuse de pe tavă și Essie se aplecă mașinal și o culese de pe covor.

— Oprește-te! strigă Harry către fata durdulie și înfricoșată. Cheamă doctorul.

Își ținea tatăl strâns în brațe, legănându-l.

Ce-i făcea, bătrânul ticălos!

Părul alb avea un gust degradat sub buzele lui. Unul dintre ei, el sau tatăl lui, începuse să tremure.

4

CARNETELE LUI ALFRED

Îl duseră pe tatăl lui într-o rezervă aflată la capătul unui coridor unde se auzea bâzâitul monitoarelor cardiace. Alfred nu i se mai părea acum arogant fiului său. Avea partea stângă a trupului paralizată. Nu-și purta proteza dentară; căsca mult și când expira, buza superioară pufnea și flutura într-un mod nesuferit pentru Harry.

O doctoriță rezidentă veni și se aplecă deasupra patului:

— Domnule Hopeman, spuse ea tare, dar pacientul rămase inconștient.

După ce plecă doctorița, încercă și Harry:

— Tată!

Ochii bolnavului se deschiseră mari, fără să-l vadă:

— *Doktor Silberstein, ich bitte um Entschuldigung,* vă cer iertare.

De ce începuse tatăl lui să implore iertarea în limba germană și cine era Silberstein? Alfred plutea pe apele unui vis, purtând conversații fără destinatar, ininteligibile.

Plămânii i se umpluseră cu fluide care ieșeau în spume când respira și cineva din personal îi aspira toxinele prin nas, cu un mic furtun urât.

După un timp, ochii deschiși întâlniră fața lui Harry și i-o cercetară cu lăcomie:

— Eu…

Alfred încercă să șoptească ceva, dar nu *reuși* să scoată niciun sunet. Ochii i se holbară *și* mâinile se agitară pe cearșaf. Încerca să-i spună ceva fiului lui, cu disperare. Harry îi ridică perna și-i duse un pahar cu apă la buze, dar tatăl lui era prea slăbit ca să bea. Totuși,

lichidul umed îi redărui vocea:

— …ar fi trebuit să-ți spun…

— Ce, tată?

— …iamantul Inchiz…

— Nu mai vorbi, odihnește-te, tată.

— Defect.

Alfred se străduí să vorbească, dar eșuă.

— Diamantul are un defect?

Bătrânul închise strâns ochii, apoi îi deschise repede.

Harry vru să se asigure:

— Diamantul Inchiziției are un defect?

Tatăl lui dădu din cap, respirând greu.

— Nu-mi pasă, zise Harry. La naiba cu diamantele. Odihnește-te, ca să te faci bine. Ai înțeles?

Alfred căzu pe spate *și* pleoapele i se închiseră grele. Așezat lângă pat, Harry dormi *și* el. În curând, rezidenta îi atinse umărul cu nervozitate. Când se uită la pat, era ca și cum tatăl lui ar fi plecat la o plimbare și și-ar fi lăsat corpul acolo.

Jeff veni acasă îmbrăcat cu un costum stânjenitor, care-i rămânea prea mic. Se duse la Harry și-l îmbrățișă fără să vorbească. Îl trimiseră înapoi la școală imediat după înmormântare, iar băiatul protestă, dar se simți ușurat. Della îl iubise pe bătrân și plânse amarnic la groapă. Respectă *și* ea *shiva,* doliul ritual, împreună cu Harry și Essie. Încălțați cu papuci, primiră vizite așezați în fața oglinzii acoperite, pe bănci din placaj de la compania de pompe funebre. Când era copil, toată lumea stătea pe cutii tari de lemn într-o casă *shiva,* respectând principiul conform căruia cei îndoliați nu trebuie să caute confortul. Băncile acelea reprezentau o adaptare modernă la tradiție. Totuși, ar fi preferat să stea pe o cutie adevărată. În primele două seri, apartamentul tatălui lui fu vizitat de oameni de meserie, care-și vorbeau grav în engleză, idiș, ebraică,

franceză și flamandă. Murmurul poliglot semăna cu cel de la Bursa Diamantelor atât de mult încât îi aducea o mângâiere.

Essie intenționa să respecte tot doliul de șapte zile, dar în cea de-a treia dimineață, Harry se simți prins în capcană. În după-amiaza aceea veni și Akiva.

— Sper că faptul că am răscolit amintiri vechi n-a contribuit la agravarea bolii, spuse el.

— Avea tensiune foarte mare și nu-și lua niciodată medicamentele, în ciuda cicălelilor soției. Doctorii spun că era inevitabil.

Israelitul păru ușurat.

— N-ați mai apucat să-i spuneți ce doreați.

— Doream să vă informeze pe scurt pe dumneavoastră în legătură cu Diamantul Inchiziției. Am dori ca dumneavoastră să cumpărați piatra respectivă.

— Și alte persoane ar dori asta.

— Sunteți evreu, domnule Hopeman. Doar nu aveți de gând să reprezentați pe altcineva în această chestiune, nu?

— Probabil că nu, oftă Harry.

— Israelul e o femeie obosită, cu trei pretendenți, zise Akiva. Evreii simt căsătoriți legal cu ea – din 1948, avem drept legal asupra trupului ei, ca să spunem așa. Arabii și creștinii, amanți geloși, îi țin fiecare câte o gleznă. Toți trei o trag cu sălbăticie în direcții diferite, astfel încât uneori par că o vor sfâșia. Fiecare pretendent vrea diamantul, așa cum vrea și pământul. Anumite grupuri arabe sunt disperate să-l obțină și să-l folosească pentru propagandă; ar fi un talisman care le-ar permite să transforme viitorul conflict într-un adevărat Jihad, război sfânt. Să nu facem greșeli, ar putea fi folosit astfel, clătină el din cap. E vorba de lupta pentru Țara Sfântă, la o scară mai mică. Nu le pasă că diamantul are o istorie evreiască. Există însemnări care atestă că ulterior a fost în proprietatea lui Salaheddin însuși. Timp de aproape un secol a fost încrustat în

coroana ce ornamenta *maskura,* tronul celui mai mare lider spiritual, în Moscheea din Acra, unde Salaheddin a ținut piept doi ani puterii Franței și Angliei și și-a câștigat locul de cel mai mare erou militar din istoria musulmană.

— Pretențiile catolicilor sunt și mai puternice și mai recente, adăugă Harry. L-au avut din vremea inchiziției, când a devenit proprietate ecleziastică, în Spania. Îl vor înapoi pentru că e al lor. Li s-a furat.

Israelitul încuviință:

— Timp îndelungat, a făcut parte din colecția dintre Zidurile Leonine.

— Și de ce crede David Leslau că provine din Templu? întrebă Harry.

Akiva ezită:

— Nu voi discuta asta cu dumneavoastră până când nu vă hotărâți.

— Nu hotărăsc nimic. Tocmai mi-am îngropat tatăl.

— Nu trebuia să-mi amintiți, să știți. Așteptați cât vi se pare că e nevoie. Dar avem nevoie de dumneavoastră, domnule Hopeman. Omul care se duce acolo trebuie să fie calificat în mai multe domenii, în afară de capacitatea de expertiză. Trebuie să luăm în considerare și loialitatea, vârsta, forma fizică. De asemenea, dorința de a vă asuma un oarecare risc.

— Cu un cumpărător cunoscut, riscul nu este atât de mare.

— Nu va fi capitalul dumneavoastră. Am aranjat asta. Banii vor fi donați de un mic grup de persoane foarte bogate de aici din țară și din Franța. Nu vorbeam despre riscurile unei investiții, spuse cu blândețe Akiva.

— Lăsați, ridică Harry din umeri. Unii dintre noi ar trece prin orice ca să facă un târg bun cu un diamant. Dar moartea sau rănirea nu sunt riscuri pe care să și le asume vreunul dintre noi.

— Riscul nu este atât de mare. Iar profiturile sunt de mai multe

feluri, domnule Hopeman.

— La naiba cu palavrele voastre. Eu sunt om de afaceri.

Israelitul îl privi gânditor:

— Mie mi se părea că atunci când e important pentru dvs. să fiți om de afaceri, sunteți om de afaceri. Când e important să fiți un învățat, sunteți un învățat.

Poate că afirmația era prea adevărată; Harry simți că e cuprins de un val de resentiment:

— În momentul de față, mi-e foarte clar ce e important și ce nu.

Akiva oftă. Scoase o carte de vizită din buzunar și o așeză pe suprafața lustruită a mesei din sufragerie a lui Essie:

— Sunați-mă cât mai curând, spuse. Vă rog.

Testamentul se dovedi foarte generos cu Essie; tot restul îi revenea lui Harry. El nu se putu hotărî să sorteze hainele. Păstră o cravată ca amintire; restul avea să facă din patronii Armatei Salvării niște oameni excepțional de bine îmbrăcați, împachetă scrisorile și hârtiile lui Alfred în două cutii de carton și le legă cu sfoară. Borcanul de vaselină cu bijuteriile fu pus într-o pungă de hârtie pe care o trimise printr-un comisionar angajat direct la safe-ul lui.

În seara celei de-a patra zile, apartamentul începu din nou să se umple cu prieteni de-ai lui Essie, bunici vestejiți cu ochi triști și bătrânele cu coc.

— Trebuie să ies de aici, îi spuse el Dellei.

Essie îi conduse la ușă, furioasă de gestul pe care îl considera o insultă la adresa memoriei tatălui lui.

— Mai e argintărie, vase…

— Totul îți aparține.

— Nu fi așa generos. Cui îi trebuie? Eu plec la sora mea, în Florida, are un apartament mic.

— Eu mă întorc mâine, spuse Della. Am eu grijă de lucruri.

— Vei termina *shiva* acasă la tine? îl privi Essie.

El dădu din cap.

— Vei merge la sinagogă în fiecare zi? Sau la o slujbă la Clubul Diamantelor? Și vei spune rugăciunea timp de un an?

— Da, minți el, gata să fie de acord cu orice, numai să scape de gustul morții.

Luară un taxi până la apartamentul Dellei și se culcară.

Grăbiți, ca niște îndrăgostiți.

— Afurisitule, gâfâi ea.

Propriul lui punct culminant descătușă emoția. Se scufundă între brațele și picioarele ei.

— Harry, Harry, îl ținu ea în brațe cât plânse.

Rămaseră alături, întinși în pat. O privi o dată și-i văzu chipul și se urî. Obosise s-o tot rănească.

Adormiră cu mâna lui între coapsele ei, așa cum știa că-i plăcea. Se trezi după două ore cu încheietura amorțită, dar dacă și-ar fi tras mâna, ar fi trezit-o.

Până la urmă o făcu.

— Nu pleca.

— Șșș, o bătu el pe umeri, învelind-o bine cu cearșaful.

— Îi vei lua locul între cei Două Sute Cincizeci?

— Probabil.

— Ar fi mai mult decât destul pentru oricine, zise ea.

El își căuta în întuneric ciorapii, foarte grăbit.

— Ți-ai putea lua o slujbă în învățământ, sau să stai să scrii și ai avea timp pentru Jeff și pentru mine.

El își adună hainele și și le duse în sufragerie.

— Ce dorești de fapt? îl întrebă vocea din dormitor.

El era foarte conștient că ea îi alergase în ajutor. Îl sprijinise ca o soție în necazul lui.

— Nu știu, spuse. Totul.

După puțin timp, era singur pe strada 86 est, ținând de sfoară

cutiile de carton și chemând un taxi. Ajunse la Westchester înaintea zorilor și se duse în camera lui de lucru să desfacă cutiile. Tatăl lui fusese un om păstrător. Avea multe chitanțe achitate și multe scrisori. Unele dintre ele, scrise în germană, erau de la Essie. Citi suficient cât să înțeleagă că ea și tatăl lui avuseseră o relație cu mulți ani înainte de a se căsători. Spre deosebire de engleza pe care o vorbea ea, în germană scria pur și pasional. Se așeză pe un scaun. Afară cerul căpăta o culoare perlată și o văzu pentru prima oară pe bătrâna cea grasă ca pe o persoană.

Erau și registre de contabilitate. Tatăl lui le păstrase cu grijă, deși erau atât de vechi încât nu mai interesau nicio instituție fiscală. Mai erau și trei carnete care nu conțineau înregistrări contabile, ci diagrame. Planurile și unghiurile cristalelor erau atent marcate pentru a indica dispersia și refracția luminii și desenele erau însoțite de descrieri amănunțite, cu scrisul încârligat al lui Alfred Hopeman. Întorcând paginile, Harry își dădu seama că tatăl lui făcuse descrieri exacte ale tuturor pietrelor prețioase importante care-i trecuseră prin mâini de-a lungul anilor. Ținea în mâini o legendă a industriei diamantelor: memoria fabuloasă a lui Alfred Hopeman.

Parcursese o parte din al doilea carnet când găsi analiza Diamantului Inchiziției. Era exactă și detaliată, dar îl nedumeri. Nu menționa nimic despre defectul pietrei, pe care tatăl lui încercase să i-l pomenească pe patul de moarte.

Era prea devreme; făcu un duș și mâncă ceva. Apoi îi telefonă lui Herzl Akiva:

— Vreți să vă trimit carnetul?

— Vă rog să-l păstrați, domnule Hopeman. Așa cum v-am spus, dorim să folosiți dumneavoastră informația.

— Încă nu m-am răzgândit.

— V-ar plăcea să studiați noul sul de aramă?

Harry ezită, nu știa ce să spună:

— Nu atât de mult încât să merg în Israel pentru el.

— Dar, să zicem, în Cincinnati ați dori să mergeți?

— Bineînțeles.

— Mergeți la biroul prietenului dvs., dl. Bronstein. Vă așteaptă, încheie Akiva.

5

SULUL DE ARAMĂ

Harry coresponda regulat cu Max Bronstein, dar nu-l mai văzuse de ani de zile. Împărtășeau amintirile comune ale tinereții lor iudaice de la Brownsville, când petreceau lungi ore în fața ceștilor de cafea, reîmprospătându-și spiritul rebel până ce fiecare fu în stare să rupă cu viața care i se planificase.

Pentru Harry fusese o perioadă ciudată, când se simțea ca un înotător avansând împotriva curenților ce se întretaie. Tatăl lui își smulsese toate rădăcinile când fugise din Germania, dar odată ajuns în America, nu uitase cine era. Hitler transformase un bonom berlinez într-un evreu care ținea la etnicitatea lui și dorea ca și copiii lui să țină minte Holocaustul. *Așa* că Harry se duse la o școală ebraică în loc să meargă la una din școlile din New York sau la școlile cu internat din Noua Anglie, la care se duseseră majoritatea prietenilor lui. Sufletul lui avu de purtat un război cu el însuși în ultimul an de la Liceul Credincioșilor Ortodocși. Directorul, un bărbat vioi pe nume Reb Labei Fein, îi spusese lui Alfred Hopeman că fiul lui era un victorios al examenelor fără seamăn:

— E un tânăr geniu, cunoaște strălucit *Gemara*. Viitorul unui asemenea tânăr nu este o responsabilitate ușoară.

Alfred cântărise vorbele profesorului, apoi se dusese să primească un sfat de la bunul lui prieten, Saul Netscher.

— Trimite-l la fratele meu, Itzikel, spusese acesta.

Când află, Harry fu flatat, pentru că toți elevii școlii ebraice auziseră de rabinul Yitzhak Netscher, un lider spiritual al Șasizilor și director al Academiei Yeshiva Torat Moshe, una dintre cele mai prestigioase din Lumea Nouă.

Așa că, pe când alții merseră la facultate la Harvard sau New York University, el deveni un învățat. În fiecare dimineață cu excepția Sabatului, îmbrăcat într-o uniformă neagră, lua metroul din Park Avenue până în Brooklyn. Se întâlnea într-o clădire din piatră cafenie, cu podele scârțâitoare, cu Max Bronstein și alți patru neofiți și cu toții începeau discuții nesfârșite cu învățații și înțelepții, toate despre Talmud și literatura rabinică.

Era o lume ciudată, străduindu-se doar de dragul învățăturii, o școală ai cărei studenți de excepție nu absolveau niciodată. Unii bărbați de acolo studiau de câte cincisprezece ani la masa zgâriată din stejar și nu urmăreau să obțină bogăție sau glorie, ci trudeau spre slava lui Dumnezeu. Alții fuseseră elevi și mai multă vreme, veniseră la Brownsville din Lituania, fugind de naziști. Rabinul Yitzhak avea împuternicirea de a unge rabinii, de a conferi *smicha.* O făcea însă numai atunci când sărăcia extremă îl forța pe discipol să îmbrățișeze munca de rabin sau când instruirea unei anumite persoane era impecabilă.

Pe atunci Bronstein era slab și tras la față, cu ochi ca cei pe care El Greco îi pictase pe chipul lui Cristos. După șase luni și o mulțime de cafele, el și Harry se convinseseră că Dumnezeu era o invenție a omului, ca whisky-ul și ca războiul. Uluit și temător de propria lui îndrăzneală, Harry părăsise Yeshiva Torat Moshe pentru a șlefui diamante în magazinul tatălui lui, până la începerea noului trimestru de la Universitatea Columbia.

Cu toate că era vorba de tradiția familiei, Alfred nu-l împinsese niciodată în industria diamantelor, dar atunci când fiul lui se hotărî, îi fu un profesor meticulos. Deși Harry acumulase destule pe cont propriu, Alfred o luă de la început, având drept material didactic un diamant tăiat:

— Fiecare dintre aceste mici planuri, fiecare reprezentând o suprafață perfect lustruită, se numesc fațete. Fațeta ortogonală din partea de sus a pietrei rotunde este masa. Fațeta din partea opusă

este terminusul. Marginea dinspre exterior, chiar acolo unde ar fi șoldurile unei femei, dacă diamantul ar fi o femeie grasă, este numită centură…

— Da, tată.

Bronstein, care avea un tată mai puțin milos decât Alfred, fugise de furtunoasele scene de familie și se înscrisese la Universitate tocmai la Chicago. Cu toate că trebuise să lucreze – ironic, într-o măcelărie kosher – își luase diploma de licență în lingvistică în doi ani și jumătate; apoi timp de opt ani, se străduise să-și dea doctoratul. În timpul acesta, articolele pe care le scria îi aduseseră faima unui specialist și i se oferi o slujbă la Seminarul Reformat. O acceptă cu seninătatea cu care ar fi acceptat aceeași slujbă la o școală budistă sau evreiască. Cât despre Seminarul Reformat, câștigă cel mai bun geograf lingvist din America și în același timp un rezident ateu, ceea ce-i spori reputația de instituție liberală.

— Ia te uită, spuse Max, de parcă s-ar fi despărțit de Harry doar de zece minute.

Îi strânse mâna cu putere. Se îngrășase și-și lăsase mustață:

— Harry, Harry…

— A trecut multă vreme.

— Al naibii de multă.

— Ce mai faci, Maxie?

— Viața mea e tolerabilă. Tu?

— Tolerabil e un cuvânt bun, zâmbi Harry.

Vorbiră prietenește despre vremurile de demult, schimbară informații despre cunoștințele comune și ajunseră și la David Leslau:

— Se pare că a cășunat de-a binelea pe asta, zise Harry într-un târziu.

— Pari gelos.

— Tu nu ești? Așa ceva se întâmplă o dată în viață.

— Dar și durerile lui de cap tot o dată în viață te apucă, comentă sec Bronstein.

Scoase din sertarul biroului un plic greu din hârtie groasă și scoase din el niște negative fotografice mari, pe care Harry recunoscu semne ebraice. Luă și el fotografiile:

— Sunt dezamăgit. Credeam că voi vedea originalul.

— Oricum, e o mare șansă, zise Bronstein. Prietenul meu, David, nu și-ar lăsa descoperirea să-i scape din ochi. Tu ai face-o?

— Nu. Ce poți să-mi spui?

Bronstein ridică din umeri:

— De-a lungul secolelor, arama s-a oxidat aproape complet. David a tratat-o foarte bine, într-un mod similar cu cel folosit de britanici pentru un manuscris găsit în 1952. În loc să-l stabilizeze cu un înveliș de clei de avion, așa cum au făcut ei, el a utilizat o manta transparentă din plastic creat pentru un program spațial. Apoi sulul a fost tăiat în două pe lungime și segmentele au fost ridicate ca foile unei cepe. David a îndepărtat materialul corodat cu o freză stomatologică și dedesubt a găsit literele, majoritatea lizibile.

— Fuseseră înțepate în aramă cu un instrument ascuțit?

Bronstein dădu din cap:

— Cu un fel de sulă, împinsă cu un ciocan sau cu o piatră. Arama era aproape pură, cum era și cea în sulul din 1952. Metalurgii consideră că foile de metal ar putea proveni din aceeași sursă.

— Există diferențe notabile între cele două suluri? întrebă Harry.

— Mai multe. Cel din 1952 era alcătuit din două foi de aramă îmbinate rudimentar. Sulul lui David Leslau este mai lat cu câțiva inci decât celălalt și a fost alcătuit dintr-o singură foaie rulată. Primul sul a fost aproape sigur inscripționat de un singur om, în timp ce acesta a fost alcătuit de doi. Privește, îi întinse Bronstein una dintre fotografii. Prima secțiune a sulului lui David a fost gravată de cineva care slăbea în puteri pe măsură ce înainta. Probabil un om foarte bătrân, poate rănit sau pe moarte. Unele litere nu sunt

distincte și toate sunt incizate la suprafața metalului. Începând de aici, ridică el o a doua imagine, literele devin ascuțite și clare. Și există diferențe sintactice între cele două secțiuni. Este evident că sarcina a fost preluată de un om mai puternic, poate cineva mai tânăr care a scris după dictarea celui mai vârstnic.

— Mă ajuți să-l parcurg? întrebă Harry.

Bronstein așează fotografiile în fața lui:

— Încearcă și tu.

Când descifră pasajul introductiv, se simți înfiorat:

— Dumnezeule, crezi că acesta poate fi Baruch cel din Biblie, din tabăra profetului, care scrie despre Ieremia al *lui?*

Bronstein zâmbi.

— De ce nu? spuse el. E la fel de ușor și să crezi și să nu crezi.

Cuvintele erau schelete de consoane, neînsuflețite de vocale, așa ca în scrierile idiș și în ebraica modernă. Harry se lupta ca un copil care începe să învețe trucurile cititului:

— În locul cu apă… în afara zidului de la nord…

— Splendid, îl încuraja Max.

— …îngropat la trei picioare sub piatra pe care… cânta regele, un vas cu cincizeci și trei de talanți de aur.

— N-o să ai probleme cu lectura.

— Ce loc cu apă în afara zidului nordic? întrebă Harry. Ce piatră? Care rege?

— Ah, rânji Bronstein. Începi să înțelegi de ce mie nu mi separe că David Leslau poate întinde mâna în pământ ca să smulgă comorile Templului. Locul cu apă a dispărut demult. Piatra e probabil transformată în țărână. Cineva ar putea ghici că e vorba de regele David, din moment ce i s-a dat referința cu cântatul. Dar nicio legendă de bun simț despre David n-a supraviețuit veacurilor. Nici măcar nu știm dacă orașul împrejmuit din manuscris e Ierusalimul. Și ca să facă totul și mai imposibil, preoții erau experți în scrierea criptică. Ar fi deghizat cu toată priceperea fiecare punct de referință,

astfel încât nici măcar în epoca în care s-a realizat inscripția să nu aibă niciun înțeles decât pentru un *insider.*

Zicând acestea, Bronstein își luă servieta și se ridică de pe scaun:

— Toate cărțile necesare sunt pe rafturile mele. Dacă ai nevoie de ceva, mă găsești pe aici.

Sulul conținea o lungă serie de pasaje, fiecare descriind împrejurimile unei tainițe separate și enumerând destul de detaliat obiectele care fuseseră ascunse acolo. Lui Harry îi luă mult ca să citească primele șase pasaje, iar masa din fața lui se umplu de volume de referință. De mai multe ori, o literă lipsă îl forța să ghicească înțelesul cuvântului și din când în când nota câte un cuvânt sau frază în legătură cu care urma să-l întrebe pe Max. Locul unde cel de-al doilea scrib preluase manuscrisul aproape îl șocă. Fu ca și cum l-ar fi putut vedea pe omul acela, mai aspru și mai puțin rafinat decât primul, incapabil să scrie bine sau măcar consistent și evident nefamiliarizat cu sarcina respectivă. Multe cuvinte se înșirau lipite și pe alocuri rândurile se încălecau tocmai pe la mijlocul unui cuvânt care nu ar fi trebuit despărțit, făcând munca lui Harry destul de dificilă.

Până la urmă, ajunse la niște pasaje despre care își dădu seama îndată că erau motivul generozității cu care Akiva aranjase să vadă și el materialul respectiv:

În locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că așezase stricăciune, îngropat la opt cubiți și jumătate, o piatră scânteietoare (ceva indescifrabil) *vase de argint și veșminte ale fiilor lui Aaron.*

Și după alte trei paragrafe:

În locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că așezase stricăciune, îngropat la douăzeci și unu de cubiți, trei sute talanți de aur,

șase vase de sacrificiu și veșminte ale fiilor lui Aaron.

Parcurseră împreună notele lui Harry și apoi, la rugămintea lui, Bronstein traduse în întregime cele două pasaje care prezentau un interes special. Traducerea lui Max nu se dovedi diferită de a lui.

— Fără îndoială, fiii lui Aaron sunt marii preoți.

— Nu pot discuta interpretări, Harry. Pot să-ți traduc, dar mai departe nu mi-e îngăduit să merg.

— *Îngăduit?*

— Îngăduit nu e cuvântul potrivit…

— Ce ciudat că un expert în lingvistică are probleme în găsirea cuvântului potrivit!

Se priveau cu ochi scânteietori.

— Nu putem vorbi prea mult dacă David continuă să lucreze acolo și să se bucure de toată cooperarea.

Harry se forță să zâmbească:

— Relaxează-te, Max.

— Bănuiesc că ți se caută serviciile de om de afaceri.

— De unde știi că nu vor ca eu să scriu un articol?

— Când se vorbește despre diamante, vai, numele lui Harry Hopeman urmează întotdeauna.

— Dar când sunt menționate articole despre istoria meseriei nu? Zău, Maxie. Când se vorbește de mine la un pahar la întâlnirile Academiei Americane, cum mă etichetează?

Bronstein își ridică mâna dreaptă și o clătină foarte lent de la încheietură:

— Așa și așa.

— Brașoave.

Max râse:

— Ce frumos e să fii sigur de tine în două lumi. De câte ori ai publicat anul ăsta?

— De șapte ori.

— Eu am muncit în draci să public trei studii, spuse Bronstein încet.

— Specificul muncii tale ia mai mult timp.

Bronstein ridică din umeri:

— Am reușit să-ți citesc câteva dintre lucrări. Sunt muncite. Solide. N-o iei pe scurtătură. De ani de zile vreau să te întreb cum de reușești să faci atât de multe?

Învățase să urască întrebarea respectivă:

— Îmi place să muncesc. Sună plicticos, nu?

— Tu n-ai fost niciodată plicticos, Harry.

— Munca mea mă stimulează așa cum pe alții îi stimulează tenisul sau… filmele triste, încercă el să explice.

Bronstein dădu din cap:

— Uneori mă încarc și eu așa de la muncă. Dar nu am niciodată timp suficient, lumea vine peste mine. Copii, femei. Soției tale nu-i plac tenisul și filmele triste?

— Poate că acum îi plac.

— Aha, pricepu Bronstein și se uită în altă parte. Deci ai devenit nestingherit, încercă el să adopte un ton lejer.

Harry își strângea lucrurile:

— Știi ce vor de la mine?

— Te rog să nu-mi spui, clătină Bronstein din cap.

Fusese invitat acasă la Bronstein să-i cunoască soția și copiii, dar își ceru scuze. Pe când Cincinnati rămânea tot mai mic, privindu-i din avion căile ferate și râul șerpuitor, Harry își dădu seama că nici măcar nu-i spusese lui Max că tatăl lui murise.

Aprinse veioza de deasupra scaunului și-și revăzu notele.

Fiii lui Aaron nu puteau fi decât marii preoți.

Locul de îngropăciune? Nu putea fi un cimitir. În era aceea, cele mai multe trupuri erau depuse în peșteri sau în cavouri săpate în piatră. Se gândi și la veșmintele preoțești. Mitra și celelalte,

încrustate cu giuvaierurile triburilor, fuseseră niște obiecte destul de prețioase pentru a fi păstrate într-o tainiță.

Locul unde fusese pedepsit Iuda pentru că așezase stricăciune? Îl depășea chestiunea.

Se aplecă asupra mesajului sulului, în semiîntunericul dintre somn și veghe, imaginându-și ca în vis orașul asaltat de război, oamenii bisericii lucrând cu înfrigurare pentru a ascunde comorile religioase și efemere ale lumii lor.

La New York, Sidney îl aștepta cu mașina și când ajunse acasă, Harry se duse direct în camera de lucru, să verifice concordanțele textului cu comentariile biblice.

Până la urmă găsi în capitolul șapte al Cărții lui Iosua:

„… Locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că așezase stricăciune…"

Achan era fiul lui Carmi, care era fiul lui Zabki, care era fiul lui Zerah. Toți erau din tribul lui Iuda. Fiind un soldat al lui Iosua în timpul cuceririi Ierihonului, Achan nesocotise porunca Domnului de a nu jefui și luase de la babilonieni veșminte și un colan de aur. Când păcatul îi fu descoperit, fu învinuit pentru următoarea bătălie pierdută și el și întreaga familie fură executați.

Pentru a perpetua exemplul stabilit de execuții, locul unde fură lapidați, o mică vale înconjurată de dealuri scobite de peșteri, fu numit Valea lui Achor.

Căutând-o pe harta biblică, Harry văzu că era chiar la sud de Ierihon, în cartierul de vest.

6

MAZEL UN BROCHA!

Îl visă pe tatăl lui două nopți la rând. Treaz fiind, avea pierderi de memorie și i se părea că tatăl lui trăiește. Simțea mereu nevoia să-l caute la telefon.

Nu era destul de ocupat. Femeia din Detroit îl sună de două ori pentru diamantul alb-albăstrui de 38 de carate, dar o făcea doar ca să se răsfețe; știa că nu va suna și a treia oară. Căută o piatră suficient de grandioasă pentru actor, dar se dovedi a fi dificil; uneori trebuia să aștepți până apărea ceva potrivit pe piață.

Pentru prima dată, se simțea incapabil să înceapă lucrul la un nou articol. Fu o ușurare pentru el când un redactor de la *Slavik Review* îl sună să discute despre o mică omisiune în manuscrisul cu bijuteriile rusești. Acesta lăudă cu multă căldură materialul:

— Ar trebui să vă gândiți să mergeți la Beijing și să scrieți despre colecția imperială de giuvaieruri.

Pe moment, Harry fu intrigat. Nu era decât o chestiune de timp până ce un savant occidental avea să realizeze istoria definitivă a colecțiilor imperiale chineze. Ar fi putut ieși o carte de referință în domeniu.

— Bijuteriile datează începând din secolul al zecelea, din dinastia Sung, spuse redactorul. *Chinese Culture* sau o altă publicație ar putea adresa o cerere guvernului chinez pentru a vi se permite să lucrați în Muzeul Palatului.

— …Dar nu-i același lucru ca atunci când faci ceva legat de începuturile culturii căreia-i aparții, nu-i așa? spuse Harry.

Puțin mai târziu, scoase din portofel cartea de vizită a lui Akiva, o rupse în două și o aruncă.

— Eminența Voastră?

— *Buon giorno,* domnule Hopeman.

— Domnule cardinal Pesenti, nu vă pot reprezenta în problema recuperării diamantului de care vorbeați săptămâna trecută.

— *Io bisogno di te,* murmură cardinalul. Am nevoie de dumneavoastră, domnule Hopeman.

— Cu toate acestea, spuse el stânjenit, îmi cer scuze, Eminența Voastră.

— Spuneți-mi, domnule Hopeman, spuse cardinalul într-un târziu, este o chestiune de onorariu? Sunt sigur că…

— Nu, nu. Nu e vorba de onorariu.

— Veți reprezenta pe altcineva în această chestiune?

— …nu m-am hotărât să reprezint pe cineva.

— La revedere, domnule Hopeman, spuse Bernardino Cardinal Pesenti.

Receptorul lui Harry începu să sune ocupat, așa că îl așeză în furcă.

Garajul din West Nyack îi livră Lamborghini-ul. Îl scoase pe șosea și simți frustrarea de a conduce cu 55 de mile la oră o mașină cu un motor de 12 cilindri, capabil de a o propulsa cu 155 de mile pe oră. Era vopsită în ciocolatiu, iar interiorul era tapisat cu piele crem. La o săptămână după ce o cumpărase, o auzise pe Ruth Lawrenson spunându-i soțului ei că plătise pe mașină mai mult decât ar fi dat ei pe o casă. Acum, depășise de câțiva ani pasiunea pentru motoare. Singura mașină după care mai tânjea era un SJ Duesenberg și nu era probabil să intre în posesia vreuneia; doar treizeci și opt de exemplare fuseseră produse între 1932 și 1935. În ciuda vechimii lor, erau mai bune decât orice se fabricase vreodată și pentru că fuseseră vândute unor persoane ca Gabie, Cooper, Farouk, Alphonso al Spaniei sau Nicolae al României, erau relativ ușor de găsit. Numai treizeci de mașini mai supraviețuiseră. Prețul oricăreia dintre ele le-

ar fi permis celor doi Lawrenson să cumpere trei case, dar nimeni nu vindea un SJ Duesenberg. De aceea își dorea unul, recunoștea precis natura râvnei lui. Era aceeași lăcomie de a obține ceva de neatins care alimenta și industria diamantelor.

Nu știu cu precizie unde mergea până când se pomeni pe șoseaua New England Thruway, aproape de intrarea în statul Connecticut. Școala lui Jeff avea un campus frumos, cu multe terenuri, spații verzi și cărămidă înnegrită. Cele trei secole de vechime a instituției vorbeau discret despre succesul educației și instruirii realizate acolo. Camera fiului lui mirosea a ciorapi jilavi și era goală, dar din camera de alături se iți un băiat mititel, care-l privi prin ochelarii groși ca niște sticle de lapte:

— Hopeman? E la antrenamentul de baseball.

Harry îi mulțumi, se întoarse la mașină și conduse de-a lungul șoselei până auzi voci și zgomotul bâtelor. Își luase la revedere de la Jeff imediat după înmormântare. Băiatul se întorsese bucuros la școală; poate că ar fi simțit prezența lui neașteptată acolo ca pe o intruziune. Și ce-i mai putea spune fiului lui în afară de „bună"? Lecția din *sedra,* fragmentul din Torah din ziua aceea, că durerea e teribilă, dar frica e și mai rea?

Întoarse mașina și o porni înapoi.

Ajuns acasă, își prepară o băutură, puse un disc cu Bessie Smith și încercă să citească o carte, dar nu putu decât să zacă pe canapea în camera care se întuneca, durându-l să se vadă reflectat în oglinda unei alte ființe. Voia sex. Dar nu o călătorie vinovată cu Della, ci doar pasiune animalică în brațele cuiva căreia nu-i păsa. Se gândi la un nume și răsfoi câteva minute cartea de telefon. Apoi luă receptorul și formă numărul femeii.

Sună de patru ori și răspunse un bărbat și – ca în gluma fără haz – Harry avu de ales între carte, discuri și sticlă, după ce închise. Se duse la coșul de gunoi și luă cartea de vizită ruptă. Numărul fu ușor de recompus și formă noul număr. O voce de femeie răspunse

imediat, repetând numărul de telefon în loc de salut. Era o voce vioaie și prietenoasă, doar ușor grăbită, ca toate vocile telefonistelor de la corporațiile din Manhattan.

— Vreau să vorbesc cu domnul Akiva, spuse el.

Când ajunse în centrul Manhattanului, unde fuseseră de acord să se întâlnească, văzu de ce israelitul alesese un restaurant kosher. La masă cu Akiva stătea un omuleț care părea un spiriduș bătrân.

Saul Netscher.

— El de ce naiba e aici?

— M-a rugat, spuse blând Netscher, cu o voce de glaspapir.

Era scund, îndesat și cu părul alb și purta o cravată care nu se potrivea cu costumul lui vechi și boțit. Era la fel de nepăsător cu ținuta lui pe cât de atent fusese prietenul lui, Alfred.

— Ai nevoie de asta, Saul? Mai vrei o operație pe coronare?

— A fost acum patru ani, Harry, nu fi prost.

— Ai iluzia tinereții. Ești un ticălos bătrân și nebun, ar trebui să fii încuiat în casă.

— Calmați-vă. Doamne! exclamă Akiva.

Veni chelnerul și Harry comandă posomorât ficat și salată. Akiva, care probabil nu cunoștea restaurantele kosher din America, alese coastă friptă, iar Netscher ceru carne fiartă de vită și o sticlă de șliboviță.

— El va fi aici, în New York. Nu va fi în niciun fel de pericol. Fiindcă veni vorba, nici dumneata nu vei fi, după toate aparențele. Vei merge în Israel. Dacă diamantul e acolo unde spun ei, îl vei cumpăra și-l vei aduce imediat aici.

— Nu vreau ca el să fie amestecat. De ce nu înțelegeți asta?

— Harry, nu-mi place lipsa de respect. Vorbești de parcă eu n-aș fi aici.

Harry îl ignoră:

— Și nu-mi spuneți mie că nu e niciun pericol. Mi-ați spus deja că

există riscuri.

Akiva oftă:

— În regulă, hai să vorbim despre riscuri. În partea aceea de lume simt guerille cărora le-ar plăcea să folosească diamantul ca pe un simbol al spiritului arab. Fără îndoială, mai sunt și alții cărora le-ar plăcea să pună mâna pe el pentru bani. Dar serviciul de securitate din Israel e bun, îți putem oferi o protecție bună împotriva lor. Vei fi mai vulnerabil față de vânzători. Îți vor da diamantul numai după ce s-a plătit suma pentru el în America. Până la încheierea tranzacției, vei avea regim de ostatic.

— Ostatic, repetă Harry.

— Da. Dacă încerci să le iei diamantul fără plată, te vor omorî.

— Am reușit să fac multe în industria diamantelor fără… stupiditatea asta. Va trebui să aranjăm o tranzacție mai de rutină.

— Ei așa vor, ridică Akiva din umeri.

— Mai ducă-se undeva cu vrutul lor cu tot!

— Ascultă, Harry, spuse deodată Netscher, e în regulă. Amenință să te omoare dacă ești escroc. Dar, dragul meu Harry, tu nu ești un escroc.

Observase că uneori, lui Netseher îi tremura ușor capul și când nu-și ținea mâinile încleștate, îi tremura stânga. Când Harry era copil, erau vecini pe strada 96 est și de multe ori el și tatăl lui se întâlneau cu Saul la baia de abur din apropiere, în camera fierbinte, cei doi bărbați înghițeau încântați ceața caldă și discutau totul, de la Schopenhauer la chiropode, în timp ce Harry învăța să supraviețuiască în iadul unde se respira greu, plin de șuierături mulțumite și de pântecuri uriașe și păroase. În zilele acelea, Saul arăta ca un titan subdimensionat, era un ridicător de greutăți de o asemenea forță încât ceilalți îi spuneau *Shtarkeh-Moyze*, ceva asemănător cu Mighty Mouse. Odată îl șamponase pe Harry la duș și băiatului i se păruse că fusese scalpat și crezuse multă vreme că degetele lui Saul Netscher puteau să îndoaie fierul. Apoi crescuse

destul de mare pentru a-și petrece singur după-amiezile și când Alfred se însură cu Essie, întâlnirile celor doi la baia cu abur se rărirră și în cele din urmă încetară. Totuși, de-a lungul anilor, Harry nu încetase să se gândească la Netscher ca la *Shtarkeh-Moyze.* Acum văzu că între penultima lui privire atentă și aceasta, Mighty Mouse îmbătrânise.

— Du-te acolo și încheie târgul, zise Netscher. Dacă ți se pare ceva suspect la piatră – dacă se întâmplă orice ar putea periclita tranzacția – vino imediat acasă. N-o să ne facă greutăți dacă sunt într-adevăr doar oameni care au ceva de vândut.

Friptura lui Akiva arăta la fel de tare cum se așteptase Harry, dar el o atacă aparent încântat, fiind singurul de la masă care-și mânca porția.

— Cum voi lua legătura cu ei?

— Ei vor lua legătura cu dumneata, răspunse Akiva. Îi voi înștiința că sosești. Pe omul care te va contacta îl cheamă Mehdi. Yosef Mehdi.

Akiva îi repetă numele rar de câteva ori, până când Harry dădu din cap.

— Te va duce la marfă.

— Dacă va vrea să mă treacă granița?

— E foarte probabil că o va face, spuse Akiva pe un ton egal. Vezi de ce este vital ca persoana care se ocupă de afacere din New York să fie cineva în care să ai încredere absolută?

Harry vedea:

— Vei depozita banii pe care-i iei de la donatori pe numele lui Saul, la banca Chase Manhattan. Când îl contactez și-i spun că fac afacerea și anunț prețul, va transfera fondurile acolo unde dorește partea vânzătoare.

— Sună bine, spuse Akiva.

Netscher zâmbi strălucitor și turnă șliboviță.

Akiva termină de curățat o fâșie de grăsime de resturile

inexistente de carne:

— Deci, am stabilit?

— Nu încă, replică Harry. Mai am două stipulații. Prima, nu voi face niciun comision colateral pentru voi. Nu-mi place afacerea asta.

Akiva dădu din cap.

— Și vreau să mi se dea ocazia să lucrez la sulul de aramă cu David Leslau.

— Nu.

— Atunci nu merg.

— Mi-e teamă atunci că asta se va întâmpla. David Leslau e un universitar temperamental și gelos. N-o să-și împartă munca.

Se priviră în ochi.

— E singurul motiv pentru care m-ați căutat, nu?

— Da, admise Harry.

Akiva oftă:

— Cine ți-a spus că Dumnezeu te-a înzestrat cu de toate, domnule Hopeman?

Saul Netscher zâmbi:

— Fiindcă veni vorba, eu, spuse el, pe când chelnerul le aducea ceaiul în pahare.

Luă o bucățică de zahăr, o supse, sorbi cu ea din ceaiul fierbinte și dădu din cap aprobator:

— E meritul meu. Băiatul ăsta mai avea încă tuleie pe obraz când a venit la mine ca la un prieten. Era tulburat. Am fost onorat. Părăsea școala, era confuz; iubea industria diamantelor și tânjea să fie un învățat. Știți ce i-am spus?

— Am sentimentul că voi afla.

— Mi-ai spus de Maimonide, zise Harry.

— Da, i-am spus de Maimonide. V-ați întrebat vreodată, domnule Akiva, de ce industria diamantelor este atât de evreiască? Este, pentru că în Evul Mediu noi nu am putut fi fermieri ca toată lumea, pentru că nu aveam *voie* să avem pământ. Ni se permitea să

fim negustători. Dar să târguim numai lucruri de care nu se ocupa nimeni altcineva, diamante. Și am stabilit o tradiție destul de puternică pentru ca azi, când cineva încheie un târg cu diamante, indiferent de religia lui, să spună „*Mazel*!", iar cealaltă parte să răspundă *„Mazel un Brocha!"*. Sunt cuvinte în idiș, înseamnă noroc și binecuvântare. Noroc și binecuvântare. Nu e rău deloc să ne urăm așa ceva unii altora la încheierea unei tranzacții, nu credeți?

— Maimonide, îi aminti Akiva obosit.

— Ah, Maimonide. Marele filosof, scriitor, avocat și medic – i s-a permis să ajungă toate astea pentru că David, fratele lui, vindea și cumpăra diamante. Au stabilit un model care a fost urmat de atunci de frații evrei din toate timpurile. Unul pe piață, negustor de diamante, ca mine. Altul pentru Dumnezeu, învățat sau rabin, ca fratele meu, Itzikel. Spune-mi, domnule Akiva, știi ce s-a întâmplat cu impunătorul intelectual când fratele lui negustor, David ben Maimon, s-a înecat în timpul unei călătorii de afaceri?

Akiva clătină din cap.

— Când Maimonide nu l-a mai avut pe fratele lui ca să-l sprijine, s-a apucat de altceva. A devenit el însuși negustor de diamante pentru a putea câștiga pâinea care să-i permită să fie un învățat. I-am spus tânărului care mi-a cerut sfatul: „Tu nu ai un frate, dar ai în tine puterea a doi." Și, domnule Akiva, am avut dreptate. El e Harry Hopeman, negustorul de diamante. Dar este și un învățat respectat de toți cei din această categorie. Dacă aș fi în locul dumitale, n-aș ezita să-l contactez pe David Leslau pentru ei.

— Spune-i lui Leslau că am descifrat o parte din text, spuse Harry. Pot identifica cel puțin una dintre ascunzători.

Akiva oftă:

— E un argument mai bun decât orice aș fi inventat eu.

Și se ridică de la masă.

— Așteaptă, spuse Harry. Mi-ai spus că dacă mă angajez, îmi vei spune de ce crede Leslau că diamantul provine din Templu.

— Dacă tot i te bagi pe gât, îl voi lăsa pe el să explice, răspunse Akiva. Te sun peste câteva ore.

Plecă și-i lăsă să se privească pe deasupra resturilor cinei.

Ochii lui Netscher străluceau. Frământa pe masă bucățele de pâine până ajungeau să semene cu niște viermișori gri.

— Așa, Saul.

— Deci, Harry?

— Am intrat până peste cap.

Netscher ridică din umeri.

— Nici măcar nu știm dacă e cine zice că e.

— Este.

— Cum de ești atât de sigur?

— I-am cerut dovezi. Mi-a spus să merg pe Bulevardul 2, la consulatul israelian. Am fost ieri-dimineață. M-am întâlnit cu consulul general și cu vreo duzină de colectori de fonduri. Ne-am strâns mâinile și mi-a mulțumit pentru sprijin. Mi-a dat un trabuc și mi-a spus că nu știe nimic despre proiect, dar Akiva e un ofițer bun și merită să i se acorde toată cooperarea.

— E o ușurare.

— Este? se întrebă bătrânul pufăind. Teribil trabuc, constată el. Akiva e un ticălos cu ochii reci. Mi-e mai frică de el decât de cei cu care urmează să te întâlnești.

— Mie nu mi-e. Dar să presupunem că în timp ce mă țin acolo, tu… mă rog, oamenii se mai îmbolnăvesc, se întâmplă accidente…

— Înțeleg ce vrei să spui. Sunt un bătrân cu inima bolnavă. Aș putea muri cât ești plecat sau chiar la această masă. Ai dreptate. Voi lăsa o scrisoare la avocații mei. Dacă se întâmplă ceva cu mine, vor perfecta ei transferul de bani.

Netscher îi zâmbi, fără pic de senilitate, cu dulceață:

— Harry, fără sentimente de vină evreiești. Lăsându-mă să te ajut, îmi faci o favoare, nu un rău.

Harry făcu o grimasă. În mintea lui Netscher, erau amândoi

urcați pe baricade și fluturau Steaua lui David. Pentru imaginația lui în materie de capă și spadă nu existau limite.

— Lasă bucățile alea nenorocite de pâine.

— Știi ce fac eu de douăzeci de ani? Acțiuni israeliene. Vând bucățele de hârtie, îmi vânez prietenii. Am strâns mulți bani, mai mulți decât sunt implicați în afacerea asta. Dar ce se întâmplă cu banii dați pe acțiuni israeliene? Merg la dezvoltarea industrială. Poate că, de-a lungul anilor, am ajutat la fondarea unei întreprinderi de ciment în Israel sau la vreo fabrică de făcut cutii de carton.

Trabucul i se stinsese și-l reaprinse cu pufăituri scurte:

— Asta înseamnă să *faci* ceva, nu doar să dai bani. Asta înseamnă să iei parte, la vârsta mea.

Își ridică paharul de tărie:

— Harry, ai făcut un lucru frumos, mi-ai dat voie să sar în fântâna tinereții.

— Prietene al tatălui meu, poți să înoți?

Netscher se zgudui de râs:

— *L'chaim,* spuse, ridicând paharul.

Câteva capete se întoarseră spre ei. Harry descoperi că nu-i păsa. Își luă și el paharul și se întrebă dacă s-ar fi simțit mai sigur dacă încă ar fi crezut că mâinile cu pete cafenii pe piele ar mai putea îndoi fierul.

— *L'chaim.* Pentru viață, Saul, spuse el din toată inima.

7

VALEA LUI ACHOR

— Ce să fac în legătură cu ceremonia? întrebă Della.

— Sunt de acord cu orice decizie vei lua.

Ea nu spuse nimic.

— Della, dacă aș putea, aș planifica-o cu tine. Dar trebuie neapărat să plec. Nu poate fi amânat.

— Nici bar mitzvah-ul nu poate fi amânat. Cel puțin, dă-i un telefon fiului tău și ia-ți la revedere, spuse ea cu amărăciune.

— Vreți să vedeți dacă Jeff Hopeman e în camera lui, vă rog? întrebă el vocea cea tânără de la capătul firului.

— Hopeman?… Hei, picioare de balegă, e pentru tine.

Harry auzi și surâse. Și el avea la fel de multe semne din naștere.

— Alo?

— Jeff, sunt tata.

— Bună.

— Ce mai faci?

— O.K. Ai fost pe aici săptămâna trecută?

— A, da, am fost.

— Lui Wilson i s-a părut că erai tu.

— Cui?

— Lui Wilson. Tipul din camera de lângă a mea. De ce n-ai rămas?

— …erai ocupat la baseball.

— Un antrenament nenorocit? Puteam să ies.

— N-am vrut să te deranjez și nu puteam să aștept. Știi, trebuie să plec din oraș. Afaceri.

— Cât vei lipsi?

— Nu e încă stabilit. Voi sta cât e nevoie.

— Te întorci în două săptămâni?

— Nu știu. De ce?

— Atunci se termină școala.

După o scurtă șovăială, Jeff adăugă:

— Nu vreau să mă duc în tabără. Mama spunea că poate îmi dai ceva de lucru.

— E o idee grozavă, spuse Harry precaut. Dar dacă ne încurcăm în negocieri, călătoria asta îmi poate ocupa o mare parte din vară.

— Chiar așa, unde pleci?

— În Israel.

— Pot să vin și eu acolo când se termină școala?

— Nu, spuse Harry cu fermitate.

— Mă tratezi ca pe un bebeluș.

Vocea fiului lui se frânse de furie.

— Nu mă lași să vânez, trebuie să merg în tabere vara. Taberele sunt împuțite.

— Acesta va fi ultimul tău an acolo. Îți promit.

Jeff nu replică nimic.

— Vin să te văd când mă întorc. Vorbim atunci despre o slujbă. O.K.?

— …mda.

— La revedere, Jeff.

— Pa.

Închise și-l sună imediat din nou:

— Uite, ce-ar fi să lucrezi pentru Saul Netscher când se termină școala? O să înveți ceva de la el. Când mă întorc, vei lucra cu mine. Ne-am înțeles?

— În regulă!

— Aranjez eu cu Saul. O să te angajeze bucuros, dar o să te muncească. Comisioane, măturat, uns aparatura, de toate.

— E grozav, tată! Pot să învăț să tai diamante?
— Așa ceva se învață în ani de zile, știi bine. Și e foarte greu.
— Dacă tu ai reușit, pot și eu.
Harry râse:
— Atunci, O.K. Ai grijă de tine. Te iubesc, puștiule.
— Și eu te iubesc, zise conștiincios fiul lui.
Harry oftă.

Cu trei zile înainte de plecare, îi sosi prin poștă un plic alb, simplu. Nu se vedea nicio adresă a expeditorului, dar o putea ghici. Era un dosar al celui pe care urma să-l întâlnească în Israel.

Hamid Bardissi, cunoscut și sub numele de Yosef Mehdi. Născut pe 27 noiembrie, 1919, în Sigiul, Egipt, fiu al lui Salye (Mehdi) și al lui Abou Yosef Bardissi Pașa. Tatăl lui a fost ambasador al Egiptului în Marea Britanie timp de trei ani (1932–1935) și guvernator militar al provinciei Assoiut pentru patru ani (1924–1928). Încă din tinerețe, Abou Yosef Bardissi Pașa a fost prietenul și sfătuitorul lui Ahmed Fuad Pașa, care a devenit în 1922 primul rege al Egiptului când s-a încheiat protectoratul Marii Britanii.

Hamid Bardissi s-a născut cu zece luni înaintea lui Farouk, fiul regelui Fuad. Încă din copilărie a fost numit tovarășul de joacă al prințului. Au fost instruiți împreună. La vârsta de 16 ani, l-a însoțit pe Farouk la Academia Militară Regală din Woohoich, Anglia. După numai un trimestru, au fost chemați în țară pentru înmormântarea lui Fuad.

Când Bardissi Pașa a murit în 1939, Hamid Bardissi a primit 7 500 fedani de pământ cultivat cu bumbac (echivalentul a 3 150 hectare sau al 7 780 acri). S-a căsătorit de două ori, după legea musulmană, dar n-a mai trăit cu prima lui soție din 1941. Cea de-a doua soție, cu care s-a căsătorit în 1942, a murit în anul următor la naștere. Copilul s-a născut mort.

Deși nu a deținut niciodată vreo slujbă oficială, Bardissi era urât și temut ca om al lui Farouk. Îi distrugea fără ezitare pe toți adversarii

politici și i s-a atribuit coruperea Partidului Wafd, care a fost transformat în front politic al lui Farouk, deși inițial fusese o mișcare violent antimonarhistă. S-a raportat că atât el, cât și regele au fost pe lista de asasinate a Frăției Musulmane. Oricum, crima a fost împiedicată de lovitura de stat care l-a obligat pe Farouk să abdice în 1952.

Pe 26 iulie, 1952, când Farouk a fost înfruntat de armata generalului Naguib în palatul Ras el Tin și obligat să abdice, Bardissi era în Belgia, de unde ridica o mică parte din colecția de pietre prețioase a lui Farouk, expusă la Antwerp la cea de-a 46-a Expoziție Gemologică Internațională. Bardissi a semnat o chitanță pentru șapte diamante mari; trei erau rubine roșii transparente, cântărind fiecare între nouă și zece carate; încă un rubin descris ca „de mărimea unui ou de porumbel, oferit de Gustavus al III-lea al Suediei în 1777 Caterinei a II-a a Rusiei"; și un platou cu „pietre prețioase istorice" – giuvaieruri cu un trecut interesant, dar fără mare valoare intrinsecă.

Bardissi nu s-a mai reîntors în Egipt, unde există încă mandat de arestare pe numele lui. Pământul i-a fost confiscat de stat în 1954.

Rubinul Caterinei a II-a a fost menționat printre bunurile Trezoreriei iraniene din Teheran încă din 1954, dar guvernul iranian nu a confirmat sau negat această mențiune. Colecția Trezoreriei iraniene nu este accesibilă inspecțiilor.

Cele trei rubine comparabile au fost vândute în 1968 unui afacerist din Tokyo, pe nume Kayo Mikawa. Este aproape sigur că provin din colecția lui Farouk. Când a fost întrebat de Interpol, Mikawa a spus că le cumpărase din Londra, de la un om pe nume Yosef Mehdi.

Interpolul a contactat Egiptul, de unde se cereau permanent informații legate de Bardissi. Cum Egiptul și Marea Britanie nu au încheiat un acord de extrădare, egiptenii nu au putut acționa.

Mehdi a admis imediat față de britanici că el e Bardissi. A arătat autorităților o scrisoare de la Farouk, expediată de la Cannes pe 18 noiembrie, 1953, în care declara că pietrele prețioase sunt proprietatea lui personală și nu aparțin guvernului egiptean, iar Farouk îi transfera

proprietatea pietrelor și a altor piese lui Bardissi, drept răsplată pentru serviciile bune și loiale aduse. Bardissi convinse autoritățile britanice că era căutat ca figură politică și nu ca un criminal și că va fi condamnat la moarte dacă îl extrădează în Egipt.

Ca urmare, a fost eliberat.

După aceasta, a dispărut din evidența poliției. Este evident că el consideră că viața îi este în continuare în pericol. Totuși, la începutul anului, la Amman, un bărbat care s-a prezentat drept Yosef Mehdi a contactat mai multe persoane cunoscute ca având simpatii și relații occidentale și s-a oferit să le vândă pietre prețioase.

Cairo consideră cazul lui Hamid Bardissi „curent, dar inactiv".

Sistemul Harry Hopeman făcea ca un zbor intercontinental să nu fie mai dificil decât o singură săritură peste o clădire înaltă. Imediat cum avionul ajungea în aer, își scotea pantofii. În papuci moi și un pulover confortabil, se uita la un film, destul de bun pentru a fi distractiv. Deasupra Newfoundland-ului mâncă puiul încălzit și bău o Jaffa de portocale, ignoră șampania dulce și comandă o sticlă de vin sec.

Petrecu mult timp studiind dosarul lui Mehdi și notele tatălui lui, revenind repetat la paginile dedicate Diamantului Inchiziției. În cele din urmă, își puse căștile și ascultă Handel, garanția moțăielii pentru el. Sorbi din vin tot drumul. Când două treimi din sticlă erau goale, traversase aproape două treimi din Atlantic. Își puse pe ochi masca de dormit și încercă diferite coloane sonore, până ajunse la una satisfăcătoare, reproducând zgomotul valurilor. Avea degetele de la picioare amorțite și asculta marea; aromele vinului îl trăgeau în apele somnului, până alunecă pe deplin, ca un înec plăcut la șapte mii de metri înălțime.

Plăti prețul real al vinului a doua zi la prânz, când ciocanul de aur îl izbi drept între ochi de îndată ce coborî din avion la aeroportul Ben Gurion.

Era zăpușeală. Își făcu loc prin vamă și ajunse în cele din urmă la un taxi. Șoferul manevra volanul cu violența obligatorie și Harry se lupta cu greața când trecură prin râpa din afara Ierusalimului, unde șoseaua era marcată cu mari carcase metalice răsucite.

— Vehiculele au fost distruse pe vremea Războiului de Independență, când încercau să spargă blocada, spuse șoferul. Încercau să aducă alimente și muniție în oraș. În timpul ultimului război, ticăloșii n-au ajuns aici. Dar prima oară, puștile arabe erau aliniate de ambele părți ale drumului. Am lăsat rămășițele astea de mașini ca amintire.

— Am mai fost aici, dădu Harry din cap.

De fiecare dată, șoferii simțeau nevoia să-i spună povestea grămezilor de rugină.

Îi telefonă lui David Leslau, dar arheologul plecase pentru tot restul zilei, așa că îi lăsă un mesaj.

Avea camera în partea din spate a hotelului. De la ferestre, vedea o secțiune lungă dintr-un minunat zid vechi și o serie de clădiri arabe cubice – Ierusalimul de Est. Orașul Vechi îl atrăgea, dar soarele strălucea sus și cu putere și alese răcoarea cearșafurilor din patul moale.

Când se trezi, durerea de cap îl mai lăsase. La ora 9 și 10 dimineața, lua micul dejun cu ouă, pită, măsline mici verzi și ceai la gheață, când îi telefonă Leslau, care fu imediat de acord să vină la hotel.

Se cunoștea cu arheologul numai din reputație și articole. Leslau se dovedi a fi scund și urât, cu un piept ca de taur. Atât părul lui roșcat cât și barba mare aveau nevoie de o tunsoare și un smoc des de păr galben-castaniu bătând în sur îi ieșea din cămașa descheiată și fără cravată, care-și pierduse prospețimea. Îl scruta prin ochelari cu lentile groase, care-i măreau ochii căprui și neliniștiți. Avea pielea tăbăcită de munca în aer liber. Purta pantofi prăfuiți și

pantaloni ușori și cumva, îl făcea pe Harry să se simtă prea îmbrăcat și prea spălat.

Se așezară pe fotoliile de piele din hol, în timp ce turiștii se învârteau în jurul lor ca niște stoluri de vrăbii.

— Ce pasaj ați tradus? îl întrebă imediat Leslau, trăgându-se de o ureche cu degetele-i groase.

Harry îi povesti.

— Mda, mda. Iisus, Iosua și tremurătorul Iov. Noul și sărmanul meu prieten, proaspăt sosit din America cu visuri de nemurire…

— Nu-mi vorbiți așa, îi spuse calm Harry.

— Sunteți a patra persoană care identifică taina descrisă în pasajul acela, nu prima.

Harry îl privi lung.

Leslau oftă:

— Haideți cu mine, zise el.

Leslau avea un Volkswagen vechi care avea probleme la urcatul dealurilor, drept care el le ataca într-o viteză feroce. Șoseaua se răsucea sub roți și se ondula, coborând constant.

— Ați mai fost vreodată în zona aceasta?

— Nu.

Treceau pe lângă plantații de banane și citrice.

— E o climă neobișnuită, ca în Africa. Cu adevărat sudaneză, după cum vedeți.

— Hm.

Leslau îi aruncă o privire rapidă:

— V-am cam smuls din inimă cântecul de bucurie, nu-i așa? La naiba, nu luați în seamă ce v-am spus acolo. Eu sunt un nemernic caustic. Îmi dau seama de asta, dar sunt prea bătrân ca să mă schimb.

— Cine a depistat primul locul tainiței? întrebă Harry.

— Max Bronstein m-a trimis aproape imediat la ea. Înainte de a

primi scrisoarea lui, aproape că-mi dădusem și eu seama. Pe urmă am consultat și o femeie foarte inteligentă de la Universitatea Ebraică și după aproape o săptămână, a spus și ea tot Valea lui Achor.

La o intersecție, Leslau viră către sud, arătând cu capul către drumul din stânga:

— Ierihonul e la câțiva kilometri de aici, spre nord. Timp de peste șaptezeci de ani a constituit un șantier foarte interesant. Ierihonul e cel mai vechi oraș din lume, datează din anul 8 000 înainte de Christos, cu mult dinainte de a exista evreii. Excavatoarele au găsit în colină nouă cranii umane, învelite în clei în loc de carne și cu scoici în loc de ochi.

— Ce erau?

— Zei, răspunse Leslau.

Harry se răsuci către el:

— Când ați săpat în tainița menționată în sul, ce ați găsit acolo?

— N-am săpat în taiță. Am făcut explorări pentru a treia oară. Tainița fusese dezgropată.

Scoase Volkswagenul de pe drumul principal și urmă o vale seacă până ajunseră la un povârniș de piatră goală și avansarea deveni imposibilă.

— Până acum, nu am găsit nimic, spuse Leslau.

Scoase din torpedo o lanternă și-l invită pe Harry să-l urmeze pe jos:

— Aceasta e Valea lui Buke'ah. Cândva se numea Valea lui Achor.

La câțiva kilometri depărtare se întindeau oaze luxuriante, dar acum Harry înainta printr-un deșert de piatră sfărâmată. Păsări pe care nu le identifica, mici și negre, cu cozi albe, cântau tare în tufișurile de tamarisc și în salcâmi.

— Chiar credeți că Achan și familia lui au fost lapidați aici?

— O execuție militară cu scopul de a stabili un exemplu. Sună a urâta realitate, zise Leslau. Armatele erau și atunci la fel de nebune ca și acum. Cred că oamenii aceia au fost omorâți aici.

Îl conduse pe Harry la o deschizătură în coasta pietroasă:

— Atenție la cap.

Intrarea abia depășea un metru înălțime. Înăuntru, tavanul putea să fie mai înalt cu vreo trei palme. Leslau aprinse lanterna, luminând o cameră de vreo șase metri pe patru. Partea îndepărtată a tavanului cobora ca streașină unui pod. Pe podeaua de pământ erau trasate două dreptunghiuri, ca două răzoare nesemănate.

Harry se lăsă pe vine lângă prima:

— Ce tainiță e asta?

— …îngropată la opt și jumătate cubiți, o piatră strălucitoare, etc.

— Aici a fost îngropat diamantul. Dar nu ați găsit nimic.

— Relativ vorbind, așa este. Am găsit câteva monede franțuzești medievale. La trei picioare adâncime, un denier carolingian. La șapte picioare, trei monede mai mici, cunoscute ca jumătăți. Mai jos puțin, am descoperit partea de sus a unui pumnal. Lama era dintr-un oțel de proastă calitate. Nu era frumos lucrat, așa că a aparținut probabil unui soldat obișnuit, nu unui conducător. Poate că s-a rupt fiind folosit ca unealtă de săpat. În mâner e gravată o cruce de Lorraine.

— Cruciați francezi.

— Fără îndoială. Bănuim că este vorba de A Doua Cruciadă, deși pe atunci n-au venit mulți cavaleri din Franța.

Leslau își mută raza lanternei spre tainița cealaltă, de mărimea unui mormânt:

— Au scos de aici diamantul galben, care a căzut în mâinile lui Salaheddin și apoi a fost recapturat de creștini.

— Ce dovezi aveți? întrebă Harry.

— Iată: prima referire istorică la piatra prețioasă datează imediat după ce tainița a fost violată. Când Salaheddin a dăruit marele

diamant Moscheii din Acra, unde-și câștigase faima de general, el însuși notează că sarazinii lui îl luaseră de la soldații francezi, o rămășiță din armata lui Ludovic al VII-lea, care tocmai fusese înfrânt răsunător de către turci.

— Dar nu mai târziu de o sută de ani după aceea, diamantul galben a fost tăiat în Spania creștină, spuse Harry.

— Da. După ce a fost tăiat, a fost donat bisericii de Estabán de Costa, conte de Léon, care era un fel de funcționar laic al Inchiziției. El îl luase de la un evreu condamnat, un „nou creștin" recidivist. De Costa făcea mare caz de faptul că piatra fusese luată de la Moscheea din Acra de cavaleri spanioli de sânge pur creștin, în timpul uneia dintre cruciadele târzii.

Leslau rânji:

— Piatra a fost tratată de cele trei religii ca o minge de fotbal. Dar cred că pretenția evreilor e foarte, foarte timpurie. Cât de bine cunoașteți Biblia?

Harry ridică din umeri.

— Vă amintiți, desigur, că regelui David i-a fost retrasă onoarea de a construi Templul pentru că avea mâinile pătate de sânge.

— Cartea a doua a lui Samuel.

— Da. Se spune că David i-a încredințat fiului lui planurile și comorile, pentru ca Templul să fie construit de Solomon. Mai departe, Biblia descrie moștenirea, incluzând „pietre de onix și pietre de montat, pietre strălucitoare și de diverse culori și toate felurile de pietre prețioase."

— Primele Cronici? întrebă Harry.

Leslau zâmbi:

— Capitolul 29, versetul 2. Acesta a fost începutul Templului. Sfârșitul a venit opt sute de ani mai târziu, când se apropia forța implacabilă a lui Nabucodonosor. Dacă e să ne luăm după manuscrisul de aramă, preoții au selectat cu sânge rece cele mai sfinte și cele mai prețioase obiecte din lumea lor. Haideți să

presupunem, pentru moment, că diamantul canar provine din vistieria Templului – așa cum cred eu. Putea fi ascuns cu ușurință și tranzacționat într-un viitor mai fericit pentru a contribui la construirea unei clădiri potrivite pentru a adăposti lucrurile sfinte care ar fi supraviețuit.

— Akiva ne-a spus mie și tatălui meu la New York că Mehdi încearcă să vândă și altă piatră, un granat.

— Granatul e mai greu de autentificat. Nu există decât un singur diamant galben ca ăsta, dar granate sunt multe. Dacă provine de aici, putea fi un obiect sfințit. Poate că e una din pietrele luate din „veșmintele fiilor lui Aaron", costumul Marelui Preot.

Harry dădu din cap:

— N-ar fi îngropat orice haine preoțești care puteau fi ușor înlocuite. Dar ar fi ascuns pietrele donate de triburi și încrustate în pieptarul Marelui Preot.

— Gândiți-vă la inteligența celor care au ascuns obiectele, zise Leslau. Prima *tainiță* e relativ puțin adâncă. S-au gândit că, dacă este violată, intrușii vor găsi marele diamant galben și nu vor săpa mai adânc, unde erau ascunse pietre sfinte mai prețioase.

Lui Harry îi trecu prin minte că era și tehnica folosită de tatăl lui când își ascunsese rezervele în borcanul cu vaselină.

— De unde știți că cruciații nu au golit și tainița mai adâncă?

— Cea mai adâncă a fost violată mult mai târziu. Singurul lucru pe care l-am găsit la sondare a fost un nasture de aramă de la o uniformă a armatei regulate britanice, provenind de la începutul secolului XX.

Leslau se așeză pe noroiul uscat:

— Locuitorii moderni ai acestei văi au fost păstorii de capre beduini. Din cauză că nutrețul e atât de greu de găsit, familiile de beduini au pășuni întinse care sunt trecute din generație în generație și simt foarte greu cedate altcuiva. Autoritățile israeliene sunt foarte pricepute la astfel de lucruri. Au găsit familia al cărei

teritoriu cuprindea Valea lui Buke'ah, ai cărei membri sunt acum cultivatori de bumbac în Tubas și locuiesc în case pentru prima dată în istoria lor. Unul dintre bătrânii lor își amintește că era un băiețandru când a venit în peștera asta să îngroape lucruri de contrabandă.

— Contrabandă?

— Familia lui făcea contrabandă. Spune că treceau tutun peste graniță să-l vândă la soldații englezi. Englezii aveau bani destui, așa că putem presupune cu destulă siguranță că traficau hașiș. Bătrânul nu-și amintește anul. Spune însă că turcii tocmai plecaseră din Palestina și britanicii nu se instalaseră de multă vreme. Bănuim că e vorba de anul 1919. Oricum, spune că atunci când a săpat o groapă adâncă să-și îngroape marfa, a descoperit obiecte în podeaua peșterii.

— Ce fel de obiecte?

— Nu-și amintește cu precizie. Știe că erau ustensile de metal greu care i s-au părut foarte vechi și pietre de cristal colorat într-o mică geantă din piele prăfuită. Tatăl lui a dus totul la Amman și a vândut obiectele unui negustor de antichități pentru șaizeci și opt de lire sterline. Își amintește suma, pentru că e cea mai mare pe care familia lui a avut-o vreodată.

— A stat cineva de vorbă cu negustorul de antichități?

— E mort de treizeci și doi de ani.

— Îl credeți pe beduin?

— Nu are niciun motiv să mintă. Fără să-l întrebăm, a spus că uneori, când soldații nu aveau bani, tatăl lui le vindea marfă pe nasturii de aramă de la uniformele lor. Haideți, încheie Leslau, stingând lanterna.

Dar Harry rămase în întuneric. Întinse mâna și-și odihni palma pe clisa caldă și pietroasă, nedorind să plece.

— Haideți, haideți, îl chemă Leslau.

Împotriva voinței lui, Harry îl urmă afară din peșteră.

— Pământul ăsta, zise Leslau. Trebuie să te obișnuiești cu el. Ziua de ieri se suprapune mereu peste azi. Pământul ăsta, pe care au trăit și în care sunt morți atâția oameni. Nu poți zgâria pământul să sădești un pom fără să dai de urmele lor. Ministerul Transporturilor sapă fundația unei șosele și descoperă sarcofage de prinți. Un fermier arab se hotărăște să-și adâncească pivnița și găsește un mozaic care-i transformă casa într-un muzeu.

Se opriseră la cafea în Ierihon, la un local în aer liber. De cealaltă parte a unui zid de piatră, un arab într-un costum întunecat și cu fes se plimba printre portocalii lui.

Stăteau și sorbeau din cafea. Harry se gândi la oamenii care se strânseseră în fața pericolului, căutând să-și ascundă religia în găuri, în pământ.

— S-au ascuns bine, observă el. O ascunzătoare a rezistat aproape o mie de ani și cea mai adâncă a ajuns aproape până în zilele noastre nedescoperită.

— S-au recuperat foarte puține lucruri, observă Leslau. Am petrecut luni de zile studiind sulul. Acum nouă ani, niște vase superbe din bronz și argint au fost descoperite într-o peșteră din Ierusalim. Sunt convins că unul din pasaje, într-o manieră criptică și sinuoasă, se referă la ele. Dar cred că obiectele cu adevărat importante – Chivotul, tabernacolul, poate că și tablele legii – zac undeva în pământ, nu departe de noi și așteaptă să fie găsite.

Pe drumul de întoarcere la Ierusalim, fiecare era ocupat cu propriile lui gânduri.

— Vreau să lucrez cu dumneavoastră, spuse Harry.

— Nu, spuse Leslau, schimbând cu sălbăticie vitezele. Nu am nevoie de dumneavoastră. Am acces la cei mai buni învățați din Israel. Mă bazez pe dumneavoastră să cumpărați diamantul. Poate că mâine vom descifra sulul și vom găsi fiecare obiect pe care-l

descrie. Aproape sigur nu o vom face. Poate că nu vom găsi niciodată ceva concret. Dar entuziasmul creat de cel de-al doilea sul de aramă îmi va asigura reînnoirea bursei pentru câțiva ani și sunt pregătit să-mi petrec viața în căutare.

Se aplecă peste volan și își luă ochii de pe șosea, ca să-l privească pe Harry:

— Diamantul valorează enorm. Dar puțin îmi pasă de asta. Vreau să-l obțineți pentru că provine din Templu. Din Templu, omule!

Harry se gândi, apoi îi întoarse privirea:

— Dacă nu găsiți obiectele enumerate în manuscris, veți rămâne aici, continuând căutarea?

Leslau dădu din cap.

— Ați făcut o treabă foarte importantă. Dacă nu ajungeți până la capăt, de ce să nu treceți la altceva?

— Când ați fost la Vatican, ați avut vreodată ocazia să observați așezarea relicvelor sfinte?

Harry zâmbi și clătină din cap.

— O cameră din palatul apostolic e plină de rafturi așezate pe lângă pereți, adăpostind urne cu cenușă, fragmente de oase și alte rămășițe ale primilor sfinți și martiri creștini. Un bibliotecar pune toate resturile de praf de pe aceste urne în plicuri pe care le trimite bisericilor noi din toată lumea. După legea canonică, fiecare altar de biserică trebuie să conțină o relicvă.

Harry mormăi.

Leslau îi spulberă reținerea:

— Dumneavoastră vedeți rămășițe pământești. Eu văd motivul existenței legii. Biserica a recunoscut nevoia absolută a omului modern de a intra în contact direct cu începuturile credinței.

— Ce legătură are asta cu dumneavoastră?

— Eu am recunoscut valoarea prafului, spuse Leslau. Dar eu nu vorbesc de faptul că-mi voi petrece viața în căutarea prafului. Eu intenționez să găsesc chiar osatura Vechiului Testament.

Harry se dădu jos din mașină.

— Mi-ar plăcea să studiez sulul original, spuse el.

Leslau păru supărat:

— Nu cred că se poate, răspunse el. *Shalom.*

Închise ușa și mașina se îndepărtă cu motorul păcănind.

Harry se uită după el, deprimat de grosolănia cu care fusese respins. Deodată, fu conștient că avea rău de avion. În apropiere, un bătrân trăgea ritmic de o funie, mișcând un evantai care îndepărta muștele de tejgheaua lui plină de curmale. Harry cumpără o jumătate de kilogram și rămase acolo, gândindu-se că-l aștepta camera goală.

Akiva îi dăduse instrucțiuni să aștepte la hotel până îl va contacta Yosef Mehdi, dar în loc de asta el o luă spre apus, mâncând curmale. Se aventură pe străzile înguste și mărginașe, eliberându-se treptat de tensiune. În spatele propagandei turistice și a sloganurilor comerciale despre Ierusalimul de Aur era un sâmbure de adevăr care-i încălzea inima.

Era un oraș frumos.

8

IERUSALIM

Harry mergea încet, observând împrejurimile și privind chipurile oamenilor. În curând se rătăci și merse la întâmplare, dar regăsi din nou peisaje familiare; își dădu seama că se afla lângă Universitate și-și găsi și o destinație, Muzeul Israelului.

Se duse imediat la un tablou pe care-l mai văzuse deja de trei ori, se așeză pe o bancă și privi „Seceriș în Provence" cum ar fi admirat un diamant: prima oară în întregime, apoi fiecare bucățică în parte. Culorile aproape îl asaltau, câmpul galben, șocul auriu al grânelor, cerul albastru-verzui coborând ca soarta asupra micii siluete umane care lupta cu ea. Aproape că putea să pășească în câmpul acela și să atingă starea de nebunie care-l împinsese pe Van Gogh la sinucidere la doi ani după ce pictase tabloul.

În cele din urmă se îndepărtă, către o comoară veche din obiecte de aramă, descoperită în 1960 într-o peșteră dintr-un zid abrupt de stâncă, la trei sute de metri înălțime, de către un arheolog care căuta mai multe manuscrise de la Marea Moartă în deșertul iudaic. Se aflau acolo topoare, lame de seceri, coroane și sceptre lucrate superb. Datau din era Calcolitică, dinaintea celei ebraice; privindu-le, îl încercă din nou un resentiment puternic față de David Leslau și se pomeni tânjind.

Umblând prin muzeu, văzu și recunoscu propriul lui păcat mortal. Dorea dureros să găsească toate lucrurile frumoase îngropate demult. Simțea că participă la nebunia creatoare a lui Van Gogh. Se lăcomea la fiecare femeie interesantă din lume. Era hulpavul suprem, își dorea tot ce era frumos.

Soarele coborâse pe când ieși din muzeu și o luă pe strada Regele George V. Ca niște fluturi de noapte, prostituatele ieșiseră deja pe străzi și patrulau două câte două. Harry se simțea acasă; era ca pe Bulevardul 8. Mâncă într-o dugheană de pe șoseaua Jaffa, al cărei bucătar vorbea rusește, patru blinâi și un borș rece cu cartofi. Ieși și chemă un taxi, în timp ce două prostituate se apropiară de el:

— *Chaver*, spuse una, ne chemi un taxi?

Erau tinere și atrăgătoare, una blondă și una brunetă. Ochii lor păreau că dansează, provocându-l.

Se gândi la camera goală și deschise larg portiera:

— *Bona achayot*. Haideți, surioare, le spuse.

Blonda se numea Therese, era scundă și durdulie. Kochawa, cea smeadă, era slabă și vânoasă. Traversară holul hotelului foarte demne și calme.

Ajunse în cameră, îi zâmbiră.

— Păi, spuse el.

Se auzi o bătaie în ușă. Nu era un detectiv israelian angajat de hotel. Nu era nimeni.

Bătaia se auzi din nou.

Venea dinspre ușa camerei alăturate. O descuie și o deschise și văzu o femeie înaltă:

— Domnul Harry Hopeman?

— Da?

— Mă numesc Tamar Strauss. Am fost desemnată să lucrez cu dumneavoastră.

Engleza ei avea accentul israelian, semibritanic. Avea pielea atât de închisă la culoare, încât la prima vedere o crezuse neagră; acum se gândi că poate era de origine din Iran sau Maroc. Avea cam douăzeci și șapte de ani și un trup plin, scos în evidență de rochia bleu, simplă. Avea gura puțin cam mare, nasul osos și încovoiat, crud și frumos. Își dădu seama că se holba la ea.

— Pot să intru? îl întrebă.

Therese sau poate Kochawa șopti ceva și chicoti. Femeia se uită pentru prima oară peste umărul lui:

— Ah, deranjez, spuse politicos, fără să-și schimbe expresia. Se simți ca un băiat de cincisprezece ani prins în șură:

— Deloc.

Dar ea începuse deja să se retragă:

— După cum vedeți, stau în camera aceasta. Vorbim mâine dimineață. Bună seara.

— Bună seara, spuse el în fața ușii care se închidea.

Se întoarse spre Therese și Kochawa, dar petrecerea se sfârșise înainte de a începe. Îi luă mult timp să le explice că dorea să plece. Le plăti cu generozitate și le conduse la ușă:

— *Shalom*, spuse Kochawa, străduindu-se să arate că regretă.

— *Shalom*, Therese, *shalom*, Kochawa, *shalom*, *shalom*, spuse el ca într-o lecție de ebraică pentru începători: conduceți-le pe Therese și Kochawa. Priviți-l pe Harry bătând la ușă și spuneți cum se deschide ușa.

Femeia se schimbase. Rochia bleu era pe un umeraș din dulapul deschis și purta acum un peignoir albastru-închis, cu un decolteu sever. Ținea în mână o perie. Părul pe care-l avusese strâns într-un coc îi îmbrăca acum umerii ca un guler gros și negru.

— Acum pot vorbi.

— Un moment, vă rog.

Ușa se închise. Când se redeschise, dulapul era închis și peria dispăruse. Picioarele ei înguste și brune, cu unghii ca niște scoici erau acum încălțate în papuci.

— Intrați.

— Mulțumesc.

El se așeză pe un scaun și ea pe pat.

— D-ra… Strauss, ați spus?

— Strauss, dădu ea din cap.

— De ce ați fost desemnată să lucrați cu mine?

— Există opinia că v-aș putea fi de folos.

— Și a cui opinie poate fi asta?

Ea ignoră întrebarea:

— Sunt muzeograf la Muzeul Israelului.

— Și de ce aș avea nevoie de un muzeograf?

— Specialitatea mea este să controlez autenticitatea obiectelor moderne care sunt făcute astfel încât să pară vechi.

— Discutăm despre pietre prețioase, specialitatea mea. Toate giuvaierurile sunt vechi.

Deodată, înțelese cum se simțise David Leslau:

— Nu am nevoie de dumneavoastră.

— Mi-e teamă că instrucțiunile mele nu includ vreo posibilitate de alegere, spuse ea calmă.

— Am venit aici să fac ceva cu care am fost de acord. Nu am fost de acord să lucrez împreună cu cineva.

— Ar fi bine să vă gândiți la noapte, sugeră ea. Putem discuta mâine-dimineață.

El nu se simțea prea dornic să plece. Spre mânia lui, fu nevoit să facă un efort ca să pornească spre ușă. Fusese gata să discute despre Van Gogh cu ea.

Ochii ei părură amuzați pentru prima dată:

— Noapte bună, domnule Hopeman și vise plăcute.

— Noapte bună, d-ră Strauss.

— De fapt, doamna Strauss, spuse ea în timp ce el închidea ușa.

După o oră, se auzi un alt ciocănit. De data asta însă, era la ușa dinspre coridor a camerei ei. O auzi poftind pe cineva, un bărbat cu o voce gravă. Vorbiră în ebraică, dar Harry nu reuși să înțeleagă nimic.

Amândoi râdeau foarte des.

După un timp, porniră televizorul.

Stătea în pat și asculta sonorul tare al televizorului de alături când sună telefonul:

— Recepția, domnule Hopeman. Avem un pachet pentru dumneavoastră.

— Poștal?

— Cred că a fost adus de un comisionar cu puțin timp în urmă, cu un taxi.

— Vă sun eu, spuse el și închise.

După un timp, sună și-i răspunse aceeași voce:

— Vreți să-l trimiteți sus?

— Da, domnule.

În câteva minute, un băiat de serviciu îi înmâna un pachet destul de mic, în formă de cub, împachetat în hârtie maro, cu numele lui și hotelul scrise pe două fețe, cu un scris încârligat. După ce închise ușa, Harry așeză pachetul în mijlocul mesei.

Făcu un duș și-și puse pijamaua. Când ieși din baie, televizorul din camera alăturată se stinse și deodată se făcu foarte liniște.

Duse pachetul la ureche, dar nu auzi nimic. Cu trei săptămâni înainte, o motocicletă încărcată cu explozibil fusese lansată pe șoseaua Jaffa și explozia ucisese oameni; văzuse urmele în după-amiaza aceea. Era o țară unde bombele se puneau în păpuși, în cărți, în termosul de cafea; în mici pachete învelite în hârtie sau chiar în plicuri simple.

Puse pachetul într-un sertar și-l acoperi cu lenjerie și cămăși, apoi trase un scaun tapisat cu piele în fața biroului.

Era obosit și încercă să doarmă, dar în loc de asta, retrăi în gând evenimentele zilei. Până la urmă, se sculă și mâncă niște curmale. Erau dulci și suculente. Scoase pachetul din sertar. Îl deschise și nu se produse nicio explozie. În cutie erau ghemotoace de ziare arabe, pe care le dădu la o parte cu grijă. În mijlocul lor era o piatră de mărimea unui strugure.

Dădu la o parte totul de pe masă, lăsând doar piatra.

Avea o patină densă și întunecată, dar cineva zgâriase în două locuri învelișul exterior. O ținu în lumină și văzu că avea o suprafață translucidă, dar nu limpede ca apa.

Luă din geantă lupa și instrumentele de măsurare; dintr-un impuls, luă și carnetele tatălui lui. Întorcând până la ultimul articol din ultimul carnet, scrise dedesubt cu un scris mare și mâna sigură:

Acesta este sfârșitul
jurnalului tehnic
al lui Alfred Hopeman, fiu al lui Joshua Levitul
(Aharon hen Yeshua Halevi).

Dădu pagina și scrise:

Acesta este începutul
jurnalului tehnic
al lui Harry Hopeman, fiu al lui Alfred Levitid
(Yeshua ben Aharon Halevi)

Instrumentele îi erau prieteni vechi și păreau să măsoare singure. Scrise dimensiunile; operațiunea îi luă destul timp.

Tipul pietrei, granat pirop. Diametru, 75 inci. Greutate, 138 carate. Culoare, roșu-sângeriu. Gravitație specifică, 3,73. Duritate, 7,16. Formă cristalină, cubică, un dodecaedru rombic (fețele bine dezvoltate și delicat striate).

Comentarii: Piatra este brută și nemontată. Cam 70 la sută din granat este fisurat sau opacizat, probabil cu oxid de fier. Calitatea slabă nu-i neagă pretențiile istorice; dimpotrivă, în timpurile biblice nu se știa cum trebuie judecată calitatea giuvaierurilor și un granat găsit în deșert în timpul peregrinărilor israeliților și dat de tribul lui Levi pentru a fi inclus în acoperitoarea Marelui Preot ar fi putut fi o astfel de piatră. Înlăturarea

ariei impure ar duce la o *piatră de aproximativ 40 de carate, care ar fi o piatră semiprețioasă de calitate medie de rangul doi, cu un preț de vânzare en gros de 180 dolari. Nu are calitatea necesară pentru a fi achiziționată de Alfred Hopeman* & *Son.*

Nu putea adormi, ceasul lui fiziologic se dereglase. De la fereastră, vedea acum zidul Ierusalimului de Est măturat de dâre de lumină, ca o scenă biblică montată la Hollywood. Schimbă între ele cele două canale de televiziune încă în emisie, unul evreiesc și altul arab, până când amândouă își terminară programul.

Atunci se uită îndelung pe fotocopiile sulului de aramă. Oricât își chinui ochii, îi fu imposibil să descifreze cele două cuvinte șterse din pasajul despre tainița diamantului galben.

În locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că a adus stricăciune, îngropat la opt cubiți și jumătate, o piatră strălucitoare (indescifrabil) (indescifrabil)…

Deschise carnetul tatălui lui, căutând un indiciu în descrierea diamantului. Dar nu era nimic.

„Tată, ajută-mă."

Știa ce ar fi spus tatăl lui dacă ar fi putut să stea de vorbă cu el. *Du bist ah nahr.* Asta spunea Alfred Hopeman întotdeauna atunci când Harry era incapabil să vadă ceva important. De obicei, o spunea cu o liniște amuzată, dar înțelesul rămânea același. *Du bist ah nahr,* ești un prost.

Citi notițele mereu și mereu, încercând să vizualizeze diamantul galben așa cum îl văzuse tatăl lui.

9

BERLIN

La patru ani după ce-și stabilise atelierul și magazinul în zona cea mai lustruită din Leipziger Strasse, Alfred Hauptmann fu invitat la Antwerp, la o întâlnire a comercianților independenți, în ideea de a se forma o asociație a negustorilor de diamante. Organizarea fusese respectată în industria diamantelor de când grupul DeBeers formase Sindicatul pietrelor prețioase de pe piață, așa că Alfred merse la Antwerp. Fură mulți participanți la întâlnire, dar cluburile diamantelor le ofereau deja servicii care le satisfăceau majoritatea necesităților, iar comercianții de succes sunt atât de individualiști, încât proiectul noii asociații fu puternic pus în discuție. Și niciunul dintre cei prezenți nu avea talentul organizatoric sau dorința de putere arătată de cei care uniseră companiile miniere în ceea ce avea să devină grupul DeBeers.

Nimeni nu păru dezamăgit că întâlnirea își ratăscopul inițial. Se duseră multe negocieri spirituale și plăcute iar Alfred petrecu puțin timp alături de trei rude care veniseră la întâlnire din Cehoslovacia. Era atașat de vărul lui Ludvik, căruia-i spunea Laibel; locuiseră împreună în timpul uceniciei lor, la Amsterdam. Nu-l știa prea bine pe Karel, fratele mai mic al lui Ludvik, care aproape tot timpul petrecut la Antwerp studie hainele conservatoare ale lui Alfred, jambierele lui din piele moale, strălucirea cizmelor și floarea proaspătă pe care o purta la butonieră. Unchiul lor, Martin Voticky, fu plăcut impresionat când mai multe persoane se apropiară de masa la care stăteau pentru a da mâna cu tânărul comerciant german. Una dintre aceste persoane era Paolo Luzzatti de la Sidney Luzzatti & Sons, o casă de diamante din Neapole.

În aceeași zi, mai târziu, în timp ce Alfred părăsea sediul Beurs singur, Luzzatti îi făcu semn cu mâna:

— Aveți timp să stăm puțin de vorbă?

Găsiră o cafenea pe Pelikaanstraate și intrară. Germana lui Luzzatti era greoaie și italiana lui Alfred și mai rea, așa că vorbiră în idiș.

— Dacă doriți, puteți fi de folos companiei mele, spuse Luzzatti. Ni s-a cerut să reparăm și să recondiționăm o piesă foarte specială.

— Am mai multe persoane în atelierul meu care fac astfel de lucruri, spuse Alfred.

Luzzatti îl privi amuzat:

— Mă încumet să spun că și noi avem. Dar aceasta e o comoară care a fost tratată neglijent și poate că a fost vătămată. E vorba de Diamantul Inchiziției și de mitra în care e montat.

— Familia mea a avut mult de-a face cu această piatră, spuse Alfred entuziasmat, dar Luzzatti îl întrerupse:

— Știm asta, de aceea ne-am gândit la dumneavoastră. Și suntem la curent cu munca dumneavoastră cu Sindicatul din Africa de Sud. De asemenea, ar trebui să evaluați în ce măsură piatra a fost prejudiciată.

— Mă pricep la asta, vă asigur, și Alfred fluieră ușor. Având de-a face cu Vaticanul…

— Da?

Gândul îl însuflețea:

— Mă vor lăsa să-l văd acum? Aș putea pleca de aici direct la Roma.

— Nu, nu! E o problemă de cea mai mare delicatețe. Înțelegeți, firma e evreiască, să lucreze cu biserica catolică… Se mișcă foarte încet. Nu știu când ne vor da diamantul.

— Când o vor face, să mă anunțați, ridică Alfred din umeri. Luzzatti încuviință din cap. Apoi făcu semn unui chelner să le aducă cafea proaspătă:

— Spuneți-mi, domnule Hauptmann, vă place să locuiți în Berlin?

— E orașul cel mai incitant din lume, spuse Alfred.

Berlin era orașul unde se născuse. Își petrecuse copilăria într-o casă urâtă, pătrată, din piatră cenușie de pe Kurfürstendamm. Plecase de acolo, șocat și îngrozit, la paisprezece ani, la trei zile după ce părinții lui

muriseră într-un incendiu care izbucnise la hotelul din Viena unde stăteau în călătorie de afaceri. Unchiul lui era restaurator imobiliar. Îl chema Martin Voticky și locuia la Praga, unde se mută și tânărul Hauptmann, căruia unchiul i se păru un străin sever:

— Poți locui cu noi dacă dorești, îi spuse Voticky. Sau poate ți-ar plăcea la un internat.

Alfred făcu alegerea greșită.

Unchiul lui avea amintiri neplăcute cu privire la școlile germane și-l înscrise la un internat scump din Geneva, ai cărui elevi erau niște reflectări ale atitudinilor părinților lor. În vremea cât stătu în Elveția, Alfred se obișnui să-și audă numele numai când era chemat la lecție sau uneori, serile, când juca șah cu un băiat pe nume Pinn Ngau, chinez, care era un alt paria al școlii. Când vorbea cu alții despre el, Pinn îi spunea lui Alfred le Juif.

După trei ani de singurătate sfâșietoare, absolvi, cu un certificat de fluență în franceză și aversiunea de a repeta experiența educativă și la facultate. Când unchiul lui îi sugeră că ar putea merge la Amsterdam să studieze șlefuirea diamantelor împreună cu vărul lui, Ludvik, se învoi bucuros.

Anii care urmară fură cei mai fericiți din viața lui de până atunci. Ludvik deveni repede Laibel, fratele pe care nu-l avusese niciodată. Locuiau într-o mansardă cu tavanul înclinat ce dădea spre canalul Prinsengracht, la trei clădiri distanță de o moară de vânt al cărei scârțâit interminabil îi ținu treji nopți în șir, apoi deveni ca un indispensabil cântec de leagăn. Prinseră foarte repede gustul șnapsului olandez, al femeilor și al heringului afumat numit bokking, deși cel mai adesea nu aveau timp și bani decât pentru hering. În fiecare zi, cu excepția duminicii mergeau la cursurile de matematică și optică de la institutul tehnic pe care Martin Voticky îl alesese pentru faima lui de seriozitate și petreceau lungi ore pe băncile uneia dintre cele mai vechi case ale diamantelor, lucrând cu toate tipurile de metale și de pietre prețioase.

Niciunul dintre ei nu avea să devină un șlefuitor faimos, dar după patru

ani, când părăsiră Amsterdamul, posedau cunoștințe tehnice care aveau să le fie neprețuite în cariera de negustori de diamante.

Laibel se întoarse la Praga, la atelierul tatălui lui. Martin Voticki se decisese să-i facă și nepotului loc în compania lui, dar Alfred îl surprinse prin faptul că avea și el visurile lui. Candidă la un post în sindicatul diamantelor. Peste câteva săptămâni, simțindu-se ca un aventurier cosmopolit, se afla în Kimberley, Africa de Sud.

Orașul se afla pe o câmpie africană, înălțat în jurul a ceea ce mai rămăsese din mina Kimberley. În timpuri preistorice, lava topită își croise drum spre suprafață, apoi se strânsese înapoi și se răcise. Minerii descoperiseră devreme că în pământul albastru al unei asemenea „guri" vulcanice se găseau diamante mari și când ajunse Alfred acolo, Kimberley era secată. Din 1871 până în 1914, oamenii scoseseră de acolo trei tone de diamante – 14 504 567 karate – lăsând în loc Marea Groapă, ce se căsca în locul minei, adâncă de șase sute de metri și cu un diametru de trei sute de metri, având pe fund patruzeci de metri de apă. În jurul gropii era un gard. Alfred evita cât mai mult să privească într-acolo.

Din cauză că vorbea curent franceza, fu numit pe lângă Compagnie Française de Diamant, una dintre firmele acționare și fu pus să sorteze, să clasifice și să evalueze pietre brute. Lucra toată ziua sub supravegherea unor oameni care puteau citi structura internă a unui cristal de parcă ar fi fost scrisă acolo negru pe alb. Studie o varietate de diamante cu defecte, ajutând la sortarea celor care puteau fi îmbunătățite prin tăiere, care puteau fi salvate pentru bijuterii sau care puteau fi folosite numai industrial. Fu o experiență educativă rară și era bine plătit, dar ura hidoșenia rasismului de care se izbea zilnic și detesta clima. Și deși înțelegea că era necesar, nu se obișnui niciodată cu priveliștea oamenilor cu lanterne, explorând orificiile anatomice ale altor oameni în căutarea pietrelor furate.

La expirarea contractului lui de doi ani, directorul operativ al Compagnie Française îl chemă și-l întrebă dacă dorea să mai rămână. Când

Alfred refuză politicos, directorul îl scrută pe deasupra ochelarilor:

— Așa? Deci, unde vei merge acum, Hauptmann?

— La Berlin, răspunse el.

Nu-mi place planul tău, *scria unchiul Martin.*

Aveai un viitor strălucit cu Sindicatul. Și e o nebunie pentru un om cu o vârstă atât de tânără să intre pe cont propriu în afaceri cu diamante. Cine va cumpăra ceva atât de scump de la un tânăr ca tine? Dacă vrei să pleci de la DeBeers, vino la Praga. Avem o afacere prosperă și ne poți fi de folos. După zece sau cincisprezece ani vei fi experimentat și matur și te vom ajuta să te lansezi pe cont propriu.

Dar Alfred rămase la ideea lui și Martin cedă:

— A sosit timpul să-ți asumi singur responsabilitatea pentru viața ta, spuse el, chemându-și nepotul la Praga.

Acolo, Martin încuie ușa, deschise safe-ul și-i dădu lui Alfred care era uluit, moștenirea lui – o bucată de material pietros, îmbrăcat în bronz la bază:

— A aparținut familiei de generații, trecând de la tată la fiul cel mare. În locul tatălui tău, ți-l înmânez eu.

Împreună cu piatra, Alfred ascultă povestea ei și alte secrete din meseria negustorilor de diamante. Convorbirea dură toată după amiaza și-l mișcă pe Alfred până în adâncul inimii, hrănindu-i năzuințele secrete, ajutându-l să se înțeleagă pe sine. Povestea se potrivea cu visurile lui.

În fine, unchiul îi dădu și banii lăsați de tatăl lui. Nu erau chiar o avere, iar costul educației lui știrbise întrucâtva moștenirea. Dar Alfred mai avea și el o mică sumă pe care o economisise din salariul de la Kimberley și considera că pentru început, îi ajungea.

Era momentul cel mai prielnic pentru reîntoarcerea în Germania. Cât fusese plecat, țara lui cunoscuse înfrângerea, revoluția, șomajul și foamea, dar la mijlocul anilor '20, lumea nu fusese niciodată mai prosperă și mai avută iar investitorii străini alocau mari sume pentru industria și comerțul german. Hoinări prin Berlin, încercând să găsească un loc pentru

a-și amplasa magazinul. Un om mai bătrân sau mai tânăr ar fi fost șocat de ce-i trecea prin fața ochilor, dar el era la vârsta când viciul pare atrăgător. Bulevardele erau largi, curate și frumoase, dar străbătute de armate de prostituate în cizme de piele verde, care patrulau pe Friedrichstrasse la orice oră. Barurile, parcurile de distracții și tavernele răsăriseră în zone pe care el și le amintea cu o reputație solidă, de cartiere de muncitori și de negustori. Berlinul era plin de femei frumoase, cele mai stilate pe care le văzuse, cu picioare lungi, zvelte și picante.

Pe Kurfürstendamm, bulevardul larg pe care locuise cu părinții lui, casa din piatră cenușie arăta la fel, de o remarcabilă statornicie, cu excepția câtorva arbori seculari care lipseau din curte, fiindcă fuseseră tăiați și alții lăsați să crească în locul lor. Stătu multă vreme pe trotuarul opus, privind ușa, aproape așteptând să se deschidă: Alfred! Alfred! Vino imediat. Tatăl tău trebuie să sosească.

În cele din urmă, ușa chiar se deschise și ieși un bărbat în vârstă. Avea o *mustață stufoasă și căruntă și părea un ofițer în retragere. Aruncă* o *privire tăioasă de partea cealaltă a străzii, tocmai când un homosexual îi atingea brațul lui Alfred:*

— Nu? șopti tânărul.

— Nu, *răspunse Alfred și plecă de acolo.*

Găsi un apartament într-o casă din centrul Berlinului, pe Wilhelmstrasse. Odată cu casa, se alese și cu niște părinți de circumstanță care locuiau la etajul unu al aceleiași clădiri. Herr Doktor Bernhard Silberstein era un medic pensionat, cu părul și barba albe, o tuse cronică și degetele îngălbenite de tutun. Soția lui, o femeie simplă și reconfortantă pe nume Annalise, îi spuse clar lui Alfred că trebuia să cineze cu ei vinerile, pentru a celebra Sabatul.

— Dar eu nu sunt practicant, spuse el, prea jenat pentru a i mulțumi cum se cuvine.

— Atunci, vino miercurea, conchise Frau Silberstein și nu vru să admită nicio obiecție.

Prima dată când se duse, îl ospătară cu ficat de gâscă și jumări la aperitiv. Apoi fu servită chiar gâscă, umplută cu fructe și crocantă de se topea în gură, cu piure de cartofi și varză roșie. La desert îi aduseră ștrudel de mere cu nuci, fierbinte, a cărui crustă delicată îl făcu pe Alfred să ofteze.

— Joci șah? îl întrebă Herr Doktor.

— N-am mai jucat demult.

— Îți vei aduce aminte, îl asigură Dr. Silberstein, alegându-și piesele negre.

Juca foarte bine și începu să decimeze pionii albi.

— De ce te-ai întors în Germania?

— Iubesc Berlinul. Visez de ani de zile să mă întorc.

— Oamenii de aici îi urăsc pe evrei, spuse încet Dr. Silberstein.

— Peste tot e așa.

— Dragul meu, ai auzit de Walter Ratenhau?

— Bineînțeles, ministrul de interne. Cel pe care l-au asasinat.

— Era un marș de înaintare a trupelor: „Împușcați-l pe Walter Ratenhau, / E un blestemat de jidan împuțit." *Ai auzit de Naziști, de Partidul Național Socialist al muncitorilor germani?*

— Nu, nu sunt atras de politică.

— E un partid mic, de adunătură. Promit că vor scăpa Germania de evrei.

— Cum au ieșit la ultimele alegeri?

— Jalnic, au primit numai 280 000 de voturi în toată țara.

— Atunci e bine, zise Alfred.

Magazinul Wertheim din Leipzigerplatz era un local pentru aristocrați, un palat de piatră, marmură și cristal. Avea arteziene cu borduri de ceramică lucrate chiar de împărat și înăuntru lucrau optzeci și trei de ascensoare, ca niște minunate tuburi pneumatice. Acum, un arhitect pe nume Eric Mendelsohn construia un alt magazin elitist pe Leipziger Strasse, pentru o familie de negustori de blănuri pe nume Herpich. Alfred studie clădirea, pe care Mendelsohn o proiectase aproape numai din sticlă, o noutate nemaivăzută pe vremea aceea.

Doi tineri din biroul arhitectului se arătară receptivi la întrebările lui și-i vorbiră cu entuziasm. Proiectul urma să reprezinte un mod nou de expunere a fațadei. Nopțile, becuri electrice ascunse aveau să ilumineze interiorul magazinului Herpich's, învăluindu-l într-o aureolă glorioasă.

Pe Alfred îl intriga o idee.

Puțin mai jos, pe aceeași stradă, era o clădire goală, unde fusese un magazin de pantofi. Îl căută pe proprietar și acesta îi ceru o chirie mai mare decât valoarea spațiului.

— Plătesc, dacă faceți niște modificări.

Proprietarul îl ascultă și căzură de acord.

În vreme ce se efectuau renovările, Alfred își lăsă mustață. Unchiul Martin îi trimise scrisori de recomandare pentru fabricanții de ceasuri de mână la un preț convenabil și de asemenea, pentru bijutierii care lucrau ieftin și frumos, în aur, o gamă de produse care se vindeau bine. În loc să se folosească de ele, Alfred dădu telefoane la Londra și scrise câteva scrisori. Se gândise foarte mult la tipul de obiecte pe care voia să le vândă și solicitările lui fură foarte precise. Îndrăzneala lui aprinse imaginația unuia dintre directorii Sindicatului, care-l verifică simplu, căutând în registrele companiei, la foștii angajați. Apoi îi scrise că nu-i puteau furniza ceea ce cerea, dar îi trimise numele mai multor angrosiști central europeni și adăugă că firma DeBeers le va recomanda acestora să-și mărească creditele. Spre încântarea lui Alfred, magazinul se umplu iar el nu avu decât să semneze garanții; în schimb, își investi cea mai mare parte a capitalului în decorarea spațiului: carpete turcești groase și scaune stil, confortabile, așezate în jurul micilor casete de cristal care găzduiau pietrele. Micile locuri rămase în pereți neacoperite cu oglinzi fură zugrăvite într-un alb ca al cojii de ou.

Seara de deschidere a magazinului Herpich's fu o ocazie socială. Politicienii ținură cuvântări, se tăie o panglică, se bău șampanie. Bărbați și femei în haine de gală străbătură sălile cu pereți de sticlă și exclamară privind nurcile, samurul și blănurile de jder expuse înăuntru, scăldate în

lumina ce se revărsa din sursele ascunse inteligent.

Ieșind din clădirea uriașă, trecătorii fură atrași de un felinar Kliegl de mari dimensiuni, aflat în plină stradă. Lumina lui făcea să strălucească un zid brumăriu, din cărămizi care se asortau cu restul clădirii fostului magazin de pantofi. După jungla sălbatică a blănurilor dinainte, zidul acela răspândea calm și confort. Părea că ascunde un mister sub acea aparență simplă. Când se apropiară, trecătorii văzură că în zid se deschidea o fantă, ca o privire către ceva de dincolo de cotidian; sub capacul de sticlă al fantei, pe un piedestal acoperit cu catifea neagră, se afla un singur diamant alb, nemontat.

Singura firmă vizibilă era o mică plăcuță de bronz pe ușă, gravată cu un singur cuvânt.

HAUPTMANN.

Avu grijă să-i plătească pe angrosiști cu primii bani pe care-i câștigă. La început, doi dintre furnizori îi testară tinerețea. Printre ei, cei de la Dietrich Brothers, o veche firmă germană și de la Koenig Company, o firmă evreiască mai mică, amândouă controlând monturile în aur care soseau la Berlin. Invin Koenig ceru un preț despre care Alfred știa că era ridicol de mare și apoi Dietrich Brothers procedă la fel. Fără monturi, nu putea vinde inele cu diamante. Era clar că-și fixaseră între ei un preț și crezuseră că-l vor obliga să plătească.

— Nu, mulțumesc, spuse el calm, când furnizorul reveni. M-am hotărât să comand în altă parte.

Spuse același lucru și celui de la Dietrich Brothers.

Până când Koenig reveni cu o ofertă rezonabilă, petrecu o săptămână foarte neliniștită. Apoi, Alfred folosi aceeași manevră ca să obțină de la Dietrich Brothers un preț încă și mai bun și își aranjă ca pe viitor să obțină monturile din Praga, prin firma Voticky. În curând, afacerile îi permiseră să angajeze doi tehnicieni din Amsterdam, care urmaseră aceeași pregătire ca el și Laibel.

Îi plăcu de la început să câștige bani. Cumpără o mașină de culoarea ardeziei, unul din primele produse rezultate după fuziunea firmelor Daimler și Benz, apoi se duse la un croitor și începu să-și formeze o garderobă. Dr. Silberstein, care avea un singur costum pătat și citea publicațiile Institutului Psihoanalitic, îi spuse că-și compensa singurătatea din copilărie, dar el se duse la un croitor și mai scump, cel mai scump de pe Tauentzienstrasse. Acesta cunoștea un fabricant de lenjerie, care la rândul lui știa un pantofar, care confecționa și jambiere. De asemenea, un comisionar de la florărie aducea de trei ori pe zi flori proaspete la magazin, pentru butonierele domnului Hauptmann.

Mustața îi crescu stufoasă și roșcată, dar el și-o tunse perie, ca cea pe care o avusese tatăl lui și își imagina că-i adaugă cinci ani în plus la înfățișare. În afară de neplăcerile cu furnizorii, vârsta nu constitui un handicap pentru el. În afacerile cu diamante, dacă aveai succes, era de folos să fii tânăr.

Învață să evite diversele invitații, dar într-o zi, Lew Ritz, un american care era student la medicină în Berlin, îl întrebă dacă i-ar plăcea să meargă la o petrecere. Îi plăcea de Lew, al cărui nume evreiesc de alint era Laibel, ca și al vărului Ludvik. În seara aceea merseră cu mașina în suburbiile vestice ale orașului, la o casă de pe malul râului Havel. Ușa le fu deschisă de o fată care purta numai un șorț, iar toate femeile dinăuntru erau nude și se amuzau. Toți bărbații erau îmbrăcați impecabil și câțiva erau strânși în jurul unei dansatoare care venise la Berlin cu Josephine Baker. Negresele erau o noutate pe atunci în Germania, dar el și Ritz observară pe altcineva și porniră amândoi deodată.

Se opriră, se priviră și Ritz scoase o monedă.

Fata avea un chip drăguț și dinți ușor încovoiați. Era zveltă și pe coapsele albe avea urme roz de la jartiere.

— Nu, spuse el. Te superi dacă merg eu, Laibel?

Ritz era foarte bun din fire. Clătină din cap și se îndepărtă.

— Sunt Alfred.

Ea părea că nu se simte în largul ei, poate că era supărată. Poate că-l vrusese pe Lew, gândi el.

— Eu sunt Lilo.

— La ce te gândești?

— Ai un costum magnific.

— Nu-i nici pe jumătate atât de magnific ca al tău, îi spuse el grav.

Ea începu să râdă.

— Trebuie să stăm la circul ăsta?

— E răcoare, mă duc să-mi iau hainele, spuse ea.

Lângă chioșcul de unde dr. Silberstein își cumpăra ziarul idiș, tineri în cămăși cafenii începuseră să vândă un săptămânal antisemit, Atacul. Își spuneau Ostașii Furtunii, Sturmabteilung și-i intimidau pe oameni, dar partidul lor avusese rezultate foarte slabe la ultimele alegeri.

— Numai douăsprezece locuri, exulta dr. Silberstein. Au câștigat numai douăsprezece locuri într-un Reichstag de peste cinci sute de membri.

— La urma-urmei, îi amintea Alfred, asta e țara care l-a făcut pe Albert Einstein directorul institutului Kaiser Wilhehn.

— Dar tot asta e țara, mută dr. Silberstein un nebun ca să-i ia un pion, unde cetățenii așteaptă la ieșirea din biroul lui Einstein de la Academia Prusacă de Științe și la ferestrele apartamentului lui din Haberlandstrasse să-i strige lucruri murdare pentru că e evreu.

— Prostii.

Dr. Silberstein mormăi. Păstrau cu sfințenie întâlnirile de miercuri seara și șahul lui Alfred se îmbunătățise rapid. Prima dată când își bătuse gazda fusese o întâmplare; acum se luptau ca niște tigri, nu-și arătau și nu-și cereau nicio milă. Bernhard Silberstein era hăituit de spectre. Niște finanțiști olandezi, patru frați pe nume Barmat, fuseseră acuzați că au făcut „daruri și contribuții" unor persoane suspuse din guvernul german. Frații Barmat erau evrei iar dr. Silberstein aștepta repercusiuni.

— E absurd, zise Alfred. Nu sunt criminali catolici și criminali

protestanți?

— Trebuie să fim super prudenți, zise șovăind dr. Silberstein. Mai ales, trebuie să ne păzim de angajarea în practici de afaceri concurențiale.

Alfred își dădu seama încotro se îndrepta conversația; Bernhard Silberstein făcea parte din Consiliul Evreiesc, împreună cu Irivin Koenig, furnizorul cu care avusese el necazuri.

— Ai ajuns să mă cunoști, spuse el. Spune-mi, crezi că l-am înșelat pe viermele ăla?

— Nu contează. Important e că el spune că da. Rabinul Hillel spune: „Nu e destul să eviți răul. Omul trebuie să evite și aparența răului."

Alfred oftă.

— N-ai vrea să asiști la o ședință a Consiliului Evreiesc marți seara, săptămâna viitoare? întrebă dr. Silberstein. Avem planificat să sărbătorim două sute de ani de la nașterea lui Mendelssohn.

— Felix Mendelssohn, compozitorul?

— Nu, nu, Moise Mendelssohn, bunicul lui, care a tradus pentateucul în germană.

— Nu pot, spuse Alfred.

Studie tabla de șah, apoi făcu o mutare care se dovedi a fi foarte vulnerabilă:

— Sunt foarte ocupat în ultimul timp, se scuză el.

Ea pretindea că circumcizia îi dădea lui Alfred puteri oculte asupra ei, că o ținea tot timpul aprinsă de dorință. După ce actul se termina, se apleca deasupra mădularului lui, îl numea micuțul ei cavaler evreu și-l conjura să se ridice din nou, gata de luptă. Avea cu zece ani mai mult decât el. Toată lumea o numea Lilo, dar numele ei de botez era Elsbeth Hilde-Maria Krantz și era fiica unui stăpân de turme de porci din Westphalia. Timp de șapte ani lucrase pe post de cameristă și-și păstrase virginitatea și aproape toți pfennigii câștigați, adunând zestrea de care o fată din clasa ei avea nevoie ca să se poată mărita. Ori de câte ori avea o zi liberă de la hanul unde lucra, mergea acasă și îngrijea porcii sau ajuta la tăiere, în funcție de

anotimp. Aproape că adunase bani destui când izbucni inflația. Peste noapte, mărcile pe care le pusese deoparte cu atâta strictețe deveniră inutile.

— Viața mea nu mai avea niciun sens, îi spuse ea, pe când stăteau în pat și auzeau acordurile unui fonograf răzbătând slab prin podea. De ce trebuia să aleg între a spăla toaletele și a mirosi gunoiul porcilor? M-am hotărât să devin actriță.

În prezent, era angajată la un magazin de țesături. Era chemată din când în când pentru figurație la studiourile UFA și pomeni vag de un film în care jucase; el bănuia cam despre ce fel de film era vorba.

Dar se simțea bine alături de ea. Mergeau la cabarete, mai ales la favoritul ei, Tingeltangel. Uneori mai venea cu o prietenă pentru Ritz, chiar dacă lui îi venea să le huiduie când le auzea spunând jazzului „yatz", dar cel mai adesea mergeau doar ei doi. O duse la teatru, la primele concerte din viața ei. La Filarmonică, Artur Schnabel îi umplu ochii de lacrimi.

Alfred îi dărui un colier, o brățară. Îi cumpără o haină de blană de la Herpich's și uneori îi dădea bani, dar relația lor nu era un aranjament. Era încântat de viața lui și se credea un tip grozav. Dar într-o seară, intrară în barul de la Tingeltangel între două spectacole, la timp pentru a auzi lumea plângându-se de faptul că barmanul închisese radioul.

— Dar nu e muzică în seara asta, zise acesta. E doar vorbă și iar vorbă despre New York. Cui îi pasă de sporovăială de la New York?

— Ce se întâmplă acolo? întrebă Alfred, foindu-se pe scaunul înalt.

Barmanul ridică din umeri:

— Niște palavre despre Bursă, zise el.

La câteva luni după aceea, portarul clădirii unde se afla magazinul îi spuse lui Alfred că situația îi amintea de anul 1921.

— Unde erați în '21, domnule?

— În Elveția, la școală.

Omul oftă:

— În '21, copiii mei se duceau adesea flămânzi la culcare. Era adevărat,

copiii sufereau și acum de foame în Germania. Diamantele erau ultimul lucru pe care l-ar fi cumpărat cineva. Dintr-odată, tehnicienii olandezi nu mai avură ce să șlefuiască sau să monteze. Le dădu un ultim salariu cât îndrăzni de mare, apoi îi concedie.

Lew Ritz îi spuse că afacerea cu pălării a tatălui lui, care trăia într-un oraș numit Waterbury, ajunsese la un punct de stagnare, în primăvara aceea, Ritz își luă diploma de medicinist și plecă din Germania. La o zi de la plecarea lui, primi o scrisoare de la unchiul Martin. Acesta îi scria că-l poate trimite pe Karel la Berlin, dacă Alfred are nevoie de el. De fapt, lucrurile mergeau atât de prost la Praga, încât era posibil ca și Laibel să vină să lucreze pentru Alfred.

Le răspunse la scrisoare, sfătuindu-i să rămână acasă.

— Dau vina pe evrei, spuse dr. Silberstein.

Lui Alfred nu-i plăcea cum arăta bătrânul. Annalise îi spusese că soțul ei stătea foarte prost cu sănătatea. Îl lăsa inima și tușea tot timpul. În nopțile fierbinți, bătrânul respira greu și stătea ore întregi lângă fereastra deschisă, proptit pe perne.

— Mai am un văr din Polonia în viață la Frankfurt, spunea dr. Silberstein. Naziștii îi bat pe evrei acolo. Poliția nici nu le ascultă plângerile.

— Berlinul e încă civilizat, răspundea Alfred.

— Ar trebui să pleci. Ești încă tânăr.

— Hai să jucăm șah, își pierdea Alfred răbdarea.

Afacerile deveniră și mai proaste. La Capetown, un individ pe nume Ernest Oppenheimer câștigase președinția grupului DeBeers și descoperi că mai aveau și alte probleme, în afara de criză. DeBeers acumulaseră o mare rezervă de diamante, atât de mare încât, dacă ar fi fost comercializate, ar fi devalorizat complet pietrele prețioase. Ca să facă lucrurile și mai rele, se deschiseseră mine noi în Transvaal și în Namaqualand. Oppenheimer dizolvă Sindicatul și-l înlocui cu Corporația Diamantelor, o organizație cu misiunea de a lansa diamantele pe piață într-un flux micșorat, pentru a

păstra prețurile ridicate. Dar la ce bun să menții valoarea când nu se vindea nimic?

Într-o dimineață, Alfred se sculă cu gândul că ura să fie om de afaceri, să meargă în fiecare zi la magazin și să privească o ușă care se deschidea prea rar. Unii bijutieri cu reputație începuseră să vândă fleacurile pe care i le recomandase și lui unchiul Martin să le vândă la început. În loc să le urmeze exemplul, își oferi un sejur de patru zile în Olanda și comandă o gamă bună de bijuterii Delft, în albastru și alb. Toate pietrele prețioase pentru care eliberase chitanțe fură returnate furnizorilor, apoi lichidă toată marfa cu excepția a șapte diamante mici, galbene, pe care le păstra în safe pentru a continua să se simtă un negustor. Un ceas elvețian fu pus în locul diamantului alb din nișa vitrinei. Noile produse se vândură prost, dar n-ar fi ajutat la nimic să vândă articole mai ieftine. În pădurile din jurul Berlinului, șomerii ridicau colonii de corturi.

— Avem nevoie de un bărbat puternic ca să ne scoată din încurcătura asta, spuse portarul, studiind costumul bine croit al lui Alfred. În ochii portarului lucea ceva; ori era nazist, ori comunist, sau poate că din nou copiii lui erau înfometați.

Paolo Luzzatti de la Sidney Luzzatti&Sons îi scrise din Neapole că lucrarea despre care discutaseră la Antwerp cu mai mulți ani în urmă devenise o urgență. Alfred se gândise mult la Diamantul Inchiziției. Perspectiva de a lucra la mitra papei Grigore era un gând care înlătura monotonia. Pe de altă parte, viața lui la Berlin se întunecase. Îi plăcuse să se plimbe pe Unter den Linden; acum, de două-trei ori pe săptămână erau parade, defilări ale tinerilor în cămăși maronii sau veneau comuniștii din districtul de est, în cămășile lor galbene și decolorate. Ori de câte ori coloanele de manifestanți se întâlneau, totul degenera într-o violență total nepotrivită pe cel mai frumos bulevard din oraș.

Alegerile din septembrie fură un dezastru. Naziștii se lăudasem că cele douăsprezece locuri ale lor vor crește la cincizeci. Dar șase milioane și jumătate de germani îi făcură cadou lui Adolf Hitler o sută șapte locuri în Reichstag.

La o săptămână după alegeri, Paolo Luzzatti veni la Berlin, ducând mitra lui Grigore într-un sac albastru cu fermoar gros, care ar fi putut la fel de bine adăposti prânzul unui instalator.

— Magnifică, spuse Alfred, după ce văzu mitra.

— Familia dumneavoastră execută lucruri bune.

El dădu din cap, acceptând complimentul. Polița de asigurare adusă de Luzzatti era imensă și Hauptmann trebuia să facă față. Cât timp se încheiară aranjamentele cu compania de asigurări, Luzzatti se agită nervos prin încăpere.

Cadrul de aur al coroanei fusese îndoit datorită căderii. Paolo se uită peste umărul lui Alfred când acesta extrase delicat diamantul galben din montură și-l examină prin lupă. Amândoi știau cât de ușor poate fi ruinat și crăpat un diamant, în ciuda durității lui.

— Nu pare atins, se pronunță el și celălalt oftă ușurat.

— Va trebui să fac niște testări extensive ca să mă asigur. Va dura ceva timp. Până atunci, continuă el pe un ton lejer, aș putea să repar și montura.

Paolo se încruntă:

— Aveți această abilitate? Când o voi înapoia Vaticanului, trebuie să fie perfectă.

— S-ar putea să am nevoie și de un aurar, ridică Alfred din umeri. Sunt vreo doi foarte buni aici.

În cele din urmă, spre ușurarea amândurora, Luzzatti luă trenul de Neapole și-i lăsă mitra lui Alfred.

În ciuda asigurării, nu lăsă deloc diamantul sau mitra în voia sorții, ducându-le seara acasă în sacul cel albastru și aducându-le la magazin în fiecare dimineață. Într-o seară, când Lilo era pe la el, i le arătă și ei.

— Ale cui sunt?

— Ale papei.

Ea se încruntă. Nu era o persoană religioasă, dar văzu că astfel de glume îi displăceau. Poate mai ales pentru că veneau de la el.

— Înainte de asta, au aparținut unui om din Spania, care a fost ars

pentru că era prea evreu.

— Uneori, mi se pare că ești nebun, spuse ea posacă.

La sfârșitul testării, realiză că piatra era intactă. Într-o dimineață, o montă la loc în mitră. Se întreba dacă oamenii de la Vatican știau pe ce se baza desenul. Strămoșul lui făurise coroana exact la fel ca în schițele pe care le văzuse Alfred, reprezentând misnepheth, *mitra Marelui Preot. Dar aceea fusese din pânză și aceasta era din aur. Era foarte greu de curățit, dar Alfred era recunoscător că avea de lucru și nu se grăbi. Făcu niște experimente și-și dădu seama că prezența unui aurar nu era necesară. Netezi singur aria atinsă, fracțiune cu fracțiune de centimetru, plăcându-i să dea mici lovituri cu un ciocan ce părea că-și trage inspirația din îndemânarea cu care strămoșul lui confecționase mitra.*

Oricât ar fi încercat, munca nu-i putea ocupa toate gândurile. Noul Reichstag se întruni în octombrie. Mii de oameni se adunară în fața clădirii executivului și-l aclamară pe Hitler. Împotriva legii, trupele naziste reușiseră să-și strecoare înăuntru soldații în uniforme. Înăuntru, aceștia se schimbaseră la toalete și intraseră în ședință, transformând totul în haos, vociferând și bătând din picioare. Când poliția împrăștie în fine mulțimea de afară, organizatorii se îndreptară spre Herpich's, unde sparseră vitrinele și prădară blănurile.

Alfred stătea la sediul lui și-i asculta scurgându-se pe bulevard, spre magazinul lui Wertheim. „Juda verrecke!" *țipau ei. „Să piară evreii! Să piară, să piară, să piară evreii!"*

Lew Ritz îi scrise că-și făcea stagiatura la un spital din New York. „...Înțeleg că cererile de viză americană s-au înmulțit foarte tare în Germania. Te-ai gândit să vii aici? În cazul că te-aș putea convinge, îți trimit următorul document. Vei avea nevoie de el, pentru că nu acordă vize decât celor care pot dovedi că nu vor îngroșa cozile la pâine. Sper că vei veni. Dacă vii, te voi duce la un loc numit Cotton Club, unde o să descoperi că nici n-ai știut până acum ce e aia „yatz

„adevărat…”

„Următorul document” era o declarație semnată de tatăl lui Lew, prin care se atesta că Alfred Hauptmann va fi angajat de corporația Ritz Headwear după intrarea în Statele Unite. Puse plicul în safeul lui. Dar când îi răspunse lui Lew la scrisoare, îi reaminti că naziștii erau doar al doilea partid ca mărime din Germania. „Paul von Hindenburg este președintele republicii germane și a jurat că va respecta Constituția”, *scrise Alfred. Și se strădui să uite că Hindenburg avea optzeci și patru de ani și ațipea adesea.*

Lilo îi arăta în continuare prietenie și afecțiune, dar era clar că ceea ce se întâmpla începuse să o deranjeze. Nu se mai agăța de micuțul ei cavaler evreu și uneori, întinși în întuneric, își exterioriza temerile:

— Naziștii au sedii în diferite părți ale orașului. Depozite abandonate și foste fabrici, știai?

— N-am auzit.

— Da, le numesc puncte de concentrare. Îi aduc acolo pe dușmanii lor, să-i ia la întrebări. Comuniști și evrei.

— De unde știi?

— Mi-a spus cineva.

El o bătu ușor pe coapsă, ca s-o liniștească. Poate că era doar un zvon, dar putea fi adevărat, pentru că oamenii chiar dispăreau. Din canalul Landwehr erau mereu pescuite cadavre.

Peste tot pe unde mergea, Alfred vedea uniforme naziste. Cămășile cafenii sporeau mereu în număr. Hitler le promisese slujbe și prosperitate odată ce aveau să se îndrepte prevederile injuste ale tratatului de la Versailles din 1919 și evreii aveau să fie izgoniți din Germania.

Un editorial din Atacul *îi sfătuia pe cetățeni să nu încerce soluții individuale în problema evreiască, pentru că era o problemă de stat. Cu toate acestea, tot mai multe persoane încercau să găsească singuri ce e de făcut. Vărul polonez al lui Bernhard Silberstein intră în panică din cauza sălbăticiilor din Frankfurt și-și părăsi congregația pentru a veni la rudele din Berlin. Era un tânăr cu fața ciupită de coșuri și barba rară. Nu era*

greu să-l identifici pe Max Silberstein ca pe unul dintre disprețuiții Ostjuden, *adică un evreu venit în Germania din estul Europei. La două zile de la sosire, se duse până la chioșc să-i cumpere ziarul unchiului lui și dădu peste trupele furtunii, care vindeau* Atacul. *Ajunse acasă palid, cu ochii lucioși și un carton prins pe haină, la spate: SUNT* UN *HOȚ EVREU. A doua zi luă trenul de Cracovia.*

Pentru familia Silberstein, fu picătura finală. Își lichidară bunurile și merseră să trăiască împreună cu o doctoriță, în munții Harz.

— De ce nu pleci din țară? vru să știe dr. Silberstein când își luară rămas-bun.

— Am afaceri aici, spuse Alfred, încercând să vorbească liniștit.

— Aștepți momentul când toți vor vrea să plece și va fi prea târziu?

— Dacă asta vă e părerea, de ce nu plecați dumneavoastră din Germania?

— Prostule! Nu știi că trebuie să treci un examen medical ca să obții viză?

Se priviră în ochi:

— Lasă-ți afacerile, continuă dr. Silberstein, care se ambalase prea tare și respira cu greutate. Ce ai cu adevărat valoros și nu poți lua cu tine?

— Orașul ăsta, spuse Alfred, după o clipă de gândire.

Totuși, orașul pe care-l iubea nu mai era același. Naziștii și comuniștii mai evoluaseră de la bâte și nu era un fapt neobișnuit să-și schimbe ruta în plimbările lui, pentru a evita porțiunile unde se auzeau focuri de armă.

Într-o dimineață, venind la lucru, găsi cuvântul JUDE scris cu vopsea albă pe zidul lui din cărămizi plumburii. Îl lăsă acolo și poate funcționă ca un avertisment. Zilnic intrau la el mai multe persoane cumsecade și vându câteva bijuterii de valoare. Vitrinele lui Herpich fură sparte și înlocuite de mai multe ori și în cele din urmă, câteva geamuri fură acoperite cu șipci de lemn și lăsate așa. Circulă zvonul că familia Herpich se gândea să vândă magazinul unor creștini. Poate că era adevărat. Exista un curent de arianizare a afacerilor și într-o după-amiază, Richard Deitrich intră în

magazin și-i spuse că Deitrich Brothers cumpărase Irwin Koenig.

Richard Deitrich avea o față curată și strălucitoare și un croitor foarte bun. Pe reverul pardesiului lui gri era prinsă o zvastică, ceea ce arăta că nu ar fi fost nepotrivit nici dacă ar fi purtat o uniformă:

— Magazinul dumitale e mic și încântător, spuse el. L-am admirat întotdeauna. N-ai fi interesat să ni-l vinzi, Herr Hauptmann?

— Nu m-am gândit la asta.

— Anumite persoane vor avea dificultăți în afaceri, nu știu dacă mă înțelegi. Dacă vinzi acum, poți rămâne angajatul nostru.

— Nu cred că o voi face.

— În viitor, va valora mult mai puțin, spuse politicos Deitrich.

Alfred îi mulțumi pentru ofertă.

Hauptmann era un nume german, el era german. Dar acum, la restaurante sau când voia să cumpere un bilet de teatru, simțea cum oamenii îi respingeau originea străină, îl urmăreau cu ochii.

Apartamentul familiei Silberstein rămase gol. Îi lipseau partidele de șah de miercuri seara și în ultima vreme, Lilo era mereu ocupată când o căuta. Într-o seară, barmanul de la Tingeltangel îi spuse că venise acolo foarte des în ultimul timp, cu o cămașă cafenie alături.

Îi telefonă și-o întrebă dacă puteau sta de vorbă. Când ajunse la ea, era într-o haină de casă și-și punea părul pe niște bigudiuri unse cu o substanță care mirosea a ouă clocite.

— Da, e adevărat, recunoscu ea. Am un alt prieten.

El se aștepta să fie furios sau foarte trist, dar nu experimentă niciuna dintre cele două senzații.

— Mi-a spus că vor da o lege. Va fi aspră cu femeile germane care ies cu evrei.

Și trase din țigara care-i tremura în colțul buzelor.

— Doar nu vrem așa ceva, îl privi prin norul de fum.

— Noroc, Lilo.

— Noroc și ție, răspunse ea.

La miezul nopții, își aminti că-i arătase ce era în sacul albastru, încercă

să nu se mai gândească. Orice ar fi lipsit din relația lor, lucrul acela nu fusese onestitatea. Avea încredere în ea.

Dar se frământa.

Se ridică din pat înaintea zorilor. Se așeză la masă și lucră cu înfrigurare. Când termină, aurul sclipea, diamantul strălucea – mitra era perfectă. O împachetă cu multă grijă, tapetând bine o cutie mai mare, apoi o ambală și scrise pe pachet adresa lui Paolo Luzzatti. Când se deschise la poștă, el era la ușă.

În acea vineri, de dimineață, fu trezit de telefon:

— Domnul Hauptmann?

Era portarul din Leipziger Strasse:

— Am vești foarte proaste, domnule, spuse omul.

Alfred își drese vocea.

— S-a petrecut… ă… un jaf.

— Magazinul meu?

— Da. Au luat tot.

— …Ai anunțat poliția?

— Da.

— Vin imediat, anunță Alfred.

Dar mai rămase în pat douăzeci de minute, de parcă ar fi fost duminică și n-ar fi avut nicio treabă. Când se trezi, făcu baie, se bărbieri și se îmbrăcă cu grijă, apoi își puse lucrurile într-un geamantan.

Luă un taxi, dar opri șoferul la vreo două sute de metri, la Herpich's, pentru că văzuse doi soldați naziști în fața magazinului. Ocoli prin spate și veni pe o alee, deschizând cu cheia lui. Când intră, portarul era în fața lui.

— Bună dimineața.

— Bună dimineața, domnule, răspunse omul, se întoarse și începu să mătură.

Ușa dinspre holul clădirii fusese spartă. Toată marfa fusese luată, iar rafturile și mobila erau stricate. Alfred se strecură în cămăruța din spate și văzu că încercaseră să forțeze safeul, dar nu izbutiseră. Era zgâriat și o

mică parte din ușiță fusese decojită, dar era un Kromer, din oțel bun de Ruhr.

Cei doi soldați stăteau în dreptul nișei din peretele exterior. Geamul fusese spart și deschizătura acoperită cu o șipcă subțire de lemn, prin care-i auzea perfect, discutând despre sânii unei fete.

Oare veniseră acolo pentru femeie sau pentru bijutier? Sau era doar o altă întâmplare?

În momentul acela, lucrul cel mai important era să nu-l audă deschizând safeul. Începu să întoarcă discul, acoperit de fâșăitul măturii portarului, care se îndrepta spre ușa de la intrare.

— Hei, tu, îl strigă unul dintre naziști, l-ai văzut pe Izzie?

— Pe cine? întrebă portarul.

— Pe Isidor, evreul bijutier.

— A, pe domnul Hauptmann.

Ușa safeului era deschisă. Alfred scoase scrisoarea de la Ritz și bucata de piatră aurită și micile diamante și le băgă pe toate în buzunar.

— Nu l-am văzut de ieri pe Herr Hauptmann, spuse portarul.

Petrecu șapte ore la Ambasada Americană din Tiergarten Platz, mai mult în sala de așteptare. Când ieși de acolo, banca Damstadt Național, unde avea cont, se închisese pentru tot weekendul, dar avea viză americană. Merse direct la gara Anhalter și stătu la ghișeul de clasa 1 mai multe minute, până își aminti și se mută la clasa a III-a. Locurile din tren erau strâmte și înghesuite și canapeaua puțea, dar altfel, ar fi putut semăna cu o călătorie de afaceri în Olanda.

Avea câteva cunoștințe la Amsterdam, dar nu voia să vadă pe nimeni. De dimineață, avea să vândă unul dintre diamante și va pleca la Rotterdam, să ia primul vapor de New York. Închirie cea mai ieftină cameră pe care o găsi, pentru o noapte, la etajul patru al unei pensiuni și apoi se duse la un local de muncitori și luă o cină modestă. Când ieși, afară ploua și pașii îl duseră fără să vrea până în fața casei unde locuise cândva, împreună cu Laibel. Moara de vânt pe care o îndrăgiseră nu mai era la

locul ei.

Se întoarse în cameră și nu mai știu ce avea de făcut. Era o cameră meschină și nu prea curată. Nu voia să se bage în pat. Se așeză pe un scaun în fața ferestrei, privind ploaia:

— Îmi cer iertare, doctore Silberstein, le șopti acoperișurilor ude și strălucitoare din Amsterdam.

Partea a II-a

ASCUNDEREA

10

TAMAR STRAUSS

În vis, Yoel era viu și-i desfăta trupul cu eficiența teutonă pe care nu reușise s-o alunge odată cu restul trăsăturilor germane pe care le moștenea. Tamar se simțea extraordinar, dar se trezi singură, în liniștita cameră de hotel. Rămase multă vreme sub plapuma boțită, amorțită de o durere pe care aproape că o uitase. Covoarele miroseau a praf.

Încercă să ațipească din nou, dar somnul o ocoli. Încercă să formeze în minte fața lui Yoel, dar claritatea întârzia să apară. Pielea lui nu fusese atât de brună ca a ei, dar era și el smead pentru un *yecheh*, adică evreu german. Ochii lui, de un albastru palid pe chipul întunecat fuseseră aceia care o captivaseră în seara când se întâlniseră la muzeu. Nu li se făcuse cunoștință. El o privise doar, din colțul opus al camerei.

Ea se uitase în altă parte, ciugulind dintr-o salată.

Când privise din nou, ochii lui blestemați erau tot ațintiți asupra ei. Fără pic de rușine. *Se poate?* păreau că o întreabă.

Bineînțeles că nu, străin arogant, îi răspunsese indignată în mintea ei.

Dar ochii ei, trădători, îi întâlniră pe ai lui și-i risipiră

împotrivirea.

Se poate, răspundeau ei.

Ieșeau împreună de câteva luni. El era în ultimul an de rezidențiat la spitalul Beilinson din Petah Tikva. Conducea un Volkswagen roșu, vechi de doi ani, cu care venea s-o vadă ori de câte ori avea timp. Mergeau la cafeneaua Alaska de pe strada Jaffa și la concertele Filarmonicii israeliene, pentru care părinții lui dădeau bani, ceea ce o făcea să creadă că erau bogați.

Se hârjoneau plăcut în mașinuța roșie. Devenise foarte greu să-l țină la distanță și într-o seară, pe plaja de la Bat Yam, nu mai putu. Îi făcu rău. După aceea, nu se mai putea opri din plâns. El nu realiza că, în conformitate cu educația ei, lucrul acela însemna că fusese distrusă. Dar îi refăcu sufletul; o iubi.

Mama lui le dori numai bine, pe un ton pe care le-ar fi spus condoleanțe. *Să nu crezi tu că nu bănuiesc ce-ai făcut pe nisip în întuneric, ca să-l prinzi în plasă,* îi spuneau ochii ei, albaștri și contemplativi ca și cei ai fiului.

El merse la tatăl ei, *ya abba,* cu o versiune modernă a prețului miresei, un coș de fructe și o sticlă de arak.

— Copiii tăi vor fi brun, îi spuse *ya abba* direct.

— Așa sper și eu, răspunse Yoel.

După o săptămână, Tamar se întoarse la Rosh Ha'ayin, satul yemenit al părinților ei și găsi fructele încă împachetate în plastic, bananele înnegrite și piersicile și portocalele mucegăite. Le aruncă pe toate. În seara aceea, *ya abba* o privi:

— Vrei să-l iei de bărbat pe acest *yecheh,* pe germanul ăsta?

Ea nu răspunse și atunci, el dădu din cap cu putere și desfăcu sticla de arak.

Rezidențiatul lui Yoel se apropia de sfârșit. Propusese să facă un studiu de mortalitate maternă la beduini și, spre satisfacția lor, proiectul i se aprobă și fu numit la o secție pentru mamă și copil de

la spitalul Hadassah.

Plănuiseră să locuiască la Ierusalim. O surprinse faptul că părinții lui se oferiră să le cumpere un apartament, pentru că între timp își revizuise prima părere, că ar fi fost bogați. Erau negustori de mobilă și vindeau destule piese mici și modeste în magazinul lor întunecos pentru a le asigura un confort minim.

Dar li se oferi o plată compensatorie din partea Germaniei.

Tatăl lui fusese la Mauthausen și trei dintre cei patru bunici ai lui și o mătușă dispăruseră la Buchenwald. Proprietățile ambelor familii fuseseră confiscate. Tatăl lui depusese o petiție după război și în sfârșit, fusese despăgubit cu o sumă mică. Părinții lui nu doreau să se atingă de bani pentru ei.

Nici ea nu dorea.

Domnul Strauss veni într-o zi și o invită la ceai. Se pomeni atrasă de el. Era obosit și chel; oare și Yoel avea să arate așa?

El o bătu ușor pe mână:

— Să le trimit banii înapoi?

Așa că, precum milionarii, ea și Yoel se stabiliră într-un apartament de trei camere dintr-o clădire destul de nouă cu vedere la Yemin-Moshe, încercând să uite că niște umbre le plătiseră adăpostul. Domnul Strauss se oferi să le procure mobilă daneză la preț scăzut, dar, spre ușurarea ei, Yoel o ascultă și cumpărară un pat cu arcuri, două dulapuri mici, o masă joasă și niște burdufuri din piele de cămilă pe care le îndesară cu incredibil de multe numere din ziarele locale. Căutară și niște vase încântătoare din aramă, spre dezgustul mamei ei, *ya umma,* ale cărei prietene înlocuiseră demodată aramă cu vase din aluminiu. Yoel munci trei weekenduri, zugrăvind pereții în alb, iar ea îi decoră cu tablouri arabe, ieftine, cumpărate de la piața din Nazareth.

Când terminară, era chiar mai frumos decât la Sana'a, casa unde crescuse.

Ya umma ar fi vrut să se mărite în veșmântul tradițional yemenit, dar simțul ei practic avu câștig de cauză. Cumpără o rochie de nuntă pe care o putea purta și după aceea, o tunică simplă de culoarea lavandei, care făcea pielea ei brună să iasă în evidență minunat. Ceremonia avu loc în sinagoga cu acoperiș de tablă de la Rosh Ha'ayin. *Ya mori,* rabinul, era cam senil și prelungi stânjenitor cele șapte binecuvântări. După ce Yoel sparse în mod tradițional un pahar, urmă o masă cu pui fript cu ouă fierte tari și curățate și orez cu migdale și stafide, totul completat cu fructe, legume, vinuri și rachiuri.

Evadară de acolo în mașinuța roșie cât putură de repede și petrecură trei zile la Eilat, pe o vreme perfectă. Ei tocmai îi venise ciclul, înainte de nuntă. În fiecare dimineață ieșeau în larg cu o barcă cu fundul transparent și studiau coralul și peștii. Cunoscură niște hippie francezi care locuiau în corturi pe plajă și porniră niște discuții aprinse despre comunism, dar Yoel le luă o sticlă de vin și comunitatea proletară îi acceptă în final. Adunară coral, ea se bălăci și el înotă.

Când se întoarseră la Ierusalim, *ya umma* îi aștepta, ca un sfinx în picioare în fața clădirii. Mama turnă apă pe pământ și împrăștie frunze de rută, urându-le bun venit în noua lor casă în mod tradițional, spre uimirea unor trecători. Tamar fu mișcată, știind cât de greu îi fusese să facă de una singură lungul drum cu autobuzul. Insistară amândoi să mai stea, dar ea își sărută fiica și-i spuse timidă ginerelui ei că spera să se bucure alături de mireasă. Apoi, mângâiată, luă înapoi autobuzul spre Rosh Ha'ayin.

Spre ușurarea lui Tamar, actul dragostei era infinit mai plăcut în propriul lor pat. Deveni repede participantă la el, iar Yoel, măgulit, începu s-o tachineze. Făcu și el o achiziție, o oglindă mare, care nu se potrivea cu sufletul arab al restului apartamentului. O fixară astfel încât să-și vadă trupurile, unul cafeniu și unul alb,

amestecându-se într-o creatură frumoasă, numai a lor.

Căsătoria îi aduse noroc; progresă la muzeu. Într-o zi, un vas rar, un bronz fenician în formă de cap de leu, fu adus la departamentul de conservare pentru reparație, deoarece se ciobise puțin.

Când îl examină, fragmentul desprins lăsă să se vadă o serie de straturi suprapuse, foarte ciudate. Primul se dovedi a fi aramă, suspect de nouă. Al doilea era un amestec de ceară roșie de sigilat cu aliajul moale folosit în sudura modernă. Când așeză vasul la lumină ultravioletă, acesta se dovedi alcătuit din bronz autentic, distrus, peste care un falsificator construise cu abilitate o suprafață cu aparență de vechime, dar în același timp excelent păstrată.

Muzeul fusese pe cale de a achiziționa vasul la un preț care depășea cu mult salariul ei anual. Foarte mulți începură de atunci s-o salute dimineața, când venea la lucru.

Era o satisfacție, dar îi plăcea și condiția de nevastă. Învăță că soțul ei nu putea mânca alimentele condimentate ca yemeniții și că ura carnea de miel. În schimb, îi plăceau micile caise autohtone, numite *mishmish,* atât de bune, încât arabii aveau o vorbă pentru a descrie o fericire îndepărtată: *când va înflori mishmish.* Yoel puse să-i fie imprimată zicala pe cartonașe, pe care le dădea celor care se dovedeau nerăbdători.

Colegii lui îl plăceau, poate și pentru că – gândea Tamar cu vinovăție – lucra într-un domeniu care era în afara promovărilor și carierei rapide. Dar obținea rezultate. Mortalitatea maternă și infantilă printre beduini fusese întotdeauna ridicată, în mod tragic; în viața lor nomadă și grea, grija prenatală practic nu exista. Yoel își petrecu primele luni discutând cu structurile de putere, vânzându-și ideile. Apăru de mai multe ori în fața Comisiei Apelor cu autorizațiile necesare de la departamentul lui, până când fură de acord să instaleze o conductă de apă peste pășunea din Beersheva a unui trib beduin; era o țeavă neagră de plastic, urâtă foc, dar revărsând apă binecuvântată. Yoel și un agronom de la guvern îl

convinseră pe șeicul bătrân să rămână pe loc atât timp cât guvernul avea să le furnizeze nutreț animalelor. În schimb, șeicul le trimitea regulat pe toate gravidele la stația mamei și copilului, pentru analize. Cel mai greu era să le convingă pe femei să se interneze, deoarece le intrase în sânge ideea că un copil trebuie născut în cortul tatălui lui. Dar după ce douăsprezece mame la rând supraviețuiră, cu copii cu tot, mesajul fu înțeles.

Yoel nu era împotrivă să meargă și el la tabăra din Beersheva, dacă vreo femeie se împotrivea tratamentului. Când era liberă, Tamar mergea și ea uneori, să-i traducă. Într-o astfel de ocazie, după ce Yoel certă femeia și ea-i promise cu supunere că luna viitoare se va prezenta la consult, se opriră amândoi la cortul șeicului, pentru inevitabilele cafea și curmale.

Bătrânul beduin îi aruncă o privire enigmatică și vorbi:

— Te întreabă de ce faci asta, traduse ea.

Yoel o rugă să-l întrebe dacă nu erau cu toții frați.

— Zice că nu.

— Întreabă-l dacă n-am putea deveni într-o zi ca frații.

— …spune că nu prea se poate.

— Spune-i că nu-mi pasă ce naiba suntem unii pentru alții atâta vreme cât ne ajutăm și trăim în pace.

Șeicul privi în ochii soțului ei, căutând pericole ascunse.

— Zice că, dacă nu putem trăi în pace, ce se întâmplă?

— Atunci *mishmish* nu mai înflorește, răspunse Yoel.

Anul acela, în iulie, o părăsi prima oară, pentru a se prezenta la postul militar, timp de treizeci și una de zile. Era ofițer medic cu rangul de *seren*, căpitan. Înainte de a pleca, ea văzu că somnul îi era tulburat de vise. Recunoscu imediat că îi era frică. Se oferise voluntar pentru antrenamentele trupelor auxiliare.

Așa că în fiecare noapte, între orele două și patru, aștepta cu ochii arzând să sune telefonul, deoarece acelea erau orele între care

soldații israelieni aveau voie să sune acasă. În cea de-a zecea noapte, sună:

— Nu-i nimic grozav aici.

Nu-l întrebă despre ce vorbea; un singur lucru i-ar fi transmis atâta ușurare în voce. Făcu cinci salturi suplimentare cu parașuta și fu trimis acasă după doar douăzeci și una de zile. Ea îi cusu pe uniformă emblema cu dragonul roșu, îi admiră bereta roșie și cizmele roșii de parașutist, pe care le numeau papuci de balet.

Ofițerul lui comandant era un maior pe nume Michaelman, chirurg la spitalul Eliezar Kaplan din Rehovot. În septembrie, dr. Michaelman veni cu soția la Ierusalim, la o conferință și ei îi invitară la masă. Dov Michaelman era un om slab, cu părul albit și ochi liniștiți, un ofițer de cartier general, care-i comanda pe alții în acțiune. Eva Michaelman era o roșcată grăsuță, cu buze țuguiate, așezate cumva caraghios pe o față de vârstă mijlocie. După masă, Yoel făcu o greșeală, dădu drumul la radio să audă știrile. Se anunță că armata egipteană începuse să se adune pe malul vestic al canalului de Suez.

— Manevre, spuse dr. Michaelman. Le fac în fiecare toamnă.

Ciudat, ceea ce o făcu să-i fie teamă nu fu știrea de la radio, ci gurița de amoreză a Evei Michaelman care, deodată, deveni de aceeași vârstă ca și restul fetei.

Merse cu Yoel la mama ei pentru un Rosh Hashana yemenit apoi, pentru a fi drepți, se hotărâră să petreacă Yom Kippur-ul cu părinții lui, la micuța lor sinagogă.

La scurt timp după prânz, trei ofițeri intrară în *shul*. Îi ocoliră pe credincioșii acoperiți cu șaluri de rugăciune și merseră la altar pentru a-i da o listă rabinului.

Paracliserul ceru să se facă liniște.

— Următorii sunt chemați să raporteze la unitățile lor militare, spuse rabinul.

Numele lui Yoel nu era printre cele citite. Din partea rezervată femeilor, Tamar își văzu soțul înaintând ca să întrebe ceva. Simțea că îi e greu să respire. Ieși afară, pe când sirenele începură să șuiere.

Socrul ei o urmă.

— Ce se întâmplă? îl întrebă ea.

Domnul Strauss își zgârie tuleiele cărunte și privi pe cer prin ochelarii lui cu ramă de metal:

— Poate că a început, zise el.

Se grăbiră să ajungă acasă, dar radioul și televizorul nu mergeau. Nu erau programe în timpul sărbătorii Yom Kippur.

— Mașina are nevoie de benzină, spuse Yoel.

— Stațiile de alimentare sunt închise.

— Sunt deschise cele arabe din Orașul Vechi.

Ea dădu din cap, știind că soțul ei dorea să afle și noutăți și acesta se îndepărtă grăbit.

La ora două și patruzeci de minute după-amiaza, radioul transmise un anunț de la Forțele de Apărare Israeliene. La orele paisprezece, armatele egiptene și siriene lansaseră atacuri peste canalul de Suez și pătrunseseră în înălțimile Golan. „Din cauza activității aeriene siriene în sectorul Golan, se aud sirene pe tot cuprinsul țării. Acestea sunt sirene autentice… S-au dat ordine pentru mobilizarea forțelor de rezervă. În vederea unor urgențe, orice persoană care nu are neapărat nevoie să se deplaseze pe șosele trebuie să renunțe la orice călătorie…”

Când veni acasă, Yoel o găsi ascultând mesaje ciudate care întrerupeau muzica și știrile obișnuite. „Zambila purpurie, Zambila purpurie, raportați la ora patru p.m. La punctul de concentrare.”

— Care e numele de cod al brigăzii tale?

— Carte Bună. Nu e stupid?

— Nu, spuse ea zguduită.

Se priveau în ochi când radioul chemă unitatea lui.

— Ei, spuse el.

— Pot să te ajut să te pregătești?

— Trebuie doar să mă schimb în uniformă și să-mi iau obiectele de toaletă. Altceva nu am de făcut.

— Ba da, insistă ea.

Stătu un moment în baie ținând în mână diafragma, apoi o închise la loc în cutiuța ei și o puse la loc în dulap. Făcură dragoste prea repede și fără plăcere reală. Când îi venea sămânța, ea îi șopti la ureche ce nu făcuse.

— …ah, prostuțo…

Îi putea citi supărarea pe față:

— De ce prostuță?

— În câteva zile, toate astea vor trece și va trebui să ne gândim serios cum să facem față la o sarcină și la un copil.

Dar o sărută.

— Crezi că am făcut un copil? întrebă ea, privindu-l cum își punea uniforma.

El ridică absent din umeri. Ea văzu că o mică parte din el era nerăbdătoare să plece, plăcându-i pericolele pe care ea le ura.

— Yoel.

El o sărută într-un mod care spunea mai mult decât unirea grăbită din pat:

— *Shalom,* Tamar.

— Așa sper, răspunse ea.

Orașul își schimbă înfățișarea. În fiecare dimineață, când părăsea clădirea ca să meargă la lucru, niște bătrâni băgau cu lopata nisip în saci. Traficul civil era lejer. Multe mașini, ca și Volkswagen-ul roșu, fuseseră mânjite cu noroi și luate în război de posesorii lor. La subsolul blocului lor era un adăpost. Femeile din clădire aduseseră saltele acolo și Tamar ajutase la lipirea ferestrelor și la coaserea perdelelor de camuflaj. La muzeu, funcționarele tăiară cearșafuri și făcură bandaje.

Activitatea le-a fost tuturor de ajutor. Bazându-se pe experiența trecută, toți se așteptau la un război scurt, o apărare fulger împotriva invadatorului, urmată de o victorie rapidă și totală.

Dar timp de trei zile, știrile transmise fură năucitor de vagi. Deja răniții începuseră să umple spitalul Hadassah iar crainicii începură să transmită cu onestitate relatări despre catastrofa provocată de atacurile surprinzătoare și de noile arme rusești. Egiptenii se stabiliseră în tranșee pe malul estic al canalului iar sirienii produceau pierderi mari în Golan.

Toți încercau să se poarte ca de obicei. Cu o rapiditate ridicolă, Tamar descoperi un alt fals, de data asta o pictură. Când o radiografie, văzu că un portret cu presupusa vârstă de o sută de ani fusese pictat peste un peisaj. Colectă o mică mostră din tabloul original, iar analiza chimică descoperi în aceasta urme de titaniu, o substanță care fusese introdusă în vopselele de pictură abia din 1920. Deci pictura originală avea doar câteva decenii.

După noul ei succes, fu convocată de director:

— Ce te-a făcut să bănuiești ceva? întrebă el.

Tamar ridică din umeri:

— Am observat urme ale picturii în puncte și din loc în loc, câte o tușă diferită. Într-un loc se trecea cu o pată de la o nuanță la alta.

Directorul dădu din cap:

— Ai talent, doamnă Strauss. Ai ochi pentru mărul din remorca plină de portocale. Nu e o abilitate pe care o are oricine, continuă el gânditor.

De data aceasta, i se acordă o mărire de salariu și avansă de la asistent tehnic la conservator de obiecte. Deveni o parte din procedură ca fiecare achiziție nouă a muzeului să treacă pe la biroul ei. În mod obișnuit, ar fi fost încântată. Acum, de abia băgă de seamă. În fiecare noapte, alarma ceasului o trezea la ora două și stătea trează până la patru. Dar telefonul nu suna.

Primi două scrisori, note faptice, deloc poetice. Yoel o anunța că

el era bine și că nu trebuia să se aștepte la telefoane. Liniile erau rezervate pentru „soldați cu probleme personale, cum ar fi un bolnav în familie, ceea ce, slavă Domnului, noi nu avem." Nu-i scria unde este și nu făcea nicio referire la război.

Pe la sfârșitul săptămânii, lucrurile începură să se mai schimbe pe ambele fronturi. Kissinger încercase să aranjeze un acord de încetare a focului, care fusese refuzat de Sadat. Dintr-odată, egiptenii se arătau dornici să-l încheie. Forțele israeliene intraseră în Siria și se aflau pe drumul spre Damasc și într-o dimineață, Tamar auzi la radio că armata traversase canalul și războiul se mutase în Egipt. Era de așteptat ca un acord de încetare a focului să fie încheiat în doar câteva ore.

Vru să-i mulțumească lui Dumnezeu la Zidul de Vest.

Când ajunse acolo, descoperi că aceeași idee o avuseseră și sute de alte persoane. Mulțimea făcea valuri și cei de pe margini așteptau răbdători, micșorați parcă de edificiul lui Irod. Simțea intens, dar poate că senzațiile veneau dinăuntrul ei, pe când era țintuită între un om cărunt care suspina și un băiat cu o expresie de fascinație pe chip.

Se strecură într-un spațiu liber, apropiindu-se de zid. Cei care stăteau cel mai aproape nu se grăbeau. Rămâneau o clipă sau două, apoi îi lăsau și pe alții să se apropie. Împinsă și înghesuită, reuși să ajungă și ea lângă blocurile de piatră încălzite de soare.

De-a lungul lor, oamenii întindeau cu venerație mâna să le atingă, lăcrimând cu recunoștință, iar mulți citeau rugăciuni de pe hârtii pe care le vârau apoi în crăpături, plătind tribut legendei care spunea că dorințele astfel așezate aveau să fie îndeplinite de Domnul. Ea nu avea drept hârtie decât o listă veche de cumpărături. Pe dosul ei, scrise că și-ar dori să aibă fiul pe care timpurile i-l refuzau. Puse hârtia într-o crăpătură, sperând că cele două fețe ale ei nu vor fi confundate și nu va da naștere unor ouă, brânză, pâine,

mere și hering conservă.

Se deplasă, făcându-i loc unei alte femei. Mulțimea semăna cu o plasă de pescuit pe care o presă până reuși să iasă în larg, înotând pe lângă corul de sunete, adesea dureroase, lamentații șuierându-i pe la urechi. Un cerc de credincioși polonezi se țineau de mâini și dansau, cântând pe o melodie triumfală psalmul *Mă încredințez milei Tale!* Unii dintre ei erau bărboși și cărunți. Băieții îmbrăcați exact ca părinții lor, în caftane lungi și negre și bonete tivite cu blană, se împărtășeau de pătura de euforie țesută de voci și trupuri.

Pe când îi privea, un ofițer de parașutiști se prinse în horă, răsucindu-și și bătând din picioarele încălțate în cizme roșii, cu capul pe spate și ochii, ațintiți spre cer, ca și ai celorlalți. În cele din urmă se desprinse și rămase râzând și gâfâind, iar ea își dădu seama că îl cunoștea:

— Domnule maior Michaelman! îl strigă. Dov Michaelman!

El o auzi. O privi și zâmbetul îi împietri apoi se stinse, dezvăluind o durere atât de intensă încât ea o simți ca pe un glonț și înțelese.

Sute de oameni fură îngropați la ceremonia dedicată special eroilor, în Cimitirul Militar. Moshe Dayan și șef-rabinul Israelului, Shlomo Goren, îi elogiară în bloc. Ea le văzu buzele mișcându-se, dar nu le ascultă cuvintele. În timpul săptămânii de doliu, părinții lui Yoel veniră să stea fără pantofi, încremeniți, răspunzând monosilabic când li se vorbea, ducându-se unul pe altul seara și revenind a doua zi devreme. Veni și familia ei din Rosh Ha'ayin, dar în a treia zi, tăria lui *ya abba* se frânse și el începu să bea. La sfârșitul perioadei de doliu, când plecară toți acasă definitiv, simți că poate să se bucure de liniște.

Primi repede și cecul de asigurare, de zece mii de lire. Tot ce-i privea pe veteranii uciși era iute îndeplinit de guvern, așa că îi fură expediate și scrisorile de regret, de la capelanul-șef, de la

comandantul forțelor auxiliare, de la generalul Eleazar, care o informa că soțul ei, fie-i memoria binecuvântată, fusese avansat în grad post-mortem și-i descria împrejurările în care murise maiorul Strauss. Ea îi dădu scrisorile tatălui lui, care le înrămă și le atârnă în sala întunecoasă a magazinului de mobilă, deasupra biroului unde-și verifica facturile și-și scria chitanțele.

Depuse banii de asigurare și aranjă să-i fie trimise lunar cincizeci de lire familiei ei.

Oriunde se uita, vedea ceva care continua să existe, deși el nu mai era. În orice caz, apartamentul devenise o extravaganță inutilă pentru o singură persoană și socrii ei aveau nevoie de banii pe care-i dăduseră lui Yoel ca să-l cumpere. Înainte de a se răzgândi, dădu un anunț. Cartierele bune erau căutate, așa că-l vându imediat.

După câteva zile, îl invită în oraș pe domnul Strauss. Când ieșeau din restaurant, îi explică liniștită ce făcuse și încercă să-i dea cecul cu banii din vânzare, dar el o privi cu ochii umezi și buzele tremurând și împingând cu mâinile hârtia pe care nici n-o vedea.

Plecă repede de lângă ea, un bătrân obosit coborând pe Calea Yaffa.

Ea înțelese, banii însângerați veneau din nou spre ei de la altă umbră. Dar erau ai lor. Se duse la bancă și deschise un cont pe numele lor, apoi le trimise prin poștă carnetul de conturi.

Noii proprietari o presau să se mute din apartament cât mai repede posibil, dar Ierusalimul era supraaglomerat și foarte scump, așa că era greu de găsit o cameră potrivită. Se duse să caute în ziua ei liberă, dar fețele trecătorilor erau încă încântate de bucuria supraviețuirii și când ajunse în orașul vechi, era foarte deprimată. Merse mult pe Via Dolorosa și intră într-un magazin de cadouri numit ABDULLA HEIKAL, LTD., unde o armată de Cristoși cu gâtul frânt atârnau de sute de cruci din lemn de măslin. Înăuntru, doi bărbați în humusuri se certau, suspinau și-și ridicau palmele. Apoi zâmbiră, făcură târgul, iar cel care cedase dădu din cap și se

grăbi să iasă.

— Doriți ceva?

Dintr-un impuls, ea întrebă în arabă dacă nu știa o cameră bună de închiriat.

Nu, dar nu voia un pled minunat, din păr de cămilă, la un preț de nimic?

Ea clătină din cap, iar interesul negustorului pieri; tocmai atunci intră din nou celălalt, mai bătrân, cărând o cutie de carton plină de poșete.

După câteva minute, pe când pornise mai departe pe Via Dolorosa, bătrânul o ajunse din urmă:

— Căutați o cameră?

Ea îl privi cu îndoială, regretându-și deja pripeala.

— Haideți s-o vedeți, pe urmă hotărâți.

Scrise ceva într-un carnet, apoi rupse pagina și i-o dădu. Adresa era Ahmed Mohieddin, Aleea Fântânii din Aquabat esh-Sheikh Rihan.

Aquabat esh-Sheikh Rihan era mai strâmtă decât Via Dolorosa, de unde porneau și alte alei. Întrebă patru oameni înainte de a găsi Aleea Fântânii, o fantă printre clădiri lipite. Ușa lui Ahmed Mohieddin era sordidă, dar casele arabe care arată dezastruos pe dinafară pot să fie cu totul altfel pe dinăuntru. Un hol întunecos o duse către o curte însorită, cu plante așezate în vase tubulare în jurul fântânii care dădea numele aleii. Soția lui Mohieddin o duse pe niște scări de piatră, într-o cameră cu ferestre arcate, traversată de briză. Nu avea apă curentă, instalațiile erau afară, dar îi plăti femeii chiria pe o lună.

În prima ei noapte în camera cea nouă, stătu în poziție fetală, încercând să întrerupă orice mișcare, sunet sau sentiment.

El era mort. Ea era vie.

Nimănui altcuiva nu i se părea ciudat.

Era cu totul amatoare în ale viciilor. Îi era mai ușor să umble. Hoinărea prin orașul vechi în orele liniștite ale nopții. Când nervii începură în sfârșit să-i vibreze cerând o dovadă că pământul era locuit, găsi o cafenea lângă Poarta Jaffa, semănând cu o peșteră abia luminată plină de arabi care fumau și jucau jocuri de noroc. Era în mod clar un teritoriu al bărbaților și ea se mulțumea să se așeze la o măsuță de afară și să bea cafea după cafea, ascultând amalgamul sonor – voci de bărbați și râsete, pufăitul narghilelelor și clinchetul pietrelor de remi. Ea și un bărbat îmbrăcat în haine care păreau americane erau singurii care stăteau la mesele de afară. Omul era tânăr, poate puțin mai mare decât ea, cu un port de aparat de fotografiat pe scaunul de lângă el și cu o Leica agățată la gât. Se uită în altă parte și plecă pe străzile lungi și întortocheate, unde luna era singura lumină, iar respirația și pașii ei, singurele zgomote.

A doua seară, când sosi, el era deja acolo și-i răspunse politicoasă la salut. Curând, el luă aparatul și-l fixă asupra ei:

— Nu, te rog.

El dădu din cap. Se ridică și se aventură înăuntru, plimbându-se printre jucători și făcând fotografii.

— E un loc bun, spuse când ieși.

Ea fu de acord și atunci se așeză și el la masa ei și comandă cafele proaspete. Era fotograf de modă, din Londra și sosise cu câteva zile înaintea modelelor ca să cerceteze împrejurimile:

— Te-am privit. Ești atât de nefericită.

Ea încercă să se ridice, iar el ridică o mână:

— Nu încerc să fiu băgăreț, zău, spuse cu blândețe. Am spus-o doar pentru că eu sunt opus prin constituție nefericirii.

Ea rămase, sorbindu-și tăcută cafeaua. Când o rugă să-i arate locurile, îl însoți pe niște străduțe înguste, până la Turnul lui David, cartierul armenesc, cartierul evreiesc reconstruit după ce fusese dărâmat de iordanieni în 1948. Nu-i puse nicio întrebare personală și după două ore, tot ce știa despre el în afara ocupației era doar

numele, Peter. Era o companie plăcută. Într-un restaurant arab de pe strada Lanțului, îi cumpără mâncăruri tradiționale, dolma în frunze de viță și cuș-cuș și o întrebă dacă voia să bea arak.

Ea clătină din cap.

— Atunci, scotch?

— Îmi face rău.

— A, și mie.

Scoase din buzunar o cutiuță emailată și deschizând-o, îi arătă niște pastile ca niște boabe mari de zmeură:

— Trebuie să iei două. Una nu e bună de nimic.

— Ce sunt?

— Fericire.

Ea se revoltă, dar el înghiți două pastile cu cafea, arătându-i ce ușor era.

Luă și ea, dar nu simți nicio schimbare. Nu se întâmplă nimic nici după masă, când porniră din nou pe stradă. Era imună la fericire.

— Acum, spuse el, trebuie să găsesc o grădină veche arăbească și o fântână încântătoare în mijlocul ei. Cunoști un asemenea loc?

— Știu o grădină cu o fântână. E foarte drăguță.

Când ajunseră la grădina lui Mohieddin, se simțea puțin fericită.

Parcă nu mai avea degete la picioare.

În jurul gurii, o încerca o amorțeală încântătoare.

Și aprecia în mod deosebit felul cum luna arginta pietrele și crea umbre.

El fluieră:

— Stai să vezi pe aici tot felul de domnișoare slabe și înalte, în haine mulate. Înăuntru cum e?

— Fericită? întrebă cineva când îl conducea pe scări.

Cine?

— Fericită, fericită, fericită.

Cine întrebase? Cine răspunsese?

Aerul era dens. Căzu prin fluidul acela și ateriză pe pat.

Râzând!

Și se uită cum înota și el prin ceață, într-un balet al dezbrăcării.

Părea mai solid decât Yoel, dar avea mai puțin păr, ce interesant; fericirea era amnezie totală, nicio durere, niciun sentiment, se gândi pe când privea chipul alb și străin așezându-se lângă al ei.

Începând să penduleze.

Pendulând.

Apoi plutind spre tavan. Își execută baletul invers, îmbrăcându-se, își luă aparatul de fotografiat *și* dispăru din viața ei.

Tamar rămase în pat și râse până adormi.

Dimineața, îngrozită, îi întrebă pe toți cei de la muzeu dacă nu știau un loc unde să se mute, inventând vinovată invazie de gândaci.

Directoarea magazinului de cadouri își încreți nasul – *pfui!* – dar zâmbi larg: din fericire, exista o cameră chiar în apartamentul fiicei ei, Hana Rath, pe frumoasa stradă Rashi. Până la căderea nopții, Tamar locuia din nou în cartierul evreiesc; chiar dacă bărbatul acela ar fi vrut să se întoarcă la Mohieddin cu fericirea lui, n-ar mai fi găsit-o.

Dar urî noua cameră.

După strâmtoare și poruncile fioroase scrise pe pereți, era evident că fusese camera copiilor. Dvora, fiica scoasă afară, avea colici și plângea toată noaptea lângă patul părinților ei. Eli Rath era un șofer de camion posomorât, care sforăia și se revolta cu fiere împotriva căsătoriei. Motivele de ceartă erau convingerile lui politice, sexul oral și felul cum gătea ea, iar cuvintele lor urâte răzbăteau prin zid și-o aduseră pe Tamar în stare să fumeze una după alta țigările comune prin partea locului.

La douăzeci și două de zile după ce-l întâlnise pe acel Peter, își dădu seama că ciclul care ar fi trebuit să se încheie, nici nu-i venise.

Mai așteptă patru zile ca să fie sigură, apoi se duse la o clinică din

Tel Aviv și stătu cu picioarele în suporturi preț de cinci minute, timp în care o mașină zgomotoasă sorbi din ea fiul pentru care se rugase lângă Zid. În noaptea aceea, în cămăruța de pe strada Rashi, sângeră mai puțin decât la ciclu și durerea era mai mică, dar în camera alăturată, copilul plângea din nou, slab și Hana Rath croncănea „Dvoooreh… Dvoooreh, iubito…". Tamar stătea cu fața în sus în pat, fuma țigările tari și-l blestemă pe Dumnezeu.

A doua zi, ar fi putut să se ducă la lucru, dar în loc de asta, se duse la oficiul de recrutare, cu pereți lucitori aflat la doar câteva clădiri de apartamentul soților Rath și se oferi să lucreze voluntar pentru armată.

I se oferi un curs de pregătire ca operator radio. De obicei erau alese numai femei foarte tinere, dar ea le aminti cu tact superiorilor că cei câțiva ani în plus pe care-i avea nu o făceau infirmă, iar condițiile în care se înrolase îi erau favorabile. Într-o zi primi ordin să se prezinte la tabăra 247 din Arad.

Postul era în deșert, la câțiva kilometri în afara orașului. Un gard înalt de sârmă ghimpată înconjura pătratul barăcilor noi, cafenii, cu două clădiri mai mari în centru. Toate erau bine întreținute, iar în jur aveau pământ lucrat și grădini. Una dintre clădirile centrale adăpostea un grup ingineresc pentru minări. În cealaltă locuiau cam douăzeci de bărbați în haine civile.

Era și o mică baracă pentru radio, ocupată de ofițerul cu care avea să lucreze, un căpitan pe nume Shamir, care urma să se întoarcă la studioul lui civil de înregistrări. Nu-l interesau decât persoanele care trăiau pentru cabluri și difuzoare, în prima zi, ea îl întrebă despre grupul de civili.

— Lucrează pentru sistemul de apă.

— Ah. Și ce fac?

— Treburi murdare, spuse el, fără să-și ridice ochii de la aparatură.

Era o tabără mică. Aveau un *shekem* bun, o combinație de poștă și club unde se duceau când nu erau de serviciu și după o săptămână, ajunse să cunoască pe toată lumea, inclusiv pe bărbații în civil. Nu mai puse întrebări despre ei, pentru că-și dădu seama în curând că nu lucrau pentru sistemul de apă și nu erau civili. Observă că, în afară de camionetele taberei, mai conduceau și două mașini cu numere de înmatriculare obișnuite, un jeep Willys gri și un camion Willys bej. Poarta unității lor se deschidea numai când cineva din interior apăsa un buton. Pe o tăbliță de pe gardul lor scria că sunt Al Patrulea Detașament Tactic Special, iar șeful lor era un maior zvelt cu pielea atât de bronzată, încât era la fel de întunecată ca a ei. Îl chema Ze'ev Kagan și toți săreau să-i îndeplinească ordinele. După trei zile, patru oameni îi spuseră printre altele cine era tatăl maiorului.

Grupuri de oameni plecau în deșert să se antreneze și uneori vedea și una sau două femei din detașamentul Chem mergând cu ei. Într-o după-amiază, o întrebă pe una dintre femeile soldat cum erau aranjate plecările:

— Nu e cazul să te agiți. Cere doar să pleci. Le place să meargă și câte o Chen.

Îi permise căpitanului Shamir să o încarce și pe ea cu responsabilități egale cu ale lui. Simțea cum începe să devină o altă persoană, năpârlind de celulele vieții ei vechi pe măsură ce subconștientul accepta că Yoel era mort. Mai erau momente când îi vedea parcă fața în cele mai mici detalii, dar alteori trebuia să-și forțeze mintea ca să-și aducă aminte câte o trăsătură și să se concentreze ca să le pună pe toate laolaltă. Deja trupul ei începuse să aibă nevoie de lucrurile învățate de la el și dormea prost. Când adormea, îl visa mult pe Yoel și adesea în ipostaze sexuale: Mergea în fiecare dimineață la antrenamentele fizice, dar nu ajungea.

Când intră în biroul comandanților, Ze'ev Kagan stătea la unul

dintre birouri și bătea la mașină. Ofițerul de serviciu era în ziua aceea căpitanul comandant al inginerilor. Acesta ascultă și încuviință din cap:

— Ze'ev, tu începi antrenamentele mâine dimineață. Poate să vină cu tine și doamna locotenent?

Kagan o privi:

— Nu pot să-mi permit să trimit pe cineva înapoi cu dumneata dacă te hotărăști să abandonezi.

— N-o să abandonez.

El îi surâse cu îndoială:

— Din partea mea, e în regulă, mai adăugă și se întoarse la mașina de scris.

Merse cu ei trei zile la rând. Oamenii purtau salopete fără însemne. În prima zi merseră pe jos numai cincisprezece kilometri, dar în fiecare din zilele următoare, maiorul adăugă câte cinci kilometri traseului.

Când se întorcea, făcea dușuri lungi și fierbinți, dar mușchii îi înțepeniră și o dureau.

În cea de-a treia zi, Kagan îi duse prin loess împrăștiat și pe dealuri cu pietre colțuroase și Tamar regretă că venise. În cele din urmă, el ordonă oprirea și veni la ea, în mijlocul rândului de oameni, lângă un băiat blond pe nume Avram.

O luă din rând și o conduse în capul coloanei, să meargă cu el.

— Mă simt bine, spuse ea răutăcioasă.

— Nu la dumneata mă gândeam, replică el și femeia înțelese că o adusese acolo pentru a fi văzută de fiecare om care se îndoia că ar fi rezistat până la sfârșit.

A doua oară nu-i mai vorbi. Era un om masiv, dar dintr-o parte, avea un profil ascuțit și urât, ca al unei păsări. Transpirase și uneori, când își atingeau trupurile întâmplător, îl simțea tare pe al lui.

În noaptea aceea îl visă și de atunci, bărbatul din visele ei nu mai

fu întotdeauna Yoel.

Într-o dimineață, se pregătise să meargă cu ei, dar Shamir îi dădu foarte multe mesaje care trebuiau trimise. Seara, maiorul veni la ea în *shekem*.

— Unde ai fost? o întrebă.

Ea îi explică; el dădu din cap și o întrebă dacă voia să meargă cu ei a doua zi.

— Încă nu m-am hotărât.

— Aș vrea să vii, o privi el și pe pielea întunecată ca și a ei, ochii îi erau cenușii ca ai unui evreu Ashkenazi.

În tabără se respecta un cod nescris. Cum bărbații și femeile locuiau în apropiere unii de alții, erau cu toții grijulii să nu-și complice viața militară cu relații personale. Dar era un fapt obișnuit ca unele cupluri să iasă împreună în câte o permisie de o noapte.

Trecu atât de mult până o invită, încât crezu că poate se înșelase.

Merseră la Tel Aviv, la un hotel mic cu vedere la o porțiune sordidă de plajă. Prin fereastra deschisă, zgomotul mării se auzea cu ușurință. El se dezbrăcă și trupul lui o uimi cu albeața pe care o avea, de la mijloc până la jumătatea coapselor și la început, în nerăbdarea ei, i se păru mult mai bine decât în vise, dar se dovedi repede că ceva nu mergea. I-ar fi părut rău de ea dacă nu i-ar fi părut atât de rău de el și totuși trebui să-și înfrâneze impulsul nebunesc de a râde de amândoi, de parcă ar fi privit doi comici luptându-se cu stângăcie pe un ecran îndepărtat.

Făcu tot ce putu ca să-l ajute, dar fu zadarnic.

El îi spuse că mergea la un psihiatru. Doctorul îl sfătuise să încerce cu ea, dar să nu se simtă zdrobit de eșec.

Apoi îi ceru iertare!

Când se simți în stare să vorbească, ea îi luă mâna și-i arătă ce gambe musculoase îi formaseră marșurile lui. Apoi îi spuse cu grijă că citise puțin despre astfel de necazuri. Nu erau neobișnuite și era sigură că era ceva temporar. În curând, lucrurile aveau să se

îndrepte și pentru ei.

— Când? întrebă el ca un copil care cere un răspuns.

Ea luă o țigară din pachetul lui de Nelson de pe noptieră și când i-o aprinse, văzu că avea ochii unui îndrăgostit, plini de pasiune și de altceva care o făcu să se mire că-i venise să râdă de el sau de ea însăși. Fumul puternic îi înțepă gâtul și-i înlăcrimă ochii și-l atinse fără să-l vadă, cu cea mai mare putere de vindecare pe care putu s-o pună în degetele tremurătoare:

— Când înflorește *mishmish-ul*, îi spuse.

Nu-i luă decât trei săptămâni ca să reușească ce nu reușiseră psihiatrii.

Îl ajuta cu însuflețire pe Ze'ev Kagan. Era un motiv de a trăi.

Nu era genul ei de bărbat. Soțul ei muncise pentru a le da beduinilor sănătate și iarbă în permanență. Știa că Kagan otrăvea puțurile pentru a grăbi plecarea triburilor beduine suspectate că le furnizau informații spionilor arabi. Le distribuia hașiș toxicomanilor informatori.

Răspundea de lucruri murdare; numai Dumnezeu știa câte făcea și mai făcuse.

Timp de paisprezece luni, se întâlniră foarte des. În cele din urmă, el deveni prea serios. Voia mai mult decât putea ea să-i dea. Rupse relația după ce plecă din armată și se întoarse la slujba ei de la muzeu.

Când îi propuse să lucreze cu el pentru o perioadă scurtă, crezu că glumește. Dar după ce-i explică însărcinarea pe care ar fi avut-o, se mai gândi.

În cele din urmă, fu de acord să-și ia de la muzeu concediul pe care-l tot amânase. Își împachetă câteva lucruri într-o sacoșă și se mută în camera de hotel, vecină cu cea a lui Harry Hopeman.

Americanul o sună și o rugă să-l însoțească la micul dejun. Când fu gata, îi bătu la ușă. Se salutară liniștiți. În sala de mese, îl aștepta

să comande, apoi îi spuse că își dădea seama că nu socotea binevenită asistența ei:

— Acum, nici unul dintre noi nu mai are de ales. Am fost desemnată să lucrez cu dumneata.

— Aș dori să vorbesc cu persoana de la care primești ordine.

— Domnule Hopeman, eu am fost chemată tocmai pentru ca acest lucru să nu mai fie necesar. Superiorii mei nu doresc să fie cunoscuți.

El se încruntă.

Avea trăsături comune, dar chipul lui banal devenea interesant datorită vitalității care i se citea în ochi. Îi observă mâinile pe când ungea o chiflă cu unt. Dov Michaelman era un chirurg bun și avea degete groase și boante. Acest om avea în schimb mâini frumoase, cu degete lungi. Și le imagina desfăcând noduri complicate, cosând. Atingând o femeie. Zâmbi de prostia ei; fără îndoială că era stângaci și bâjbâia.

Spre neplăcerea ei, văzu că îi interpretase greșit zâmbetul. E un american răsfățat, îl etichetă; prea mulți bani și succes. Prea multe femei îi zâmbesc.

— Am de lucru în camera mea, îi spuse. Nu-ți voi sta în cale până când nu vom fi contactați.

El scoase din buzunarul hainei un pachet mic și pătrat și-l puse pe masă:

— Nu cred că vom avea mult de așteptat.

11

MONSENIORUL

— E ca în ținutul Gila din Arizona.

— Cum adică?

Vocea ei îl făcu să tresară; se dovedise capabilă să păstreze tăceri de mile întregi.

— Arșiță.

Își ținea ochii pe șoseaua îngustă. Spre ei se îndrepta un camion cu remorcă; mult mai în față, un băiat arab sălta pe spinarea unui măgar. Harry puse frână. Camionul trecu zgomotos pe lângă ei, apoi îl depășiră pe băiat. Se luptă cu schimbătorul de viteze și o atinse cu dosul mâinii:

— Pardon.

Simți o furnicătură.

De cum intraseră în mașină, îl rugase să închidă aerul condiționat. Insistase că-i va face rău și că era mai bine pentru el să învețe să trăiască în arșiță.

Prin fereastră, aerul năvălea în fețele lor dogoritor ca dintr-un furnal.

În dimineața aceea, primise un bilet. Era scurt și la obiect, scris în aceeași grafie ca cea de pe pachetul cu granatul. Le spunea să meargă și să se cazeze la un hotel din Arad.

— În nord e răcoare. Pe vârful Hermon e zăpadă tot anul.

— Dar Aradul e la sud, nu la nord, replică el.

— Da, Aradul e la sud, zâmbi ea. Vezi? *Putem* să ne înțelegem.

Un oraș de șes, scăldat în soare. Străzile erau pline de oameni și vehicule.

— Așteaptă, te rog! strigă ea, când trecură de un hotel. Vreau să intru acolo. Hai cu mine, fac cinste cu o cafea.

— Nu e hotelul nostru.

— Știu, știu. Vino.

La bar, un chelner de vârstă mijlocie, cu țeasta rasă și o mustață stufoasă ca de turc, își plezni de două ori dosul palmei de tejghea: „A-aah!" Se dovedi că îl chema Micha. Îndreptând un arătător uriaș spre Harry, îl avertiză:

— Ar fi bine să te porți frumos cu ea. E o persoană specială.

Harry se așeză și-i ascultă. Unde era Itzak? Într-un chibuț din nord. Unde era Yoav? Contabil la Tel Aviv. Unde era căpitanul Abelson? Tot aici, dar acum era maior.

— Și Ze'ev? întrebă Micha. Nu mai vine deloc aici. Ce mai face Ze'ev?

— Cred că bine.

— Crezi? Aaaha.

Harry o văzu pentru prima dată stânjenită:

— Numai Micha poate rosti „aha" cu atâtea subînțelesuri, spuse ea.

Micha le aduse cafea din partea casei.

— S-a mai mărit tabăra?

Micha ridică din umeri.

— Am văzut mulți militari pe străzi.

— Sunt din alte părți. Fac manevre.

— Aha. Aradul s-a mărit.

Micha dădu din cap posomorât:

— Dar la Dimona ai fost? Numai imigranți. Ruși, americani, asiatici, marocani. Prea multe legume în aceeași oală. Multe probleme.

Și se duse să servească pe altcineva.

Harry îi aruncă o privire furișă pe când își bea cafeaua. Era dușmana tehnicilor frigorifice, dar bluza i se lipea deja de corp. Se

uită în altă parte.

— Ești clientă veche aici? o întrebă.

— Am stat într-o tabără militară din apropiere. Veneam aici foarte des.

Cu Ze'ev, se gândi el. Cel care a fost expediat cu un aaah.

Își terminară cafelele și-i făcură cu mâna lui Micha.

— Sunt mulți soldați, manevre, zise ea. Nu vor veni aici. Mă refer la oamenii cu care trebuie să te întâlnești. Le-a fost teamă să te caute în Ierusalim. N-o să vină acum în mijlocul soldaților israelieni.

Harry mormăi. Avusese grijă să nu-i ceară nicio opinie.

Ajunseră la hotelul indicat, unde nu-i aștepta niciun mesaj. La cină vorbiră puțin. Ea îi recomandă să ia pui, dar el comandă vițel, care se dovedi tare.

Chiar înainte de lăsarea întunericului, din deșert veni o cămilă care începu să mănânce un strat de flori din spatele hotelului. Funcționarul de la recepție o goni cu pietre și înjurături.

De dimineață, când trecu prin hol spre micul dejun, Harry găsi o scrisoare la recepție.

— Bună dimineața.

— *Baker tov.*

— Cum sunt ouăle aici?

— Proaspete.

Ceru ouă, apoi îi dădu scrisoarea femeii, privind-o cum o citește. Îi indica să se întoarcă la Ierusalim și să aștepte din nou la hotel.

— Ai avut dreptate.

Ea îi aruncă o privire:

— Nu ți-e greu să recunoști asta în fața unei femei.

— Ce e drept e drept, ridică el din umeri.

— Nici nu pari deranjat de… învârtitul în cerc.

— Poate că nu e un cerc. Când faci tranzacții cu obiecte mici de valori uriașe, e de recomandat să fii reținut în a face afaceri în locuri

nesigure.

— Și acum ne întoarcem la Ierusalim și așteptăm la hotel?

— Ne întoarcem la Ierusalim. Dacă ne sună și sunt plecat, vor suna din nou. Îmi arăți orașul?

— Mi-ar face plăcere, zâmbi ea.

Pe drumul de întoarcere, îi spuse că nu vizitase niciodată bisericile și nu mersese pe Via Dolorosa:

— Nu-mi place Ierusalimul de Est. Sunt lucruri mai interesante în Noul oraș.

— Eu chiar aș vrea să văd Via Dolorosa.

Ea dădu din cap. Dar când au ajuns la Ierusalim, o durea deja capul.

Așa că Harry se duse singur. Intră în Orașul Vechi pe poarta lui Irod, mergând pur și simplu dinspre vest spre est, printr-un labirint de alei înguste. Erau aglomerate și zgomotoase, oamenii se târguiau. Cu excepția antenelor de televizoare înălțându-se din străvechile acoperișuri de piatră și reclamele nelalocul lor la Coca-Cola și mașinile de cusut Singer, era sigur că orașul nu se mai schimbase din vremea cruciadelor.

După câteva minute, fu abordat:

— Doriți un ghid, domnule? Pentru Via Dolorosa și biserici? Face șapte lire.

Ghidul era un arab însoțit deja de alți cinci oameni. Harry li se alătură și plăti. Se luă după o familie de francezi – mamă, tată și o fiică adolescentă – și după doi băiețandri americani cărora fata le arunca priviri furișe. Prima oprire a Crucii, unde Iisus fusese condamnat la moarte, era marcată de o școală de gramatică. Ghidul le arătă, cioplite în pietre, urmele jocurilor jucate de soldații romani.

Trecură de a doua oprire, unde Iisus primise crucea și de a treia și a patra, unde prizonierul căzuse și-și întâlnise mama aflată în pragul leșinului. Cea de-a patra stație era acum o biserică armenească. Din ea ieșea o procesiune.

— În fiecare vineri dimineață, pe vremea asta, spuse ghidul, preoți din toată lumea, oaspeți ai franciscanilor sau ai Mitropoliei Ortodoxe Ruse din Ierusalim, reiterează crucificarea Domnului. Observați că preoții din cortegiu au costume diferite, pentru că fiecare aparține unui alt ordin religios. Cei doi în sutane albe și bonete la fel sunt abați cistercieni, mai cunoscuți sub numele de trapiști. Aceia în cenușiu sunt franciscanii. Cel în albastru e capucin. Omul acela de culoare cu pălăria roșie este un oaspete cardinal.

Mai erau un preot într-un costum tropical, alb, cu pantofi și revere negre și mai mulți oameni în costume negre, de serviciu.

Preotul împovărat cu crucea grea de lemn își juca prea bine rolul. Se împiedică și fu gata să cadă. Clătinându-se, se întoarse. Era atât de transfigurat de efort, încât la început, Harry nu-l recunoscu.

Apoi își dădu foarte bine seama cine era. Făcu un pas către procesiune:

— Peter.

Ochii celui care ducea crucea erau aprinși de o experiență atât de puternică și personală, încât Harry se dădu înapoi.

Procesiunea înaintă pe Via Dolorosa către cea de-a cincea oprire și el se luă după ea.

— Domnule! îi strigă agitat ghidul. E prea devreme, nu plecați, haideți să intrăm în biserica asta armenească!

Făcu un semn cu mâna și-i urmă pe preoți pe lângă alte nouă opriri apoi se așeză răbdător în biserica Sfântului Mormânt, privindu-l pe Peter Harrington cum îl asistă pe cardinal la împărtășanie.

După celebrarea mesei, merse spre locul unde preoții își luau rămas bun. Îi atinse brațul și omul se întoarse.

— Bună, părinte.

Citi în ochii aceluia plăcerea că-l vedea, dar și ceva nelămurit. Fu ca o umbră, dar îl avertiză că de data aceasta, găsise că avea de înfruntat împotrivirea sub chipul unui prieten.

Cinară împreună, bineînțeles.

Peter Robert Harrington descoperise plăcerile voluptuoase ale mâncării și băuturii încă de pe când era seminarist la Mount Saint Mary în Baltimore. Crabii de stâncă și berea păreau vicii scuzabile. Avusese nevoie de ele, dar și muncise din greu. Intelectul lui solid și rezistența la studiu îl ajutaseră să urmeze *Collegio Americano del Nord*, pentru a-și lua licența în teologie sacră. Ajuns la Roma, sucombase total în fața artei clasice și a bucătăriei italiene. După ungere, optsprezece luni anoste ca pastor asistent la o biserică din Baltimore îl ajutară considerabil să revină la vechile gusturi, cu toate că gustul crabilor de stâncă nu mai părea atât de bun după bucătăria italiană.

Dar fu trimis înapoi la colegiul american din Roma.

La început, se așteptase să primească o muncă de cercetare teologică, știință despre care superiorii lui vorbeau invariabil ca de „regina tuturor". Dar spre plăcuta lui surprindere, consilierii lui îi încurajară pasiunea pentru artă și fu înscris la Academia di San Luca, unde-și susținu și teza de absolvire („Obiecte de artă sacre ca simboluri în scrierile primilor părinți ai Bisericii") cu o ținută academică suficientă pentru a i se da acoperământul de cap din mătase neagră, în patru colțuri, ornat cu pomporiul purpuriu, adică bereta doctorală.

Fu desemnat să lucreze în muzeul patrimoniului Sfântului Scaun. Îndatoririle zilnice îl puneau în contact cu donatori și directori de galerii de artă, persoane care luau de obicei masa în restaurante selecte.

Când își dezvăluise prima oară slăbiciunea în taina confesionalului, Fra Marcello îl încurajase:

— Sigur îți faci griji prea mari. Sporește-ți rugăciunile, mănâncă mai înțelept și rezistă înainte de a lua a patra băutură tare.

Dar când se întoarse de mai multe ori spre a mărturisi că se îmbuibase cu mâncare bună, zâmbetul vocii din întuneric nu se mai

simți. Duhovnicul lui îi porunci o jumătate de oră de meditație nocturnă referitoare la păcatul lăcomiei și-l puse să recite zilnic un rozariu cu scopul de a-și controla apetitul. În plus, părintele Harrington se supuse singur la penitență. După fiecare scăpare, postea două săptămâni, renunțând la desert și pâine, de care era nepermis de atașat. Începu să alerge în fiecare dimineață, luptându-se cu slăbiciunea prin exerciții fizice, abstinentă și rugăciune.

Într-o zi mai observase și alt alergător în Piazza Bologna, un american tânăr. În aceeași după-amiază, cardinalul Pesenti i-l prezentase. Ceva sclipise; se împrieteniseră aproape imediat. De-a lungul ședерii lui Harry la Vatican, luaseră adesea masa împreună, în tot felul de restaurante. Discutaseră prietenește, cu argumente și fiecare recunoscuse în celălalt o minte dură și elastică, în același timp o atracție și o provocare. Harry află multe de la preot despre mâncăruri și băuturi.

La rândul lui, îl învățase pe părintele Harrington o mulțime de lucruri despre diamante.

Preotul îl duse la un local de pe șoseaua King George V. Era un bar american de tipul celor menite să le ia banii turiștilor în orice parte a lumii.

— E singurul loc de aici unde au whisky irlandez.

Își comandară câte unul dublu fiecare.

— *L'chaim, chaver.*

— În sănătatea ta, părinte.

— Nu mai sunt părinte, sunt monsenior de aproape doi ani, Harry.

— Ca mâine o să-ți pui boneta roșie.

— Nu, nu. Am făcut greșeala de a merge la comandament ca ofițer inferior. Orice soldat m-ar fi putut soma acolo.

— De fapt nu dai doi bani pe avansare, Peter. Ți-am văzut fața când duceai crucea, spuse Harry, aplecându-se spre el. Te-ai născut

norocos, ești unul dintre puținii aleși.

— Mulțumesc, Harry, rosti Peter încetișor, cântărindu-l din ochi, apoi privind din nou meniul. Îți recomand gulașul.

— Israelul nu e țara cărnii de vită.

— Aici au vită adusă de la Chicago.

Li se aduse mâncarea, fierbinte și condimentată:

— E un gulaș mai bun decât la Chicago, spuse preotul.

— Ei, aici folosesc carne din import.

Monseniorul surâse, dar ochii îi rămaseră serioși:

— Îți amintești vițelul de la Roma?

— La Legrand, suspină Harry. E la fel de minunat?

— Da, spuse preotul, jucându-se cu șervetul. Ți s-a arătat diamantul?

— Nu.

— Nici mie. Am stat la Institutul Biblic Pontifical două săptămâni, ca un bleg.

— E parcă un joc al cuiva care are în mână sforile și pe noi ne ține rezerve, zise stânjenit Harry, privindu-și vechiul prieten. Poliția nu te poate ajuta?

— Nu în afara Italiei.

— Era asigurat?

— Ce muzeu face asigurări? Doar pentru obiecte aflate în tranzit se fac. Dar cât timp sunt între zidurile muzeului, niciodată. Obiectele și tablourile noastre sunt neprețuite. Taxa anuală de asigurare ar fi copleșitoare, adăugă el sumbru.

— Totuși, nu încercați să-l recuperați?

Monseniorul Harrington ridică din umeri:

— Vrem Ochiul lui Alexandru. Nu e vorba de bani. Chiar dacă ar avea un preț de achiziție, pentru noi e ca și cum am lua un copil înapoi de la răpitori. Vrei să-ți spun ce nu înțelegem, Harry?

— Dacă dorești.

— Nu putem să înțelegem de ce nu lucrezi pentru noi.

— Diamantul acesta are o istorie evreiască măreață.

— E al nostru! A fost furat de la noi!

— Nu a fost furat o singură dată. M-aș bucura să ții minte asta, Peter.

— Oare m-am înșelat în privința ta? Ești genul de om care cumpără bunuri furate?

— Sângele e mai gros ca apa, spuse Harry. E chiar mai gros decât apa sfințită. Nu mă puteți obliga acum să lucrez pentru voi. Acum nu mai puteți arde oamenii de vii sau să-i țineți în închisori.

— Prostii, spuse dezgustat monseniorul Harrington. O istorie apusă. Cei din neamul tău nu uită niciodată trecutul.

— *Învățăm* din trecut. Hai să privim spre trecut, monseniore. Cum a obținut biserica diamantul? Al cui a fost înainte de a aparține bisericii?

— Vorbești ca un sionist.

— Asta e, e exact același lucru! Tocmai de aceea trebuie să cumpăr diamantul acesta. Ni s-a luat ceva prețios și acum ne condamnați pentru că vrem să-l luăm înapoi și să-l păstrăm.

Preotul clătină din cap:

— E al nostru. În muzeul meu e o mitră frumoasă cu o gaură în locul unde ar trebui să fie diamantul. Mitra aceasta e purtată de *papi.* Te voi învinge, Harry.

— Nu, Peter, ripostă acesta blând.

— Ba da. Pentru vocația mea, bineînțeles, pentru biserică. Dar cel mai mult pentru mine. Nu e prea creștin, nu-i așa?

— E foarte uman. Ai toată simpatia mea.

— Încrederea Hopeman. Ce mai iezuit ai fi fost, Harry! Păcat că nu ești catolic.

— Și eu am fost norocos, sunt un ales.

Se priviră în ochi, zguduiți de amărăciunea care-i despărțea acum.

— Mai bine aș cere nițel coniac, zise cu regret Peter Harrington.

— Nu prea au deserturi multe în țara asta. Dar o să pierzi o pâine bună când vei face penitență că te-ai îndulcit prea mult.

Un colț al gurii lui Peter se zbătu, apoi își dădu capul pe spate. Și Harry râdea.

— Evreu nebun și ticălos! spuse Peter în fine și ceru băuturile.

Când ochii li se întâlniră, Harry se feri din nou, stresat. Începea să-l doară stomacul.

— …te înving, îl arăta preotul cu degetul.

— E… un fund de porc necușer, monseniore, reuși Harry să articuleze clar.

— Dar ce voiai? E din *import!*

Se priviră și izbucniră în hohote. Harry mai ceru câte una dublă. Barmanul râdea și el cu ei, fără să știe de ce.

12

MASADA

De dimineață, când îl căută femeia yemenită, în capul lui se derula stăruitor un singur mesaj: *Nu bea cu preoții.* Înghiți aspirină și suc de roșii și-i acceptă oferta de a merge în oraș. Ea îl duse la muzeu, prin galeriile răcoroase și alinătoare, unde personalul îi spunea pe nume și o trata regește. Era cunoscătoare, cuvintele ei iluminau obiectele din fața lui, umplându-l de plăcere. La capătul unei dimineți foarte reușite, era binedispus și starea i se îmbunătățise.

— Unde să mergem la masă? o întrebă.

Luară un taxi până la poarta Jaffa și ea îl conduse spre un local dintr-o clădire mică de piatră, cu vreo șase mese în aer liber.

— Înăuntru ar fi mai răcoare.

— Nu le place să intre femei acolo.

Se așezară la o masă situată la umbră. Cerură mai multe feluri de salată pe care le mâncară cu azmă și băură ceai de mentă.

În cafenea, se auzeau voci agitate de bărbați. Jucau un joc cu zaruri și pietre; ea îi spunea *shesh-besh;* îi explică regulile și el își dădu seama că era vorba de dame.

— Credeam că nu-ți place partea asta a Ierusalimului, îi spuse.

— O ador. Dar am locuit aici pe vremuri. N-au fost timpuri prea bune pentru mine.

Privindu-l, adăugă:

— Te-am adus aici pentru că mi-am adus aminte azi-noapte că nu poți fugi de ce ți-e teamă.

— Eu o fac tot timpul, replică Harry.

Chelnerul veni și-i oferi o narghilea. Doi arabi din apropiere

fumau și ei și furtunul clipocea de câte ori aspirau. Harry clătină din cap. Îi spuse și ei de monseniorul Harrington:

— Cei care ți-au cerut să lucrezi cu mine ar trebui avertizați. Le spui să-l supravegheze?

— Da.

— Încep să cred că am nevoie de toate asigurările, spuse el. Ești divorțată?

— Soțul meu a murit, răspunse ea, sorbind din cafea.

Dragă domnule Hopeman,

Vă rugăm, mergeți la Masada și așteptați acolo să vă contactăm. Permiteți-mi să vă mulțumesc pentru răbdarea și cooperarea dvs. admirabilă. Regret că a fost necesar să amânăm tranzacția, dar sunt sigur că mă veți înțelege.

Aștept cu nerăbdare să ne întâlnim.

Cu sinceritate
Al dvs.,
Yosef Mehdi

Ea nu păru surprinsă:

— Masada e în deșert, departe de oameni. Sunt autobuze care aduc turiști, dar pe timpul verii vin mai puțini. Și nu vor fi nici soldați care să-i sperie pe prietenii noștri.

— Va trebui să înnoptăm acolo?

Ea se gândi puțin:

— Pe partea muntelui dinspre Marea Moartă e o pensiune unde am putea sta. Dar de obicei pe acolo sunt turiști tineri și Mehdi nu va voi să te abordeze în prezența lor. Pe versantul estic e o cabană, folosită din când în când de un pădurar de la Rezervele Naționale și Parcuri. Dacă e liberă, poate că obțin permisiunea s-o folosim.

După o jumătate de oră, îi telefonă în cameră:

— S-a aranjat, îi spuse.

Plecară din nou către Arad. În timp ce ea făcea cumpărături, el duse mașina închiriată la o stație de benzină și-i făcu plinul, asigurând și apa și uleiul necesare. Amintindu-și, cumpără și o sticlă de coniac israelian și apoi o luă de la cumpărături pe Tamar.

La mică distanță de Arad, părăsiră panglica neagră a autostrăzii și drumul deveni unul de pietre ce se mișcau sub roți și nisip ce scârțâia. Trecură pe lângă două cămile nemișcate și el o întrebă dacă deșertul mai putea adăposti și alte ființe. O mulțime, îi răspunse ea: gazele și vipere, hiene și hoarde de șacali. Recent, nu departe de locul unde se aflau fusese zărit un leopard negru.

— Oprește după colina următoare, spuse ea.

El frână pe coama micului deal. La vreo opt sau nouă kilometri depărtare, Masada se înălța distinctă pe fundalul plat, măturat de vânt.

— Vezi terasele tăiate în deal, acolo, la stânga? Acolo stătea regele Irod în serile calde, cu câte o balabustă grasă pe fiecare genunchi.

— O *ce* grasă?

— Balabustă, surâse ea. Ceea ce voi, americanii, ați numi bucățică bună.

El îi surâse, înțelegând. Mașina se lansă din nou pe șoseaua proastă. Masada creștea în față. În curând, putu vedea că era găurită ca un fagure de peșteri negre. Simți în el o nerăbdare crescândă și pentru prima oară, nu i se mai păru că făcuse un lucru stupid venind acolo.

Cabana avea un frigider vechi, dar funcțional, o plită cu două ochiuri, o toaletă cu apă anemică și un duș cu capul ruginit. Piesele de mobilă erau ponosite și stricate. Patul era pentru o singură persoană, tip de armată.

— E încântător, hotărî. Stăm aici.

Tocmai golea mașina de provizii când văzu un grup de soldați

înarmați. Ridică alimentele și le duse în cabană:

— Sunt israelieni, presupun?

Ea se uită pe fereastră, apoi merse la ușă. Erau în jur de douăzeci de soldați, printre care două femei. Harry făcuse armata la infanterie și acum, privindu-i, simți din nou durerea de picioare, plămânii arzând, ranița grea lipindu-se de cămașa umedă. Cele două femei erau atrăgătoare, în ciuda petelor de sudoare și a bidoanelor care le atârnau la talie. Se duse la mașină și scoase aparatul de fotografiat.

Ofițerul, care vorbea cu Tamar, se întoarse și strigă:

— Fără poze! Fără poze! întâi în ebraică, apoi în engleză.

El lăsă aparatul, dar omul continua să-l șfichiuiască din gură. Harry îl privi în ochi:

— Ia-o mai ușor.

Tamar vorbi și ea ascuțit.

Ofițerul dădu o comandă care stârni mormăieli. După câteva minute, soldații se îndepărtară.

Reveniră în cabană și aranjară tăcuți proviziile.

— N-a fost chiar o lecție de democrație, nu-i așa?

— I-am promis că-ți iau filmul, spuse ea.

— Nici măcar n-am apăsat pe declanșator.

— Voi avea nevoie de film.

— Cristoase!

Ieși afară și aduse aparatul. Ea îl privi bobinând filmul și scoțându-l:

— Îmi pare rău că se pierde, îi spuse.

El căută un film nou în sacoșă. Sfârși prin a răsturna totul pe jos – lenjerie, cămăși, medicamente, ciorapi, cărți, filme și mai multe pachete cu numele Dellei pe ele.

Ea citi etichetele și se miră:

— Îți trimiți hainele la spălat în America?

El nu se putu gândi la o replică bună.

— Dumnezeule!

— Nu le spală ea, doar mi le duce la spălat.

Ea luă tigaia și ceainicul și începu să le frece:

— Podeaua e murdară. E o mătură acolo.

— Eu sunt obișnuit cu puțină dezordine. Trăiesc separat de soția mea.

— Cui îi pasă vreun pic cum trăiești dumneata, domnule Hopeman? ripostă ea, frecând cu energie.

— Astupă-ți urechile, zise el vioi.

Apoi luă una din păturile militare împăturite pe pat și-și puse într-o pungă două bucăți de pâine și niște banane, simțindu-se mai mult decât oricând soțul care fuge de acasă. Luă și coniacul din mașină și porni pe drumul care urca spre înălțimile Masadei.

Știa că drumul se numea Rampa Romană, pentru că fusese construit de cea de-a zecea legiune, pentru a le permite să prindă micul grup de evrei care constituiau ultima rezistență armată a iudeilor în fața Romei.

Bârnele de lemn folosite de romani pentru a susține drumul erau vizibile; văzu fără nicio greutate câteva dintre ele când ajunsese la o treime din urcuș.

Se opri să examineze lemnul. Avea o culoare argintie, albită, dar părea solid. Fusese menținut de sare și de aerul uscat timp de două mii de ani.

Era uluit. Lemn adevărat, așezat acolo de mâini la fel ca ale lui, conectându-l la ceea ce se întâmplase acolo în urmă cu douăzeci de secole.

În apropiere se vedeau stânci roșii-cenușii, munți trunchiați, ale căror vârfuri păreau retezate de o secure naturală. Și fiecare munte era bortelit de peșteri.

Când ajunse pe platoul din vârf, priveliștea era aceeași. Cer și

piatră. Guri semicirculare de peșteri, ca celulele unor clădiri bombardate, cu câte un acoperiș de piatră intact pe ici pe colo. Vântul sufla fierbinte și uscat și, nu știa dacă din cauza vântului sau a urcușului, îi era greu să respire. Își duse sacoșa într-una din grotele mici de piatră, unde era întuneric și răcoare.

Ceva mic foșni pe lângă el, făcându-l să tresară.

— Scuze. *Shalom, shalom,* oricine sau orice ai fi.

Se așeză să-și recapete răsuflarea și ochii i se obișnuiră cu semiîntunericul. Văzu că pereții erau tencuiți peste tot, o tencuială groasă care devenise moale cu vremea și era plăcută la pipăit. Pe podea era pământ bătut, rece, dar uscat. Își întinse pătura, luând locul în stăpânire.

Când ieși să exploreze, experimentă o senzație nefamiliară. Se simți de parcă ar fi fost urmărit.

Ce ridicol, se gândi.

Dar după câteva minute, ridică ochii și văzu că nu era ridicol. O capră foarte neagră stătea pe o ruină profilată pe cer, observându-l cu capul înclinat într-o parte.

Bătu din palme, crezând c-o va speria, dar capra nu se mișcă și nu scoase nici măcar un behăit. Oare cum făceau caprele pe acolo? Continuă să meargă și când se uită înapoi, capra dispăruse.

Grota pe care o ocupase era similară cu un lanț dispus pe marginea unei creste de stâncă. În depărtare, un defileu zimțat și plin de bolovani dădea spre pensiunea de tineret, o clădire ca un hambar aflată cam la o distanță de cinci sute de metri.

Dincolo de ea, licărea plumbul topit al Mării Moarte.

Nu văzu niciun semn de viață la pensiune. Lângă ea, un cablu urca până în vârful Masadei, dar telefericul era abandonat jos. Operatorul plecase acasă, la Dimona sau Arad, fără îndoială.

Era încremenit într-o tăcere fierbinte și oranj, în care nu se auzea decât vântul. Era singur cu Masada.

Porni să hoinărească. Ceea ce la început i se păruse asemănător, se dovedi a fi destul de diferit în privința grotelor. Unele erau lungi și joase, probabil depozite de provizii. Altele erau ca cea din care tocmai plecase, fiecare având o mică vatră deschisă, într-un colț sau pe peretele din fund; altele aveau însă și trepte care coborau spre ceea ce altădată fuseseră desigur băi rituale, acum uscate. Văzu și două cabine moderne, pentru bărbați și femei, cu semnul caraghios al toaletei pe ele. Intră într-una și dădu drumul la robinet, răcorindu-se cu apă rece pe mâini și pe față.

La capătul nordic al micului platou se aflau ruinele palatului. Unele podele erau acoperite cu mozaic, în modele simple, geometrice. Coborî treptele către o terasă medie și înțelese imediat de ce pusese Irod să fie construită. Era singurul loc din Masada apărat deopotrivă de vânt și de soare.

Stătu în atmosfera calmă și răcoroasă asigurată pentru el de un rege mort și privi cum se înșirau milele de țărm și peisaj de țară. Un dușman ar fi fost văzut cu câteva ore înainte de a se apropia.

De acolo, Harry văzu trei – ba nu, patru – din ruinele de formă pătrată ale taberelor romane. Cu totul, erau opt tabere, construite de jur-împrejurul Masadei și legate de mai multe mile de ziduri de piatră, care puteau fi distinse cu ușurință.

La șaptezeci de ani după moartea regelui Irod, o garnizoană romană din Masada fusese anihilată printr-o lovitură de tip comando de un mic grup de luptători evrei. La patru ani după ce ocupaseră fortăreața, evreii din Masada constituiau ultimul punct de rezistență încăpățânată împotriva măreței Rome. Guvernatorul roman, Flavius Silva, mărșăluise spre Masada în fruntea celei de-a zecea legiuni, întărite de mii de oameni din trupele auxiliare și muncitori. Încercuise muntele cu taberele și zidul, astupând orice portiță de ieșire.

Chiar și așa, celor cincisprezece mii de asediatori le trebuiseră încă trei ani sângeroși pentru a-i cuceri pe apărătorii cetății, în

număr de 960 cu femeile și copiii lor cu tot. Când Rampa Romană fusese în fine completată și sfârșitul se apropia, evreii se sinuciseseră mai degrabă decât să se predea și să devină sclavi romani.

Harry se uită la tabere. Nu se zărea nicio urmă de viață. Dacă erau ocupate de cineva, acelea erau doar insecte și viețuitoare mici. Dar avea un sentiment de neliniște când părăsi terasa lui Irod și își croi drum înapoi pe suprafața fierbinte a Masadei.

Când ajunse la grota pe care o socotea a lui, soarele apusese. Amurgul aduse o briză mai răcoroasă. Micile banane pe care Tamar le cumpărase verzi în după-amiaza aceea aveau deja puncte cafenii. Își curăță una și o gustă; era dulce.

Capra cea neagră apăru din nou.

Mergea pe acolo și îi aruncă niște coji, pe care animalul le înghiți, spre încântarea lui Harry. Tocmai când mușca încă o dată, capra scoase gaze.

— Purcico, pleacă de aici! o goni.

Dar capra se așeză pe burtă. Sensibilitățile lui Harry fură întrecute de simțul ridicolului și el începu să râdă. Animalul avea în continuare necazuri cu digestia; așa erau caprele, își dădu el seama. Foamea învinse greața și împărți o pâine cu animalul biblic, în noaptea care se lăsa.

Briza aducea mici drăcușori de praf.

Piatra din jurul lui se transformă treptat într-un bloc de un negru oțelit.

Dar întunericul nu dură mult. O lună incredibilă ieși plutind din linia orizontului și se simți ca un păstor. Arunca o lumină atât de puternică, încât în curând, vedea aproape ca ziua. Suprafața pietrei se deschise la culoare. Deschise sticla de coniac israelian și înghiți un gât fără măsură, părându-i-se atât de bun încât trebui să mai ia repede unul. Luciul Mării Moarte părea destul de solid pentru a

merge pe el. În Iordania, pe malul celălalt, văzu lumini duble mișcându-se, faruri, desigur. Se întrebă ce fel de om era șoferul acela arab de departe.

Se întinse pe pătură și mai bău din coniac, până când podeaua rece și tare i se păru mai moale și chiar mai caldă. Se ridică în capul oaselor, își trase de pe el tricoul, își aruncă adidașii și scăpă și de bermude și șort, apoi se cuibări gol și confortabil în somn.

Se trezi tușind. Avea gâtul uscat și-i era mai cald decât îi fusese vreodată. Ieși afară și văzu că luna era acoperită de un nor subțire de praf, ce părea purtat dinspre est de un vânt slab/ dar persistent. Se duse și-și muie tricoul în apă la chiuvetă, ca să și-l înfășoare în jurul capului. Dar materialul începuse deja să se usuce când ajunse înapoi la grotă.

— Harry!

— Aici, răspunse și-și trase pe el șortul.

Tușea și ea. O conduse înăuntru și-i dădu să bea coniac, care o făcu să se scuture, dar îi opri tusea.

— Ce e ăsta?

— Se numește *sharav.* Un vârtej din Egipt.

— De ce Dumnezeu n-ai rămas jos?

— Mi-a fost frică să nu te aventurezi la coborâre. Nu departe de aici, un preot american s-a rătăcit și a murit.

El îi prinse fața în palme și o sărută. Limbile li se atinseră. Cândva, citise într-un ziar întrebarea unui cititor tânăr: „E sărutul franțuzesc un păcat mortal?" Editorialistul de vârstă mijlocie răspunsese: „Nu, nu e un păcat mortal, dar e o invitație sigură la activitate sexuală." Se sărutară din nou și limba lui îi explică întrebarea și răspunsul. Ea nu protestă când ajută să-și dea jos hainele, cu excepția bluzei.

— Oare cum îl chema pe preotul american? se întrebă ea visătoare. Era episcop?

Ce-i păsa lui, când tocmai se dezbrăca din nou? Îi descheie bluza,

apoi îi încercă sânii, întâi pe un obraz, apoi pe celălalt. Avea sfârcurile moi, până când le atinse cu limba. Atunci crescură sub buzele lui mai mult decât se așteptase.

Amândoi gâfâiau, din cauza *sharav*-ului, dar și a pasiunii. În grotă se adunase praf și totul era uscat. Singura umezeală era chiar în mijlocul blăniței ei și când o atinse, sări în sus. O luă în brațe și o culcă, mângâindu-i șoldurile și descoperind o aluniță incredibilă:

— N-o atinge.

Gurile se sărutau frenetic. O atinse până i se îndoiră genunchii, apoi îi ridică până la umerii lui. Își făcu loc și găsi un ritm ca bătaia inimii unui uriaș. Apoi mai repede, cu un mic clipocit de fiecare dată. Brațele ei îi cuprinseră capul. Gura senzuală era pe gâtul lui, dinții îl zgâriau. Ținea pasul cu el. Prea experimentată, gândi slab.

— Da, te rog, spuse ea.

Ar fi vrut s-o facă o partidă voluptuoasă. Încercă să se gândească la altceva. Impozite, un diamant pentru actor. Romanii de la poalele muntelui. Nu putea respira și, ah, prea curând, ea gemu și el căzu de pe culme.

Se întinseră gâfâind, trăgându-și buzele cu buzele celuilalt până își dădu seama că o apăsa cu greutatea lui. Mâna ei urcă și-i contură cu vârful degetului pleoapele, nasul, nările, interiorul buzelor, limba.

— Episcopul Pike, zise deodată, amintindu-și.

Când se trezi, ceasul lui arăta patru și patruzeci. Era singur. Afară, era apăsător de cald, dar aerul era clar, *sharav*-ul trecuse. Praful plutea ca o ceață pe câmpia deșertică din vale.

Se spălă îndelung, simțindu-se mai bine după aceea. Când se întoarse, privi peste zidul de lângă Rampa Romană și o văzu lângă cabană. Lumina palidă era crudă cu coapsele ei, groase chiar și pentru niște picioare atât de lungi. Stătea aplecată deasupra unui lighean pus pe o piatră și se spăla pe cap. Fusese prea întuneric.

Data viitoare, voia să-i privească gura, curba osoasă a nasului, modul cum ochii îi râdeau uneori și alteori nu.

Curenții de aer ai Masadei erau ciudați; auzi plescăitul apei vărsate și zgomotul ligheanului când se ciocni de piatră.

Soarele începea să se zărească.

În grota zelotă, luă în mână piatra roșie pe care o avea la el și o ținu la ochi, concentrându-se asupra ferestrei granatului spre lumină. Lucea ca… ce?

Ochiul blând al unui zeu binefăcător.

Ochi de tigru lucind fierbinte, recită în gând. Mai aproape de o rugăciune ca atunci nu se aflase niciodată și găsi că-i aduce un confort ciudat, ajutându-l să se scufunde din nou în somn.

13

EIN GEDI

Coborî pe Rampa Romană scăldată în soare și când ajunse jos, Tamar și mașina dispăruseră, dar găsi un bilet pe ușa neîncuiată a cabanei: *Vin curând. E suc în congelator. T.*

Probabil că frigiderul era cel mai vechi tip pe care-l văzuse, un Amkor, replica israeliană la General Electric. Își turnă un pahar de suc de portocale și-l bău, privindu-i lucrurile. Pe raniță ei era întins un sutien curat; restul rufelor, uscate, erau așezate pe pervazul ferestrei, cu șosete albe strânse ghem și chiloți de bumbac împăturiți deasupra. Pe podea, lângă pat, era căzută o carte cu caractere arăbești. Își răsucea tubul de pastă de dinți.

Iar trăgea cu ochiul la ea.

Din lipsă de altă activitate, scoase din sacoșă fotocopiile manuscrisului de aramă. Se întinse pe pat și începu să le studieze. Dar le parcursese de atâtea ori și tot i se părea inteligibil ce scria acolo.

Când auzi mașina, se bucură. Ea intră încălzită, dar veselă, cu părul strâns într-un coc mic, așa cum fusese prima oară când o cunoscuse. Îi plăcea de ea așa. Purta un șort și cămașă veche militară, înnodată sub sâni:

— *Erev tov*. Ești un adormit.

— *Shalom*. Unde ai fost?

— La Arad, să dau un telefon. Prietenul tău, monseniorul, a avut mai mult noroc decât noi.

— Cum? se ridică el în capul oaselor.

— Da, s-a întâlnit cu cineva aseară, în Bethlehem.

— Mehdi?

Ea ridică din umeri:

— Un bărbat de vârstă mijlocie, supraponderal. S-au întâlnit în fața bisericii Nașterii Domnului la opt patruzeci și cinci p.m. Și au stat de vorbă în jur de o jumătate de oră. Apoi monseniorul a intrat în biserică, a aprins trei lumânări și s-a rugat o oră. După câteva minute, s-a întors la Ierusalim.

— Și Mehdi?

— A plecat din Bethlehem într-un Mercedes albastru cu număr de înregistrare la o firmă de importuri din Gaza, aproape sigur un număr fals. Mașina a plecat către sud. L-au urmărit mai multe sute de kilometri. Până la Eilat, unde a trecut granița în Iordania.

Fură de acord că Mehdi nu avea să-l caute la cabană, dacă și când se hotăra s-o facă, ci pe Masada. După un mic dejun cu pâine și brânză și o cafea atât de tare, încât abia putu s-o bea, urcă înapoi pe Rampa Romană. În ciuda arșiței, pe platou erau turiști. Telefericul mergea de la stația estică, unde două autobuze fuseseră parcate pe marginea șoselei. Se alătură unui grup de evrei transpirați din Chicago, grupați la umbra acoperișului unui depozit străvechi și ascultându-și rabinul care le povestea despre zeloți. Rabinul încurcă mai multe fapte importante, dar numai Harry păru să observe. În cele din urmă, povestea se sfârși și oamenii din Illinois se înșirară la coadă la teleferic și dispărură din viața lui. La întoarcere, telefericul aduse un grup din Reading, Pennsylvania. Rabinul din Pennsylvania era tânăr și mai bine pregătit decât colegul lui din Chicago, dar avea un stil sever și pedant care-l făcu pe Harry să-și dorească să meargă la toaletă înainte de încheierea predicii. Nu se zărea niciun semn de la Yosef Mehdi.

Fu o după-amiază foarte lungă.

Când își croi drum înapoi spre cabană, văzu că Tamar pregătise cina, salată și *felafel* atât de condimentat, încât mâncă foarte puțin, doar ca să n-o ofenseze, terminând și ultima banană ca să-i treacă de

foame. Când îl văzu punându-și lapte condensat în cafea, ea se strâmbă.

În cabană era înăbușitor. În amurg, duseră o pătură afară, ea își luă chitara și începu să cânte în arabă. Nu avea vocea la înălțimea tehnicii instrumentale, dar avea un timbru care-i mergea la inimă. Se întinse lângă ea, simțindu-și inima grea, pe când se întuneca:

— Despre ce era vorba? o întrebă când se termină cântecul.

— O fată urmează să se mărite. În noaptea dinainte, își face griji în privința bărbatului. E bătrân? E tânăr? Bea? O s-o bată?

El zâmbi și ea clătină din cap:

— Nu poți înțelege.

— Ce e de înțeles?

— Cultura. Fetele care sunt târguite în căsătorii, când sunt prea tinere. Au copii înainte ca trupurile lor să fie pregătite. Când ajung la vârsta mea, sunt deja bătrâne.

Văzu că era foarte serioasă:

— Tu cum ai scăpat?

— Greu. Un profesor l-a convins pe tata să mă dea la liceu. El a cedat, a crezut că așa mă voi putea angaja într-un magazin. Dar a fost tulburat când am luat examenul de admitere la facultate. A spus că niciun bărbat nu se va însura cu o femeie cu carte prea multă.

El se întinse și-i atinse fața.

— M-am depărtat de tatăl meu, a durat trei ani. Ne-a provocat o mare durere la amândoi.

Biata Tamar.

— Tații ăștia, spuse el, gândindu-se stânjenit la Jeff. Când eram copil, tata mă trimitea în tabără în fiecare vară, așa cum mi-am trimis și eu fiul.

Ea nu știa ce erau taberele de vară, trebui să-i explice:

— Tata voia să-mi îmbunătățesc vorbirea, așa că trebuia să-i scriu zilnic o scrisoare în ebraică. El nu-mi trimitea nicio scrisoare, dar

zilnic primeam câte una din scrisorile pe care i le trimisesem eu. Cu greșelile de gramatică și de scriere corectate.

— Bietul Harry.

Luă și el chitara, dar nu știa decât câteva acorduri de banjo. Încercă o versiune din 1920 a cântecului „Am găsit un puișor de un milion de dolari într-un magazin de cin'șpe cenți" și ea bătu din palme. Trebui să-i explice ce însemna un puișor de un milion de dolari și apoi un magazin de cin'șpe cenți. Apoi o rugă să-l învețe cântecul arăbesc.

— Mai târziu, îi luă ea chitara și o așeză cu grijă la o parte.

— Scumpule Harry, îi spuse după puțin timp.

Își desfăcu părul, care-l gâdilă când se aplecă peste el. Îi dărui zeci de sărutări moi și umede:

— Relaxează-te, îi spuse. Nu-ți face griji pentru gramatică. Nu trebuie să fie perfect.

Dar bineînțeles că așa a fost.

A doua zi dimineața, aerul era febril. Harry se gândea alarmat că revenea *sharav-ul,* dar Tamar clătină din cap:

— E doar o zi fierbinte.

— Mehdi n-o să vină aici pe arșița asta.

— Ba poate tocmai ăsta e timpul pe care-l va alege, răspunse ea gânditoare.

— Dă-l dracului.

Se simțea un pic năuc. Ieși afară, se așeză în mașină și porni aerul condiționat. Când reveni la cabină, fu și mai rău. Îi spuse lui Tamar că mergea să se răcorească în Marea Moartă.

— N-o să-ți placă, se strâmbă ea. Îți intră sarea în toate orificiile. Te arde și cea mai mică tăietură.

Văzându-i dezamăgirea, zâmbi:

— Bine, Harry, te duc eu într-un loc mai bun.

Și-l duse cu mașina la doar zece mile distanță, într-o oază cu

verdeață, la Ein Gedi.

Coborâră din mașină sub un pâlc de palmieri înalți. Aerul era mai răcoros. Ea îl conduse pe o potecă la capătul căreia o cascadă se prăbușea sclipind într-un iaz umbrit.

— Apa din zona ploioasă a țării se scurge pe sub pământ aici. Iarna, cascada tună de apă; acum e mai mică.

Dar el nu avea nevoie de scuze pentru locul acela minunat; în câteva minute scăpă de haine și sări în iaz, dar apa caldă fu un șoc.

Ea râse:

— Izvoare fierbinți.

Își împături frumos hainele pe mal și veni în apă. Pești minusculi le treceau printre picioare. El se întinse pe nisipul de pe fund, lăsând apa să-i bată fața. Ea adusese săpun și se spălă pe cap la cascadă, șamponându-i și lui părul. Era un loc grozav pentru dragoste, dar ea își feri fața când vru s-o sărute:

— E un chibuț în apropiere și o școală de teren a unei Societăți de Conservare a Naturii. Pot veni oameni oricând.

— Ai prea mult simț practic, îi zâmbi el.

Aerul le uscă repede trupurile și deja, când se îmbrăcă, Harry se simțea mai bine.

— Tu nu ai simț practic? se întoarse ea spre el, încheindu-și cămașa. Harry, n-o să strici nimic, nu-i așa? Devenind nepractic, prea serios.

Vorbele ei îl luară prin surprindere. Să devină serios în legătură cu ea era ultimul lucru la care s-ar fi gândit.

— Nu vreau să mai simt așa în legătură cu nimeni, încă o dată, spuse ea.

— Vom fi prieteni, cărora le place să se folosească unul de altul, o liniști el. Ți se pare o descriere bună?

— Foarte bună, îi zâmbi ea.

— Așa că nu te gândi la responsabilități.

— Fără gramatică, întări ea.

Se apropie și-l sărută ușor tocmai când veneau trei oameni cu sape, urmați de un altul care ducea răsaduri de bananieri într-o roabă. Se salutară cu prietenie și Tamar îi zâmbi cu inocentă.

Pe drumul spre mașină, el admiră palmierii:

— Asta înseamnă numele tău.

— Da, *tamar,* palmier. Mai demult, locul acesta se numea Hazazon-Tamar, adică acolo unde se altoiesc palmierii. Niciodată nu-l uitam când învățam la geografie. Mă gândeam la el ca la locul unde-mi potrivesc părul.

Lui Harry îi părea rău că părăseau oaza. Conduse încet înapoi spre Masada, în aburii căldurii. Spera că Mehdi nu venise cât fuseseră ei plecați. Apoi, deodată nu-i mai păsă. Omul începea să devină pentru el o abstracțiune; nici măcar nu era sigur dacă Yosef Mehdi exista sau nu.

Mâncară fructe, pâine și băură și câte o cană de limonadă, apoi urcară pe platou. Tamar își găsi de lucru scriind un raport pentru muzeu în răcoarea terasei lui Irod. Simțind că trebuie să stea într-un loc mai vizibil, Harry se așeză la umbră, lângă punctul de oprire al telefericului și începu să se uite încă o dată la fotocopiile manuscrisului de aramă.

Parcursese cam jumătate, când un pasaj îi atrase atenția și-l mai reciti de câteva ori. Apoi se grăbi spre terasa lui Irod:

— Poți să-mi traduci fraza asta, te rog?

Tamar o studie:

— Pare să fie *haya karut.*

— Nu *haya koret?*

— Ar putea fi și *haya koret.* Pentru că vocalele nu sunt scrise, trebuie să faci singur o alegere.

— Exact.

Uitase cu totul de căldură:

— Acum, am privit asta ca fiind *haya koret,* forma activă a

verbului.

Și-i întinse notițele lui:

— Uite cum am tradus pasajul ăsta:

În locul unde pomii taie un loc lângă teascul de vin de la poalele celui mai mic dintre cele două dealuri de la răsărit, un sfânt de aur, îngropat în lut la douăzeci și trei de cubiți.

Dacă presupunem că e *haya karut,* în loc de *haya koret,* forma pasivă a verbului în loc de cea activă și adăugăm o virgulă, uite ce obținem:

În locul unde pomii sunt tăiați, lângă teascul de vin de la poalele celui mai mic dintre cele două dealuri de la răsărit, un sfânt de aur, îngropat în lut la douăzeci și trei de cubiți.

Tamar se uită la el:

— Locul unde pomii sunt tăiați?

El dădu din cap, cu un calm studiat:

— Hazazon-Tamar. Unde sunt altoiți palmierii, spuse.

După ce primul entuziasm trecu, se certară. El voia să se întoarcă imediat la Ierusalim să-i spună lui David Leslau că descoperise unde se afla tainița.

— Trebuie să stăm aici să-l așteptăm pe Mehdi.

— Și dacă nu vine?

— Dar dacă vine? După ce a stat două mii de ani în pământ, ce mai contează câteva zile pentru ascunzătoare?

— În zilele astea, altcineva ar putea face aceeași traducere.

Ea îl privi.

— Nu înțelegi.

— Cred că abia acum încep, acceptă Tamar.

În seara aceea, nu-și mai vorbiră decât strictul necesar. Ea deschise niște conserve de carne de miel grasă, pe care le mâncară cu aceeași cafea tare. El nu comentă nimic, dar ea îi văzu reacția:

— Mâine poți să prepari tu mâncarea, îi spuse placidă.

În noaptea aceea, dormi cu fața la perete, ca o soție supărată. El se ținu pe marginea cealaltă a patului, evitând să-i atingă șoldurile, pe care ajunsese să le admire în mod deosebit. Ea sforăia; era un zgomot dezgustător. Își spuse că nu trebuia să se îngrijoreze că o să devină serios în legătură cu ea.

Dimineața, Harry urcă devreme pe platou. În răcoarea uneia dintre grote, revăzu fiecare fotocopie a manuscrisului de aramă. Fiecare enigmă de acolo putea fi dezlegată cu o cheie minusculă, așa cum fusese numele acela străvechi al unei localități din deșert.

Nu știa suficient pentru a reuși.

Leslau știuse mai mult și tot nu fusese în stare să facă nimic.

Se confruntă în sinea lui cu faptul că în realitate, nu dorea să-l ajute pe Leslau. Erau puține șanse de a profita de pe urma descoperirii lui, dar cu toate acestea, îl pizmuia.

Văzu pe cineva ivindu-se pe poteca Șarpelui. Era un om musculos și îndesat, cu pantaloni închiși la culoare și o cămașă albă, fără mâneci, descheiată la piept. Buza de sus îi era împodobită cu o mustață în stil arab, frumos potrivită. Traversa platoul cu o agilitate lipsită de efort, îndreptându-se spre Harry. Când ajunse la el, se opri și dădu din cap.

— *Shalom,* spuse Harry.

— Bună, zise omul, atingând pragul grotei. Pereții aceștia sunt minunați, nu-i așa? Simpli și buni. Știau ei ce fac.

— Au rezistat.

— Cred că trebuie să mă întâlnesc cu cineva aici, spuse omul, uitându-se în jur.

Harry oftă:

— Și eu.

— Ai fost deștept că ai așteptat la umbră, zâmbi omul.

— Mă cheamă Hopeman.

— Cum?

— Harry Hopeman. Din New York.

— O, replică celălalt, prinzând cu grijă mâna lui Harry. Sunt Lew Friedman din Cincinnati.

El se simți mai mult ultragiat decât ridicol.

— Hei, uite-o. Emily! flutură omul mâna spre o fată blondă. Ea a mers cu mașina ca să urce pe partea mai ușoară, iar eu am luat-o pe Șarpe.

— Foarte bine. Distrați-vă. *Shalom-shalom.*

Din nou singur, se așeză pe podeaua confortabilă de lut cu picioarele încrucișate, ca un ucenic arab. Deși bănuia că avea cam tot atâtea șanse să mai rezolve încă un pasaj câte ar fi avut să dărâme Masada, le reciti din nou, unul câte unul, încercând sinonime și schimbând punctuația în vreme ce-l aștepta pe numitul Yosef Mehdi să vină și să-l ia în locul unde ar fi putut cumpăra diamantul Kaaba sau poate, ar fi fost crucificat pentru păcatele lui.

Trei autobuze cu turiști veniră unul după altul. Un băiețel îl întrebă dacă vindea ceva. De cele mai multe ori, oamenii aruncau o privire în grota lui, de parcă ar fi fost un animal neinteresant într-o grădină zoologică.

Pe la jumătatea după-amiezii, plecaseră cu toții. Din cabina telefericului mai coborî un singur pasager, un om durduliu care venea spre el pufăind și părând atât de satisfăcut, încât Harry fu sigur că venise pe Masada pentru a le spune de nenumărate ori celorlalți „băieți" de la templu că-și pusese covorașul de rugăciune în cel mai vechi templu al lumii. Laturile bonetei lui negre fluturau cu dezinvoltura urechilor unui muschetar și ținea strâns în mână o sacoșă de catifea albastră, cu steaua evreiască brodată pe ea în fir de argint, tipul de sacoșă diformă pe care obișnuia s-o ia la drum și tatăl lui Harry. Putea presupune cu destulă siguranță că pe lângă obiectele de cult necesare, în sacoșă mai erau și un pachet de gumă de mestecat, o portocală sau un măr și poate vreo chiflă. Când omul

se apropie, Harry îi zâmbi:

— E pe acolo.

— Ce anume?

— Sinagoga.

Omul lăsă jos sacoșa tradițională și-i întinse o mână pufoasă și manichiurată:

— Sunt Mehdi, domnule Hopeman, spuse el.

Se instală pe pământ cu tot felul de gâfâieli și gemete și zâmbi invidios:

— Dumneata n-ai probleme cu greutatea. Nu-ți dai seama ce înseamnă.

Harry clătină din cap, fascinat de omul din fața lui:

— Ai diamantul?

— La mine? Nu.

— Când aș putea să-l văd?

— Avem dificultăți, zise Mehdi, uitându-se în altă parte.

Harry aștepta explicații.

— Trebuie să ne înțelegem cu privire la un minimum.

Harry era șocat:

— O ofertă minimă?

— Da. Două milioane trei sute de mii de dolari.

— Trebuia să ne vorbiți de oferte minime înainte de plecarea mea din New York.

Omul dădu din cap și se scuză, murmurând că nu se putuse face nimic.

— Ascultă. În ultimii douăzeci de ani, dumneata ai lansat pe piață cel puțin patru pietre prețioase. Fără îndoială, mai ai încă un număr de diamante pe care intenționezi să le vinzi în viitor, unul câte unul.

Mehdi îl privi clipind calm:

— Pari să știi foarte multe lucruri despre mine.

— Așa este, spuse Harry, înclinându-se spre el. Și-ți fac o promisiune: dacă nu sunt tratat cum se cuvine, voi face tot ce-mi stă în puteri să-ți fie extrem de incomod să vinzi diamantele pe care le mai ai oriunde în Occident.

— Și eu știu cine ești dumneata, domnule Hopeman. Îți cunosc poziția în industria diamantelor, dar nu-mi plac amenințările.

— Nu amenință, spuse Harry. În sălile oricărei burse a diamantelor se află câte o masă lungă de conferințe. În jurul ei se adună un grup de judecători speciali. Dacă o plângere împotriva unei persoane e susținută de o astfel de curte, persoana respectivă poate fi exclusă de la încheierea vreunei tranzacții cu oamenii recunoscuți din domeniu. Asta nu înseamnă că nu poate da diamantele pe căi mai puțin scrupuloase. Dar asta ar însemna să dea dolarul pe câțiva pennies. M-ai purtat pe drumuri o jumătate de glob și mi-ai cauzat destule neplăceri și incomodități. În schimb, mi-ai promis că voi putea inspecta diamantul Kaaba și face o ofertă pentru el. Mă aștept să mi se permită să fac exact asta.

Scoase granatul roșu din servietă și-l puse lângă Mehdi:

— Nu are valoare.

— Bineînțeles, fu de acord acesta.

— L-ai descris ca prezentând interes istoric. Ai vreo dovadă, vreo documentație?

Omul clătină din cap:

— Întotdeauna a fost înregistrat în inventare ca o piatră din era biblică.

Harry mormăi:

— Deci nu e chiar fără valoare. Îți ofer o sută optzeci de dolari pe granatul ăsta.

Mehdi dădu din cap:

— Ți-l dăruiesc. Vezi dumneata, eu te cred. Fie să domnească încrederea între noi.

— Încrederea?

Intuiția lui, care putea fi un blestem, la fel de bine ca și binecuvântare, îi dădu ghes să vorbească:

— Mă ții în rezervă. Nimeni n-o să plătească atâta. Cred că ești angajat deja în negocieri cu alt cumpărător și partea asta a prețului e politică.

— Ce imaginație! Presupui prea multe, domnule Hopeman.

— Poate.

— Regret că ți-am cauzat disconfort, sincer. Mergi la un hotel unde vei putea sta mai confortabil. Îți promit solemn că te voi contacta în maximum două zile.

— Nu, am așteptat destul în locuri nepotrivite. Scrie-mi. American Express, Ierusalim.

Mehdi dădu din cap.

— Voi mai rămâne în Israel opt zile. Asta înseamnă o săptămână plus o zi în care-mi poți trimite scrisoarea. Dacă nu am nicio veste de la dumneata până atunci, mă întorc la New York și depun o plângere. Politica te-a ruinat o dată, căută el ochii lui Mehdi. Politica te poate duce din nou la ruină.

Mehdi se ridică cu greu în picioare. Harry nu-și putea da seama dacă în ochii lui se reflectau admirația sau respingerea:

— *Shalom,* domnule Hopeman.

— *Salaam aleikhum,* domnule Mehdi, răspunse el și-și strânseră mâinile.

După ce telefericul începu să coboare, își strânse lucrurile și coborî rampa. Când intră în cabană, Tamar îi aruncă o privire iute:

— A fost ceva?

El îi povesti.

— Crezi că am dat de necaz?

— Cred că a încheiat târgul cu arabii, zise Harry, privind interiorul murdar și oftând. Cel puțin pleca de acolo, părăsea situația aceea.

— Ce-i pot oferi ei și noi nu?

Harry își îndesa deja lenjeria în geantă:

— Onoare, răspunse el.

Când se apropiau cu mașina de periferia Ierusalimului, întrebă dacă mergea la hotel.

— Nu, la mine acasă, spuse ea și-i dădu indicațiile necesare.

Mașina se opri în fața unei clădiri ponosite din piatră, ca toate de pe strada aceea.

— Pot să te ajut cu lucrurile?

— E o geantă mică și chitara nu e grea.

— O.K. Te sun curând.

Ea zâmbi fără mânie:

— La revedere, Harry.

Când telefonă la biroul lui David Leslau, află că era închis.

În mod obișnuit, Harry era un oaspete de hotel critic. Acum, camera i se păru incredibil de curată și de spațioasă. Petrecu mult timp sub duș, apoi comandă cu atenție o cină prin room service: pud la ceaun, salată de ciuperci și șampanie. După masă, cearșafurile albe și salteaua bună îi oferiră o experiență senzuală.

Dar nu adormi.

Auzi liftul. O voce pe hol, zumzetul aerului condiționat. Bâzâitul unui motor electric, undeva în pântecele hotelului. Pe Masada nu se simțise singur. În Ierusalim, se simți deodată pierdut.

Se dădu jos din pat și scoase carnetele. Dădu paginile până la descrierea pe care Alfred Hopeman o făcuse Diamantului Inchiziției și începu să citească ceea ce tatăl lui scrisese în urmă cu patruzeci de ani, în Berlin.

Tipul pietrei, diamant. Diametru, 4,34 centimetri. Greutate, 202,94 carate. Culoare, galben canar. Gravitație specifică, 3,52. Duritate, 10. Refracție singulară, 2,43. Formă cristalină, hexaoctoedru; diamantul s-a

format prin creșterea îngemănată a două cristale largi, hemiedrale.

Comentarii: Piatra e de bună calitate, dar valoarea ei enormă este dată de dimensiunile mari și istorie.

Neșlefuite, diamantele octoedrice sunt invariabil striate cu scobituri triunghiulare. În acest diamant șlefuit nu apare așa ceva. Cele șaptezeci și două de fațete sunt minunat de egale. Există o proporție bună între vârf, centură și bază. Are lumină, dar nici lumina, nici culoarea nu sunt expuse la potențialul deplin în forma de brioletă, piatra fiind tăiată în formă de pară, cu fațete pe toate părțile. Totuși, diamantul inspiră venerație, constituind una din cele mai bune lucrări ale perioadei timpurii. A fost tăiat acum cinci sute de ani de mâinile unui meșteșugar măiestru.

14

O PIATRĂ PREȚIOASĂ PENTRU SFÂNTUL PĂRINTE

Copilul creștea ca un pepene în pântecul soției lui, făcând-o pe Anna să-și cântărească mișcările când își făcea treburile zilnice. Totuși, podelele căsuței lor erau la fel de albe ca toate celelalte din Ghent. Fiul lor, Isaac, era îmbrăcat călduros și hrănit regulat și focul ardea întotdeauna în sobă.

— De ce nu te mai odihnești și tu? o întrebă Vidal arțăgos.

— Mă simt bine.

Clopoțelul din față sună și ea ieși din atelierul lui.

Omul oftă. Micul diamant alb de pe masa din fața lui era acoperit cu linii de cerneală, pe care le schimba încontinuu, după ce făcea noi calcule pe tăbliță. Nu era ager la minte; era primul care recunoștea asta. Nu era nici slab de minte, slavă Celui Preaînalt, dar nici nu avea istețimea care-i permitea fratelui lui, Manase, să fie rabin și învățat sau care-i arătase unchiului lor, Lodeyck, odihnească-se în pace, secretele tăierii diamantelor, care aduseseră salvarea familiei lor în aceste vremuri tulburi. Mâinile lui Julius erau sigure și deștepte, dar era obligat să-și facă toate calculele de zece ori înainte de a se putea încrede în planificările lui.

— E un călugăr, se întoarse Anna.

— Un benedictin, de la mănăstire?

— Un dominican, Julius, răspunse ea tulburată. Spune că a venit din Spania.

Nimeni în afară de Anna nu avea voie să intre în atelierul lui. Se duse în camera din față, unde vizitatorul îl aștepta, lângă foc.

— Vă urez bună ziua. Sunt Julius Vidal.

Omul, care se recomandă fratele Diego, îi adusese în dar două bidoane de vin spaniol. Se obișnuise cu maroniul cald al robelor călugărilor de acolo

și sutana neagră a celui din fața lui îi readuse în minte trecutul, ca un șoc.

— Am străbătut pentru a te întâlni distanța de la mănăstirea noastră din Segovia. Starețul nostru, fratele Tomas, dorește să te angajeze să pregătești un diamant la León.

Julius se încruntă:

— Un diamant al contelui de Costa?

— Diamantul a fost donat Sfintei Biserici.

— De către cine?

Fratele Diego își strânse buzele:

— De către Estabán de Costa, conte de León. Va fi un dar pentru Sfântul nostru Părinte de la Roma.

Vidal dădu din cap, convins că cel din fața lui știa că fusese somat de două ori să se întoarcă în Spania de către contele de Costa și refuzase de fiecare dată:

— Starețul dumneavoastră îmi face o mare onoare.

— Nu. Deja dumneata ai șlefuit un diamant purtat de trei papi.

Vidal clătină din cap:

— Eram tânăr, abia învățam meșteșugul. Am trasat acolo unde-mi spunea vărul meu să trasez, am tăiat acolo unde-mi spunea unchiul meu să tai. Ca să finisez o piatră ca cea descrisă de emisarii contelui de Costa, ar trebui să am măiestria lui Van Berquem.

— Lodewyck van Berquem e mort.

— Fiul lui, Robert, vărul și mentorul meu, e în viață.

— După cum bine știi, e la Londra, îndeplinind servicii de bijutier pe lângă regele Henric al VII-lea. Englezii au aruncat un blestem peste ținuturile lor. Folosesc meșterii și artizanii voștri de parcă le-ar aparține, spuse călugărul acru.

— Așteptați să termine lucrul pentru regele Henric, îi sfătui Vidal.

— Nu avem timp. Papa Alexandru s-a născut la Valencia, e bătrân și bolnav. Darul trebuie oferit cât timp pontiful e spaniol, explică fratele Diego. Nu ești nerăbdător să pleci din locul ăsta, señor? Provii din încântătorul nostru Toledo, nu-i așa?

— Acum provin de aici.

Luă de pe perete un pergament înrămat și i-l dădu călugărului să-l citească. Era semnat de Philip de Austria și-l declara protejat de ducatele habsburg și burgund pe Julius Vidal și familia lui, împreună cu proprietățile și moștenitorii lui.

Fratele studie documentul, vizibil impresionat:

— Nu a fost tatăl dumitale, Luis Vidal, meșteșugar tăbăcar în Toledo?

— Tatăl meu a murit. Era negustor de piei și avea câțiva tăbăcari angajați.

Și făceau o piele fină așa cum spaniolii n-au mai văzut de când i-au izgonit pe evrei, ar fi vrut el să adauge.

— Și tatăl lui n-a fost Isaac Vidal, negustor de lână din Toledo?

Julius nu spuse nimic, dar deveni atent.

— Și tatăl lui nu a fost un anume Isaac ben Yaacov Vitallo, șef-rabin al Genovei?

Se priviră în ochi. Pe Vidal începu să-l furnice pielea. Clericul îl presă:

— Nu e adevărat că străbunicul dumitale a fost Isaac Vitallo, șef-rabin al Genovei?

— Și ce-i cu asta?

— Cunoști numele complet al starețului meu de la Segovia?

Vidal ridică din umeri.

— Este fratele Tomas de Torquemada.

— Marele Inchizitor?

— Exact. Și mi-a dat instrucțiuni să-ți spun că Don José Paternoy de Mariana e ținut în temniță la Leon.

Vidal clătină din cap.

— Numele acesta nu înseamnă nimic pentru dumneata?

— Ce ar trebui să însemne?

— E fost profesor de botanică și filosofia științei la Universitatea din Salamanca.

— Și? mugi Vidal.

Se saturase de preotul ăsta.

— Și e strănepotul unui anume Isaac ben Yaacov Vitallo, șef-rabin în Genova.

Vidal râse:

— Inchiziția voastră va trebui să-și găsească un motiv mai bun pentru a mă aduce martor, spuse el. N-am auzit niciodată de această… rudă. Dar chiar dacă l-aș cunoaște, nu v-aș spune nimic.

Fratele Diego zâmbi:

— N-am venit să caut mărturii. Avem dovezi destule.

— Pentru ce? întrebă Vidal.

— E un convertit, un creștin decăzut.

— Propovăduiește iudaismul? întrebă Vidal uscat.

Călugărul dădu din cap:

— La început, a fost eliberat de poziția profesorală și condamnat să poarte roba de penitență, sanbenito, timp de optsprezece luni. Aceasta e a doua ofensă și fără îndoială, va fi purificat prin foc în Actul de Credință.

Vidal se lupta să-și recapete controlul:

— Ai făcut atâta drum ca să-mi spui că veți mai arde un evreu?

— Noi nu-i ardem pe evrei. Îi ardem pe creștinii care păcătuiesc purtându-se ca niște evrei. Am primit instrucțiuni să te informez că… se opri părintele, alegându-și cu grijă cuvintele, dacă tai diamantul papei, se va arăta o clemență specială.

— Blestemați să fiți, îl fulgeră Vidal cu privirea. Nu e ruda mea.

Chipul fratelui Diego îl avertiză că nu-i plăcea ca un evreu să-i vorbească astfel:

— Don José Paternoy e fiul fratelui Anton Montero de Mariana, care, înainte de a se converti la creștinism și a se călugări, era rabinul Feliz Vitallo al Castiliei. Fratele Anton e fiul lui Abrahem Vitallo, negustor de lână din Aragon, iar acesta, fiul lui Isaac ben Yaacov Vitallo, șef-rabin al Genovei.

— Nu voi merge!

Fratele Diego ridică din umeri. Scoase din săculețul lui un pergament pe care-l puse pe masă:

— În orice caz, mi s-a ordonat să-ți înmânez acest permis de liberă trecere prin Spania, semnat de însuși fratele Tomas și să aștept o perioadă rezonabilă în care vei putea chibzui asupra mesajului. Mă voi întoarce, señor.

După plecarea lui, Vidal se așează în fața focului. În timpul bolii care-i sfârșise viața, cineva îl întrebase pe Lodewyck van Berquem de starea sănătății lui. Julius își amintea ce răspunsese unchiul lui: Un evreu încă mai respiră și mai simte. Prin urmare, există speranță.

Duse afară cele două bidoane lăsate de călugăr și le goli. Pe zăpadă, vinul spaniol arăta ca sângele.

Anna veni din camerele din spate. El oftă. O înconjură cu brațele și viitoarea lui odraslă îl lovi în vintre:

— Trebuie să merg la Antwerp să-l văd pe Manasseh, șopti el în părul ei.

— E *clar, nici nu se discută, spuse fratele lui.*

El dădu din cap, invadat de ușurare.

— Totuși, îmi pare rău că nu stă în puterea noastră să-l ajutăm pe acest de Mariana.

— Ce putem face unii pentru alții? întări el cu amărăciune. Fără îndoială, blestematul de dominican minte. Dacă de Mariana ne-ar fi într-adevăr rudă, ar trebui s-o știm.

— Nu ți-l amintești? întrebă încet Manasseh.

— Tu...?

— Pe tatăl lui. Îmi amintesc cum îl blestema tata pe un văr, cândva rabin, care se făcuse preot după măcelul din 1467, când atâția s-au convertit ca să scape cu viață.

Rămaseră tăcuți în mica sinagogă. Intră o bătrână, cu un pui jumulit într-un coș de trestie. Îi arătă splina lui Manasseh, întrebând neliniștită dacă putea considera pasărea kosher sau nu.

Julius privea scena cu resentiment. El era fratele mai mare. El ar fi trebuit să-și amintească lucruri pe care Manasseh nu le știa. Faptul că

rolurile lor erau inversate îi împrospătă conștiința minții lui încete.

După puțin timp, femeia își purtă mulțumită pașii de acolo.

Manasseh oftă și se așeză din nou:

— În Spania ar fi arsă dacă ar întreba despre o pasăre dacă e destul de curată ca s-o mănânce.

— Noi n-am fi în viață dacă o rudă n-ar fi lucrat pentru noi. Dacă omul acela are sângele nostru…

Se priviră. Manasseh îi luă mâna și i-o ținu, un gest pe care nu-l mai făcuse de când erau mici. Julius văzu cu groază că rabinul de Antwerp era foarte speriat.

— În legătură cu Anna și Isaakel al meu…

— Vor sta aici, cu noi.

Julius bătu ușurel mâna fratelui lui.

O *ninsoare care nivelase drumurile bolovănoase îi permise s-o mute pe Anna la Antwerp cu un disconfort minim. Ea vorbea cu o voioșie forțată. Când veni timpul ca soțul ei să plece, se agăță, apoi se trase de lângă el.* O *privi ieșind grăbită din cameră, atât cât îi permitea corpul ei greoi. Știa că-i era frică să poarte copilul cât era el departe.*

Cu gânduri sumbre, porni pe Jodenstraat, îndepărtându-se de casa lui Manasseh. Avea un cal puternic. Ținea întotdeauna un animal bun de călărit, pentru că era și mohel, nu numai bijutier și mergea prin țară să înfăptuiască actul bun al circumciziei pentru orice familie evreiască în care se năștea un copil de parte bărbătească.

În desagii de la șa, alături de uneltele de șlefuitor se aflau și cuțitele și conform unui aranjament, se opri în Aalte peste noapte, la casa unui negustor de brânzeturi a cărui soție născuse un băiat cu șapte zile înainte. A doua zi de dimineață, Vidal ridică bebelușul frumos și gras de pe scaunul oprit pentru profetul Eliah la fiecare ceremonie de circumcizie și-l așeză în poala nașului pentru operație. Înfăptuind actul numit periah, adică împingerea pielii de pe micul organ, simți cum poala nașului tremură.

— Stai nemișcat! porunci el.

Cuțitul împlini legământul lui Avraam și bebelușul începu să urle șocat. Vidal își înmuie degetul în paharul ritual și-i dădu copilului să sugă vin, recitând binecuvântarea în timp ce copilul primea numele bunicului lui mort, Reuven.

Rudele lăcrimară și strigară Mazel tov! *Julius fu mișcat. Din cauza celor două calificări ale lui, oamenii îi spuneau* Der Schneider, *tăietorul. Manase insista întotdeauna să aibă mai multă grijă la circumcizii decât ar avea cu cel mai costisitor diamant. Și de ce nu? Știa, pe când învelea penisul copilului într-un șervet curat, că mamele celor îngrijiți de el știau foarte bine care erau cele mai prețioase diamante pe care le tăia* Der Schneider.

Ajunse în portul Ostend la jumătatea după-amiezii. Fu ușor să găsească nava, Lisboa, un galion portughez bine întreținut, cu vele latine. Văzându-i pe marinarii cu aspect sălbatic încărcând marfa, simți un gol în stomac. Dar nu mai era niciun alt vas cu destinația San Sebastian, iar ruta pe uscat, prin nenumărate domenii aflate în luptă unele cu altele, era de neconceput.

Spre și mai marea lui dezamăgire, după ce plăti și se îmbarcă, află că fratele Diego, a cărui companie spera s-o poată evita, se urcase și el la bord. Mai erau încă trei pasageri, cavaleri spanioli deja beți, devenind pe rând bătăioși sau strigându-le invitații sexuale marinarilor.

Legă frâul juganului de un stâlp și se instală pe punte pe un pat de fân, preferând compania calului celei a pasagerilor. Lisboa plecă odată cu fluxul. Burnița rece a Mării Nordului făcu în curând imposibilă rămânerea lui pe punte. Așteptă cât putu rezista de mult, apoi îngrămădi paie în jurul animalului și se duse în cabina micuță, ocupată deja de ceilalți. Când deschise ușa, simți că se sufocă. Stătu cât mai departe de cavaleri, înghesuindu-se lângă călugăr, care blestema. Cu fața la perete, Vidal încercă să doarmă.

Era obișnuit cu mersul pe mare, dar în curând, greața celorlalți îi făcu și lui rău. În următoarele trei zile, nava săltă pe valurile Canalului

Mânecii și toți deveniră bolnavi. Mesele erau compuse din pește sărat prost și pâine stricată. Îi plăcea vinul roșu al portughezilor, dar observă că starea cavalerilor se înrăutățea după ce-l beau, așa că mâncă ce putu din pâine și se mulțumi cu câteva sorbituri de apă cu gust de rezervor.

După ce înconjuraseră Insulele Britanice, vântul se opri. Pasagerii se simțiră mai bine și vâslașii începură să tragă din greu. Își îndoiau spatele, ducând echipajul peste luciul mării, doar prin puterea lor omenească.

Fratele Diego le spusese cavalerilor că Julius era evreu. Aceștia vorbeau tare despre credința lor creștină și despre importanța purității liniilor de sânge, în spaniolă limpieza. *În ciuda faptului că puteau ca niște vite, când intra el în cabină își duceau mâna la nas să se apere de* Foetor Judaicus, *„duhoarea evreiască". Unul din ei istorisi o poveste interminabilă despre un evreu care furase pâinea consacrată de la o biserică. Ticălosul le dusese la sinagogă și punând o pâine pe altar, o străpunsese cu cuțitul! Și din pâine cursese sânge! Înspăimântat, hoțul băgase restul pâinilor în cuptor ca să scape de dovezi și atunci forma unui copil se ridicase spre cer, după care evreul mărturisise tot autorităților. Fusese sfâșiat cu cârlige înroșite, apoi ars.*

Vidal încerca să-i ignore. Unii membri ai echipajului aveau monede spaniole. Făcu schimb cu ei și obținu maravedis și dineros în locul dinarilor lui de aramă. În cea de-a patra noapte, vântul începu să sufle din nou. Scos din cabină de aerul infect, se urcă pe punte și -l găsi pe unul din cavaleri furându-i bagajele din fân.

Se gândi la copilul lui nenăscut.

Omul trase spada. Mâna stângă ținea, cu o legănare batjocoritoare, desaga cu prețioasele instrumente peste marginea punții.

— Aruncă-le în mare, spuse Vidal, dincolo de limita disperării și pe urmă explică-i lui Torquemada.

Fratele Diego trecu pe lângă el, vorbind repede. Cavalerul îi dădu înapoi desaga, brusc serios.

După aceea, fu mai bine. Nu mai rânjea nimeni când evreul se ruga pe punte. Îl evitau. Dominicanul îi tot repeta cum l-ar fi omorât și l-ar fi

aruncat în mare, dacă intervenția bunului și credinciosului lui prieten, fratele Diego, n-ar fi sosit la timp și cât de apreciat ar fi un cuvânt de laudă pentru el în urechile potrivite. Călugărul era mai rău decât răul de mare.

Vântul se menținea. În cea de-a noua dimineață, galionul ajunse la limita sudică a marelui golf Biscaiya și aruncară ancora la San Sebastian pe o ploaie spaniolă pătrunzătoare.

Fratele Diego țâșni din cabină doar cât să-i spună că galionul oprea și la Gijón:

— Rămâi la bord până acolo. E mai aproape de León.

Vidal nu spuse nimic. Își coborî calul pe scândura de debarcare și se dădură jos. Animalul supraviețuise bine călătoriei. Când pământul încetă să i se mai legene sub picioare, Vidal se aruncă în șa. Aerul era mai aromat și mai blând decât la Ghent.

Cumpără două cepe de la un țăran cu mutră acră și ochi meschini. Când ajunse într-o pădurice de pini de pe un deal, descălecă și se rezemă de un copac, având în față o pajiște cu vite, un lan de grâu și o plantație de măslini.

Ar fi vrut să-și țină fiul în brațe și să-i arate. Vezi, Isaac, acesta e pământul pe care s-a născut tatăl tău. L-au gonit, dar nu e vina țării. Nu e frumos? Nu sunt bune cepele spaniole?

Nu erau chiar așa de bune cum își amintea el. Aveau nevoie de ceva imposibil de găsit, o bucată de pâine caldă, tocmai scoasă de mama lui din cuptor.

Îl strigau Julio.

Numele i se schimbase când ajunsese în Țările de Jos. Tatăl lui, rămas fără capital, încercase zadarnic să lucreze ca cizmar și mănușar. Breslele acceptau să vândă marfă evreilor, dar nu să-i lase să lucreze. Când murise tatăl lui, fratele mamei își asumase responsabilitatea pentru cei doi nepoți.

— Uită de Julio. Trebuie să te cheme Julius, îi spusese unchiul ferm.

El însuși plecase din Italia numindu-se Luigi, studiase matematica la Paris ca Louis și apoi, văzând că evreii nu aveau nicio posibilitate de a

intra în ierarhia academică, plecase la Bruges și devenise Lodewyck, șlefuitorul de diamante.

Vidal oftă. Bău dintr-un pârău să-i treacă mirosul de ceapă și încălecă. Ploaia se opri, apăru soarele și la Victoria cumpără pâine de la trei pelerini care mergeau la moaștele sfântului Iacob de Compostela. Probabil că înfățișarea lui diferită le stârni suspiciunea pentru că la scurt timp după despărțirea de ei, fu oprit de gărzile Inchiziției. Se simțea amorțit, dar permisul semnat de Torquemada îi ținu la respect.

În următoarele patru ore, fu oprit de două ori de oameni înarmați cărora le arătă documentul. A treia oară, spre seară, ajunsese la León și soldații erau ai lui De Costa. Îl escortară în oraș în galop. Era ciudat să fie și el unul dintre călăreții rapizi. Îi plăcea cum alerga peisajul pe lângă el și sunetele pe care le auzea. Dar animalele și oamenii se împrăștiau cu teama de a nu-și pierde viața din calea copitelor crude și nepăsătoare.

Avea să fie tratat ca un oaspete. Îi dădură o cameră mare, unde se aflau vin și mâncare. Aproape uitase apa de trandafiri. Flamanzii foloseau numai săpun, pentru fabricarea căruia Anna oprea cenușă.

Fu chemat în aceeași seară. Contele era un bărbat mare și neîngrijit, cu un zâmbet îngâmfat.

Vidal aflase despre De Costa de la refugiații care locuiau la Antwerp. De ani de zile, se ocupa să dovedească faptul că anumiți convertiți bogați erau în secret simpatizanți ai iudaismului. Domeniile acestora erau confiscate și De Costa cumpărase foarte ieftin multe proprietăți. Isabella le era deosebit de recunoscătoare celor care făceau ca Inchiziția să aibă de lucru, pentru că acești profitori erau singurii care plăteau fără murmur impozitele ei. De Costa fusese făcut conte în 1492, anul expulzării generale a evreilor.

Cu mai mulți ani înainte, contele dobândise marele diamant galben și o bucată bună de pământ, domeniul unui convertit sacrificat pe nume Don Benvenisto del Melamed. Un constructor de corăbii „creștin nou", care făcuse greșeala de a îndatora peste măsură coroana spaniolă pentru vasele din flota sa, Melamed cumpărase diamantul de la familia unui cavaler

care-l furase din moscheea din Akra în timpul cruciadelor. În loc de a-l dona majestăților catolice sau bisericii, corăbierul făcuse o ultimă eroare, îl păstrase pentru el.

Un asemenea egoism fusese pentru De Costa dovada iudaismului infailibil al lui Melamed; acestuia îi fuseseră aduse tot felul de acuzații anonime și drept consecință, fusese ars pentru a i se purifica sufletul creștin. Cuplul regal, a cărui datorie uriașă fusese brusc suspendată, acceptase cu bunăvoință ca domeniile nemernicului executat să fie însușite rapid de credinciosul și loialul lor supus, De Costa.

Contele îi arătă lui Vidal încăperile conacului de piatră. Julius nu-l întrebă cine fusese primul proprietar.

Într-o sală mare, erau obiecte din cruciade, pe care De Costa le strânsese cu pasiunea unui colecționar – săbii creștine, maure și sarazine, scuturi și armuri ale mai multor nații și o varietate de stindarde de luptă boțite.

— Uite favoritele mele, spuse el.

Țintuite de marginea unei șei grele militare, atârnau obiecte pe care Vidal le identifică drept degete umane uscate, până văzu că fiecare era circumcis.

— Mădulare mahomedane, confirmă De Costa rânjind.

— Cum puteți ști dacă toate erau mahomedane? întrebă el încet.

Contele păru surprins, de parcă gândul nu-i trecuse niciodată prin minte. Apoi izbucni în hohote și-l bătu pe Julius pe spate, pentru că fusese așa spiritual.

A doua zi dimineața, fu condus la o clădire din centrul Leónului. Era una dintre infamele închisori secrete ale Inchiziției. Din stradă, putea fi luată drept o reședință impunătoare. Înăuntru erau soldați înarmați și călugări dominicani.

Un frate care spunea că e alcade, paznic, îi studie permisul.

— Da, spuse el, prizonierul De Mariana e aici.

Și-l conduse de-a lungul mai multor coridoare, până la o ușă. În cameră se auzea cineva tușind. Când se deschise ușa, Vidal văzu o cameră foarte mică. Oala puțea, dar în rest totul era foarte curat. Pe podea erau unelte de

scris, un lighean, o bucățică de săpun și un brici și un scaun cu trei picioare. Pe patul strâmt stătea un om firav, cu părul alb, trezit de cheia din broască. Se ridică în capul oaselor, privindu-i. Fața lui palidă era proaspăt bărbierită, dar ochii albaștri îi erau apoși.

— Am venit să te ajut.

Omul nu spuse nimic.

— Sunt Julius Vidal, șlefuitor de diamante din Ghent, în Țările de Jos. Mi s-a spus că suntem rude.

Omul își drese vocea:

— Nu am nicio rudă.

— Bunicul tatălui meu era Isaac ben Yaacov Vitallo.

— Nu știu de nicio rudă.

— Nu e niciun truc. Eu am o pricepere de care au nevoie. Cred că te pot salva.

— Nu sunt condamnat, prin urmare nu am nevoie să fiu salvat.

— Am venit să-ți salvez trupul. Tu singur trebuie să te îngrijești de suflet.

Omul îl privi. Vidal se așeză pe scaun:

— Îți cunoști strămoșii, familia Vitallo?

— Eu provin din convertiți. Se știe prea bine, de ce aș nega-o? Tata a murit întru Cristos, a fost un preot bun. Și eu mi-am dat singurul copil Sfintei Biserici.

— Un fiu?

— O fiică. Pe Juana mea, acum e soră a milei.

Vidal dădu din cap:

— Ce ciudat ca viețile a două rude să fie atât de diferite. Fratele meu e rabin. Ne-am născut în Toledo, unde au fost uciși mii de evrei, învinuiți de ciumă, Moartea Neagră. Și la o sută cincizeci de ani după aceea tot ne mai era frică.

— Mie nu mi-a fost niciodată frică în copilărie, spuse De Mariana, de parcă ar fi demonstrat ceva. Se spune că Toledo a fost întemeiat de evrei. Știai?

— Da.

— Eu cred că e o minciună evreiască, spuse bătrânul viclean.

— Numele vine din Toledot, care înseamnă „generații" în ebraică. E un oraș frumos. Casa tatălui meu era lângă sinagogă.

— Acum e o biserică acolo. Cunosc bine orașul.

— Poate te referi la biserica Sfintei Maria Blanca, în locul vechii sinagogi de pe râul Tagus, zise Vidal. Aceea era deja biserică și când eram noi acolo.

— Și sinagoga mai nouă e biserică acum. Chiar eu am asistat la mesă în ea.

— Cimitirul evreiesc a mai rămas?

De Mariana ridică din umeri.

— Vara, când tata stătea în sinagogă, eu și fratele meu ne jucam printre morminte. Practicam ebraica citind epitaful unui băiat de cincisprezece ani:

„ASHER ABEN TURKEL. MORT ÎN 1349
Piatra aceasta e o amintire
Pentru o generație următoare
Să știe că aici zace un vlăstar,
Un copil iubit.
Desăvârșit în cunoștințe,
Cititor al Bibliei,
Student în Mishna și Gemara.
De la tatăl lui a învățat
Ceea ce acesta știa de la profesorii lui:
Poruncile și îndreptările Domnului."

— Dumnezeu să mă ajute, încep să te cred. Cum se face că un evreu se află viu aici?

— Poți să crezi în mine, vere, luă Vidal mâna prizonierului, simțind-o extrem de fierbinte. Ești bolnav. Ai febră, zise el neliniștit.

— Aici e umezeală. Nefiind foc, uneori hainele îmi sunt jilave. O să-mi treacă. Am mai avut așa.

— Nu, nu, trebuie să fii tratat.

Vidal îl strigă pe alcade și-i spuse că prizonierul era bolnav și avea nevoie de un medic. Spre ușurarea lui, paznicul dădu morocănos din cap.

— Acum, aș face mai bine să te las să fii tratat.

— Întoarce-te. Întoarce-te, chiar dacă ești o iluzie, spuse De Mariana.

Afară, bătrânii stăteau la soare în piață, iar copiii țipau, urmărind un câine. Era o piață mică și plăcută. Îi era foame și se opri la ghereta unei femei care vindea fasole:

— Are carne de porc?

Femeia îl privi cu dispreț:

— Vrei și carne la prețul ăsta?

Zâmbi și cumpără o porție. Fasolea avea o savoare pe care aproape o uitase. Mâncă bucuros, adăpostindu-se la umbra unui zid acoperit cu hârtiuțe. Un Auto da Fé, un Act de Credință, urma să aibă loc peste câteva zile. Cineva vindea o vacă de lapte, bună de prăsilă. Altcineva vindea un câine ciobănesc și păsări, vii sau tăiate. Mai era și un edict, cerând populației să ia legătura cu mai marii tribunalului Inchiziției…

…dacă știți sau ați auzit de cineva care ține Sabatul după legea lui Moise, punându-și în casă cearșafuri curate și pe el veșminte noi și față de masă nouă în onoarea Sabatului și nu folosește nicio lumină de vineri seara până a doua zi; sau dacă și-au purificat carnea pe care urmează s-o mănânce lăsând-o să sângereze în apă; sau au tăiat gâtlejul vitelor sau păsărilor pe care le mănâncă, rostind anumite vorbe sau acoperind sângele cu pământ; sau au mâncat carne în post sau în alte zile oprite de Sfânta Biserică; sau au ținut postul mare desculți; sau au rostit rugăciuni evreiești seara, cerându-și iertare unii de la alții, iar părinții și-au pus mâinile pe capul copiilor fără a face semnul crucii sau a zice „Fii binecuvântat de Dumnezeu și de mine”; sau dacă binecuvântează masa în felul evreiesc; sau dacă recită psalmii fără *Gloria Patri;* sau dacă o femeie

nu intră în biserică patruzeci de zile de la naștere; sau dacă-și taie împrejur copiii și le pun nume evreiești; sau dacă, după botez, spală locul unde au stat uleiul și agheasma; sau dacă cineva aflat pe patul de moarte se întoarce la perete ca să moară și după ce moare îl spală cu apă fierbinte și-i rad tot părul de pe trup…

După ce termină de mâncat, se uită la arme. Nu folosise niciodată o sabie și ar fi mânuit stângaci una. Dar Der Schneider *n-ar fi avut probleme cu* o *lamă mai mică. Cumpără un pumnal din oțel de Toledo și și-l prinse la cingătoare. În dugheana unui tăbăcar, căută până găsi* o *piele de oaie bine curățită. O duse la închisoare, unde descoperi că doctorul venise și plecase. Îi luase sânge lui De Mariana, care zăcea acum și mai slăbit decât înainte, abia putând să vorbească.*

Vidal îl înfășură în blana de oaie și se duse să vadă diamantul.

De Costa îl așeză pe masă și zâmbi.

— E special, reuși Vidal să zică.

Era mai mare decât orice piatră pe care îndrăznise s-o termine vreodată.

— Cât va dura?

— Voi lucra încet.

De Costa îl privi suspicios.

— E prea important ca să ne grăbim. Se cere cea mai mare precizie și-mi trebuie timp să întocmesc planurile.

— Atunci trebuie să începi imediat.

Evident, se aștepta să-l privească la lucru.

— Trebuie să fiu singur acolo unde lucrez.

De Costa nu-și ascunse dezgustul:

— Ai nevoie de materiale speciale?

— Am tot ce-mi trebuie, spuse el.

Dar când rămase singur, fu și mai rău.

Piatra stătea acolo ca un ou opulent. O urâse de la început. Habar n-avea cum s-o prelucreze.

A doua zi, De Mariana părea la fel de slăbit, dar se bucură să-l vadă pe Julius.

Era îmbujorat și scuturat de accese. Tusea începuse să-i producă o flegmă cenușie.

Vidal se hotărî să fie voios:

— O să te refaci repede după ce te duc la Ghent, unde un evreu poate măcar să respire liber.

Ochii albaștri îl săgetară:

— Sunt creștin.

— Chiar și după… asta?

— Ce au ei de-a face cu Iisus?

Vidal îl privi înmărmurit:

— Atunci, creștinule, care a fost natura iudaismului tău?

De Mariana îi ceru câteva dintre foile aranjate pe podea:

— Viața mea e sânge. Manual de ierburi cunoscute.

Îi arătă lui Vidal că pe fiecare pagină erau diagrame de plante și texte cu numele latinești și populare ale acestora, habitatul lor, varietățile și foloasele pentru om:

— Pregăteam un capitol despre plantele din era biblică. Traducerile sunt proaste. Ca să mă asigur de precizia textului, am achiziționat un pergament.

— Tora?

— Da, am făcut-o deschis. Toate traducerile mele erau de la un preot specialist în ebraică. O vreme, n-am avut probleme. Dar știu mai mult decât majoritatea despre proprietățile cunoscute ale ierburilor. Colegii, studenții, toți îmi cereau un leac când se simțeau rău. Nu sunt medic, dar am ajuns să lucrez ca unul dintre ei. Într-o zi, în timp ce ascultam la o oră de-a mea de botanică, un episcop mi-a sugerat că pergamentul era o achiziție evreiască foarte curioasă. Eu sunt un profesor sever, poate prea exigent…

— Ai fost acuzat de unul dintre studenți?

— Am fost arestat, vere. Traducătorul meu cu sutană murise. Eu eram

un creștin proaspăt care avea un pergament evreiesc. M-au ținut în temniță, cerându-mi să mărturisesc ca să scap de iad. Cum puteam să mărturisesc? Până la urmă, m-au forțat să privesc cum îi torturau pe alții. Există trei metode favorite. Prizonierul e legat de încheieturi cu o curea, de o bară înaltă și i se atârnă greutăți de picioare. E ridicat încet, apoi lăsat să cadă deodată, putându-i-se disloca brațele sau picioarele. Sau e legat la pământ și i se vâră o cârpă pe gât, prin care se toarnă apă. Pe mine m-au legat de un stâlp cu niște corzi puse direct pe trupul gol. Când răsuceau corzile, legăturile se strângeau tot mai tare.

Zâmbi amar:

— Credeam că voi putea fi un martir pentru Cristos. Señor, după două răsucituri am mărturisit tot ce voiau să audă.

În celulă fură câteva momente de tăcere deplină.

— Ce pedeapsă ți-au dat?

— Am fost dat afară de la facultate și mi s-a poruncit să merg printre oameni șase zile de vineri la rând, lovindu-mi trupul cu un bici de cânepă. Mi s-a interzis să dețin funcții publice, să fiu negustor sau să schimb bani și chiar să depun mărturie. Mi-au spus că dacă voi cădea a doua oară în aceeași eroare voi fi condamnat la foc și mi-au dat roba de penitență s-o port un an și șase luni. Mi s-au imputat toți banii cheltuiți pentru întreținerea mea în închisoare și eu și soția mea am vândut o mică fermă ca să plătim datoria Inchiziției.

Vidal își drese vocea:

— Soția ta trăiește?

— Cred că a murit. Era bătrână și bolnavă și i-am provocat mari suferințe. Când mi-am terminat penitența, roba mea de căință a fost trimisă la biserica parohiei pentru a fi expusă cu cele ale altor iudaici convertiți. Rușinea ei… oftă omul, apoi continuă: Au mai fost și alte catastrofe, mari și mici. Încă înainte de a fi complet, catalogul meu botanic a fost trecut în Indexul Cărților Interzise.

— Nu l-ai mai terminat? întrebă Vidal.

— A fost completat. Nu mai aveam nevoie de pergamentul confiscat,

pentru că aveam traducerile. M-am întors la scris. M-am gândit că poate va fi răspândit în străinătate. Sau în Spania, după ce trece nebunia.

— O să circule la Ghent, vere.

De Mariana clătină din cap:

— N-o să mă lase să plec.

— Au promis.

— Că mă vor elibera?

— Că se va arăta o clemență specială.

— Nu, nu, tu nu înțelegi. Clemență specială poate însemna o strangulare rapidă înainte de rug. Cred că flăcările sunt necesare pentru a-mi curăța sufletul, ca să ajung în Paradis. Dacă n-ar crede în ceea ce fac, n-ar fi atât de greu, señor.

Vidal începea să simtă o greață:

— Nu înțeleg un lucru: dacă lucrai acasă, în secret, cum ai ajuns aici a doua oară?

De Mariana se ridică pe jumătate din pat, cu ochii scânteietori, sălbatici:

— N-a fost Juana mea cea care m-a acuzat! strigă. N-a fost fiica mea!

De-a lungul vieții lui, Vidal nu mai văzuse decât trei pietre prețioase cu adevărat mari. Prima era un diamant de formă neregulată aflat în proprietatea lui Charles Cutezătorul, pe atunci duce de Burgundia. Fusese tăiat de Lodewyck înainte ca Vidal să-i devină ucenic. Câțiva ani mai târziu, când le fusese adus din nou pentru curățare, Julius fusese uimit de fațetele simetrice care acopereau complet toate laturile pietrei:

— Cum ai reușit să-l tai așa, unchiule?

— Cu grijă, replicase Lodewyck.

Și cu succes. Focul din piatra care ajunsese să fie numită Florentina le dezvăluise celor bogați și puternici că un evreu din Bruges descoperise secretul de a transforma bucățele de pietre rare în minuni scânteietoare.

Vidal era ucenic de câțiva ani când unchiul lui finisase a doua piatră mare pentru duce. Era tot un diamant neobișnuit, lung și subțire, de

paisprezece carate. Van Beruem îl fațetase și-l montase într-un inel de aur pe care ducele îl oferise papei Sixtus la Roma, pentru a fi folosit în ceremonial. Lui Julius i se permisese să-l șlefuiască puțin.

Șapte ani mai târziu, când burgundul le adusese din nou o piatră mare, ucenicul era aproape maestru și deci mai chemat să participe la operațiune. Tăiaseră ingenios piatra ciudată și neregulată, în formă triunghiulară, exploatând la maximum desenul ei natural. Vidal și vărul lui, Robert, făcuseră planificarea, sub îndrumările atente ale lui Lodewyck și apoi îl fațetaseră. Așezaseră diamantul șlefuit într-o montură care fu creația lui Vidal, două mâini de aur împletite, constituind un magnific inel dăruit de Burgundia – în semn de prietenie și drept chezășie a loialității – regelui Louis al XI-lea de Franța.

Lodewyck și Robert se aleseseră cu 5 000 de ducați și cu glorie, dar îi recunoscură și lui Vidal meritele, astfel încât el fu pus sub protecția ducatului de Burgundia.

Acum era singur și lipsit de apărare, uitându-se ore în șir la diamantul acesta galben, așa cum se uitase și la cel triunghiular, cu unchiul și vărul lui.

Deschise locuri de observație în stratul exterior, așa cum îl învățase Lodewyck. Ferestrele adânci, spaniole din spatele lui trimiteau o lumină bună, dar nu era destul și ținu piatra la flacăra îngemănată a douăsprezece lumânări până începu să-l doară mâna.

Privind în apele ei era ca și cum ar fi trăit un vis, intrarea într-o lume de strălucire în care explodau nenumărate flăcări. Dar frumusețea aurie se sfârșea într-un defect atât de pronunțat, încât gemu când îl văzu. Calda limpezime galbenă se albea, iar aproape de centrul diamantului, aspectul lăptos devenea urât și întunecat. Era o imperfecțiune majoră și-l neliniștea foarte rău, deși responsabilitatea lui consta numai în fațetare și șlefuirea exteriorului. Pentru a primi o formă grațioasă, trebuia să înlăture umerii pietrei. Examină structura de parcă piatra ar fi fost o bucată de lemn, trasând cu cerneală liniile pe unde urma s-o despice.

Ar fi fost ușor să ruineze totul.

Când soldații veniră să pună diamantul la păstrare peste noapte, îl găsiră plin de linii de cerneală. Nu se uită la ei, ascunzându-și ochii.

— Se simte mai rău, spuse alcadele.

Când intră în celulă, Vidal văzu cu deznădejde că privirea vărului lui devenise găunoasă, iar gura și nasul îi erau acoperite de supurații. Vidal spălă fața înfierbântată și-l somă pe paznic să cheme doctorul.

De Mariana vorbea cu greu:

— O parte din manuscris… ascunsă. Mi-o aduci?

— Sigur că da. Unde e?

— În seră. Pe lângă casa mea. Îți desenez o hartă.

Dar avea degetele prea slăbite pentru a ține pana.

— Lasă, spune-mi doar cum să ajung acolo, îl liniști Vidal și-și scrise totul, punând din când în când câte o întrebare.

— Într-o cutie verde. Sub ghivecele de pământ dinspre nord, spunea bolnavul, sufocat.

— Îl găsesc eu, nu te teme.

Dar ezita. Drumul avea să-i ia câteva ore:

— Nu sunt sigur că pot să te părăsesc.

— Du-te, te rog, îl îndemnă De Mariana.

Nu-și biciuia niciodată calul și nu-l înțepa cu pintenii, dar acum avu de luptat cu tentația aceasta. Ținu juganul la trap mai tot timpul lungii călătorii. Trecând printr-o pădure, intră de mai multe ori printre copaci, se opri și așteptă; dar nu era urmărit.

Când ajunse în satul lui De Mariana, văzu biserica. Ușa era deschisă. Trecând pe lângă ea, văzu înăuntru rândul de sanbenito, robele fără mâneci purtate de penitenții acuzați de Inchiziție. Erau atârnate ca rufele la uscat. Se întrebă care dintre ele fusese a lui De Mariana.

Proprietatea îl făcu să realizeze pentru prima oară că De Mariana era un om bogat. Avea un domeniu destul de întins, peste care plutea însă un aer general de neglijență. Nu era niciun țăran pe câmp și pajiștile erau goale. Cu mult în afara șoselei se ridica o casă mare, în stil maur. Perdelele

erau trase peste ferestre. Vidal nu-și dădea seama dacă era cineva înăuntru.

Sera era acolo unde-i spusese ruda lui; era un fel de hambar lung, cu acoperișul jos. Înăuntru, în mijlocul unei puzderii de materiale și recipiente, era o masă pe care se aflau resturi de plante, moarte din lipsă de apă. Un scaun confortabil era așezat cu fața spre crângurile și poienile de la apus. Peste tot se auzea tare cântecul păsărilor. Fără îndoială, era plăcut să stai aici și să vezi soarele apunând peste pământul tău.

Găsi hârtiile după o oarecare căutare. Cutia nu era încuiată. Paginile de deasupra se ocupau de diferite varietăți de ciulini și nu i se părură prea interesante.

Călări până la ușă și o lovi cu ciocănelul. Un servitor deschise imediat.

— Señora De Mariana este?

— Doriți să vorbiți cu Dona Maria?

— Da, spuse el, bucuros că femeia trăia. Numele meu e Julius Vidal.

Bătrâna mergea încet, cu greutate. Avea o față fină, cu nasul subțire.

— Señora, sunt rudă cu soțul dumneavoastră.

— Soțul meu nu are rude.

— Señora, eu și cu el avem strămoși comuni, familia Vitallo din Genova.

Ușa i se închise în față și casa se scufundă în tăcere.

Vidal încălecă și plecă.

În el creștea o mânie teribilă. Dar când ajunse la închisoarea din León, alte lucruri îl preocupau. Pentru prima dată, nu-i mai dădură voie să intre. Așteptă până când gardianul îl chemă pe alcade.

— Nu mai e aici, a murit, spuse acesta.

— A murit? întrebă Vidal, tâmp.

— Da, în timp ce i se lua sânge, se întoarse omul să plece.

— Stați puțin, alcade, dar lucrurile lui? Avea scrieri, hârtii.

— Nu mai e nimic, totul a fost ars, răspunse temnicerul.

La ieșirea din închisoare, îl așteptau soldații lui De Costa care-l escortară până la conac. De vreme ce ruda lui murise și nu mai aveau

niciun ostatic, le devenise mai mult prizonier decât oaspete.

Îl lăsară cu piatra și-și deschise sacul și-și scoase fiolele, pachețelele și instrumentele, dar când își revăzu calculele, gemu, părându-i rău că unchiul lui nu-l alesese pe el să fie rabin și pe Manasseh să fie ucenic.

Aflat în fața unei suprafețe mai mari decât oricare pe care o fațetase până atunci, împărțise disperat diamantul prin linii imaginare, tratând fiecare secțiune de parcă ar fi fost o piatră mai mică și aranjând înmănuncherile fațetelor astfel încât să se contopească.

Dar dacă rezultatul final n-ar fi avut scânteie?

Lodewyck, ticălosule, spune-mi ce să fac.

Dar Lodewyck n-avea să-i mai dea niciodată răspunsuri. În cele din urmă, înmuie rășină și o folosi ca să fixeze bine diamantul pe un suport de lemn. Prinse suportul în menghina lui, apoi răsuci ușor diamantul, trasând linii fine în locurile unde credea că ar trebui să intre dalta. Dar nu putu pune mâna pe ciocan. Degetele nu-i ascultau mintea.

Deveni conștient de zarva de afară și privind pe geam, văzu că drumul era plin de oameni.

— Ce se întâmplă? îl întrebă pe paznicul de la ușă.

— Au venit să asiste la Actul de Credință, e un spectacol care merită văzut, răspunse soldatul, privindu-l cu speranță. Nu vreți să mergeți să vedeți, señor?

— Nu, refuză el.

Intră din nou în cameră, ocupându-se de piatră. Nu fu sigur dacă se răzgândise pentru că simțea că trebuie să existe un martor la rău sau pentru că ceva otrăvitor dinăuntrul lui răspundea la rău la fel ca toți oamenii aceia pe care-i disprețuia. Se întoarse la soldat:

— Să mergem să vedem.

Procesiunea se formă la catedrală, condusă de civili înarmați cu sulițe și muschete.

— Negustorii de cărbune, îi explică soldatul. Au onoarea de a merge în față pentru că ei furnizează lemnul cu care sunt arși criminalii.

Tânărul era binedispus, pentru că nu se așteptase să asiste la Auto da Fé.

Estaban de Costa, contele de Léon, conducea un contingent de nobili, purtând stindardul Inchiziției. Urma un grup de dominicani, purtând o cruce albă. Apoi cam douăzeci de prizonieri, bărbații separați de femei. Erau desculți și purtau robe galbene pe care fuseseră pictate cruci roșii, pe față și pe spate. După ei se împleticeau doi bărbați și o femeie, condamnații, îmbrăcați în robe albe pe care fuseseră pictate flăcări și diavoli. Femeia, de vârstă mijlocie, cu părul răvășit, avea o privire sticloasă. Abia mai mergea. Un tânăr, ce nu putea fi încă numit bărbat, purta în gură ceva ca o zăbală. Cel de-al treilea prizonier mergea cu ochii închiși și buzele i se mișcau.

— De ce are băiatul căluș?

— E un păcătos care nu se călește, señor și le e frică să nu strice Actul de Credință rostind blasfemii.

Gărzile Inchiziției, în uniforme alb cu negru și purtând o cruce verde acoperită cu pânză neagră, încheiau procesiunea. După ei se revărsa mulțimea.

În piață fusese înălțat un eșafod de lemn. Dominicanii urcară pe el și începură imediat să cânte mesa. Oamenii umpleau piața, unii alăturându-se rugăciunii și alții oprindu-se să cumpere băutură și mâncare.

După încheierea slujbei, fură citite numele criminalilor mai mici. Pe măsură ce erau strigați, fiecare ridica sus o lumânare stinsă, semn al rușinii publice.

Cei trei condamnați fură duși pe eșafod și legați de stâlpi, iar un inchizitor le citi crimele. Teresa și Gil de Lanuza erau mamă și fiu, eretici stăruitori care conspiraseră să aranjeze circumcizia unui copil. Femeia mărturisise, dar fiul ei nu. Celălalt om era Bernardo Ferrer, acuzat de sodomie.

Gloata murmură. Un călău trecuse în spatele Teresei de Lanuza și o sugrumase cu un garou. Fața femeii se contorsionă, apoi încremeni. Trei dominicani își părăsiră piedestalul și urcară pe eșafod, cu torțe. Fiecare se apropie pe rând de Gil de Lanuza, vorbindu-i cu convingere și trecându-i

torța aprinsă pe lângă față.

— Încearcă să-l convertească, murmură soldatul. Îi arată ce înseamnă focul.

Trupul ereticului fu străbătut de un tremur vizibil din locul unde stătea Vidal. Un preot scoase călușul din gura tânărului, care spuse ceva. Preotul se întoarse și ridică mâna spre a potoli mulțimea:

— Ce-ai spus, fiule?

— Mă convertesc la dreapta credință.

Privitorii fură cuprinși de un fior de bucurie. Aproape de Vidal, o femeie izbucni în hohote de plâns, speriindu-și copilul din brațe, care începu să plângă și el.

— Mărit fie Domnul cel Preaînalt, spuse răgușit soldatul.

Dominicanii îngenunchează:

— Fiule, zise preotul, la ce dreaptă credință te convertești? În ce lege mori?

— Părinte, mor în legea lui Iisus Cristos.

Dominicanii se ridicară și-l îmbrățișară pe tânăr:

— Ești fratele nostru, strigă preotul. Fratele nostru iubit.

Ochii tânărului erau lărgiți de entuziasm. Gura îi tremura. Călăul îl strangulă din spate.

Negustorii de cărbune începură să aducă crengi uscate, lemne și cărbuni. Le purtau cu ușurință, stivuindu-le în jurul celor legați și dedesubtul eșafodului.

Apoi terminară.

Toată lumea se uita la condamnatul care mai trăia. Ochii lui Bernardo Ferrer erau strâns închiși în fața realității.

— Lui nu i se dă nicio șansă să se căiască? întrebă Vidal.

Soldatul aruncă delicat o privire spre femeia cu copilul în brațe:

— Pentru crima lui nu există iertare, señor, răspunse el.

Un inchizitor dădu din cap și un călău înaintă cu o torță aprinsă. Atinse rugul, care se aprinse imediat. Lemnul uscat pârâia și ardea cu mici explozii.

Vidal încercă să plece, dar trupurile din spate îl încercuiau. Se uită la victima vie.

Ferrer se smulse din frânghii, de parcă ar fi încercat să întâmpine focul.

Se ridică fum. Căldura făcea ca cele trei siluete legate de stâlpi să pară că dansează.

Prin crăpăturile eșafodului, flăcările pătrunseră până la vreascurile strânse în jurul picioarelor condamnaților. Un șarpe de foc se strecură printre tufișuri și se agăță de robă. Ferrer striga ceva, dar vocea i se pierdu.

Părul i se aprinse ca o aureolă.

Frânghiile arseră și el căzu. După câteva clipe, eșafodajul se prăbuși cu totul, într-o revărsare de scântei.

Atât de puțin dura să arzi un om?

Vidal sfârși în sinea lui rugăciunea pentru morți. Femeia de lângă el își strângea copilul în brațe. Soldatul își făcu cruce și oamenii începură să plece acasă.

Era curios. Când se întoarse la diamant – poate pentru că văzuse tot ce pot face oamenii mai rău – nu-i mai era frică.

Luă ciocanul și dalta și făcu două scobituri. Umerii pietrei erau prea subțiri pentru a fi despicați curat. Făcură așchii, dar putea lucra ceea ce rămăsese. Era așa cum dorise, formă mai rotundă și mai grațioasă, cu posibilități.

Scoase din sacul lui piesele unei mașini de șlefuit acționată cu piciorul și le asamblă. Avea într-un flacon praf de diamant, pe care-l strângea cu grijă după fiecare șlefuit sau tăiat. Puse puțin într-o cană și adăugă ulei de măsline, formând o pastă groasă cu care unse un disc de aramă numit poală, piesa care tăia.

— Vreau lumânări, zise el, mergând la ușă, toate pe care le puteți găsi.

Le puse în toate colțurile camerei. Flăcările lor combinate nu dădeau tipul de lumină de care avea nevoie pentru opera finală, dar aveau să-i permită lucrul brut, conturarea de suprafață a fațetelor mai largi.

Puse roata în mișcare, apoi ținu pentru prima dată piatra pe muchia

poalei. După câteva minute, presiunea pe care o aplică făcu pasta de pe marginea discului și diamantul să se unească, formând o suprafață interactivă.

Acesta era tot secretul descoperit de Lodewyck și păzit acum de întreaga familie: diamantul nu e tăiat decât de diamant.

Stătu toată noaptea încovoiat peste roată, măcinând.

Până dimineața, marcase fațetele principale și aștepta nerăbdător zorile pentru a profita de lumina soarelui la tăieturile mai delicate. În lumina primei dimineți, începu să lucreze cu toleranțe mari fațetele principale, tăindu-le și pe cele mai mici pe marginile exterioare ale diamantului, astfel încât să formeze un desen pe care Lodewyck îl numea brioletă.

Piatra semăna cu un boț metalic, cenușiu.

La prânz, un servitor bătu la ușă cu mâncare, dar Vidal îl trimise de acolo. Munci stăruitor, capabil acum să vadă ce trebuia făcut.

Când lumina scăzu, se opri, pentru că ajunsese la un punct în care iluminația perfectă era absolut necesară. Trimise să i se aducă mâncare și apă de spălat, apoi căzu în pat flămând și nespălat și dormi îmbrăcat până când îl trezi lumina zorilor.

În dimineața aceea, cineva încercă ușa și bătu.

— Pleacă.

— Eu sunt. Vreau să-mi văd diamantul.

— Nu e gata.

— Deschide ușa imediat.

— Îmi pare rău, domnule, e prea devreme.

— Jidan mizerabil, sparg ușa. O să te…

— Domnule, asta nu va salva diamantul papei. Trebuie să lucrez netulburat, spuse el, conștient că numai succesul îi va permite să plece viu de acolo.

De Costa părăsi pragul furios.

Existau pericole mari. Piatra trebuia nivelată cu grijă, pentru a evita vătămarea suprafețelor sau a roții. Putea înlătura asperități de pe diamant,

dar nu putea pune la loc bucățile lipsă, așa că trebuia să fie mereu atent să nu taie prea mult. Și trebuia să oprească roata din când în când, ca diamantul și poala să se răcorească, pentru că dacă frecarea supraîncălzea piatra, suprafața avea să se tulbure, făcând ceea ce Lodewyck numea „fulgi de gheață".

Totuși, forma se alcătuia.

Treptat, cenușiul metalic al suprafeței se transformă în galbenul pietrei. Și galbenul se limpezi.

În dimineața celei de-a patra zile, termină ultima fațetă. Luă din alt flacon cea mai bună cenușă de oase și șlefui toată ziua diamantul cu mâna.

În seara aceea, petrecu mult timp privindu-l. Apoi rosti rugăciunea de mulțumire, Hagomel. Pentru prima oară în viața lui, știu că Lodewyck făcuse alegerea corectă. Manasseh n-ar fi putut face așa ceva.

Adună resturile cu o pană, până la ultimul strop. Desfăcu roata, apoi se spălă și se îmbrăcă pentru călătorie. După ce băgase totul la loc în saci, descuie ușa.

De Costa băuse zdravăn în ultimele două zile. Deodată, se trezi că evreul e în fața lui, întinzându-i diamantul.

Contele îl luă. Când reuși să se concentreze, începu să râdă vesel:

— Ce dorești? O fecioară? Cea mai pricepută târfă din Spania?

Chiar așa beat și entuziasmat, se ferea cu grijă să pomenească de bani.

— Sunt fericit că v-am fost de folos. Acum voi pleca acasă, stăpâne.

— Mai întâi să sărbătorim.

Servitorii mai aduseră niște sticle. De Costa așeză diamantul în fața lumânărilor, întorcându-l pe toate fețele:

— M-ai făcut cineva, evreule.

Apoi începu să vorbească însuflețit:

— N-am fost nobil întotdeauna. Chiar și acum, sunt unii care-mi disprețuiesc sângele, dar voi fi de două ori nobil, cel puțin cavaler de Malta. Papa spaniol a făcut cardinali pentru mai puțin.

Vidal se așeză, la început posac, apoi tot mai temător. De Costa ar fi

putut porunci cu ușurință moartea cuiva căruia-i vorbise prea liber.

Interlocutorul lui era deja într-o stare aproape de nesimțire. Îi umplu cupa:

— În sănătatea dumitale, stăpâne. Să fii prosper și fericit. Trebui să-i toarne foarte mult timp. Contele putea rămâne năucitor de mult la același nivel de beție. Când alunecă în fine din jilț, goliseră încă o sticlă.

Vidal se ridică și-l privi dezgustat:

— Porcule, îi spuse.

Nu era niciun soldat cu ei. Mâna îi alunecă spre pumnalul de Toledo.

Își spuse că era un prost. În sfârșit, era liber să fugă. Merita oare să-și riște viața?

Privi diamantul de sub lumânări. Sub catifeaua galbenă a fațetelor șlefuite de el părea să ardă un trup.

Scoase pumnalul și se aplecă peste omul beat. Contele se mișcă o dată. Gemu ușor și rămase nemișcat. Nobil sau nu, sângele lui era pe mâinile lui Vidal.

Un soldat îl descoperi abia dimineața. Stătea de parcă ar fi prins rădăcini în podea. La început, crezu că vreun animal îi atacase comandantul. Scoase un strigăt.

Estaban de Costa se mișcă și-și linse buzele cu limba uscată. Își aminti de diamant și se uită alarmat să vadă dacă nu dispăruse, dar îl văzu lângă lumânările aproape stinse. Se întinse să-l ia și fu străbătut de o durere cumplită cum nu mai cunoscuse niciodată.

Privind în jos, strigă laolaltă cu soldatul. Dar mădularul lui însângerat nu era într-o stare chiar așa de rea cum arăta; fusese circumcis, nu castrat.

Hârtia o găsi mai târziii, când șocul se mai diminuase, chiar dacă îl mai durea:

Încă unul pentru șaua ta.
JULIO VIDAL

Vidal călărise grăbit toată noaptea, alegând să meargă la Ferrol,

pentru că bănuia că urmăritorii s-ar fi îndreptat spre Bilbao sau Gijon, porturile mai apropiate.

Dacă nu găsea o corabie, plănuise să se ascundă în munți.

Dar găsi o corabie a breslei țesătorilor, cu două catarge, care ducea lâna spaniolă pentru a fi transformată în postav flamand. Își cumpără locul, apoi se îmbarcă, urmărind șoseaua dinspre est până se ridică ancora și porniră spre larg.

Când pământul se pierdu din vedere, se prăbuși pe punte, cuprins de un acces de slăbiciune.

Ridică ochii spre o pânză rotundă și întinsă ca pântecul Annei.

Acum era probabil plat.

Se rezemă de un balot puturos de lână unsuroasă și privi cum pânzele gravide îl poartă spre noul lui născut.

Partea a III-a

CĂUTAREA

15

MEA SHE'ARIM

Când sună la biroul lui Leslau, îi răspunse o femeie de la care află că profesorul nu era acolo.

— Trebuie să vorbesc cu el. Sunt Harry Hopeman.

— Harry și mai cum?

— Hopeman.

— Ah, bine.

Evident, numele nu-i spunea nimic.

— Nu pot să-l găsesc la alt număr?

— Nu are telefon acasă.

— Lucrează acasă? Dați-mi, vă rog, adresa.

Urmă o pauză.

— Vă asigur că va considera că e important ce vreau să-i spun.

— Rohov Chevrat Tehillim, spuse ea fără chef. Numărul douăzeci și opt.

— Mulțumesc. În ce parte a orașului e asta?

— În Mea She'arim spuse ea.

Cu mai bine de un secol înainte, un grup de polonezi și lituanieni se rupseseră de cartierul evreiesc din Ierusalim. Construiseră în afara orașului vechi o împrejmuire despre care se spunea că are

exact o sută de locuințe, așa că partea aceea fu numită „cele o sută de porți" sau Mea She'arim. În ziua de astăzi, zidul original al împrejmuirii e în mare parte distrus. Suprapopulat de generații pentru care planificarea familială era un păcat, cartierul Mea She'arim a devenit o mahala revărsată peste margini, înconjurată de mici străzi locuite de pietiști.

Căutând Chevrat Tehillim, strada Societății Psalmice, Harry văzu pretutindeni exemplele religiozității locuitorilor. Pe un zid se putea citi un afiș mare, în limbile engleză, ebraică și idiș:

FIICĂ EVREIASCĂ!
Tora te obligă
Să te îmbraci decent
Noi nu tolerăm
Trecători îmbrăcați indecent
Pe străzile noastre

Comitetul pentru păstrarea decenței

În cvartalul următor, un alt afiș ataca guvernul israelian pentru că permitea ca trupurile umane, create de Cel Preaînalt, să fie profanate de autopsii.

Străzile nu erau indicate. Toate semănau între ele, clădiri din piatră înclinate, cu magazine la parter și apartamente deasupra. Harry se învârtea neajutorat. Doi băieți se urmăreau, cu urechile fluturându-le tare în alergare. O femeie trecu pe lângă el împovărată de o boccea de rufe, dar evită să-l privească. În umbra unei clădiri apropiate stătea un bătrân în caftan negru și cu tichie. Îi dădu indicații bune, dar când Harry găsi în sfârșit Chevrat Tehillim, clădirile nu erau numerotate.

Intră într-un magazin de obiecte religioase, intenționând să întrebe doar de case, dar ochii îi fură atrași de niște tichii minunat brodate și petrecu ceva timp alegând câteva pentru consacrarea lui Jeff. Proprietarul îi spuse că numărul douăzeci și opt era clădirea de

lângă magazin:

— Pe cine căutați de acolo?

— Pe profesorul Leslau.

Omul îl privi curios:

— La etajul trei. Apartamentul de pe stânga.

Scara clădirii era strâmtă și întunecată. Cineva gătise pește. Când ajunse la apartamentul de la etajul trei, din stânga, bătu, pentru că nu era sonerie. Urmă o tăcere lungă. Tocmai când bătea a doua oară, o voce de femeie întrebă cine e.

— Trebuie să-l văd pe profesorul Leslau.

După o clipă, Leslau se afla în cadrul ușii:

— A, Hopeman. Cum ai știut că mă găsești aici?

Harry îi spuse de omul de la magazin. Buzele lui Leslau se subțiară:

— Ți-a zis că sunt în apartamentul ăsta? Ticălos mizerabil!

În spatele lui, Harry văzu o femeie de vreo patruzeci de ani. Avea o legătură de cap și o rochie largă de casă, cafenie și cu mâneci lungi, care nu lăsa să i se distingă formele.

— Dânsa e doamna Silitsky. Domnul Hopeman.

Ea dădu din cap cu gravitate. Nu era machiată. Avea o față lungă, de rândunică și un nas ascuțit.

— Poftește-l pe domnul să intre, spuse.

— Îl iau la mine, zise Leslau.

— Cum dorești.

— Ne vedem mai târziu, Rakhel?

Ea dădu din cap:

— Bună ziua, domnule Hopeman.

— Bună ziua, doamnă Silitsky.

Îl urmă pe Leslau, care locuia cu un etaj mai jos, pe dreapta.

— Nu înțeleg. De ce m-a trimis intenționat în alt apartament?

— E complicat, dădu Leslau din mână, de parcă ar fi vrut să îndepărteze supărarea. Cu ce te pot ajuta?

Pe măsură ce-l asculta pe Harry, cinismul din ochii lui de un căprui voalat dispărea, înlocuit de interes și apoi de un entuziasm involuntar:

— Un înger de aur. Care-i primul lucru la care te gândești când auzi de „înger"?

— Heruvimii de aur care păzeau tabernacolul.

— Al naibii de corect, spuse Leslau încet. Hai să facem un drum până la Ein Gedi.

Ca să ajungă la Volkswagenul lui, merseră o jumătate de stradă.

— De ce nu-l parchezi mai aproape?

— Așa obișnuiam, dar cineva mi-a tăiat cauciucurile.

Pe lângă ei trecu proprietarul magazinului de unde cumpărase Harry bonetele. Leslau nu spuse nimic, dar omul se întoarse pe stradă și strigă un epitet. Harry îl auzi clar. Îl numise pe Leslau *noef*, stăpân de târfe.

Ajungând la Ein Gedi, Leslau conduse atent în sus și în jos; amândoi căutau perechea de dealuri care se potrivea cu descrierea din manuscris. O luară apoi pe străzile mai mici din chibuț și trecură de școala de teren.

— Orașul Vechi trebuie să fi fost mai aproape de apă, zise Leslau. Cred că dealurile noastre sunt la est de izvoare.

La nord-vest erau două dealuri. Un ciorchine de dealuri se îngrămădeau și la nord-est, întinzându-se către munții scunzi atât de neregulat încât pe Harry îl cuprinse îngrijorarea; părea imposibil să separe două dealuri de restul. Dar Leslau clătină din cap și-i arătă cu degetul:

— Uite-le.

Fură nevoiți să lase mașina și să meargă pe jos cam cinci sute de metri până la baza celui mai mic dintre dealuri. Nu avea mai mult de șase sute de metri pe cea mai largă înălțime. Terenul părea virgin și nu se remarca prin nimic.

— Ar putea fi aici, spuse Leslau. Dacă am găsi un heruvim! Aș începe imediat să-l caut pe celălalt. Ascuns undeva între ele e *aron hakodesh*, Chivotul Legii.

Asaltați de posibilități, neglijară să mai ia masa, dar pe drumul de întoarcere la Ierusalim, lui Harry i se făcu foame. Mâncară într-o cafenea arabă mică, vorbind puțin, fiecare ocupat cu gândurile și visurile lui.

La cafea, Harry îl privi curios pe Leslau:

— De ce locuiește un profesor ca dumneata în Mea She'arim?

Leslau se strâmbă:

— Când am venit în Israel, părea o idee inspirată. Voiam să absorb bogăția locului și s-o înapoiez studenților mei.

— Studenții americani n-ar putea înțelege pe deplin așa ceva.

Leslau dădu din cap:

— În Mea She'arim, religia e privită ca o moștenire de familie, care trebuie transmisă exact în starea în care a fost primită. Chiar și portul lor îl copiază exact pe cel al strămoșilor din Europa. Rostesc rugăciunile la fel, cu aceleași inflexiuni. Își păstrează și legile la fel de strașnic.

— Asta, face cartierul atât de bizar și încântător, spuse Harry cu blândețe. Au dreptul să trăiască așa cum vor.

— Dar în Mea She'arim, toată lumea trebuie să trăiască așa cum vor ei.

— Nu e nicio lege omenească sau divină care interzice să-i spui unui habotnic să se ducă dracului. Iudaismul e în fierbere din cauza comuniunii dintre ortodocși și liber-cugetători.

— Am o relație cu doamna Silitsky.

— Ei, și? E treaba ta, David, spuse Harry.

— E treaba cartierului, zise arheologul, palid. E o *agunah,* femeie legată.

— O *agunah?*

Însemna femeie măritată, al cărei soț lipsește, dar nu i se poate dovedi moartea. Harry se simțea atras lent într-un serial foileton de genul celor publicate în ziarul *Jewish Daily Forward*.

— Soțul ei, Pessah, a plecat acum doi ani. Nu poate să-i dea de urmă. După legea talmudică, fără consimțământul lui, ea nu poate divorța și nu se poate remărita decât după șapte ani.

— Angajează un avocat. Zbiară la autorități, cum ai face la Cleveland.

— În Israel, divorțul nu e acordat de autoritățile civile.

Pentru liderii religioși pe care i-a urmat cândva, Rakhel e *persona non grata*. Au exclus-o dintre ei înainte de a o cunoaște eu.

— Dar ce-a făcut?

— Mea She'arim e controlat de secte, cum e *Naturei Karta*, Păzitorii Orașului. Ei cred că Dumnezeu va crea adevăratul stat evreu abia după venirea adevăratului Mesia. Condamnă Israelul făcut de oameni ca fiind ne autentic. Așa că nu plătesc impozite și nu-și trimit copiii la școlile de stat. Și nu votează. În 1973, guvernul lui Golda Meir era în mare încurcătură și ea a cerut un vot de încredere de la coaliția la putere. Pentru prima dată în viața ei, Rackhel s-a încumetat să meargă la balotaj. S-a certat rău cu Pessah Silitsky pentru asta și pentru altele. Începuse să cumpere ziare și să le citească în lipsa soțului de acasă. Dureros și împotriva voinței ei, începuse să gândească într-un mod nou și înspăimântător.

Leslau își îngădui să zâmbească:

— Dar s-ar putea spune că a părăsit-o pentru bucătărie. Gătește minunat mâncăruri tradiționale. Pentru că este interzis să aștâți sau să stingi focul de sabat, pune vinerea după-masă legume într-o oală. Toate sfârâie încet pe o lampă de spirt vineri noaptea și sâmbătă și pe la sfârșitul sabatului e gata o mâncare delicioasă. Într-o seară, când se ducea la culcare, s-a rupt un picior al mesei din bucătărie și s-a răsturnat oala. Spirtul din lampă s-a vărsat pe covor și i-au luat foc și perdelele. Soțul ei a ieșit din dormitor și a găsit-o luptându-se

cu flăcările.

— Și?

— E interzis să stingi flăcările de sabat, ridică Leslau din umeri. A doua zi a venit rabinul lor. A întrebat dacă îi fusese viața în pericol. Ea a spus că nu știe. În cazul acesta, a spus el, comisese un mare păcat. Mai mult, fusese informat că făcuse cumpărături în magazine din afara cartierului. El însuși certificase că magazinele din Mea She'arim erau kosher, impecabil de curate. Din moment ce ea cumpărase mâncare din altă parte, din magazine pe care rabinul nu le inspectase personal, nu-l putea asigura pe Pessah Silitsky că soția lui nu-i servise la masă mâncare impură. În după-amiaza aceea, Pessah a venit devreme de la lucru și-a împachetat câteva lucruri de valoare și a plecat de acasă. De atunci nu l-a mai văzut.

Se priviră lung unul pe celălalt:

— Nu știam că astfel de lucruri încă se mai întâmplă, spuse Harry.

Leslau se ridică de pe scaun:

— Se întâmplă încă în liniștitul și încântătorul Mea She'arim.

— Ești bine-venit la săpături, zise Leslau cu greutate, oprindu-și Volkswagenul în fața hotelului.

Harry clătină din cap și încercă să-și alunge resentimentul stârnit de ușurarea evidentă a celuilalt. Leslau îi apucă mâna și-și dădu seama că arheologul îi era recunoscător.

— *Shalom*, David. Vom ține legătura, îl asigură el stânjenit.

Luă masa singur în restaurantul hotelului. Când urcă, nu i se mai păru că intra într-o cameră luxoasă. Se întinse pe pat și se gândi la Leslau cel gras și de vârstă mijlocie și la habotnica lui doamnă Silitsky. Un Romeo și Julieta cam improbabili. Totuși, vederea lor îi trezise sentimente care-l surprindeau. Era mai conștient ca oricând în viață de cât de singur era.

Impulsiv, își sună soția.

Nu răspunse nimeni. La New York era dimineață. Poate că Della era la cumpărături. Sau poate că era cu altcineva, într-un apartament necunoscut de el. Dădu târcoale gândului de parcă ar fi atins cu limba un dinte dureros. Ar fi fost mai bine dacă ar fi simțit durere.

După o vreme, căută cartea de telefon a orașului și găsi numele Strauss, Tamar.

Ea păru mirată să-l audă.

— Pot veni să te văd?

— Lucrez, mă pregătesc să mă întorc la slujbă mâine.

— Dar încă mai ești în concediu.

— Pe moment, nu-ți pot fi de folos. De ce să-mi irosesc timpul de vacanță?

— Fă o excursie cu mine. Arată-mi Israelul.

— Ah, ezită ea. Nu cred că vreau.

— Asta înseamnă că nu ești sigură nici că nu vrei. Lasă-mă să vin pe la tine. Putem sta de vorbă.

Ea încuviință destul de indiferentă.

Pe la miezul nopții, Harry se trezi și constată că trupurile lor se alipiseră din nou, luând fiecare forma celuilalt, ca două linguri. Își strecură mâna sub sânul ei greu.

— Ce e? se mișcă femeia, apoi stătu nemișcată.

— Faci ceva pentru mine?

Ea începu să-l mângâie somnoroasă, dar el râse:

— Nu asta. Aș vrea să le ceri să afle unde se găsește un om pe care-l cheamă Pessah Silitsky.

Ea se ridică în capul oaselor:

— Nu mai puteai aștepta până mâine dimineață?

— Acum mi-a trecut prin cap.

— Dumnezeule!

Harry se duse până la baie și când veni, ea se mutase din partea

lui de pat și scotea un zgomot ușor, mai slab decât un sforăit.

Îi plăcea salteaua ei. Adormi aproape imediat.

16

UN DRUM CU AUTOBUZUL

El se gândise la o stațiune confortabilă, poate cu o plajă, dar Tamar își puse câteva lucruri într-o raniță și merse cu el la hotel ca să facă la fel, sfătuindu-l să-și ia lucruri de felul celor care se purtau pe Masada.

— Unde mergem? o întrebă.

— De ce nu vrei să fie o surpriză?

— Dar fără tabără improvizată.

— N-o să fie chiar așa.

Se opriră la un magazin de fructe, unde ea cumpără un sac enorm de portocale din cele pe care americanii le numesc de Jaffa, iar israelienii, de Washington. Apoi luară un expres până la Tel Aviv. În fața unui hotel ponosit cu vedere la Mediterana, se așezară la coadă pe marginea trotuarului.

— Nu vreau să merg într-o excursie cu grupul, zise el alarmat.

Ea zâmbi.

Unii dintre oameni erau de vârstă mijlocie, iar alții, vreo șase, copii de liceu. Observă că aveau multă apă la ei.

— Cel puțin, îmi spui dacă mergem în nord, unde e mai răcoare?

Un bărbat din apropiere auzi întrebarea și-i spuse ceva în ebraică tovarășului lui, care îl privi pe Harry cu un zâmbet larg.

Un autobuz vechi, vopsit cândva în albastru, apăru de după colț și se opri scârțâind în fața lor:

— Ascultă ce prost se aude motorul, mormăi cel de lângă Harry.

Geamurile vehiculului erau opace de vreme și funingine; corpul mașinii se odihnea pe patru dintre cele mai mari și umflate cauciucuri pe care le văzuse Harry vreodată.

— Cât trebuie să stăm în ăsta?

— Hai, îl îndemnă ea.

Aerul dinăuntru era fierbinte și greu. Din fragedă copilărie, nu rezista la mersul cu autobuzul fără să i se facă rău. Reuși să deschidă un geam, efort din care se alese cu încheietura zgâriată.

— Shimon, aici sunt două locuri! țipă ascuțit peste interval una din fetele de liceu.

Un bărbat le luă banii, apoi anunță că el era ghidul, Oved. Li-l prezentă și pe Avi, șoferul, care închise ușile cum ar fi trântit închizătoarea unei capcane. Autobuzul oftă, se opinti și începu să se hurducăie, în uralele nu prea convinse ale pasagerilor. Lângă el, Tamar scoase o carte despre arta etruscă și începu să citească. Harry se simți amăgit. În loc de interludiul pe care-l visase, avea parte de momente la fel ca cele de la început alături de această femeie, lipsă de confort și evenimente pe care nu le putea controla.

— Unde dracu mergem? întrebă supărat.

— La Sinai, răspunse Tamar, întorcând pagina.

Peisajul semăna, pe rând, cu Florida, Kansas, California.

Se opriră la un post militar, cât să ia un căpitan și trei soldați cu puști, gardă înarmată despre care Tamar îi spuse că era necesară, pentru că mergeau într-o zonă aflată foarte departe de protecția guvernamentală. Pe când Harry moțăia, șoferul ieși de pe șosea; când ridică din nou ochii și privi pe geam, câmpiile se transformaseră în nisip neted și roci, cât vedeai cu ochii. Departe, la răsărit, niște coline negre se iteau la orizont, semănând cu cele din Montana.

— Sinai? o întrebă pe Tamar.

— Negev, clătină ea din cap.

Trecură pe lângă un bărbat în straie negre, călare pe o cămilă. Acesta nu le aruncă decât o privire scurtă, deși elevii americani strigară la el și declanșară o mulțime de aparate de fotografiat

dincolo de geamurile mânjite. După o jumătate de oră, ajunseră la o oază unde o singură familie de beduini ținea un fel de stație de reconfortare în deșert. Li se dădu câte o bucată de cârnat ca o sfoară, gras și foarte condimentat și de băut, o sticlă de suc de portocale aproape fierbinte și cu iz chimic. Grupul de elevi își arătă zgomotos dezaprobarea. Harry mestecă și înghiți, conștient că se purtase și el până atunci ca un american urât.

Un băiat din cei de la oază întrebă dacă putea merge cu autobuzul lor până la primul sat de acolo. Pe drum, Tamar sporovăi lejer cu el în arabă.

— Îl cheamă Moumad Yussif. Are paisprezece ani. La anul se va căsători și va deveni tatăl multor copii.

— Dar și el e un copil.

— Soția lui poate avea unsprezece-doisprezece ani. Așa se întâmpla unde m-am născut eu, chiar și printre evrei.

— Îți aduci aminte de Yemen?

— Nu prea clar. Noi locuiam în Sana'a, un oraș. Pentru evrei era greu acolo. Uneori erau răscoale și stăteam în micul nostru apartament până când nu mai aveam mâncare, ne era frică să ieșim pe stradă. După colț era un minaret. Muezinul mă trezea în fiecare dimineață, ca un ceas deșteptător: *Alaaaaaaaa Akbar*!…

Băiatul arab recunoscu strigătul și zâmbi nesigur, apoi le spuse ceva.

— Ar vrea să fumeze.

Un soldat care stătea lângă tânăr în autobuz scoase un pachet. Băiatul făcu să apară un pistol cu pat de nichel și-l îndreptă spre el. Apăsă trăgaciul și din țeavă apăru o flacără; era o brichetă.

— Iisuse! răsuflă Harry, în timp ce soldații hohoteau de râs. Băiatul apăsa mereu pe trăgaci, aprinzându-le țigările la toți. După un timp, ajunseră în sat și-și luă la revedere de la ei, spunând *Salaam Aleikhum.*

În aceeași după-amiază, oboseala călătoriei începu să se simtă. Elevii stăteau prăbușiți în scaune și jucau un joc, inventând companii americanizate care și-ar fi putut face avere în Israel.

— *Rav-Aluf* Motors. Ce e bun pentru *Rav-Aluf* Motors e bun pentru țară.

— Săpături Kissen Tel, Ltd.

— Furnizor General Avdat. Întreabă de orice.

Se auziră chicoteli.

— Compania de Perii Afula, zise Harry, surprins de el însuși.

Fata care stătea de partea cealaltă a culoarului dintre scaune îl privi bucuroasă:

— Nu e rău. Vrei să fii tipul de la Perii Afula?

— Am deja o slujbă, călătoresc cu ea. Tamar. Eu sunt Harry.

— Eu sunt Ruthie și el e Shimon. E israelit. Doamna e soția ta?

— E doamna mea. El e soțul tău?

Fata surâse, acceptând reproșul nerostit:

— E fantezia mea trecătoare, spuse, sărutându-și tovarășul pe obraz.

Autobuzul intră într-o serie de canioane, peste care stâncile aruncau umbre lungi. La vremea când ieșiră din canioanele din Eilat, întunericul acoperise Marea Roșie, dar auzeau zgomotul valurilor pe când treceau cu autobuzul pe șoseaua semicirculară a portului. Depășiră un hotel modern, luminat strălucitor, apoi șoferul Avi opri brusc în fața unui mic motel de pe țărm unde li se oferea și cazarea inclusă în circuit.

Masa de seară fu compusă din șnițel și supă de orz. Mâncară fără plăcere, le era prea foame ca să se plângă.

Camerele se dovediră a fi niște celule strâmte și jilave, cu cearșafuri pătate de atâta folosire.

— Hai, spuse el.

— Unde?

— Vom merge la hotelul cel mare pe lângă care am trecut. Putem veni înapoi mâine dimineață, înainte de a pleca autobuzul.

— Nu vreau să merg la alt hotel.

— Rahat, spuse el supărat.

Se așează pe pat și se uită la ea:

— Vreau să merg cu autobuzul tâmpit și să mănânc mâncarea tâmpită. Dar de ce să nu dormim într-un pat decent la noapte?

Ea se întoarse și ieși afară, închizând ușa în urma ei.

La început, crezu că va merge fără ea. Dar o urmă fără să-și ia lucrurile. Plaja era chiar peste drum. O găsi stând pe nisip, strângându-și genunchii la piept. Fluxul era mare și se vedeau peste dig luminile strălucitoare ale hotelului.

— Ce ai împotriva locului ăla, Tamar?

— E un hotel frumos. Mi-am petrecut acolo luna de miere.

După un timp, Harry se întoarse la motel și-i dădu un bacșiș gras recepționerului pentru niște pături curate și o sticlă de vin alb. Când se întoarse, ea stătea în același loc. Întinse păturile și desfăcu dopul. Vinul nu era rău. Băură pe când luna ieșea din spatele norilor, descoperindu-le spuma albă a valurilor care sfârâiau pe nisip.

— Vrei să fac ceva? întrebă ea, cu gura pe umărul lui.

El clătină din cap:

— Tu vrei?

Ea îi sărută mâna:

— Doar stai aici cu mine.

Se întinseră pe pături și se îmbrățișară.

— Aș putea să te iubesc, rosti el la un moment dat.

Cuvintele îi ieșiră singure din gură; sunetul lor îl înspăimântă. Ea nu răspunse nimic; poate dormea.

Nu era chiar așa de rău ca dormitul pe Masada, dar se sculă puțin înțepenit. Luară micul dejun onorabil pe care-l oferă până și cel mai sărac restaurant israelian – măsline, roșii tăiate, ouă și ceai – și se urcară din nou în autobuz. O autostradă largă și netedă îi purtă

către sud. Peste două ore, coborâră la Sharm'e Sheikh, să se întindă și să meargă la toaletă.

Armata le furniză o gustare, salată. Tinerii soldați Tsahal, din forțele de apărare, erau politicoși și prietenoși, dar în soare străluceau prea multe arme; Harry fu bucuros când autoritățile le aprobară traseul și autobuzul ieși din tabăra militară. Trecură de un loc unde cămilele rupseseră sârma ghimpată și intraseră pe un câmp minat. Li se vedeau oasele albe împrăștiate. Ghidul Oved le distribui tablete de sare și-i avertiză să economisească apa. Tinerii americani începură să cânte despre zăpadă și frig și focuri în vetre. Trecură apoi la colinde de Crăciun, aducând la cunoștința deșertului din care se ridicau aburi de arșiță că s-a născut Mântuitorul.

O israeliană bătrâioară, care stătea singură pe un scaun din față, se întoarse și-i privi pe cântăreți.

— Mi-ar plăcea să văd zăpadă, spuse Tamar.

— Niciodată n-ai…?

— De două ori. Dar când ninge în sfârșit la Ierusalim, ridică ea din umeri, e o nimica toată și dispare cât ai clipi din ochi. Mi-ar plăcea s-o văd mare și… știi tu.

Deodată, el simți că i se face dor de casă așa cum i se întâmpla rareori:

— Ți-ar plăcea, știu sigur.

O privi scufundând un deget frumos în coaja unei portocale.

— Credeam că tinerii ăștia sunt evrei.

— Și eu cred că sunt.

Ea aduna ordonat grămăjoara de coji în poală:

— De ce cântă despre Iisus?

— E un mediu care-i intimidează. Poate că vor să audă ceva familiar.

— Cântecele creștine le sunt familiare? îi dădu ea o jumătate de portocală.

— Bineînțeles. Mmm… bună.

Erau portocale mai mici decât cele de la New York, dar mai dulci; poate că se copseseră în copac, nu în ambalaj.

— Majoritatea copiilor învață colinde la școală. America e țară creștină.

Ea dădu din cap:

— Când ești uimit, zici: „Iisuse Cristoase!" Ți-ai dat seama?

— Cred că da, zâmbi el. Putem să mai mâncăm o portocală?

De data asta o curăță el:

— Așa cum și tata îi spune lui Dumnezeu Allah. Și am văzut de mai multe ori cum evreii superstițioși bat în lemn ca să aibă noroc.

— Și?

— E un obicei creștin. Creștinii de demult atingeau lemnul și cereau binecuvântarea Domnului, din cauză că și crucea răstignirii era de lemn.

El desfăcu a doua portocală mai stângaci decât ea. Sucul îi stropi și n-avea nimic ca să-și șteargă mâinile lipicioase:

— Nu ne alegem obiceiurile și limba. Le moștenim.

— E o expresie americană și englezească pe care nu o pot accepta, zise Tamar. „Fuck you."

Harry își mâncă atent portocala. Elevii nu mai cântau.

— Avem și în partea noastră de lume cuvintele noastre pentru a face dragoste, bineînțeles. Dar nici în arabă, nici în ebraică nu există vreo expresie care să spună unei persoane, la supărare: „Te urăsc, du-te și iubește-te". Asta ar trebui să fie o binecuvântare, nu un blestem. „Fie ca Dumnezeu să te atingă și să-ți îngăduie să iubești." Când sunt fericită, mi-ar plăcea să spun tuturor: „Duceți-vă și f...! Lume, te f...!"

Elevii se porniră pe un râs care lui Harry i se păru că nu se mai oprește.

La o oră după aceea, se plictisise total de milă după milă de plajă frumoasă, dar autobuzul opri în fața unei vile. Ghidul Oved le

spuse că se puteau bucura două ore de apă. Casa avea parterul încuiat, dar la subsol erau două vestiare și o baie cu apă curentă. Ajunse la plajă înaintea lui Tamar; când alergă și se aruncă, oboseala și iritarea dispărură odată cu senzația de lipicios. Înotă drept înainte, fericit că-și putea întinde mușchii, apoi se întoarse să calce apa și văzu vila pătrată și albă, cu acoperiș de țiglă. Cu excepția paznicului înarmat, s-ar fi potrivit bine unui orășel din Florida. Nu arhitectura sau dimensiunile o făceau impresionantă, ci singurătatea în care se afla; oricine ar fi fost proprietarul, avea un regat măreț de deșert și ocean. Doi dintre soldații israelieni, ținându-și armele, stăteau pe aleea de piatră ce dădea spre apă. Strigau și-i făceau semn să se întoarcă, de parcă ar fi fost salvamari, iar el, un adolescent care se dusese la apă adâncă.

Înotă încet înapoi, savurând umezeala. Grupul de turiști oferea prilejul unui studiu al contrastelor. Puștii de liceu își arătau carnea tare și tânără și se stropeau mereu. Bătrâna israeliană purta o rochie de casă decolorată și prea mare și o caschetă de explorator. Se scufunda, lăsându-se pe vine în apă și se lăsa purtată de valuri, visătoare, așa cum Harry își amintea că le văzuse făcând pe femeile de la Coney Island.

Tamar, într-un costum de baie negru, dintr-o bucată, se întinsese pe valuri. Se ridică lângă ea și-și puse capul pe coapsa ei lucioasă și cafenie. Soarele îi mângâia și apa caldă se încrețea în jurul lor:

— Călătoria asta aproape că începe să capete sens.

— Dar nu încă?

— Nu încă.

Ghidul Oved, păros ca un urs, veni către ei, stricând totul:

— E bine, nu?

— Foarte bine. Cine e proprietarul locului?

— Cândva a fost al lui Farouk. Când a fugit, guvernul lor l-a luat, apoi l-am luat noi, în timpul Celor Șase Zile. Acum e foarte puțin folosit, cu excepția grupurilor de turiști.

Harry privi visător vila, mijindu-și ochii în soare; oriunde mergea, era urmărit de un rege mort. Se întrebă dacă Farouk adusese vreodată aici Diamantul Inchiziției:

— De ce sunt santinele? E pericol să fim atacați?

Oved zâmbi:

— Ne păzesc de rechini, apele astea sunt pline; la urma urmei, suntem în Marea Roșie.

Harry renunță la orice gând de a se mai avânta în larg. Elevii strângeau scoici, unele erau frumoase, dar cel mai frumos lucru fu luat din valuri de femeia în vârstă, care, fără să-și întrerupă plutitul, scoase din apă o bucată de coral cenușiu de mărimea unui grapefruit. Singurul suvenir pe care-l duse Harry la autobuz fu bronzul. Tamar îi unse umerii cu o loțiune, cu degete cărnoase și ușoare care-l făcură s-o dorească. Mirosul cremei se lupta cu cel de portocale pe când șoferul coti pe un drum bolovănos și autobuzul începu să salte. Îi era cald și era obosit, îl dureau umerii arși, dar se simțea minunat de viu.

— Ce e asta? întrebă, dar aproape imediat ghidul anunță că era mănăstirea Sfânta Caterina.

Semăna mai mult cu o fortăreață de piatră sau o închisoare aflată chiar la capătul drumului. Rămaseră foarte mult timp în autobuz:

— De ce nu intrăm? strigă Harry.

— Există o singură poartă, care este închisă de la prânz până la ora unu și de la trei treizeci până la șase treizeci, cât timp călugării se odihnesc și se roagă, zise Oved. Așa e obiceiul aici de sute de ani.

La șase treizeci și doi, un braț cafeniu trase zăvorul și coborâră din autobuz, intrând unul câte unul pe poarta îngustă. Oved îi conduse printr-o curte și pe niște scări, pentru a le arăta cea de-a doua ieșire din mănăstire, un leagăn de frânghie atârnat deasupra stâncilor abrupte. Un călugăr în rasă cafenie trecu pe lângă ei fără să-i ia în seamă.

— Țin jurământul tăcerii? întrebă Tamar.

Oved clătină din cap:

— Dar numai câțiva dintre ei vorbesc ebraica sau engleza. Sunt obișnuiți cu prezența ocazională a turiștilor și nu-i consideră o mare binecuvântare.

Le mai spuse că mănăstirea fusese construită de Iustinian I în secolul al cincilea, la picioarele muntelui pe care arabii îl numeau Jebel Moussa, pe partea despre care se spunea că acolo i s-ar fi arătat Dumnezeu lui Moise, cu aureola sa. Avea o bibliotecă de aproape zece mii de volume, dintre care multe erau manuscrise străvechi, inclusiv o copie a faimosului *Codex Sinaiticus.*

— Ce e ăsta? întrebă cineva din spate.

Oved păru stânjenit:

— Are de-a face cu Noul Testament. Cred că este un comentariu.

— Nu, îl corectă Harry, e Vechiul Testament scris în grecește.

— De ce au copiat ei Vechiul Testament? întrebă Tamar.

Nu găsi niciun mod grațios de a evita răspunsul, deși ghidul îl privea cu vădit resentiment:

— Încă nu fusese conceput Noul Testament. Dar creștinii de atunci voiau să-și facă slujbele altfel decât evreii. În loc de suluri scrise, împătureau foile de papirus sau pergament și prindeau cotorul. Codicele au fost începutul cărților, așa cum le știm azi.

Oved îi aruncă o privire neagră și-și reluă expunerea:

— *Codex Sinaiticus* în original a fost luat de la Sfânta Caterina în 1844 și expus la Muzeul Imperial din Sankt Petersburg. În 1933, un grup britanic l-a cumpărat de la guvernul sovietic pentru o sută de mii de lire, dintre care jumătate au fost donate de copii de școală și a fost dus la Muzeul din Londra.

— Am putea vedea copia de aici? întrebă Harry.

— Imposibil, răspunse ghidul cu satisfacție.

Apoi îi conduse la parter, într-o cameră mică, semănând cu un hambar de unelte; dar pe rafturi se aflau, rânduri-rânduri, cranii

umane și săculețe de oase, sortate și stivuite ordonat: aici femururi și coccisuri, dincolo coaste, coloane vertebrale, iar dincolo oasele mici de la mâini și picioare.

Fata pe nume Ruthie oftă, apoi fugi, urmată de unii dintre colegii ei.

— Scheletul asamblat de acolo este al Sfântului Ștefan, spuse Oved. Celelalte oase sunt rămășițele călugărilor care au slujit aici neîntrerupt, de o mie cinci sute de ani. Când moare un călugăr la Sfânta Caterina, este îngropat și lăsat până i se descompune carnea. Apoi oasele îi sunt dezgropate și curățate și așezate lângă cele ale predecesorilor.

Tamar îl luă de mână și ieșiră din camera mortuară. În curte, șoferul Avi încerca să le vândă drept prânz adolescenților americani niște biscuiți, și restul de cârnat unsuros rămas din seara precedentă. Le spuse că vor dormi în două dormitoare, unul pentru femei și unul pentru bărbați:

— E regula mănăstirii. Oricum, vom dormi numai câteva ore, ca să ajungem la răsărit în vârful muntelui.

Harry și Tamar își luară plasa de portocale și urcară pe acoperiș. Se făcuse foarte întuneric. Luna plină uriașă pe care o văzuseră de pe Masada era acum doar o seceră de argint, sus. Prima oară făcură dragoste cu o disperare provocată de vederea osemintelor. A doua oară fu mai bine, erau atenți să-și dăruiască plăcere. Dar mintea lui gonea, ocupându-se de lucruri la care nu voia să se gândească. În ciuda eforturilor Tamarei, Dumnezeu nu-i puse mâna pe umăr ca să-i spună „Fă dragoste, Harry Hopeman".

Vârful ghetei care-l lovea în coastă fu pentru el dovada definitivă că ghidul fusese angajat de cineva care ura turiștii:

— Haideți. Dacă veniți cu noi să vedeți răsăritul, treziți-vă acum.

Tamar se sculă imediat cum îi atinse fața. Cu ochii încețoșați, se luptară să se încalțe și bâjbâiră în jos pe scară.

Turiștii erau adunați în curte:

— Are cineva o lanternă? întrebă Oved.

Nimeni nu spuse nimic.

— Ei, asta e. Atunci înseamnă că avem doar două. Eu merg în frunte cu una, iar Avi va încheia șirul cu cealaltă. Am plecat.

Urmară raza lanternei ca niște molii adormite. Terenul era acoperit de pietre mari, fixate între bolovani uriași. Harry își suci glezna:

— Pentru numele Domnului! mârâi el la Oved. Ia-o mai încet, altfel oamenii o să cadă.

— Aproape că am ajuns la trepte, de acolo e mai ușor, replică ghidul.

În coasta muntelui fuseseră montate dale de piatră, formând o scară. Oved le spuse că viețile călugărilor se irosiseră încercând să facă două drumuri pe panta mai domoală, urcarea de 1700 trepte și coborârea de 3400 trepte. Era o scară din coșmarurile unui cardiolog. Se cățărau interminabil.

El alerga zilnic, dar ea nu și urcușul era lung. Se înțeleseră să nu se grăbească și la naiba cu răsăritul.

Ghidul o luase mult înainte. Puștii de liceu se urcau aproape alergând pe munte, iar ceilalți îi depășeau ca niște umbre. După un timp, își dădu seama că unul din cei care trecuseră ducea o lanternă și-și făcu griji pentru că șoferul Avi nu-i aștepta pe rătăciți.

Când ajunseră la capătul treptelor, era tot întuneric. Poteca de acolo era mai largă și cerul începuse să se lumineze; de îndată ce putură vedea încotro mergeau, se mișcară mai repede. În ciuda neangajării lui, își dădu seama că voia să vadă răsăritul din poziția cea mai înaltă. Pe ultima milă, o luă de mână pe Tamar, îndemnând-o să se grăbească.

Vârful muntelui era un platou pietros nu prea mare, înconjurat de alte piscuri. Harry știa că erau munți vechi și tociți, dar nu vedea decât conuri strâmbe de piatră, singuratice, bătute de vânt și

înspăimântător de frumoase. Nu era greu să-ți imaginezi că acolo locuia Dumnezeu.

— Mulțumesc pentru că m-ai făcut să vin aici.

Ea îl sărută.

Merseră spre ceilalți, bătuți de vânt. Nu vorbea nimeni, pentru că soarele începuse să răsară. Lumina era frumoasă, dar pălea în apropierea locului unde se aflau.

Harry își dădu seama că se împuținaseră:

— Unde sunt ceilalți?

— Noi suntem cei care am reușit să ajungem, spuse Shimon.

Harry se duse la Oved:

— Ar fi mai bine să cobori. Ai turiștii împrăștiați pe tot drumul.

— Unii dintre ei fac întotdeauna cale întoarsă, zise Oved liniștit. Vor găsi ei drumul până la mănăstire.

Harry se uită la el tăcut.

— Mai bine ne-am duce, ticălosul ăsta o să ne facă necazuri, spuse șoferul în ebraică.

— Ar fi înțelept, replică Harry tot în ebraică.

Cei doi o porniră agale pe drumul de coborâre.

— Merg și eu, îi spuse el lui Tamar.

Ea merse cu el. La câteva sute de metri mai jos, se întâlniră cu ghidul și cu Avi, care ajutau un cuplu de vârstă mijlocie să ajungă pe creastă.

— Spun că simt ultimii. Ceilalți s-au întors la Sfânta Caterina, zise șoferul.

— Eu mai cobor puțin, pentru orice eventualitate.

Nu părea să mai fie nimeni pe drum, dar Tamar îi atinse brațul:

— Uite acolo, departe. Vezi?

Coborâră repede poteca.

Era israeliana bătrână, stând pe o piatră. Tamar se opri:

— E o bătrână mândră. Cred că numai unul dintre noi trebuie să-i ofere ajutor.

— Stai aici, dădu el din cap.

Femeia era palidă.

— E totul în ordine, doamnă?

Ea îl fulgeră cu privirea, luptându-se să se ridice:

— Mă odihneam puțin, înainte de a ajunge în vârf.

— Sigur. Pot merge cu dumneavoastră?

După doi pași, se rezema cu totul de el. Când ajunseră aproape de capătul drumului, Harry gâfâia ca o vită de povară.

Femeia îl împinse și, adunându-și forțele, merse vioaie către ceilalți, fără să rostească niciun cuvânt de mulțumire.

Când reveniră la mănăstire, Tamar se duse în dormitorul pe care-l ignorase în noaptea precedentă. Lui Harry nu-i era somn.

Un călugăr grebla în curte. Nu era nicio frunză căzută, nici pietre, nici gunoaie. Făcea valuri în praf, ca liniile din nisipul unei grădini japoneze.

— Vorbiți engleza?

— Puțin.

— Aș putea vedea cumva biblioteca?

— Din întâmplare, eu sunt bibliotecarul. Sunt părintele Haralambos.

Vorbea o engleză excelentă.

— *Haralambos,* adică „strălucește cu bucurie". Eu sunt Harry Hopeman, părinte.

— Cunoști greaca?

— *Poli oligon,* nu destul ca să conteze.

Călugărul puse jos grebla și-l conduse spre una din ușile grele, care semănau atât de bine între ele. Înăuntru, pereții zugrăviți în alb erau acoperiți cu volume.

— Aș putea examina copia din *Codex Sinaiticus?*

Pater Haralambos o scoase dintr-un dulap și o puse pe masă. Harry deschise atent codicele. Era exact la fel cum își amintea

originalul din Londra, litere grecești desenate cu mâna pe pergament, cu cerneală cafenie. Primele rânduri erau întocmai acelea din cea mai nouă ediție a Vechiului Testament scoasă de Societatea Publicațiilor Evreiești: *La început, Dumnezeu a creat cerul și pământul…*

Ridică ochii și-l văzu pe călugăr privindu-l:

— Ești aici de multă vreme, părinte?

— De multă vreme, da.

Haralambos avea o față îngustă, calmă; lui Harry i se păru că citește putere în ochii căprui și strălucitori, apoi își dădu seama că era o seninătate profundă. Se întrebă dacă ar fi atins și el acea stare, dacă ar fi rămas la școala confesională:

— Tânjești vreodată după lumea din afară? întrebă el dintr-un impuls subit.

Călugărul zâmbi:

— Nu e una din tentațiile mele. Nu-mi place ceea ce ne vine din afară.

— De exemplu, ce?

— De dimineață, am găsit pe acoperiș obiecte de control al nașterilor. Ce fel de persoane se poartă astfel – într-un asemenea loc?

— Persoane cărora nu li se pare că fac ceva greșit, părinte, zise el, uitându-se în jos, la codice.

— Cred că așa trebuie să se fi purtat romanii înainte de a se prăbuși civilizația lor. Și grecii mei și evreii dumitale. Nu vezi paralele?

— Încerc să nu văd, răspunse Harry.

Pe când aștepta în afara zidurilor să se urce în autobuz, femeia în vârstă îi vârî în mână, fără un cuvânt, bucata de coral cenușiu pe care o luase din Marea Roșie. Încercă să protesteze, dar Tamar îi puse mâna pe brat:

— Trebuie s-o accepți, îi spuse.

Epuizați, stăteau lâncezi în autobuz, pe drumul de întoarcere. Când ajunseră pe țărm, briza pătrunse prin ferestrele deschise, adăugând nisip la disconfortul general. Avi trase autobuzul la o stație de benzină târziu, după-amiaza. Turiștii se duseră la toalete, iar Harry folosi telefonul.

Nu venise nicio scrisoare de la Mehdi. Funcționarul de la biroul American Express spuse că domnul Hopeman nu are niciun fel de corespondență.

După mai multe ore, când sosiră în Tel Aviv, fugiră din închisoarea autobuzului albastru cu stupidele cauciucuri imense.

— N-am fost niciodată așa de obosită, spuse ea în taxiul care-i ducea la Ierusalim.

— Nici eu.

— E vina mea.

— Ai dreptate.

Și râseră multă vreme.

— Ah, Harry, ești amuzant.

La hotel, simți aceeași înălțare sufletească provocată de luxul cazării pe care o experimentase și după Masada, dar de data asta și mai accentuată.

Făcură amândoi duș fierbinte, spălându-se unul pe altul. Văzând cum reacționa la buretele cald și săpunit, ea fu îngrozită, dar o asigură că era o reacție a cărnii, spiritul îi era slab. La cină, Tamar purtă halatul lui și Harry observă cu satisfacție că ospătarul de la room-service nu-și putea lua ochii de la ea.

Le fu prea somn ca să termine desertul.

Cu puțin înainte de a se face dimineață, se trezi și rămase nemișcat, gândindu-se la multe lucruri. Deveni deodată conștient de o duhoare care venea de la sacoșa lui. Coralul pe care i-l dăduse femeia conținea evident animale minuscule care acum se răzbunau. Îl aruncă pe pervazul de afară, unde putea deranja numai păsările,

apoi închise geamul.

Ea dormea goală, cu cearșaful șifonat între picioare. Deodată, știu ce voia să facă din granatul roșu, se duse la sertarul biroului și-l luă dintre cămăși.

Îl va șlefui, o să-l monteze simplu; îl va pune pe un lanț de aur…

Acolo.

— Lasă-mă în pace, spuse ea în ebraică.

Își îndepărtă piatra dintre sâni, unde i-o pusese el și granatul se rostogoli pe jos, pe covor.

Harry se scufundă într-un fotoliu, privind cum lumina creștea, jucându-se pe trupul ei. Priveliștea era pentru el mai emoționantă decât răsăritul de pe Muntele Sinai.

17

TÂNĂRUL RABIN

Își puse pantalonii de trening și adidașii, apoi împachetă lenjeria și scrise pe pachet adresa Dellei. Când ieși din cameră, Tamar dormea. Puse pachetul la poștă, apoi se opri, clipind din cauza soarelui, în fața unui tânăr care vindea biscuiți în fața oficiului poștal:

— Bună ziua, unde pot găsi un magazin pentru șlefuit pietre? Pentru o bijuterie, știți?

— E un magazin cum ieșiți din Orașul Vechi. Fac obiecte din piatră de Eilat. Lângă poarta Jaffa.

— Mulțumesc mult.

Și porni alergând. Să faci jogging în Ierusalim era altfel decât în Westchester. Pe trotuare se lovi de un cârd de preoți, de evrei bătrâni, copii, de un arab gras care împingea o roabă cu pietre, în timp ce traversa strada, încetini ritmul; chiar dacă semaforul arăta verde, învățase să se teamă de șoferii din Ierusalim.

Vremea era deja fierbinte. Transpirase din plin când găsi atelierul. Proprietarul tocmai expunea tăvi cu brățări și inele.

— Ați venit de la olimpiadă să-mi cumpărați marfa?

— Îmi vindeți niște praf de carbonat de siliciu?

— Dar ce vreți să faceți cu el?

— Am un hobby, șlefuiesc pietre.

— Ce hobby! Aduceți piatra aici, șlefuiesc ieftin.

— Vreau s-o șlefuiesc singur.

— Eu nu folosesc praf, ci pânză de carbonat de siliciu.

— E și mai bună, dacă aveți puțină în plus. Și am nevoie și de acid acetic.

— Nu am decât oxalic.

— Bun. Aluminiu pisat aveți, pentru finisare?

— Ia ascultă, e foarte scump. Nu am mult și-l iau tocmai de la Tel Aviv. Eu vând bijuterii, nu accesorii tehnice.

— Am nevoie doar de puțin și plătesc oricât îmi cereți.

Omul ridică din umeri și-i aduse materialele. Scrise niște cifre, apoi făcu totalul și-i dădu hârtia lui Harry.

— E bine, vă mulțumesc, zise acesta și plăti în dolari, adăugând: prima vânzare a zilei.

— Asta e vânzare? ripostă celălalt, apăsând sertarul casei de bani.

Când intră înapoi, i se păru că ea tot mai dormea.

Aplică pe granat câteva picături de acid. Când deveni o suprafață potrivită, începu s-o frece energic cu pânza de carbonat de siliciu.

— Ce faci?

— Șlefuiesc.

Ea se trezi și-și puse halatul lui. Apoi își duse în baie hainele și periuța de dinți. El șlefui mai departe, în zgomotul apei de la duș.

— Păstrează tu halatul, îi spuse când ieși. Îți stă mult mai bine decât mie.

— Nu fi prostuț, se încruntă ea și-l agăță în dulap. Oare chiar e cu putință să fi fost o piatră biblică?

— Fără nicio dovadă, nu contează.

— Dacă ar fi fost totuși – la ce folosea?

— Putea face parte din vistieria templului sau să aparțină unuia dintre regi. Singura piatră descrisă în Biblie care s-ar potrivi la culoare este smaraldul pieptarului.

— Dar acesta nu e un smarald.

El chicoti:

— Nu, dar de obicei făceau clasificări greșite. Piatra tribului lui Levi arăta foarte probabil cam ca asta.

— Mi-ar plăcea să cred că e o piatră levită. Familia mea e din

neamul lui Levi.

— Și a mea.

— Da? se miră ea, așezându-se lângă el. Uite ce neagră e pielea mea pe lângă a ta.

— Da.

— Vorbim limbi diferite. Avem obiceiuri diferite. Totuși, se pare că acum mii de ani familiile noastre făceau parte din același trib.

El se ridică și dădu drumul la apă în chiuvetă, peste piatră. Acidul îl ajutase să îndepărteze o parte din stratul exterior, zgrunțuros:

— O să-ți fac o broșă, spuse, ridicând piatra.

Ea încremeni deodată:

— Harry, nu vreau halatul tău și nici broșă.

— Vreau să-ți dăruiesc ceva.

— Și eu nu vreau nimic de la tine.

El înțelegea. Îi atinse părul:

— Uneori, vrei.

— Asta e ceva diferit, se îmbujoră ea și-l luă de braț cu degetele ei lungi și brune. Nu e vorba de tine. Nu vreau să mă mai dăruiesc în felul acela nimănui. Nu mai pot risca să sufăr atât.

Era momentul să dea înapoi. Începea s-o înțeleagă, să rezoneze la spaima ei:

— Dar micul dejun pot să ți-l ofer?

Ea păru ușurată:

— Da, ia-mi un mic dejun, te rog.

— E încă devreme. Iartă-mă că te-am trezit.

— Nu, mă trezisem înainte. Am vorbit cu Ze'ev la telefon. L-au găsit pe omul acela de care întrebai, Silitsky.

— Aha, Pessah Silitsky! Unde e?

— În Kiryat-Shemona.

— Cred că ar fi bine să-i spun lui David Leslau, conchise Harry.

— Te rog, Harry, zise Leslau cu nervozitate. Trebuie să faci asta pentru mine.

Stăteau pe scaune pliante într-un cort bolit de la poalele celui mai mic dintre cele două dealuri de lângă Ein Gedi. Auzea zgomotul săpăturilor afară, se formau niște pătrate de șanțuri care împărțeau panta mai domoală ca pe o tablă de șah. Tabăra îl dezamăgea; oamenii de afară ar fi putut fi și instalatori. Leslau îi spusese că până atunci nu descoperiseră niciun obiect de interes arheologic.

— Ar trebui să mergi singur la Kiryat-Shemona. Tu ești cel care vrea să se însoare cu doamna Silitsky.

— Tocmai asta e. Soțul ei mă va respinge. Nu voi fi în stare să-l conving să se răzgândească și să-i acorde divorțul. Orice le-aș spune autorităților va părea suspect pentru că sunt parte interesată.

Scoase carnetul și scrise ceva în el:

— Iată numărul Școlii de Conservare a Naturii. Pot sta lângă telefonul lor toată după-amiaza.

Apoi îl privi neliniștit.

Harry oftă și întinse mâna să ia numărul.

— N-o să uit niciodată asta, îl asigură Leslau.

Muntele Hermon se profila fantomatic pe orizont la nord-vest, când ajunse cu mașina în valea Hulla. Din fericire, șoseaua era dreaptă; își ținea privirea ațintită asupra piscului înzăpezit ce creștea tot mai mare pe un cer coborât parcă din picturile lui Gauguin.

Kiryat-Shemona se dovedi a fi o mică localitate agricolă, cu clădiri noi și căsuțe dărăpănate viețuind laolaltă. Opri un om care traversa strada:

— Bună ziua. Îmi puteți spune unde găsesc un rabin?

— Ashkenazi sau sefard?

— Ashkenazi.

— E rabinul Goldenberg. La două străzi mai jos, o luați la stânga

și e antepenultima casă, pe partea dreaptă.

Era o casă mică, acoperită cu o vopsea gri scorojită. Ciocăni și-i deschise un tânăr voinic, cu barbă castanie strălucitoare.

— Rabinul Goldenberg? Numele meu e Harry Hopeman.

Mâna rabinului o cuprinse pe a lui:

— Poftim, poftim. American?

— Din New York. Dar dumneata?

— Mi s-a dat harul la casa de învățătură iudaică din Flatbush.

— Eu am studiat o vreme la Brownsville, dădu Harry din cap.

— A, în parohia rabinului Yitzhak Netscher! Când ai plecat?

— Cu ani în urmă; n-am stat decât câteva luni.

— A, ai abandonat. Și încotro te-ai îndreptat?

— Spre Columbia.

Rabinul Goldenberg surâse:

— Un loc mai mare, dar o facultate mai proastă.

Apoi, făcându-i semn lui Harry să ia loc pe un scaun:

— Ce cauți în Kiryat-Shemona?

— Dreptate, zise Harry.

— Ai o lumânare?

— Vorbesc serios. Am o prietenă care e *agunah.*

— O prietenă foarte bună, întrebă rabinul, al cărui surâs dispăruse.

— Nu. Ea e prietena unui foarte bun prieten de-al meu.

— Înțeleg, zise rabinul, încâlcindu-și barba cu degetele. Soțul ei a fost soldat? E dispărut în luptă?

— Nu, pur și simplu a fugit.

Rabinul oftă:

— Nu se poate pronunța divorțul decât dacă el instituie acțiunea. E unul dintre micile cusururi dintr-o lege veche și frumoasă. Dacă nu-l poți găsi, nici eu nu pot face nimic.

— Credem că e în Kiryat-Shemona. Îl cheamă Pessah Silitsky.

— Silitsky? Channah-Leah! strigă rabinul.

În prag apăru o tânără femeie care ținea un copil în brațe și-l hrănea cu biberonul. Pe capotul ei se vedeau pete, pe unde scuipase copilul și în ciuda căldurii, avea o basma pe cap. Nu-l privi pe Harry.

— Știi pe cineva pe nume Pessah Silitsky? o întrebă rabinul în idiș.

— Aici, dragule?

— Da, aici.

Ea ridică din umeri:

— Trebuie să știe Peretz, de la biroul municipal.

— Da, Peretz știe. Vrei să-i dai un telefon?

Ea dădu din cap și plecă.

— Peretz știe pe toată lumea, repetă rabinul, mergând spre bibliotecă. Între timp, să vedem ce spune Maimonides despre un asemenea caz.

— Da, îmi place. Avea meseria mea.

Tânărul rabin îl scrută:

— Doctor, avocat sau filosof?

— Diamante.

— A, diamante. Hopeman's? Pe Bulevardul Cinci?

Harry dădu din cap.

— Așa, căută rabinul printre volume. Iată aici, Cartea Womerilor.

Se așeză și începu să dea paginile, fredonând. Nu era o melodie ebraică. Până la urmă, Harry o recunoscu, era melodia grupului Beatles, *A Hard Day's Night.*

Peste câteva minute, soția lui se întoarse:

— Peretz spune că e contabil la lăptărie.

— Aha, la lăptărie, dădu din cap rabinul Goldenberg. Hai să mergem la el.

Biroul lăptăriei se dovedi a fi mic și aglomerat. La un birou, o femeie lucra cu un registru deschis. La celălalt, un bărbat zvelt, cu

înfățișare comună, sorta un teanc de formulare. Sub boneta lui tradițională se vedea un început de chelie, dar barba blondă era încă bogată. Arăta mai tânăr decât doamna Silitsky; Harry se întrebă dacă așa era sau dacă veșmintele ortodoxe ale lui Rakhel Silitsky îl făcuseră s-o creadă mai în vârstă decât era.

— Dumneata ești Pessah Silitsky? întrebă rabinul în idiș.

Omul dădu din cap. Un funcționar din încăperea alăturată intră și așeză mai multe formulare pe birou. Prin ușa deschisă răzbătu clinchetul separatoarelor laptelui de smântână.

— Eu sunt rabinul Goldenberg, iar dânsul e domnul Hopeman.

— Ce mai faceți? spuse Silitsky.

— Sănătos, prin mila celui sfânt.

— Fie numele Lui binecuvântat.

Rabinul aruncă o privire spre femeia de la celălalt birou:

— E posibil să stăm de vorbă afară? E vorba de o chestiune personală.

Fața lui Silitsky se posomorî, dar se ridică și-i urmă afară. Ieșiră toți trei din lăptărie:

— E vorba de soția dumitale, spuse rabinul Goldenberg. Silitsky dădu din cap, fără să fie surprins.

— Omul acesta spune că ai făcut-o *agunah.*

Silitsky se uită la Harry. Ajunseseră lângă o bancă de la umbra unui pin.

— Să ne așezăm, propuse Harry.

El nimeri la mijloc, pe locul cel mai stânjenitor.

— Să faci o femeie *agunah* e un lucru teribil, zise rabinul. E un păcat.

— Dumneata ești profesorul american?

Harry își dădu seama că omul îl confundase cu David Leslau:

— Nu, nu, sunt un prieten de-al lui.

Silitsky ridică din umeri:

— Și eu am prieteni care-mi spun multe lucruri.

Rabinul Goldenberg începu să-și răsucească pe deget fuioare din barbă:

— Când ai plecat de lângă ea?

— Acum vreo doi ani.

— Îi trimiți bani?

Omul clătină din cap.

— Atunci, întrebă rabinul încet, ea din ce trăiește?

Silitsky rămase tăcut.

— Mi se pare că lucrează la o brutărie, spuse Harry.

Rabinul Goldenberg oftă:

— Înțelepții spun că un om trebuie să-și onoreze soția mai mult decât pe sine însuși.

— Oamenii râdeau de mine pentru că n-o puteam controla, rosti cu greutate Silitsky. Tot înțelepții spun că soția trebuie să-și onoreze și mai mult soțul, să-l venereze. Nu e așa?

— Ah, cunoști legile? întrebă rabinul.

Silitsky ridică din umeri.

— Atunci trebuie să știi că legea ebraică obligă un bărbat să-i ofere soției lui zece lucruri la căsătorie. Șapte dintre acestea sunt stabilite de scribi, dar în Tora, *în Tora!* scrie că soțul îi datorează soției îmbrăcăminte, mâncare și o viață sexuală. Vrei să te întorci în patul ei și să-i fii soț? se aplecă el peste Harry.

Silitsky clătină din cap.

— Atunci, dezleag-o, zise rabinul.

— Sunt dornic să fac asta, spuse Silitsky, privindu-și pantofii.

— Se întâmplă cumva să fii Kohen?

— Da, sunt Kohen.

— Deci știi că, odată ce un Kohen a decis să renunțe la soție, nu i se permite să se recăsătorească tot cu ea?

— Desigur că știu.

Rabinul dădu din cap:

— Următoarea ședință a curții rabinice va avea loc marți după-

amiaza. Vrei să apari în fața consiliului la ora două și să divorțezi de ea?

— Da.

— Cândva ai fugit. Acum ai de gând să te porți omenește și să nu mai fugi?

Silitsky îl privi insistent:

— N-am avut niciodată intenția să las lucrurile nerezolvate atât de mult timp. La început, am fost foarte supărat, apoi… și ridică din umeri.

Rabinul dădu din cap:

— Tribunalul rabinic se va întruni în sinagoga mea. Știi unde este?

— Da, eu merg la sinagoga rabinului Heller, cea poloneză.

— Marțea asta vei veni la mine? zâmbi rabinul.

— Voi veni la locașul dumneavoastră.

Silitsky se ridică în picioare, ușurat și dădu mâna cu amândoi.

Harry îl privi îndepărtându-se:

— Deci asta a fost tot?

Își simțea palmele umede.

— Nu tocmai. A fost de acord. Acum mai rămâne chestiunea divorțului.

— I se va acorda?

— Mai mult ca sigur.

— Rabinul lui din Mea She'arim…

Degetele rabinului Goldenberg îi scărpinau din nou barba castanie:

— Domnule Hopeman, noi avem papă? Rabinul lui e preot, așa cum sunt și eu și colegii mei. Va primi un *get*, un certificat de divorț, de la un consiliu autorizat și la nouăzeci și una de zile după primirea lui se poate remărita.

Porniră împreună spre mașină.

— Vrei să auzi ceva nebunesc, domnule rabin? Omul pe care-l

reprezint – prietenul doamnei Silitsky – acum câteva săptămâni nici nu-l cunoșteam. Ce caut eu aici?

— Asta face din călătoria dumitale o misiune mai puternică, zâmbi rabinul.

Treceau pe străzi liniștite. Harry își amintea altfel orașul din imagini de la televizor:

— Locul unde teroriștii i-au ucis pe copii e pe aproape?

— Nu e departe, zise rabinul. Dar nu e nimic de văzut, decât un bloc de locuit. Urmele de gloanțe au fost astupate și clădirea a fost zugrăvită. E foarte important să lași morții cu morții și viii cu viii.

— Sunt de acord, spuse Harry. Crezi că poți ajuta pe cineva să-și aducă aminte de asta mai repede?

— O altă misiune? zâmbi rabinul.

— Nu, doar o acțiune egoistă.

— Cred că e un lucru pe care fiecare îl face singur.

Se opriră în fața căsuței modeste.

— Crezi că te vei muta vreodată la o congregație din New York?

— Aici e casa mea, domnule Hopeman, răspunse rabinul. Mergi sănătos, mai adăugă el, dându-se jos din mașină și strângându-i mâna lui Harry.

— Rămâi sănătos, domnule rabin Goldenberg.

Se opri după câteva zeci de metri, la oficiul poștal. Avea un telefon public, dar era un tip pe care nu știa să-l folosească. Trebui să facă o comandă și cumpără fise de la ghișeul de timbre. Le lăsă să cadă în fantă și pe geamul aparatului le văzu aterizând una după alta în cutia cu monede. Totuși, nu pusese destule și nu se auzea niciun semnal. Trebui să ceară ajutorul. Până la urmă, sună la destinatar.

I se răspunse de la școala de cercetare și nu trebui să dea prea multe explicații. E *telefonul pe care-l așteptați, domnule profesor,* spuse cineva în ebraică.

— Alo, David?

Îi era greu să nu chiuie:

— Mazel Tov! Am reușit! strigă el.

Când ajunse la biroul American Express din Ierusalim era după-amiaza târziu și o funcționară tocmai încuia ușa de sticlă.

— Nu închideți, nu-i așa?

— Am închis. Nu putem ține deschis în permanență.

— Aștept o scrisoare.

— Ei, și? Veniți mâine.

— Vă rog, numele meu e Hopeman, nu puteți să vă uitați? E foarte important.

Femeia oftă și dădu din cap:

— Îmi aduc aminte numele, e aici.

Descuie ușa și reveni repede cu un plic. Îi refuză bacșișul:

— Lăsați-mă să plec mai repede, să fac de mâncare, bine?

— O.K.

Era același scris înghesuit. Deschise plicul și citi acolo, pe trotuar. Scria că a doua zi, la ora opt seara, o mașină gri îl va lua de lângă moara de vânt Yemin-Moshe. Găsi un telefon într-un restaurant și o sună pe Tamar:

— Am primit scrisoarea.

— Da? Când te întâlnești cu el?

— Mâine-seară.

— Bine.

— Da. Vrei să rămâi cu mine la noapte?

— Mi-ar plăcea.

— De ce nu-ți împachetezi niște lucruri să stai o vreme cu mine?

Ea tăcu.

— Trebuie să plec imediat după ce închei afacerea, Tamar. Nu mi-au mai rămas decât câteva zile în Israel.

— În regulă. Vin în jumătate de oră, zise ea.

În seara aceea, stătu în pat și o privi dându-și cu lac unghiile de la picioare, foarte concentrată. Primul lucru pe care-l observase la ea fusese că avea mare grijă de felul cum arăta.

Îi povesti despre urmele de gloanțe astupate de la Kiryat-Shemona și de ceea ce-i spusese tânărul rabin în legătură cu cei morți și cei vii.

— Și ce-i cu asta? se opri ea din treabă.

— Asta e tot.

— Vrei să-mi spui că nu vreau să renunț la Yoel? I-am spus adio cu mult timp în urmă. Și nu e deloc treaba ta.

El o privi tăcut.

— Doamne, dar n-am făcut decât sex cu tine, zise ea.

— Ți-a plăcut?

— Bineînțeles, replică ea triumfătoare.

— Dar nu-ți îngădui să simți nimic altceva. Am fost trei în pat.

Ea aruncă lacul de unghii cât colo. Sticluța îl lovi peste obraz și ricoșă în perete. Ea se repezi să-l zgârie și el o prinse și-i imobiliză brațele.

Plângea furioasă:

— Dă-mi drumul, ticălosule!

Dar lui îi era teamă că-i va scoate ochii sau va pleca. Începea să-l doară și obrazul.

— Pur și simplu nu te vreau. Nu poți să înțelegi asta?

— Nu asta e problema. Acordă-ți șansa de a simți ceva. Pe urmă spune-mi să plec și n-o să mă mai vezi niciodată.

— Ești un nebun. Nu mă cunoști deloc. De ce-mi faci asta?

— Cred că ai fost cu mulți bărbați după ce a murit el. Probabil cu prea mulți pentru o persoană ca tine.

Ea îl fulgera neîncrezătoare din priviri.

— Vreau să spui ceva cu voce tare, continuă Harry. Vreau să spui: „Harry nu va face niciodată ceva ca să mă rănească."

— Te urăsc! Du-te...! țipă ea.

Bun venit în cultura mea, gândi el abătut. Pleoapele ei încleștate erau umede. Le sărută. Ea răsuci capul, iar el avu brusc îndoieli de sine. Era de neînțeles că ea nu împărtășea sentimentul care-l zguduia. Nu se mișcă; n-o atingea, doar îi ținea mâinile. Nu făcu nicio încercare de a face dragoste cu ea sau sex sau de a vorbi. Se concentră asupra a ceea ce experimenta, dorind să-i transmită și ei. Totuși, parcă era o încercare de viol, trebui să recunoască, întins lângă trupul ei rigid și încercând – cu mintea, cu voința, cu percepția extrasenzorială sau rugăciunea – să-și implânte propriile sentimente în sufletul ei, adânc.

18

MAȘINA CENUȘIE

După ce-i dădu drumul, ea se îmbrăcă repede și-l părăsi fără niciun cuvânt. El zăcu treaz toată noaptea și dimineața se simțea oribil. Nu ar fi trebuit să se poarte atât de prostește înaintea unei negocieri importante.

Ieși pe stradă și alergă până la epuizare. Nu prea era loc de sprint în Ierusalim, străzile erau pavate sau pietruite și începu curând să simtă dureri de tendoane. Întorcându-se la hotel, se muie într-o baie fierbinte, apoi se așeză să mănânce ouă fierte și pâine prăjită. Intră în pat, aranjând să fie trezit de recepție la patru după-amiaza.

Reuși să adoarmă, așa că probabil că efortul făcut meritase osteneala. Fu obligat să se bărbierească foarte atent: avea pe obraz o umflătură urâtă, purpurie.

La cinci și jumătate, cineva bătu la ușă; deschise și se pomeni față în față cu Tamar.

— Intră.

Ea se așeză pe un scaun și scoase o carte din geantă.

— Mă bucur că te-ai întors.

— Promisesem că merg cu tine.

— Nu e nevoie s-o faci.

— Nu ție îți promisesem.

Harry dădu din cap. Stătură fiecare pe câte un scaun, citind.

— Ai mâncat?

— Nu mi-e foame.

Nici lui nu-i era:

— Totuși, cred că ar fi o idee bună să mâncăm ceva.

— Eu aș prefera să nu mănânc, mulțumesc.

El coborî singur în sala de mese. Se forță să înghită un sandviș cu pui, de parcă ar fi alimentat un furnal.

Apoi se întoarse în cameră și citi în continuare. Camera mai mirosea încă ușor a sex, dar acum stăteau amândoi ca și cum ar fi fost într-o bibliotecă publică.

De la hotel, nu mai era mult de mers până la cartierul cunoscut sub numele de Yemin-Moshe, în onoarea lui Moise Montefiore, fondatorul Noului Ierusalim. Moara de vânt arăta exact ca una din Țările de Jos ale Europei. În timpul bătăliilor, fusese folosită ca post de lunetiști, până când britanicii îi aruncaseră în aer secțiunea superioară, o operațiune pe care evreii o etichetaseră rânjind „Operațiunea Don Quijotte". De atunci, adăugând aspectului ei nefiresc în locurile acelea, edilii puseseră deasupra morii un acoperiș plat, transformând-o într-un punct de orientare extrem de straniu.

Moara aceasta se află în mijlocul unei mici piațete deschise, delimitate de trei străzi diferite.

— N-a spus pe ce stradă să așteptăm, zise Harry îngrijorat.

Se postară pe strada Hebron. Mașinile treceau pe lângă ei; se făcu întuneric și în curând, nu mai puteau distinge traficul.

Un Peugeot veni către ei.

— Cred că e albastru, spuse el.

Era cenușiu, dar nu opri, la fel ca și alte mașini asemănătoare care urmară.

La câteva minute după ora opt, o mașină se ivi din întuneric ca o nălucă. Recunoscu marca după țeava de eșapament, dar i se păru greu de crezut că era chiar aceea. Mașina opri în curbă și unul dintre cei doi bărbați care stăteau în față, scund și cu mustață, coborî:

— Mistair Hopeman?

— Da.

Omul se uită la Tamar:

— Domnule, ni s-a spus că veți fi singur..

— Ea vine cu mine. Nu e nimic, îi asigură Harry.

— Bine, domnule, zise omul cu îndoială.

Și le deschise portiera din spate. Harry socoti că mai degrabă s-ar fi putut spune că mașina era de culoarea perlei. O lăsă pe Tamar să urce înainte, apoi se instală în tapițeria moale, făcută dintr-un fel de piele de căprioară.

Ușa se închise cu zgomot și fură purtați de puterea motorului despre care auzise atâtea. Aveau și un frigider la îndemână. Conținea apă, dar nimic alcoolic; poate că Mehdi era musulman practicant. Văzu și fructe și brânză și regretă că se străduise să mănânce sandvișul uscat de la hotel.

Puse mâna pe instalația de comunicare și văzu, prin geamul de sticlă din față că omul de lângă șofer devenise atent:

— Da, domnule?

— Cum vă numiți? întrebă Harry.

Nu arătau a arabi.

— Eu? Tresca, domnule.

— Tresca? E un nume grecesc?

Bărbatul se întoarse și-l privi:

— Poate că este un nume evreiesc, zise și tovarășul lui râse.

Zâmbi și Harry:

— Tresca. Mă înșel eu sau acesta e un automobil SJ Duesenberg?

Dinții omului sclipiră albi pe sub mustață:

— Nu vă înșelați, domnule, zâmbi el.

Lui Harry i se părea că mergeau spre sud, apoi fu sigur de asta, recunoscând locurile pe lângă care treceau în mare viteză. Era autostrada pe care condusese ca să vadă săpăturile lui Leslau și pe care merseseră în excursie.

— E o mașină frumoasă, spuse Tamar.

El mormăi aprobator. Automobilul îl neliniștea. Omul care-l

cumpărase putuse să facă un lucru de care el nu fusese în stare. Lucrul acesta îi schimbă complet atitudinea față de Mehdi.

Trecură la mică distanță de Ein Gedi. Autostrada se oprea, cotind ca un râu și apoi se îndrepta ca o săgeată, cu deșert negru de ambele părți. Fără să încetinească, trecură prin câteva sate despărțite de mile întregi de pustiu – cu clădiri joase, pe zidurile cărora sclipea câte o pată de lumină galbenă, dincolo de care se ițea figura câte unui arab.

De două ori trecură pe lângă camioane militare israeliene, o dată pe lângă un jeep. Cei doi bărbați de pe locurile din față nu reacționară în niciun fel la vederea acestora. Harry era sigur că aveau acte în ordine.

Pe când se apropiau de un alt sat, șoferul frână tare, dar ținu bine volanul și încetiniră lin. Tresca deschise torpedoul și Harry zări prin geam patul unui pistol.

Un camion de tonaj greu era oprit oblic pe marginea șoselei blocate de o mulțime de oameni furioși. Tresca deschise ușa și se strecură afară.

Dar se întoarse repede și puse pistolul la loc:

— Camionul a omorât o capră și acum șoferul și proprietarul animalului se ceartă pentru preț.

Șoferul claxonă și mulțimea se dădu la o parte. Mașina cea luxoasă depăși carcasa însângerată și prin geamul din spate, Harry văzu satul dispărând în urmă. Nu-i urmărea nimeni.

Cu cât înaintau, cu atât se făcea mai cald. Nu mergeau decât de două ore, dar hainele i se lipeau deja de corp. Tamar dormea în colțul cel mai îndepărtat al locului ei. Îi studie chipul și văzu că noaptea precedentă îi lăsase cearcăne negre sub ochi.

Șoferul încetini când în zare apărură luminile din Eilat și o luă la stânga, pe un drum bolovănos. Duesenbergul mai merse până când fu ascuns complet privirilor din afară de niște dune, apoi se opri.

Tresca deschise din nou torpedoul și inima lui Harry începu să

bată nebunește, dar de acolo nu fură scoase decât o șurubelniță și o plăcuță de înmatriculare arabă. Omul se dădu jos și schimbă plăcuțele între ele. Reveni după câteva minute, ștergându-se pe față cu o batistă și așeză dreptunghiul albastru cu număr israelian în torpedo:

— Bun venit în Iordania, domnule Hopeman.

Casa lui Mehdi era la o distanță de douăzeci de minute de mers cu mașina pe niște șosele proaste. Din fericire, living-ul avea aer condiționat, dar mobila era puțină după standardele occidentale. Tapiseriile de pe pereți erau ornate cu mănunchiuri de nuiele și tăvi grele de aramă. Pe o măsuță joasă era așezat un bol cu fructe, alături de un vas cu mangal deasupra căruia o oală își împroșca fiertura.

În ciuda orei târzii, Mehdi îi aștepta. Nu păru să privească venirea lui Tamar cu el ca pe ceva neobișnuit. Cu un surâs larg, o îmbie cu ceșcuțe minuscule de cafea neagră. Le umplu la amândoi ceșcuțele de trei ori înainte de a le accepta refuzul de a mai bea:

— Doriți să vă odihniți înainte de a examina piatra?

Dă-mi-o s-o văd, ar fi vrut Harry să-i ceară, dar în loc de asta spuse:

— Dacă nu vă deranjează; am nevoie de lumina zilei.

— Știu, zise Mehdi și bătu din palme.

Tresca îi conduse spre partea din spate a casei, până într-o aripă fără aer condiționat. Primiră camere alăturate. Tamar îi spuse noapte-bună și închise ușa.

Baia era pe coridor. Nu putu să facă duș cu apă fierbinte, dar apa rece era suportabilă. Până când își aminti că trebuie să facă economie de apă, folosi prea multă, dovedindu-se un oaspete nepoliticos. Pe când se ștergea, văzu prin geamul deschis luminile unui vapor, plutind pe Marea Roșie.

Salteaua era departe de a fi nouă și era adâncită în mijloc. Zăcu în

întuneric, gol și transpirând, gândindu-se la diamantul galben. Aproape adormise când deveni conștient că se deschisese ușa.

Cineva traversă camera și se întinse lângă el:

— Ce mult mă bucur, Tamar, șopti.

Când o mână blândă îi atinse piciorul, se simți năpădit de fericire.

Își loviră nasurile. Simți o aromă pătrunzătoare în vreme ce mâinile îi întâlneau umeri foarte zvelți și sâni ca niște mici fructe cărnoase.

Bâjbâi după veioză.

Fata nu avea mai mult de doisprezece ani. Era un gest de ospitalitate din partea lui Mehdi, își dădu seama amețit.

Acuzat de trupul ei firav, se dădu jos din pat și deschise ușa. Fata rămase țeapănă, privindu-l cu ochii ei căprui care-i aminteau de altcineva:

— *Saidi*? șopti.

— Ieși afară.

Ochii ei se îngustară, trăsăturile i se schimonosiră și începu să plângă copilărește. Văzu că îi era frică să se miște; o luă de mână și o duse pe hol, sperând că nu va fi pedepsită sau va rămâne neplătită. Închise ușa și se azvârli pe pat.

După un timp, se ridică și bătu încet la ușa dintre camere. Tamar veni și o deschise puțin:

— Ce s-a întâmplat?

— Totul e în regulă?

— Bineînțeles. Suntem într-o casă arabă. Atâta vreme cât suntem oaspeți aici, gazda ne va proteja cu viața ei.

Ușa se închise, apoi, când el se întorsese în pat, se deschise din nou:

— Mulțumesc că îmi porți de grijă.

— Cu plăcere.

Dimineața, se trezi într-o tânguire ritmică a cărei sursă o descoperi până la urmă: cineva asculta prea tare la un radio. Era o căldură insuportabilă și soprana își modula vocea la nesfârșit. Simțea impulsul de a-l căuta imediat pe Mehdi ca să-i ceară diamantul, dar se abținu și-și puse șortul și pantofii sport. Tresca, îmbrăcat într-o haină albă de bumbac, punea masa în sufragerie.

— Se poate să ies până la plajă?

— Desigur, domnule, răspunse omul, lăsând pe masă o tavă cu pahare pentru a-l însoți.

O barcă de pescuit albă părea lipită de apa albastră, departe, în larg. Nu se vedea niciun alt semn de viață. Harry merse până simți sub picioare nisipul compact, apoi începu să alerge. Tresca se ținea după el, în haina lui albă de servitor.

— Acum ne întoarcem, zise Tresca după o jumătate de kilometru.

Harry boxa cu umbrele. Se gândi o clipă să-i dea celuilalt un cap în glumă sau să-l antreneze într-un meci amical. Tresca nu respira deloc cu greutate după fugă și avea sentimentul că dacă ar fi vrut, omul acesta i-ar fi putut face mult rău. Așa că se întoarse cu ciudă și-l urmă înapoi, către casă.

După o jumătate de oră, pe masă era așezat un mic dejun potrivit pentru vremea fierbinte, legume tăiate felii și iaurt, pâine, brânză și ceai.

— Mâncați în numele Domnului, le spuse Mehdi.

— *Bismillah*, răspunse Tamar.

Se vedea că era încordată, pentru că vorbea mai mult decât de obicei. Harry privi cum Tresca, purtând o altă jachetă, proaspătă, se duce să-i aducă o altă cafea.

— E un servitor remarcabil, constată Tamar.

— Poftim? Da, desigur.

— Nu e egiptean.

— E albanez, spuse Mehdi. Am avut strămoși albanezi, ca și

Farouk, știați?

— Când au devenit egipteni? întrebă Tamar.

— La începutul secolului al nouăsprezecelea. Mamelucii s-au ridicat împotriva Imperiului Otoman în Egipt, iar turcii au trimis trupe de șoc albaneze contra lor. Erau conduse de un tânăr ofițer pe nume Mehmet Ali. El a stins revolta locală, apoi le-a întors spatele otomanilor și s-a declarat el însuși conducător al Egiptului.

— Dumneavoastră descindeți din rândurile acestor oameni?

— Străbunicul meu era ienicer în trupele lui. Tot atunci au cucerit și Nubia Sennaar și Kordofan, au construit Khartumul, au învins Siria și când Ali Pașa era bătrân, au învins și turcii care le porunciseră cândva. Succesorul și fiul vitreg al lui Ali a fost Ibrahim, al cărui fiu a fost Ismail, al cărui fiu a fost Ahmed Fuad, al cărui fiu a fost Farouk.

Tamar părea gata de încă o întrebare.

— Cred că aș putea profita de lumina asta bună, interveni Harry pe un ton banal.

— Mă scuzați, se ridică Mehdi, dând din cap.

Își băură cafeaua într-o tăcere nervoasă până la sosirea lui. Aducea o cutiuță din lemn de măslin, pe care o deschise, lăsând să se vadă un ciorap bărbătesc cafeniu. Mehdi apucă de călcâi ciorapul și-l scutură; pe masă, Harry văzu rostogolindu-se spre el unul dintre cele mai mari diamante pe care le văzuse vreodată. Chiar în lumina slabă din sufragerie, se reflecta strălucitor într-o untieră. Îl ridică, dorindu-și să nu-i tremure mâna:

— Am nevoie de o masă pusă în fața unei ferestre situate spre nord.

Mehdi dădu din cap:

— O găsim în dormitorul meu, se scuză el.

— Nu vă deranjează?

— Bineînțeles că nu. Mai doriți și altceva?

— Poate ar fi posibil să se închidă radioul, răsuflă Harry.

Ar fi trebuit să le ceară să facă patul. Lumina de la nord intra prin ferestrele unei camere în care capotul purpuriu al unei femei era aruncat peste cearșafuri boțite.

Dar îl lăsară singur. Se lăsă într-un scaun și privi diamantul.

Îl dezarma complet. Istoricul din el îl copleșea pe expertul în diamante și-i permitea să se simtă zguduit de vremurile și evenimentele prin care trecuse piatra prețioasă.

După un timp, se duse la fereastră și-l văzu pe Tresca stând afară la umbră și curățând castraveți. Celălalt servitor, căruia îi spuneau Bardyl, stătea în spatele unei mici balustrade pe acoperișul unei aripi a casei. Când Harry deschise geamul, Tresca își continuă activitatea, dar mâna lui Bardyl dispăru în spatele balustradei.

Era satisfăcut. Se simțea mai în largul lui, știind că erau păziți.

Scoase din geantă un carnet cu foi foarte albe, o bucată de piele de căprioară și un mic plic cafeniu conținând un diamant de o jumătate de carat, de culoarea galben-canar, cea mai potrivită. Frecă ambele diamante cu pielea de căprioară și le așeză pe foi albe, astfel ca lumina bogată să fie captată de albul foii și reflectată din plin pe geme.

Nuanța diamantului mai mic era perfectă. Mai scoase din geantă o sticluță de iodură de metilen, diluată cu benzen în New York până când ajunsese exact la densitatea canarului de o jumătate de carat. Turnă o parte din soluție într-un pahar și lăsă diamantul să cadă în ea. Sub ochii lui, mica piatră prețioasă dispăru. Indicele de refracție al lichidului era același cu cel al diamantului, așa că razele de lumină nu mai erau deviate, ci treceau atât prin lichid, cât și prin piatră în linie dreaptă, făcând-o pe aceasta din urmă invizibilă.

Când așeză și Diamantul Inchiziției în pahar, acesta nu dispăru cu totul, ca cel mai mic. Avea în interior niște cristalizări înghețate și o mică parte lăptoasă. Dar un defect ar fi ieșit la iveală ca un far într-o noapte întunecoasă. Era evident că diamantul acesta nu avea

niciun defect.

Ar fi trebuit să-ți spun, regretase tatăl lui.

— La naiba, tată, își îngădui să fie supărat pe cel pe care-l plângea. Ce ar fi trebuit să-mi spui?

Scoase cele două diamante din soluție și le șterse, apoi își scoase instrumentele, pregătindu-se să facă măsurători. Diamantul Inchiziției i se rostogoli în palmă, bogat și greu, lucind încărcat de lumina refractată.

Atinse forma de brioletă.

Era creată de unul din strămoșii lui!

La baza pietrei erau mici caneluri, migălos șlefuite. Erau făcute de alt înaintaș de al lui, își spuse, acela care montase diamantul în mitra Papei Grigorie.

19

TOPITORIA DE TUNURI

De câte ori mergea la palatul ducal, Isaac Hadas Vitallo își spunea numele complet și totuși, era anunțat ca bijutierul evreu din satul Treviso. Mirosurile locului, de piatră umedă și murdărie ascunsă imperfect de parfumuri puternice, îl invadau, strângându-i stomacul.

Dogele îl ascultă cu un zâmbet larg, dar cu ochi reci:

— Profiți de firea noastră bună, îl dojeni el ca pe un copil prost. Datorită iubirii noastre, nu ești obligat să porți boneta galbenă. Ție și familiei tale vi se permite să locuiți într-o casă frumoasă, ca pentru creștini, nu vă trimitem în ghetou. Dar toate astea nu îți sunt de ajuns. Tot trebuie să mă mai sâcâi și cu evreii morți.

— Procesiunile funebre sunt atacate pe drumul de la ghetou la cimitirul nostru, înălțimea Ta, protestă Isaac. Nu ne putem îngropa morții nici la adăpostul întunericului, pentru că, prin lege, cele trei porți ale ghetoului sunt încuiate în amurg și nu se descuie decât când se aud clopotele de dimineață în capela de la San Marco. Cerem protecția soldaților ducali.

— E o chestiune simplă, se învoi dogele. Ia legătura cu noi de câte ori moare cineva dintre ai voștri.

— Nu am dori să vă tulburăm atât de des, continuă Isaac. Știau amândoi că un astfel de aranjament implica o mită masivă ori de câte ori ar fi murit câte un evreu.

— Ar fi mai bine dacă ați da ordin ca un soldat să asiste la fiecare înmormântare. Nu este așa, înălțimea Ta?

— Hmm, îl măsură dogele cu privirea. Am auzit că oricine poartă pe deget un inel cu hiacint nu poate fi atins de ciumă sau febră. Știi ceva de asta, bijutierule?

Isaac își reținu un suspin de ușurare:

— Am auzit și eu. Știu de unde pot lua un hiacint frumos. Îl voi transforma în inel pentru domnia-ta.

— Dacă dorești, spuse nepăsător dogele. Oricum, nu trebuie să te preocupi prea mult în legătură cu funeraliile din cimitirul vostru. Condotta expiră la sfârșitul anului.

— Adevărat, Înălțimea Ta?

Condotta sau „oblăduirea" era contractul prin care evreilor li se permitea să trăiască în Veneția. De mai multe secole, contractul se reînnoia periodic, de obicei după ce refuzul autorităților era înduplecat de o mită.

— Vor fi oare probleme legate de condotta?

— Biserica l-a sanctificat pe Simon din Trent.

Isaac îl privea împietrit.

— Au avut loc niște minuni la mormânt. Au fost vindecați cei muți, cei orbi și paralizații și au fost și cazuri de înviere din morți. Copilul se numește acum Sfântul Simon.

Cu mai mult de o sută de ani înainte de data întâmplărilor povestite, un înfocat predicator antisemitic ținuse o predică la Trent, oraș aflat pe granița germană, la nord de Veneția. Preotul le spusese țăranilor că evreii care trăiau printre ei practicau asasinate rituale și-i sfătuise să aibă grijă de copiii lor în preajma Paștelui evreiesc.

În joia de dinaintea sărbătorii, un copil de douăzeci și opt de luni, pe nume Simon, dispăruse. Fură cercetate toate casele, dar nu se găsi nicio urmă din băiat până în lunea de după Paște, când niște evrei descoperiră îngroziți trupul lui plutind pe un râu. Fură torturați bărbații, femeile și copiii, până când câțiva dintre ei spuseră printre urlete că băiatul fusese ucis pentru ca sângele lui să fie folosit la Paște. Conducătorii comunității evreiești fură târâți în fața bisericii locale, botezați, apoi măcelăriți și un val întins de teroare se răspândi apoi în Europa. La mai mult de cinci ani după incident, în Portobuffole, un sat de lângă locul natal al lui Isaac, trei evrei fură acuzați de ucidere rituală și arși pe rug.

— Trebuie să-i înțelegem pe cei din Senat, spuse dogele împăciuitor. Chiar și fără această sanctificare, există mulți oameni pioși pentru care

vederea unui evreu este un afront.

Mergând prin Fondamenta della Pescăria, vechea piață de pește de pe Rio Canareggio, Isaac studia linia frântă a zidurilor împrejmuitoare ale acesteia, întrebându-se dacă merita ca oamenii să se zbată pentru a continua să trăiască asemenea unor prizonieri. Era o mică insulă insalubră, înconjurată de canale. Cândva, fusese terenul mlăștinos al Gietto Nuovo, „noua topitorie de tunuri", al cărei nume îl păstrase pe vecie. Când se decisese ca evreii să se stabilească aici, proprietarii insulei renunțaseră la structurile șubrede; le fusese luat demult dreptul de a deține proprietăți. Plăteau în ghetou chirii cu treizeci la sută mai mari decât li se cereau creștinilor pentru locuințe mai bune. Spațiul era prea strâmt. În curând, i se adăugă și o mică arie alăturată, Gietto Vecchio, „vechea topitorie" și după aceea nu mai putură să se extindă nicăieri. Așa că primele case din lemn fură înălțate, etaj după etaj, șubrede, până când deveniră niște capcane inflamabile, scuturându-se la fiecare vânt mai puternic. Străzile înguste și șerpuitoare erau mărginite de trotuare pe care se aflau șase fântâni publice, singurele surse de apă pentru aproape douăsprezece mii de suflete.

Isaac trecu micul pod de la intrarea în ghetou, dând din cap către paznicul de la poartă. Erau patru paznici, toți creștini. Aveau datoria de a nu lăsa niciun evreu să iasă din incinta ghetoului în timpul nopții, de a veghea ca toți să poarte pe capete boneta galbenă a calomniei, de a nu le permite bărbaților evrei să aibă de a face cu femei creștine și de a controla ca cei care împrumutau bani să nu ceară dobânzi mai mari decât cele admise.

Își croi drum către sinagogă și se așeză în anticameră, în timp ce paracliserul se grăbea să iasă la datorie. Când liderii comunității intrară în shul și se așezară, unii dintre ei îl priviră cu resentiment; el și medicul dogelui erau singurii evrei din Veneția cărora li se permitea să trăiască în afara topitoriei. Dar Isaac avea conștiința curată. În ciuda privilegiilor lui, lucrase întotdeauna pentru binele lor. Se aplecă ușor în față, privindu-i pe

rând:

— Avem necazuri mari.

Calul tropăia în voie, simțind ușurarea care-l cuprinsese pe Isaac pe drumul de întoarcere către Treviso. Pământul lui era dincolo de oraș, pe care-l ocoli din obișnuință. Era un teren sărac și calcaros, o parte din pietroasa Câmpie Adriatică întinsă de pe coastă până la poalele Alpilor elvețieni, ce se vedeau purpurii în zare. Ploaia trecea ușor prin pământul poros și se scurgea în mare, așa că vara, Isaac și familia lui trebuia să ude plantația încontinuu. Închiriase pământul de la doge, care fusese sigur că nimic nu putea crește pe un asemenea sol.

Elijah ara în vie. Cultivau plante și în timpul iernilor blânde, încercând să ajute pământul să rețină puțină umezeală. Vița își întindea primăvara cârceii verzi, sugând puterea minerală din stratul subțire de pământ, plin de carapacele străvechilor moluște, de oase de animale, de bucăți de metal de la romani și de cochiliile tari ale nenumăratelor generații de insecte. Și până la urmă, odată cu toamna, apăreau printre frunze ciorchini grei, de struguri mari, misterioși, aproape negri, cu o brumă albăstrie deasupra, plini de mustul dulce și ametitor – singurul sânge, gândea el posomorât, de care aveau nevoie pentru a celebra Paștele.

Văzându-și tatăl, Elijah îi făcu semn cu mâna și îndemnă boii. Nu zâmbea des și lui Isaac îi păru rău că trebuia să-l întristeze aducându-i veștile zilei.

— Nu-mi pasă, spuse Elijah, spre surprinderea lui. Vreau să mergem într-un loc unde să avem pământul nostru.

— Nu există un asemenea loc. Aici ne e mai bine decât ne-ar fi oriunde. Aici sunt bijutierul dogelui.

— Ai ceva bani?

— Și ce să fac cu ei?

— Trebuie să existe o țară undeva.

— Nu există. Și chiar dacă ar fi, ce o să se întâmple cu ceilalți, cu cei din ghetou? Mulți nu au aproape nimic pus deoparte.

Dar băiatul nu se lăsa:

— Am putea merge spre est.

— Am fost pe acolo. La turci, viața e un iad pentru noi.

— Să mergem mai departe, în est.

Isaac se încruntă. Elijah visase din copilărie să urmeze traseul lui Marco Polo, dar băiatul lui era acum aproape un bărbat:

— Oamenii lui Polo au ajuns în Cathay acum trei sute de ani, nu ieri, zise el scurt. Cei din apus care se încumetă să meargă acolo sunt omorâți, creștini sau evrei. O să ne descurcăm cu ce avem. Avem vreun hiacint? schimbă el apoi subiectul.

— Nu știu, răspunse Elijah, uitându-se în altă parte.

— E datoria ta să știi, îl dojeni tatăl. Să sapi pământul e o bucurie, o completare. Meseria ta sunt pietrele prețioase. Am nevoie de un hiacint pentru doge. Vezi dacă avem vreunul și spune-mi imediat.

Călărind spre casă în fața boilor, își regretă ascuțimea limbii. Încă își mai dorea să-și strângă băiatul la piept, să-i vorbească de dragostea pe care i-o purta. Lucrurile nu fuseseră niciodată simple pentru firea lui Elijah. La scurt timp după nașterea lui, Isaac părăsise Veneția, mergând în prima mare călătorie de achiziționare a diamantelor. Călătorise prin Levant – Constantinopol, Damasc, Cairo, Ierusalim – întorcându-se cu unele dintre cele mai frumoase geme pe care le văzuse vreodată, bijuterii care-i permisesem să scape din semi-închisoarea din topitorie. Dar neguțătoria îl ținuse departe de casă peste patru ani de zile. Când se întorsese, fata lui mireasă era o femeie, iar copilul țipase luni întregi când îl vedea apropiindu-se. Mai făcuse încă două călătorii în afară de aceasta, dar nu stătuse departe de casă mai mult de optsprezece luni. Urmaseră încă trei fii și două fiice, Fioretta, Falcone, Meshullam, Leone și mica Haya-Rachel, destul de apropiați ca vârstă pentru a se îngriji unii pe alții. Dintre toți copiii lui, doar Elijah, întâiul născut, rămăsese singuratic. Elijah avea doar cei doi boi, pământul prost închiriat și visurile nebunești.

Oare erau atât de nebunești?

În puterea nopții, Isaac se confruntă cu faptul că, fie că era de acord cu

dorința fiului de a pleca, fie că nu, evreilor li se ordonase să părăsească statul.

Se strecură ușor afară din pat, ca să n-o tulbure pe femeia adormită. Nu era lună și dacă era lumină, n-ar fi riscat, în ciuda orei târzii, să-l vadă cineva pe evreul din Treviso săpând în pământ lângă țarcul animalelor. Micul burduf din piele de capră era exact acolo unde-l îngropase. Înăuntru, se afla marea piatră galbenă pe care o cumpărase în cea de-a treia călătorie. Reprezenta câștigurile acumulate de generațiile de negustori de diamante ce purtau numele de Vitallo. Nu era o avere atât de mare ca cea acumulată de alte persoane, chiar evrei bogați, dar însemna totuși o bunăstare la care înaintașii lui nici nu visaseră. Îl cumpărase ieftin, într-o țară și într-un an când se vânduse la un preț mult mai mic decât valoarea lui. Faptul că-l avea îi permitea să-și ia averea și să plece, dacă lucrul ar fi fost necesar. De asemenea, ar fi putut fi și jefuit de tot ce avea și din când în când mai controla burduful pentru a fi sigur că se afla la locul lui.

Dacă urmau să plece din Veneția, le va asigura oare diamantul o viață ferită de lipsuri?

După ce fuseseră expulzați din Spania, opt sute de mii de evrei plecaseră din țară fără să știe încotro să se îndrepte. Unii ajunseseră pe coasta Africii, unde arabii le violaseră femeile și, căutând bunuri înghițite, despicaseră trupurile bărbaților. Unii merseseră în Portugalia, unde-și câștigaseră dreptul de a exista cu prețul tuturor celor agonisite, iar fiii și fiicele lor fuseseră târâți la botez în fața ochilor lor. Mii dintre ei fuseseră vânduți ca sclavi, alte mii se sinuciseseră. În portul Genova, mai multe corăbii încărcate cu exilați înfometați nu fuseseră lăsate să ancoreze. Bogați și săraci deopotrivă, evreii muriseră de foame în port. Trupurile lor putreziseră, stârnind o ciumă care retezase viețile a douăzeci de mii de genovezi.

Isaac se cutremură. Puse diamantul la loc în burduf și-l îngropă, neuitând să mascheze semnele săpăturii.

Mulți dintre ei se rugau cu înfocare. Alții posteau, de parcă l-ar fi putut

îndupleca pe Dumnezeu să aibă milă de ei smerindu-se. Isaac știa din experiență că nu folosea la nimic să se ia după cei ce-și frângeau mâinile, jeluindu-se. Căută câțiva bărbați cu privirea neabătută, care știau ce înseamnă pericolul.

— Crezi că de data asta vorbesc serios? îl întrebă rabinul Rafael Nahmia.

Isaac dădu din cap.

— Și eu cred la fel, spuse Judah ben David, medicul dogelui.

— Au mai spus asta și înainte, reluă rabinul.

— N-au spus-o niciodată după sanctificarea lui Simon din Trent, îi atrase atenția Isaac. N-au mai spus-o în anul 1588 al erei lor.

Băncile erau cea mai mare speranță a comunității.

Evreii locuiau în orașele-state din vremea romanilor, când nu întâmpinaseră niciun fel de opreliști. Fuseseră fermieri, muncitori, negustori și meșteșugari, dar, odată cu înflorirea marilor centre comerciale italiene, muncitorilor creștini începuse să le fie teamă de competiția cu acești necredincioși energici, iar breslele se organizară ca niște societăți pe jumătate religioase. Încet, dar sigur, evreii fură forțați să renunțe la concurență, să accepte slujbe atât de murdare și degradante încât nimeni altcineva nu le voia sau atât de esoterice și specializate, cum erau prelucrarea pietrelor prețioase sau medicina, încât prea puțini le cunoșteau și atunci serviciile lor erau foarte căutate.

Pe măsură ce trecea timpul, Biserica era nevoită să recunoască problema gravă a cămătăriei creștine. Deși era considerat un păcat să dai bani cu împrumut, negustorii, prinții și oamenii bisericii se angajaseră în această activitate pe scară largă. Ratele dobânzilor erau copleșitoare, ajungând uneori la șaizeci la sută. Toată societatea depindea de banii împrumutați. Țăranii împrumutau când aveau o recoltă proastă, orășenii în caz de boală sau când aveau nevoie pentru o nuntă. În vreme ce Biserica acuza cămătăria, nici slujitorii ei nu doreau să dea cu împrumut fără dobândă. Cu toate astea, recunoșteau cu toții că împrumuturile erau necesare pentru supraviețuirea săracilor.

Foarte mulți evrei, excluși din comerț și neavând voie să vândă produse noi, trăiau de pe o zi pe alta, negustorind mărfuri de mâna a doua sau adunând zdrențe. Biserica îi invită pe câțiva evrei care fuseseră cândva negustori vestiți să devină bancheri, având multe avantaje de pe urma acestui aranjament. Bancherii evrei erau ușor de controlat, având puține libertăți civile. Orașul câștiga o taxă anuală de la cei ce aveau privilegiul de a conduce bănci, iar Biserica primea o sumă substanțială de la bancheri de fiecare dată când se reînnoia condotta.

Noua rată a dobânzii fu stabilită la patru la sută, dar, după ce fură mituite persoanele în poziție de decizie, se înțeleseră că această dobândă mică nu putea asigura supraviețuirea băncilor, așa că dobânda fu ridicată la zece la sută cu o garanție și la doisprezece la sută fără garanție. Pentru economia venețiană, aceasta era o rată corectă. După câțiva ani, atât oamenii, cât și Biserica uitaseră de dobânzile de șaizeci la sută și erau uniți cu toții în ura și disprețul pentru cămătarii evrei. În curând, datorită presiunii colective, rata dobânzii fu coborâtă la cinci la sută și privilegiul oferit vechilor familii de negustori deveni o povară imposibil de acceptat. Pentru că cele trei bănci ale venețienilor erau motivul pentru care aceștia îi tolerau pe evrei, oamenii din ghetou considerau de datoria lor să le sprijine și adunau anual cincizeci de mii de ducați pentru a depune capital la bănci și a asigura astfel fonduri care erau împrumutate creștinilor săraci.

— Pot fi oare doritori să renunțe la bănci? întrebă rabinul.

— Ne urăsc mai mult decât iubesc împrumuturile, răspunse Isaac.

În apropiere, sunetul rugăciunii se auzi frenetic.

— Avem nevoie de un miracol, spuse cu amărăciune rabinul. Ceva pe măsura minunilor întâmplate la mormântul lui Simon din Trent.

A doua zi, Isaac fu chemat la palatul ducal:

— Avem nevoie de un serviciu, Vitallo, spuse dogele.

— Da, Înălțimea Ta.

— În colecția Vaticanului se află un diamant galben. E mare, o piatră strașnic de frumoasă. Se numește Ochiul lui Alexandru, după Papa

Alexandru al VI-lea, tatăl lui Borgia.

Isaac dădu din cap:

— E unul dintre diamantele mari. Am auzit de el, desigur. A fost tăiat de unul dintre strămoșii mei.

— Vaticanul dorește acum să facă o mitră pentru Papa Grigorie, în care să fie montat și Ochiul lui Alexandru. Îndemânarea bijutierului meu este bine cunoscută, spuse dogele cu mândrie. Mi s-a cerut să te însărcinez cu această lucrare.

— E o onoare imensă, înălțimea Ta. Sunt foarte îndurerat.

— De ce îndurerat?

— Nouă, evreilor, ni s-a ordonat să plecăm.

— Dar bineînțeles, tu poți rămâne să faci lucrarea asta.

— Nu aș putea.

— Ba vei sta. Ți se ordonă să stai.

— Să rămân în timp ce alții pleacă ar fi mai rău ca moartea pentru mine și familia mea, zise Isaac și ochii lui îi întâlniră pe ai dogelui. Alte forme de moarte ne sperie mai puțin.

Dogele se întoarse și merse la fereastră, de unde contemplă marea.

Timpul trecea. Isaac aștepta, pentru că nu i se poruncise să plece. Vedea, dincolo de capul dogelui și de boneta lui de mătase, nenumărate pete de soare dansând pe apă. Oare câte carate avea marea? Dumnezeu era șlefuitorul absolut. Niciun bijutier muritor nu putea decât să sugereze slab această strălucire.

În cele din urmă, dogele se întoarse:

— S-ar putea să-i ajut pe evreii tăi. Sunt câteva persoane în Senat care ar regreta închiderea băncilor. Pot să-i influențez și pe ceilalți.

— Înălțimea Ta, recunoștința noastră…

Nobilul ridică mâna:

— Să ne înțelegem bine, Vitallo. Puțin îmi pasă de recunoștința ta. Îți cer să faci un lucru pentru care voi câștiga recunoștința Vaticanului.

Apoi îi indică să plece, făcând un gest disprețuitor cu mâna.

Isaac se grăbi să ajungă la ghetou. Merse direct la sinagogă și-l căută pe

rabinul Nahmia:

— S-a produs miracolul, spuse el jubilând.

Ca să găsească un aurar, Isaac se duse la Neapole. Salamone da Lodi era un evreu foarte talentat, care învățase cu Benvenuto Cellini în ultimii ani ai vieții maestrului. Cellini îl alesese din recunoștință pentru profesorul lui, Graziadio, care fusese evreu și mulți îl considerau pe da Lodi succesorul acestuia din urmă. Napolitanul era un om îndesat, bețiv și cunoștea gropițele tuturor femeilor ușoare, dar lui Isaac îi era mai ușor să lucreze cu un evreu. Concepură împreună un desen de mitră asemănătoare cu cea purtată de Marele Preot în Templu. Aveau nevoie de foarte mult aur pentru a o executa, dar, când cerură, primiră banii fără nicio întârziere. Ca să reducă prețul și pentru ca obiectul să nu fie prea greu pentru Papa Grigorie, da Lodi topi aurul și-l trase în fire pe care le împleti într-o coroană înainte de a se răci complet. Rezultatul fu o mitră atât de bogată și delicată, încât Isaac se simți copleșit. Era uluit că Dumnezeu lucrase astfel încât să creeze această frumusețe din frica lui, din ambiția dogelui și din urâțenia lui Salamone da Lodi.

Dogele fu încântat de mitră; el o încuie sub pază și-i porunci lui Isaac să monteze diamantul la palatul ducal.

— Eu lucrez numai în atelierul meu, Înălțimea Ta, spuse Isaac ferm.

Era un punct asupra căruia mai avuseseră discuții.

— Atunci o să-ți mutăm casa și atelierul în ghetou.

— Nu pot trăi în ghetou, stăpâne.

— Nu-ți pot garanta siguranță deplină acasă la tine, în Treviso, zise dogele.

Poate că exagera, dar lui Isaac i se păru că violența plutea în aer. Se apropia Paștele și populația era cuprinsă de fervoare. Preoții locali vorbeau despre intențiile criminale ale celor care-l uciseseră pe Iisus. Oamenii aveau medalioane și pene cu copilul martirizat din Trent, a cărui moarte era deplânsă de parcă ar fi avut loc ieri și nu acum o sută de ani. Când se aventurau afară din ghetou, atrăgeau priviri întunecate. Se cerea zgomotos

ca toți evreii să fie supuși slujbelor de convertire, așa cum se întâmplase în alte orașe-state.

Dogele emise o proclamație.

S-au luat măsuri pentru ca necreștinii să nu pângărească sărbătoarea cea mai solemnă a anului catolic. Porțile ghetoului vor fi închise, încuiate și păzite de la răsăritul Sfintei Joi până în după amiaza sâmbetei următoare, la vecernie. În tot acest timp, toate ferestrele ghetoului care au vedere în afară vor fi pecetluite și niciun evreu nu va privi orașul în săptămâna Patimilor fără a primi pedeapsa cea mai aspră.

O trupă urma să fie cazată pe teritoriul fermei de la Treviso. Isaac ura să aibă soldații atât de aproape de casă. Cu o săptămână înainte de venirea lor, dezgropă micul burduf de lângă țarcul animalelor. Nu voia ca vreun soldat dornic de pescuit într-unul din pârâurile săpate în calcar să dea peste diamantul lui galben în timp ce săpa după râme.

La o zi după ce i se înmânară mitra și diamantul numit Ochiul lui Alexandru, îl chemă pe Elijah în atelier și încuie ușa. Luă ambele diamante, le puse unul lângă altul pe masă și zâmbi văzând ochii fiului lui.

— Două? izbucni Elijah.

— Acesta e al meu. Va fi al tău într-o zi și al fraților și surorilor tale.

— Ce pământ am putea cumpăra cu el! exclamă Elijah, atingând prețioasa lui moștenire. Au aproape aceeași mărime.

— Totuși, unul este mult mai valoros. Care?

Isaac îl școlise pe băiat de mic să cunoască diamantele. Elijah se așeză pe podea lângă scaunul tatălui și scoase lupa:

— Al lor, zise curând, dezamăgit. Are doar o mică pată neagră în vârf, o fantezie. E cel mai bun pe care l-am văzut vreodată.

— Ai învățat bine. Trebuie să înveți și mai mult. Tot ce te pot învăța.

Elijah nu spuse nimic.

— De acum înainte, continuă Isaac blând, vei lucra mai puțin

pământul și vei studia pietrele prețioase. Nu ai prea mult timp pentru pământ.

Băiatul făcu un gest surprinzător, punând capul pe genunchiul lui Isaac:

— Eu pământul îl vreau, rosti el cu voce disperată și înăbușită.

Isaac îi mângâie coama aspră:

— Trebuie să înveți să folosești mai bine pieptenul. Ascultă-mă, aici au nenumărați lucrători ai pământului. În schimb, despre pietrele prețioase știu foarte puțin. Aceste cunoștințe sunt singura noastră putere. Singura ta pavăză.

Ridică bărbia lui Elijah în palmă și-i arătă diamantul Vaticanului:

— Acesta a fost tăiat de ruda ta, Julius Vidal. Un maestru.

— Unde locuiește?

— A murit demult. Cu trei generații înainte de a mă fi născut eu.

Îi povesti cum Vidal fugise din Ghent datorită terorii Inchiziției și venise la Veneția, refugiindu-se în ghetou:

— El l-a învățat arta șlefuirii diamantelor pe străbunicul tău.

— Care din rudele noastre sunt din partea lui?

— Nimeni, clătină Isaac din cap. A fost o molimă de ciumă în oraș. Nu se știe de ce, doar cei din ghetou au fost ocoliți de ea. Ca să se răzbune, oamenii au aruncat lucruri peste zid, boccele cu haine pline de izul bolii. Ghetoul era aglomerat, așa că au murit sute de oameni, printre care Vidal, soția lui și copiii lor.

— Ticăloșii!

Isaac își luă fiul în brațe. Avea să aibă umeri mai lați decât ai lui. Simți ca un șoc lacrimile lui pe obraz.

— De ce nu vor să ne lase în pace? strigă Elijah.

— Ei spun că din cauză că Iisus nu mai este în viață.

— Nu l-am omorât eu!

— Știu. Nici eu, încheie Isaac posomorât.

În anul acela, cea de-a cincisprezecea zi a lunii Nisan căzu devreme în

calendarul creștin, iar Paștele evreiesc fu cu o lună înaintea celui creștinesc. În ziua de dinaintea sărbătorii, la fermă domnea curățenia, tacâmurile și vasele de sărbătoare le înlocuiseră pe cele obișnuite și pâinea nedospită luată din ghetou stătea în bucătărie, acoperită cu șervete albe, așteptând apusul soarelui. Din cuptoare se răspândeau mirosuri de budinci, păsări fripte și miel cu verdețuri și mirodenii. Toată ziua, evreii veniseră cu sticle și bidoane să ia pentru Paște vinul bun stors de Vidal din strugurii lui încă de toamna trecută.

Era Miercurea Cenușii. Paznicii plecaseră cu rândul de la fermă la biserică, pentru a primi binecuvântarea preotului. Isaac și Elijah se agitau pe lângă planșeta de desenat, în timp ce primele muște ale anului bâzâiau voioase în căldura primăverii. Isaac făcea schițe preliminare pentru montarea diamantului. Nu era un lucru dificil, dar voia să lucreze metodic, cu toată precauția.

Elijah se plictisea, își frământa mâinile și se uita pe geam la dealurile înverzite:

— Trebuie să tăiem via până nu se face prea cald.

— Du-te, mormăi Isaac.

Băiatul luă cuțitul cu lama încovoiată, pe care-l ținea ascuțit brici și fugi spre vie.

După un timp, Isaac oftă și lăsă cărbunele din mână. Era o zi prea frumoasă pentru a rămâne între patru pereți. Afară sufla o briză caldă, aducând mirosul mării. Porni pe un deal scund din spatele casei, de unde-i plăcea să-și admire gospodăria. Copiii mai mici stăteau în curtea fermei și o ajutau pe mama lor să vândă vin. Soldații se învârteau pe lângă ei, gustând băutura, iar Isaac zâmbi văzând cu câtă strășnicie îi urmărea nevasta lui. Fiica cea mare, Fioretta, părea să fi înflorit în această primăvară.

Pe cer emu niște nori albi și înalți și oriunde privea, se simțea o mireasmă de renaștere. Pământul era rece, dar se așeză și-și privi fiul tăind via pe panta mai îndepărtată a dealului.

Doi băieței trecură creasta dealului, alergând drept spre vie.

Fură urmați repede de un bătrân, care alerga și el cât putea după ei. Oare de ce-i urmărea? Și de ce avea în mână o coasă, doar mai erau luni de zile până la strânsul fânului?

Isaac îi vedea foarte bine pe băieți, le vedea și petele de cenușă de pe frunți. Alergau drept spre fiul lui și păreau că vor să-l lovească. Elijah îi luă cu ușurință de mâini, așteptând să sosească bătrânul.

De peste deal se revărsau oameni de toate vârstele.

— Nu! strigă Isaac.

În curte, Fioretta scăpă pe jos o sticlă de vin. Soldații își apucară armele.

Isaac alerga.

Îl văzu pe bătrân ajungând la Elijah. Lama coasei străluci mai puternic decât reflectarea soarelui în mare. Elijah nu făcu niciun efort de a folosi cuțitul de tăiat lăstari. A doua oară când străluci, coasa avea culoarea rubinului, cel mai teribil giuvaier.

Elijah fu îngropat în cea de-a treia zi după Paște, în cimitirul evreiesc. Dogele le dădu soldați și veni el însuși la fermă câteva zile mai târziu:

— Să nu spui că nu ai fost avertizat, Vitallo.

Isaac îl privi țintă.

— Totuși, a fost o întâmplare foarte nefericită… Cel care te-a tăiat la umăr, pe care l-au împușcat… a murit.

Isaac dădu din cap.

Dogele ridică din umeri:

— Era un țăran bătrân.

Părea stânjenit. Era obișnuit să vadă cenușă pe fruntea creștinilor o dată pe an; dar i se părea barbar obiceiul acesta al evreilor de a-și acoperi capul cu cenușă și a se îmbrăca în pânză de sac când jeleau pe cineva.

— Asta înseamnă că lucrarea va fi întârziată?

— Cu treizeci de zile, Înălțimea Ta.

— …chiar așa de mult?

— Da, Înălțimea Ta.

— Atunci vreau să te apuci de treabă imediat după ce se sfârșesc cele

treizeci de zile, ai înțeles?

De îndată ce dogele părăsi casa, Isaac se așeză pe podea și începu să se roage.

Rana de la umăr era dureroasă, dar nu-l împiedica să-și folosească brațul. În dimineața celei de-a treizecea zile, își scoase haina de sac și își potrivi barba. Încuie ușa atelierului și puse mitra pe masă. Apoi stătu îndelung cu mâna pe spătarul scaunului gol, privind dealurile pe fereastră.

Până la urmă, luă piatra și o montă în mitra lui Grigorie.

După două zile, fură evacuați din casă. Nu-și putură lua toate lucrurile pe care le adunaseră în anii petrecuți la Treviso. Urmară căruța încărcată, trasă de un cal, pe lângă via în care țăranii dogelui erau deja la lucru.

Boneta nouă era cea mai frumoasă pe care avusese posibilitatea să și-o cumpere. Poate era doar imaginația lui, dar când intrară în oraș, i se păru că el, soția lui, căruța și calul, copiii, Fioretta, Falcone, Meshullam, Leone și mica Haya-Rachel se dizolvară în aer și portarul nu văzu decât boneta galbenă trecând ușor podul către ghetou.

Partea a IV-a

DESCOPERIREA

20

GEMATRIA

— Două milioane trei sute?

Uimirea lui Saul Netscher se făcu simțită în ciuda legăturii proaste.

— Probabil că prietenul nostru nu vrea să vândă nici dacă am putea să plătim atât. Cred că vrea altceva. Poate o iertare din partea Egiptului. Poate chiar o slujbă în guvernul lor.

— Ești sigur de asta?

— …asta aș dori dacă aș fi în locul lui.

— El nu e ca tine. Mai încearcă, Harry. Oferă-i orice ți se pare rezonabil. Poate că i-ar plăcea să fie primarul New York-ului.

— Nu prea cred, zâmbi Harry. E un tip foarte inteligent. Fiul meu e acolo?

Netscher oftă de la o distanță de șase mii de mile:

— Așteaptă.

— Alo, tată?

— Jeff, ce mai face băiatul meu?

— E mai bine să muncesc decât să merg în tabără.

— Cum te tratează Saul?

— Bine, zise fiul lui, a cărui voce deveni reținută. Ai avut dreptate.

— Când am zis că o să ia șapte piei de pe tine?

— Mda, râse băiatul.

— Ei, pare să-ți meargă bine. Ține minte doar că diamantele industriale și pietrele prețioase sunt lucruri diferite.

— Când te întorci?

— Nu mai stau mult, șovăi el.

Tamar îl privea.

— Transmite-i salutările mele mamei tale, fiule.

— Bine, tată. Pa.

— Poartă-te frumos, Jeffie.

Închise și rămaseră uitându-se unul la altul. La New York era aproape ora unsprezece dimineața, dar aici era mai devreme de patru. Fuseseră aduși la Ierusalim noaptea, obosiți și deprimați.

— Când vorbeai cu el, te-ai schimbat la chip și aveai vocea mai caldă.

Harry mormăi ceva. Privirea ei scrutătoare îl făcea să se simtă stânjenit.

— Crezi că ai mai putea găsi casa lui Mehdi? îl întrebă.

— De ce? îi aruncă el o privire tăioasă.

— Nu dintr-un motiv anume.

— Chiar dacă prietenii tăi ar putea pune mâna pe el, eu nu i-aș ajuta. Nu sunt tâlhar.

— Ne-am dus la Entebbe să salvăm frați de-ai noștri, nu invadăm o țară străină ca să furăm un diamant. Pur și simplu mi-a trecut prin minte că n-aș mai putea găsi casa, chiar dacă aș dori.

— Nici eu.

Nu de pe șosea. Dar de pe plajă ar fi putut să o găsească. Când îi dăduseră voie să iasă și să alerge pe plajă, știuse că Mehdi va părăsi vila imediat după plecarea lor.

— Am stat de vorbă cu fata arăboaică în timp ce așteptam înăuntru.

— Da?

— Mi-a spus că ai gonit-o.

— Câți ani are?

— Cincisprezece.

— Pare mai mică.

Tamar veni mai aproape de el:

— Ești un om drăguț.

— Pentru că nu fac sex cu copii?

— Pentru că ești un om drăguț.

— Mulțumesc.

Îi făcea plăcere s-o audă vorbind astfel.

— Acum cred că vrei să pleci acasă.

— Mai stau câteva zile; plec după ce voi fi foarte sigur că nu e nicio speranță să cumpărăm diamantul.

Ea îi luă fața în palme:

— Nu voi mai lucra pentru Ze'ev. Hai să ne purtăm frumos unul cu celălalt, Harry Hopeman. Astfel ca atunci când pleci, să ne luăm rămas bun ca doi prieteni dragi.

— Bine, o privi el gânditor.

Ea îl sărută. Atunci el își dezbrăcă „prietena dragă" și o duse în pat, pe jumătate adormită.

Dimineața, alergă și ea cu el, purtând șortul de la Masada și o bluză veche, ale cărei mâneci fuseseră tăiate și pe care scria, cu litere ebraice, pe care le descifră cu plăcere: Proprietatea Departamentului de Educație Fizică. Ea nu vru să-i spună de unde avea bluza. Avea suflu bun, alerga fără efort; râdea mult și dinții albi îi luminau minunat tenul brun. El era nevoit să se concentreze ca să alerge fără s-o privească. Arăta atât de sănătoasă și când alerga, totul se punea în mișcare; părul i se unduia și sălta, sânii i se ridicau și coborau ca fluxul, picioarele ei lungi pompau mereu pe când se strecura cu el prin trafic, intrând și ieșind din mulțime, pe lângă puști care rânjeau, bătrâni evrei șocați, arabi increduli, vânzători care se

certau, ambulanți cu priviri chiorâșe și clerici din diverse ordine, nefericiți care nu aveau să cunoască niciodată o femeie obișnuită, ca să nu mai vorbim de minunea care era Tamar Strauss.

În cele din urmă, intrară într-un parc mic și se prăbușiră în umbra unor cactuși înalți.

Ea își șterse sudoarea de pe față cu brațul gol:

— Ascultă, aseară am spus că totul trebuie să fie plăcut, să nu ne mai certăm. Dar ceva trebuie să-ți spun.

— Hm? se lăsă el pe spate și închise ochii.

— Nu sunt o femeie ușoară.

— Cine a spus că ești? o privi el mirat.

— Tu, în seara când m-ai înfuriat atât de tare.

— Nu; greșești.

Ea își sprijini fața în palmă:

— Dar ai avut dreptate în legătură cu altceva. De când mi-am pierdut soțul, mi-a fost teamă să mai… am sentimente. Cred că trebuie să recunosc asta și până la urmă, să schimb lucrurile.

— Mă bucur.

— Dar sunt văduvă și am douăzeci și șase de ani. Te așteptai să trăiesc ca o fecioară?

— Doamne ferește, replică Harry.

— Vorbesc serios. Bărbații americani duc o viață obsedată de sex și totuși, în adâncul sufletului, vor ca femeile lor să fie virgine.

El întinse mâna spre ea:

— Eu nu am zis decât…

— Ai spus că probabil am avut experiențe cu prea mulți bărbați „pentru cineva ca mine", cam așa te-ai exprimat.

— Devenim cu toții niște blestemate de automate sexuale. Nu mai există pasiune în pasiunea noastră, ca să nu mai vorbim de dragoste. Doar tot felul de tracțiuni mecanice.

— Cred că ai dreptate, răspunse ea calmă. Dar… și ochii ei îi susținură pe ai lui: De unde știm că în viața mea au fost mai mulți

bărbați decât femei în viața ta?

El nu știu ce să replice la o asemenea întrebare.

— Gândește-te la asta, spuse Tamar.

Se despărțiră, ea urmând să se ducă acasă să-și ia câteva lucruri. Când Harry se întoarse la hotel, îl așteptau câteva mesaje. David Leslau îl sunase de două ori, dar nu lăsase niciun telefon, spunând că va reveni el. Și sunase și monseniorul Peter Harrington de la Roma.

Îl sună imediat pe Peter, dar când i se răspunse de la Muzeul Vaticanului, află că monseniorul Harrington era plecat toată după-amiaza.

Se ocupă de micul granat șlefuindu-l timp de aproape două ore. Începuse să strălucească la fel ca un strop prea mare de sânge întunecat. Când sună telefonul, încerca să se hotărască dacă i-l va dărui nemontat sau i-l va expedia mai târziu, sub formă de broșă.

Era Leslau.

— Ce vești ai, David?

— Și bune și rele.

— Ai găsit tainița?

— Asta-i vestea proastă.

— La naiba. Ce mai rămâne bun?

— Rakhel tocmai și-a primit hârtia, acum e o femeie divorțată. Urmează să ne căsătorim conform legii, după nouăzeci de zile.

— Ei, asta da veste bună. *Mazel Tov.*

— Mulțumesc. Vii la noi la masă, să sărbătorim?

— Vin cu cineva, anunță el.

Credința lui Rakhel Silitsky fusese mai puternică decât necazurile ei. De aceea, dori să ia masa la un restaurant kosher, unde bucătarii bărbați pregăteau mâncarea dincolo de o tejghea ornată cu borcane cu ouă galbene, scoase din măruntaiele păsărilor tăiate. În curând,

discutau toți patru cu ușurința unor oameni care începeau să se împrietenească.

Leslau tratã filosofic tranzacția cu diamantul:

— Și săpătura a fost un eșec. N-am găsit nici urmă din ce căutam.

— Nu s-ar putea să nu fie nimic acolo? întrebă Rakhel.

Leslau îi luă mâna într-a lui:

— Acolo e, iubita mea, aproape că pot s-o simt. A fost ascuns cu mult timp în urmă. A fost ascuns cu atâta inteligență, încât pur și simplu nu putem descoperi locul.

— Poate că trecem cu vederea vreun amănunt din manuscris, interveni Harry. O cheie care descifrează toate pasajele. Sunt atâtea numere – măsurători, cantități de obiecte… Oare nu se jucau cu *gematria?*

— Ce înseamnă *gematria?* întrebă Tamar.

— E o metodă veche de criptografie evreiască, răspunse Harry. Fiecărei litere din alfabet i se dă o valoare numerică – *alef* e unu, *bel* e doi, *gimel* e trei și așa mai departe, iar combinațiile de litere primesc numere mai mari. Învățații au inventat gematria pentru a da interpretări mistice unor pasaje biblice și au realizat lucruri incredibil de complexe cu ajutorul ei. La școală făceam mereu exerciții simple cu ea. De exemplu, numele tău, Tamar. Valoarea numerică a literelor lui e 640. Am putea căuta cel de-al 640-lea vers din Biblie, să vedem dacă nu poartă un mesaj special pentru tine.

Și râseră cu toții văzând expresia ei.

— Ca să-ți dau un exemplu mai bun, să luăm Cartea Genezei, care are exact 1 534 de versete. La școală, memoram acest număr cu ajutorul expresiei *Ach ladhashem,* Numai lui Dumnezeu, cuvinte a căror valoare este exact 1 534. Sau cuvântul ebraic pentru graviditate, *herayon.* Are valoarea numerică 270. Graviditatea durează nouă luni, nu? Și în luna astronomică sunt treizeci de zile. Așa că nouă ori treizeci egal *herayon,* graviditate.

— Nu e nicio gematrie în sulul de aramă, mârâi Leslau. Gematria

nu a fost efectiv folosită decât începând de la cabaliști, la sute de ani după ce a fost ascunsă comoara Templului.

— Uneori, oamenii fac teste prea complicate pentru a descoperi o operă de artă falsă, spuse Tamar. Nu s-ar putea întâmpla la fel și aici? Nu cumva răspunsul e unul foarte simplu?

— Erau oameni foarte inteligenți și vicleni, replică Harry. Numai dacă privim felul cum au aranjat cele două ascunzători de la Achor, cea cu diamantul galben mai la suprafață și cea cu obiectele religioase la mare adâncime. Poate că aici au inversat pur și simplu instrucțiunile. În manuscrisul de aramă scrie că tainița se află la baza celui mai scund dintre cele două dealuri. Poate că în realitate a fost plasată la poalele celui mai înalt.

— Am încercat să săpăm și acolo. Nu e nimic. Uneori ies din cort, le mărturisi Leslau și vorbesc cu cei care au ascuns comoara. Le zic: „Ce dracu' e cu voi? Știu că trebuia să le ascunderi bine, dar nu vreți să le mai găsim niciodată?"

Nu zâmbi nimeni.

— Ce e asta, izbucni Harry, o petrecere de logodnă sau o înmormântare?

Chipul lui Leslau se înseninã:

— E o petrecere, întări el. Nu e nicio îndoială.

Și o sărută pe Rakhel pe obraz.

— Atunci hai să sărbătorim, zise Harry, împingându-și scaunul în spate.

Când răsuci cheia în broască, telefonul suna, dar încetă înainte de a reuși să descuie ușa.

Se descălțară amândoi imediat.

— Ah, spuse Tamar ușurată.

Merseseră la un club de noapte. Dansaseră și băuseră mult vin. Folia nostalgiei cuprinsese Israelul sub forma unei restaurări a evreismului și cântaseră ore întregi cântece idiș cu niște soldați,

cântece pe care Harry uitase că le știa.

— O petrecere pe cinste.

— Pe cinste, fu ea de acord. Sunt drăguți amândoi.

— Au noroc că s-au găsit unul pe altul.

— Bine.

El o privi periindu-și părul în fața oglinzii:

— Te doresc.

— Bine, zise ea amabilă, înăbușindu-și un căscat.

El se așeză în spatele ei, privind imaginea din oglindă:

— Permanent.

— Harry, vinul e de vină.

— Nu.

— Las-o baltă. Așa, n-o să ne simțim niciunul stânjenit mâine dimineață.

— Ți-ai dorit vreodată ceva atât de mult încât nu mai puteai suporta gândul de a fi fără el?

— Da, spuse ea.

El o atinse pe gât:

— Pe mine nu mă dorești așa.

Ea clătină din cap:

— Dar… și se întinse să-l ia de mână. M-am gândit că viața va fi mult mai tristă după plecarea ta. M-ai făcut să… trăiesc.

— Atunci de ce te-aș părăsi?

— Cum ar putea să meargă lucrurile între noi? Eu și cu tine? *Ya Allah!* Suntem de pe planete diferite, zise ea.

Atunci sună telefonul. Era Peter Harrington:

— Harry?

Nu dorea să-și întrerupă discuția pentru Peter Harrington. Dar ea îi trimise un sărut și plecă să facă duș.

— Bună, Peter.

— Ești tot acolo. Asta înseamnă că m-ai bătut, nu-i așa?

— Fir'ar să fie, nu. Înseamnă doar că tu ai pierdut mai puțin timp

decât mine.

— Ce păcat, Harry… Sunt un ipocrit. Auzi cum încerc să-mi ascund bucuria din voce?

— Nu te simți vinovat, zâmbi Harry. Chiar și monseniorii sunt oameni. Ai ieșit complet din afacere?

— Nici n-am intrat cu adevărat în ea.

— Peter, am impresia că nici eu.

— Sunt bunuri furate, Harry.

— Erau bunuri furate și pe vremea Inchiziției, zise el supărat. Se săturase de argumente.

Peter se săturase și el, evident:

— Dacă nu l-ai putut cumpăra, cine sunt eu să mă simt prost? Hai la Roma, Harry. Te voi duce la toate restaurantele noi.

— Încerc să vin curând. Tot mai sunt pe lista neagră a cardinalului Pesenti?

— S-a mai calmat, dar e foarte interesat de cele ce se petrec acolo.

— Spune-i Eminenței sale că nu se întâmplă nimic. Totul e mizerabil. Când voi ști sigur, îți dau un telefon.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Harry, încheie Peter după o scurtă șovăire.

Era remarca cea mai afectivă cu care putea înlocui o strângere de mână și Harry o acceptă bucuros:

— La revedere, părinte prieten, și puse la loc receptorul.

Luă Biblia hotelului și începu s-o răsfoiască, uitându-se la numerele versetelor din fiecare capitol al Genezei.

Cel de-al 640-lea era versetul 48 din capitolul 24. Era clar o dezamăgire: *Și mi-am plecat capul și m-am prosternat în fața Domnului Dumnezeul lui Avraam, care m-a condus pe calea cea dreaptă pentru a o lua pe fiica fratelui stăpânului meu pentru fiul lui.*

Ce legătură putea să aibă asta cu Tamar? Cam aici se sfârșea fascinația gematriei. Versetul 650 ar fi fost mai frumos: *Au chemat-o pe Rebeca și i-au spus ei: „Vrei să mergi după acest bărbat?" Și ea a spus:*

„Vreau."

Dar numărul versetului era 650, nu 640 și puse Biblia deoparte, simțindu-se trădat.

Ea ieși din baie, ștergându-se cu prosopul. Era udă și alunecoasă și avea gust de apă rece și de pastă de dinți americană:

— Oare ar merge? se întrebă ea, cu ochii ei căprui, yemeniți, strălucitori.

Simți nevoia să fie la fel de sincer ca și ea:

— Nu știu.

Și luând prosopul, începu s-o șteargă. Ea îl luă în brațe:

— De un lucru sunt sigură: Harry nu-mi va face rău niciodată.

21

ROSH HA'AYIN

Se trezi ca atunci când era copil, simțindu-se minunat fără să știe de ce și apoi amintindu-și că școala se terminase cu o zi înainte.

Se purtară ca de obicei. La suprafață, păreau la fel ca în alte dimineți pe care le petrecuseră împreună.

Citind ziarul *Jerusalem Post* la cafeaua de dimineață, Harry văzu un reportaj despre un ministru pe nume Kagan, care critica aspru corupția din partidul muncitoresc *Mifleget Ha'avoda.*

— Pe politicianul ăsta îl cheamă la fel ca pe prietenul tău, Ze'ev.

Tamar aruncă o privire pe ziar:

— E tatăl lui.

— E membru al guvernului? Ar putea ajunge prim-ministru într-o zi?

— Nu are nicio șansă. Și-a făcut mult prea mulți dușmani politici. E unul din vechii leaderi din *Likud,* Partidul Unității, explică ea, punându-și unt pe pâine. Cred că Ze'ev ar putea ajunge prim-ministru într-o zi.

Harry zâmbi:

— Ze'ev e doar un ofițer în armata activă.

— E deja pe cea mai joasă treaptă a scării. Predecesorul lui a devenit ministrul Poliției. Odată ajuns membru al guvernului, depinde de persoană. Tatăl lui are și destui prieteni, nu numai dușmani. Nu e un lucru imposibil să-și propulseze fiul, comentă ea.

Niciunul dintre ei nu mai aduse vorba despre ceea ce discutaseră în noaptea precedentă.

Merseră în vechiul Ford închiriat prin vechiul Tel Aviv, către Beit Jimal, unde ea știa o mănăstire de frați silezieni care vindeau vin

făcut de ei. Mergând prin viile unde călugării lucrau în soare, se trezi întrebându-se ce anume din senzualul lui suflet de evreu îi dădea ghes către peisajul acesta aspru al vieții monastice.

Un tânăr călugăr american le dădu să guste cele două feluri de vin, alb și roșu, fiecare sortiment fiind sec și foarte bun. Tânărul monah era stăpân pe sine și avea umor și discută cu Harry politică americană. Călugării făceau și brânză tare, aproape cașcaval, galbenă la culoare. Harry cumpără patru sticle de vin și o bucată atât de mare de brânză, încât Tamar protestă.

— Ce face un tânăr democrat simpatic într-un asemenea loc?

— Am venit să caut ceva.

— Și ai găsit?

— Cred că da, răspunse călugărul.

— Ești norocos. Îți place aici?

— Tot timpul, în afară de iarna. Toți răcim, ne curge nasul și ne doare în gât. Era cât pe ce să fac și un panou la intrare: „Claxonați dacă-l iubiți pe Iisus".

— Și de ce n-ai făcut?

— Nu-l cunoști pe starețul nostru. Eu nu sunt nebun, ci doar un fanatic religios obișnuit.

Harry râse tot drumul până la mașină.

— Unde mergem acum? Vrei să urcăm pe dealurile Galileei?

— Harry, nu cred că am avea vreo șansă, spuse ea apăsat.

El înțelese:

— Aseară credeai că am avea una.

— Cred că te voi duce la Rosh Ha'ayin.

— Ce e asta?

— Localitatea unde trăiește familia mea, spuse ea.

— Le putem oferi vin și brânză, spuse el pe când conducea mașina în direcția arătată de ea.

— Nu, părinții mei mănâncă numai kosher. Dacă dorești, ne

putem opri la masă în Petah Tikva și le putem lua o bucată de brânză kosher.

— Aș putea lua și o sticlă pentru tatăl tău. Ce-i place să bea?

— Arak, dar tata e alcoolic, îi spuse ea.

Când ajunseră la Rosh Ha'ayin, ea îl îndrumă pe străduțe nepavate, pe lângă case părăginite:

— În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, aici a fost tabără a trupelor britanice, explică Tamar. Apoi a fost o *ma'barah,* tabără temporară a imigranților yemeniți. Cu câțiva ani înainte de a veni noi aici, guvernul a transformat tabăra într-o localitate.

Harry încetini. O fetiță cam de vreo patru ani stătea pe drum, răscolind praful cu degetele.

— Oprește, zise Tamar și coborî din mașină: Habiba, ce mai faci, scumpo? întrebă ea în ebraică. Ai fost fetiță cuminte, nepoțică dragă?

Copilului îi curgea nasul. Pe Harry nu-l deranja asta, dar văzu o muscă poposind pe obrazul ei și urcând spre coada ochiului. Tamar scoase un șervețel din geantă și-i șterse nasul fetiței, gonind musca.

— Chiar aici locuiam și eu. Cred că semănăm foarte mult cu nepoata mea.

— În cazul ăsta, replică Harry, tu, Habiba, vei deveni o femeie și jumătate: Una grozavă.

Fetița zâmbi nesigură, conștientă că i se vorbea, dar neînțelegând limba engleză. Musca se întoarse, sau poate era alta din grămada de gunoi de lângă casa cea mai apropiată.

Tamar o luă de mână. Harry merse după ele în josul străzii, până la o casă mică din piatră, cu acoperiș de tablă și grădina plină de ierburi printre care se vedeau mulți ardei. O femeie grasă, care întindea rufe pe sârmă, o scăpă jos pe cea pe care o avea în mână și-i întâmpină încântată.

Tamar i-o prezentă pe *ya umma,* cuvinte arabe pentru „mama". Lui îi plăcură cuvintele și femeia. Îi pofti înăuntru și le dădu

prăjituri cu miere și cafea dulce, numită *quishr*, făcută doar cu cojile boabelor. Vorbea cu Tamar într-o ebraică rapidă, în timp ce o ținea pe Habiba între genunchi, ștergând-o pe față cu o cârpă umedă. Nu se uita la el, dar o surprinse inspectându-l cu priviri agere și repezi când credea că nu e observată.

— Aveți o nepoată frumoasă.

Mama îi zâmbi cu timiditate:

— E copilul fetei mele mai mici, Yaffa. Am grijă de ea cât e ea la serviciu, în Petah Tikva.

Apoi o privi pe Tamar:

— Rămâneți la masă să-l vedeți și pe tata?

— Da, încuviință aceasta. Și o s-o luăm pe Habiba la plimbare, ca să poți să-ți vezi de treabă.

Mama îi zâmbi larg:

— Fie ca buzele să-ți fie sărutate pentru asta.

Merseră la râul din apropiere, numit Yarkon.

Se așezară pe mal, privind-o pe Habiba cum arunca pietre în apa de un verde tulbure. Lui nu i se părea că râul e cine știe ce, dar ea îl iubea, evident:

— E cel de-al doilea râu ca mărime din Israel, îi spuse cu seriozitate. Acum e foarte poluat cu apele de drenaj din Tel Aviv. Trag atât de mult din apa lui, încât sărăcuțul nici nu mai ajunge să se verse în mare. Eu stăteam aici și mă uitam cum se jucau fratele și sora mea. Mă gândeam la locurile unde ajunge râul, la oamenii care beau din apa lui, la câmpiile pe care le udă.

— Erai fericită când erai mică?

Tamar se uită la Habiba:

— Da. Nu știam că în altă parte femeile trăiesc altfel.

— Mama ta pare fericită.

— Nu, ăsta e modul ei de a se purta. După ce s-a născut sora mea a fost sterilizată și e considerată lipsită de noroc, cu doar trei copii.

Habiba se apropiase prea mult de malul apei și mătușa ei o

strigă, apoi continuă să povestească:

— Orășelul nu avea șase mii de locuitori când ne-am mutat noi aici. De atunci, n-au mai venit aproape deloc imigranți din Yemen. În fiecare an pleacă foarte mulți de aici, așa cum am făcut și eu. Totuși, populația a crescut la aproape treisprezece mii de locuitori, pentru că toți au mulți copii.

— Sora ta stă aici?

Tamar dădu din cap:

— Stă la o stradă distanță de părinții mei, cu soțul ei, Shalom. Lucrează amândoi la o fabrică de tricotaje.

— Și fratele tău?

— Ibrahim stă la Dimona. E șofer de camion la minele de fosfat din Oron. Ai auzit de mișcarea Panterelor Negre? îl întrebă după o scurtă ezitare.

Harry dădu din cap.

— Ibrahim e Panteră Neagră. Probabil că el e cel mai puțin fericit dintre noi.

— Dar tatăl tău?

— *Ya abba?* zâmbi ea, punându-i pe obraz o palmă caldă. O să vezi imediat.

Tatăl ei era un yemenit din tribul Gunga Din. Era puțintel la trup și uscățiv, cu mușchii ieșind în evidență ca niște coarde tari prin pielea întunecată și mai mult de soare:

— Sunt Yussef Hazani. Fii bine-venit în casa mea în numele Domnului, spuse el, scrutându-l pe Harry și acceptându-i mâna întinsă de parcă ar fi fost muiată într-o otravă occidentală, exotică. Apoi o întrebă repede pe Tamar ceva în arabă. Harry nu recunoscu decât un singur cuvânt, *Nasrani,* despre care știa că înseamnă „creștin".

— Nu, e evreu, răspunse ea într-o ebraică iritată. Din Statele Unite.

— Deci și tu ești evreu, se întoarse tatăl spre el.

— Da.

— Atunci de ce nu locuiești aici?

— Pentru că locuiesc acolo.

Ya abba dădu din cap dezgustat și se duse în camera alăturată. Se așezară așteptându-l până se spălă zgomotos, împrăștiind apă și pufnind.

Sosirea lui Yaffa și Shalom fu o diversiune bine-venită. Strigătul de încântare al Yaffei fu ecoul celui articulat mai devreme de mamă. Când o îmbrățișa pe Tamar, Harry văzu că avea un pântec de luna a patra sau a cincea și un trup frumos, dar voinic; femeile din familia Hazani aveau tendința de a arăta somptuos. Avea unghii lungi, vopsite în roșu cu argintiu, iar soțul ei zâmbea nervos.

Hazani intră și binecuvântă pâinea, ceea ce însemna că masa putea să înceapă. Harry bănui că mâncau puiul de Sabat cu câteva zile mai devreme, cu un sos bun, dar, așa cum se așteptase, prea condimentat. Aveau azimă proaspătă și salată de roșii coapte, lăptucă și unul din fructele lui favorite, avocado tăiat în bucăți mari și zemoase. Aprecie cu glas tare salata și Hazani dădu din cap:

— E din chibuțul Einat, unde lucrez eu. Iau de acolo de-ale gurii. Aici, în Rosh Ha'ayin, nu trebuie să punem în grădină decât ardei și verdețuri, care nu cresc în chibuț.

— Cu ce vă ocupați la Einat?

— Cu tot ce e de făcut.

— Oamenii zic că *ya abba* este cel mai bun lucrător al pământului din Israel, zise Yaffa.

— Nu știam că cei din chibuțuri angajează oameni.

— Pe vremuri, n-o făceau, spuse Hazani. Astăzi, nu au destui oameni tineri și mai angajează câțiva așa ca mine. Uite! întinse el pumnii. Muncesc pământul *Eretz!*

— Trebuie să fie o bucurie pentru dumneavoastră, comentă Harry.

Hazani zâmbi cu resentiment:

— Aici suntem cu toții evrei. Arabilor le-ar plăcea să ne omoare, dar dacă vin, evreii vor lupta pentru evrei. La Teman, când alergau pe străzi și-i omorau pe evrei, noi stăteam flămânzi în spatele ușilor zăvorâte. Asta nu se uită.

— Și tata avea amintiri asemănătoare.

— Din ce țară? întrebă Hazani după o pauză.

— Din Germania.

— Aha! Alt renegat, zise el, schimbând priviri reci cu fiica cea mare. Apoi, întorcându-se spre Harry: Și a luat avionul spre America?

— A luat un vapor.

— Ha! Și noi am luat un vapor de la Hodeida la Aden. Îți aduci aminte, bătrâno?

Ya umma dădu din cap, zâmbind.

— Am plecat din Sana'a cu o caravană de cămile care aducea cafea la Hodeida. Mergeam pe jos cu soția, cu fiul nostru Ibrahim în brațe. Pe atunci era un bebeluș. Asta, arătă el spre Yaffa, nu era născută, ea e mezina noastră. Pe Tamar am așezat-o pe spatele unei cămile, deasupra unei încărcături de cafea care-i făcea dâre în funduleț.

Membrii familiei își zâmbiră ascultând povestea pe care era limpede că o mai auziseră de multe ori. Harry era fascinat:

— Cât timp ați mers?

— Doar o zi. Am avut necazuri. Prima dată când s-au oprit să se roage cu fața spre Mecca au observat că noi nu am îngenuncheat. Au fost multe șoapte și eram sigur că vom fi prădați și uciși. Când am ajuns în oraș, am cumpărat un braț de iarbă și le-am dat-o conducătorilor de cămile, care au căzut prin buruieni de mult ce-au mestecat-o. Apoi a trecut un camion și i-am dat șoferului un *ryial* să ne ducă la Hodeida.

— Și ați scăpat de necazuri?

— Nu, nu, zâmbi Hazani. Dar cel puțin nu mai eram singuri,

parcă toți ai noștri se adunaseră în Hodeida. De la agenția evreiască ne-au spus că dacă puteam ajunge la Aden pe cont propriu, ne duceau ei mai departe. Așa că am pus banii laolaltă, mai multe familii, și am angajat un șlep să ne aducă de-a lungul coastei Mării Roșii.

— Ai, își aminti *ya umma.* Ce mulți oameni și ce barcă mică. Marea ne făcea să vomităm. Am văzut rechini. A durat cincizeci și trei de ore și am rămas fără fiertură de mei. Mamele care aveau lapte le-au dat să sugă copiilor străini până le-a secat izvorul pieptului. Și după ce am ajuns la Aden, vai de zilele noastre, ce-am mai pățit!

Ya abba sorbi cu zgomot din cafea:

— Oamenii de la agenția evreiască ne-au luat cu camioanele și ne-au dus până la o câmpie mare. Acolo stătea un monstru de argint cu formă de pasăre! Cine mai auzise de așa ceva? Au deschis monstrul într-o parte și ne-au poruncit să intrăm. Spuneau că egiptenii n-o să ne lase să trecem prin canalul de Suez. Dacă nu voiam să zburăm cu lucrul acela, n-aveam să ajungem niciodată în Israel. Cu noi era un *mori,* adică un rabin bine-cunoscut. Îl chema Shmuel și a fost și aici rabin până a murit, Dumnezeu să-l odihnească. *„Mori,* i-am spus, ce trebuie să facem?" El se trăgea de barbă, povesti Hazani, trăgându-se și el de a lui. „Voi ajunge în Israel", a spus rabinul „așa cum îmi spunea adesea bunicul meu, odihnească-se în pace! Voi ajunge acolo împreună cu toți yemeniții credincioși ai lumii, dansând în spatele unui asin alb călărit de Mesia." Imaginează-ți. Stăteam toți acolo în soare, încremeniți. Și pe urmă cineva a spus – un om neînsemnat, crescător de capre, nu știu ce s-a ales de el – a spus: „Pe numele și faima mea, doar n-o să fiu oprit din drumul meu spre Israel de povești de-ale bunicilor. O să intru în lucrul ăsta zburător, pe Tora cea vie. Nu este scris că i s-a spus lui Moise: *Ai văzut ce le-am făcut egiptenilor și cum te-am urcat pe aripile vulturilor și te-am adus la mine?* Și păstorul ăsta și-a luat soția și

copiii care plângeau și tremurau și a intrat înăuntru. „Așa este scris", a șoptit *ya mori* și a intrat și el.

Atunci ne-am îngrămădit cu toții, înfricoșați că o să fim lăsați afară, singuri. Oamenii de la agenția evreiască ne-au legat de scaune, luându-ne pe toți prizonieri. A urmat un zgomot pe care l-ar fi putut face numai Cel Fără Nume dacă ar fi ales să răcnească. Pântecul uriașului zburător s-a clătinat și s-a încordat de parcă, după ce ne-ar fi înghițit, ar fi vrut să ne dumice și să ne arunce apoi afară, cu urletele și rugăciunile noastre, pe câmpul măturat de soare. Lucrul s-a mișcat. S-a năpustit înainte. A țâșnit în aer!

Ce să mai zicem? După o oră, priveam în jos la Hodeida, de unde făcusem cu șlepul două zile. Curând, o voce tunătoare ca a unui înger ne-a spus că zburam deasupra pustietăților unde strămoșii noștri se luptaseră cu peste trei mii de ani înainte. Înainte de a ne putea înghiți spaima, eram duși deasupra pământului visat pe aripile unui vultur.

Toate chipurile din jurul mesei aveau o expresie mulțumită. Harry o privi pe Tamar:

— Ce mod minunat de a ajunge în Israel.

În timp ce femeile strângeau masa, tatăl își aprinse o narghilea. Îi oferi un fum și lui Harry, care refuză, întrebându-se dacă asta nu-l făcea cumva nesuferit. Spre ușurarea lui, și Shalom refuză narghileaua.

— Dar *tu,* cu ce te ocupi? întrebă gazda.

— Vând bijuterii.

— Aha, ești negustor. Într-un magazin?

— Uneori, zise el amuzat.

— În Teman, făuream și eu bijuterii. Cu asta s-a ocupat familia mea dintotdeauna.

— Și 'acum de ce nu mai faceți asta?

Hazani se strâmbă:

— Când am venit aici, agenția evreiască mi-a găsit o slujbă. Era în Tel Aviv, într-un loc unde se făceau filigrane de aramă. Majoritatea lucrătorilor de acolo sunt femei. Mânuiesc mașinării mici care reușesc să imite bine bijuteriile Temani. I-am spus șefului că eu pot să-i fac bijuterii veritabile, manual. M-a întrebat de ce ar trebui să mă plătească pentru munca mea migăloasă, când turiștii americani dau bani buni pe celelalte. „Pentru că ale mele sunt frumoase", i-am spus, dar el a râs, ridică el din umeri. Nu-mi plac mașinile și trebuia să merg mult cu autobuzul. M-am bucurat când am găsit slujba de aici, de la chibuț. Camionul lor mă ia și mă aduce acasă.

— Aveți pe aici ceva făcut de dumneavoastră?

— Da, știu eu unde, zise Shalom.

Ieși din cameră și se întoarse cu două obiecte făcute de socrul lui, un ac de aramă și un cercel de aur. Harry le examină:

— Sunt frumoase.

— Oamenii nu recunosc diferențele.

— Unii totuși le văd. Mai sunt oameni dispuși să plătească pentru meșteșug. Poate te pot ajuta să-i găsești.

În spatele tatălui ei, Tamar clătină din cap.

— Te anunț dacă găsesc pe cineva, zise Harry.

Hazani dădu din cap cu o expresie cinică.

— Pot să-l ajut să vândă, de ce m-ai refuzat? o întrebă el pe Tamar în mașină, mai târziu.

— Lasă-l în pace, te rog. A ajuns să se împace cu viața lui. E sănătos, lucrează în aer liber. Dacă ar câștiga mai mult, ar cheltui tot pe arak.

— Dacă ar face lucrul care-i place cel mai mult, ar fi mai fericit.

— Nu numai munca îl face nefericit. Contribui și eu.

— Cum îl faci tu nefericit? o atinse el.

— „Pentru femei, cartea e nebunie!" Obișnuia să-mi strige cuvintele astea. Mi-a interzis să plec din Rosh Ha'ayin. Pe vremuri,

asta ar fi încheiat totul, cuvântul tatălui era lege. Eu l-am sfidat și am mers la universitate. Timp de doi ani nici n-a vorbit cu mine.

— Da, dar acum? Doamne, ești curator de muzeu! Ar trebui să nu-și mai încapă în piele de mândrie.

Tamar zâmbi:

— Ba își încape foarte bine. Când eram în anul al doilea, a avut niște speranțe. Nepotul unuia dintre prietenii lui voia să se însoare cu mine. Benyamin Sharabi. Avea un taxi, era o partidă. Venea în camera mea cu daruri, fructe de cactus, portocale, șerbet. Mereu aducea ceva de mâncare. Dar l-am îndepărtat. S-a căsătorit cu fata unui rabin și am crezut că tata o să moară. Pe Yoel l-a urât imediat pentru că nu era yemenit.

— Asta e problema lui, zise Harry. Nu e responsabilitatea ta să-l scapi de prejudecăți.

Se simțea neajutorat. Ar fi vrut s-o mângâie:

— Și apoi, mai are doi copii.

— Toți l-am trădat. A văzut-o pe Yaffa sub vălul de cununie, smiorcăindu-se, cu Habiba deja în pântecul ei. În timpurile de demult, lucrul acesta i-ar fi adus o rușine și o nefericire de negrăit. Acum, totul e aproape uitat. Iar fiul lui? În loc să meargă la sinagogă sâmbăta, participă la marșuri de protest, clătină Tamar din cap. Tata nu înțelege ce s-a întâmplat cu viața lui.

El parcă mașina pe marginea șoselei. Se aflau într-o periferie industrială a Tel Aviv-ului, în fața unei fabrici murdare.

— De ce m-ai adus aici?

— Am vrut să vezi ce mai sunt, în afară de curator pentru achiziții de muzeu.

— Puteam să văd și așa, zise Harry, aruncându-și privirea la fabrica, probabil de mase plastice, ce se reflecta în oglinda retrovizoare. Nu alesese un loc potrivit ca să oprească; era la fel de romantic ca și în industrialul New Jersey:

— Poate să meargă.

— Dar soția ta?

— Ei n-o să-i placă, spuse el pe un ton neutru. Dar nici n-o s-o surprindă.

— Harry, sunt gata să mă căsătoresc din nou.

— Știu.

— Dar sunt speriată. Vreau să-mi promiți că suntem liberi să ne schimbăm opiniile. Dacă se întâmplă asta, celălalt trebuie să accepte fără plângeri. Nu pot suporta scenele.

— Doamne, Tamar… Bine. Promit.

— Mai e ceva. Soțul meu nu va trebui să-și facă griji din pricina mea, că… știi tu. Nicio clipă.

— Nici femeia care trăiește cu mine ca soție.

Ea zâmbi:

— Fie ca buzele tale să fie sărutate, spuse, ca *ya umma.*

— Asta ar fi o idee grozavă, trase Harry concluzia.

22

GOLAN

În noaptea aceea stătu treaz lângă ea, ascultându-i respirația ușoară și gândindu-se la fiul lui.

Va trebui să găsească o altă casă, n-o putea duce în conacul colonial din Westchester. Acela era căminul Dellei. Chiar dacă el trăia acolo singur, fosta lui soție alesese mobila, draperiile. Argintăria avea monograma ei. Chiar și servitorii erau ai ei.

O casă mai mică i-ar fi surâs.

Sau ar putea călători.

Se foia fără astâmpăr. Vedea pe tavanul întunecat cum pluteau amândoi pe Fluviul Galben într-o joncă, mergeau pe Marele Zid, învățau despre o cultură mare și străveche care le era străină amândurora, nu numai unuia dintre ei.

— Ți-ar plăcea să mergi în China? o întrebă a doua zi dimineața.

— Bineînțeles.

Ochii ei erau întunecați și grei, dar nu de pasiune. Nici ea nu dormise bine.

— Vorbesc serios. Te duc acolo dacă mă duci azi într-un loc frumos.

Porniră spre nord, cu căldura în față. Înălțimile Golan arătau bine, dar erau golașe. Trecură de două tabere militare. Din când în când, pe drum mai apărea și câte un vehicul, tot militar.

Pe măsură ce urcau, se făcea mai răcoare. La jumătatea drumului spre Golan, Harry opri mașina într-un peisaj deluros și mâncară ce pregătise Tamar. Era foarte liniște, nu se auzeau decât păsările și părea imposibil ca locul acesta să mai fi cunoscut și altceva în afară de pace. Cu toate acestea, înainte de a-și termina sendvișurile auziră

o împușcătură.

— Drumul acesta ar trebui să fie sigur, zise ea îngrijorată, dar nu făcu niciun gest de a strânge lucrurile, așa că rămaseră pe loc și-și terminară gustarea.

În curând, în raza lor vizuală apăru un bărbat cu o carabină uzată. Cămașa grosolană îi era intersectată de două centuri de care atârnau potârnichi moarte și mai avea și mijlocul încins cu o curea cu păsări mai mici, printre care Harry recunoscu sturzi și ciocârlii.

— Un vânător, spuse Tamar.

Apoi îl strigă pe om în arabă, întrebându-l dacă nu voia o răcoritoare. Acesta refuză politicos și ieși din câmpul lor vizual.

Apoi auziră din nou o împușcătură.

— Nu-mi place că omoară păsările, spuse ea.

— Da.

— Știi la ce spun prepeliță?

— Da, zâmbi el. Avem și noi prepelițe.

— În fiecare an în august, stoluri mari de prepelițe de dimensiuni mici zboară din Europa spre Sinai. Bat tot drumul prin aer pe deasupra Mediteranei, ceea ce e un mare efort pentru astfel de păsări. Când ajung în sfârșit la țărm, sunt epuizate. În jurul el-Arishului, arabii pun capcane și le prind, le omoară și le vând. Păsările care au luptat atâta cu marea nu se mai pot feri de oameni.

— Poate că într-o zi nu va mai rămâne nicio pasăre de prins.

— Deja unele specii au dispărut. În Sinai erau foarte multe capre sălbatice. Acum, aproape au dispărut, ca și gazelele și antilopele, au fost vânate. Totuși în Negev, unde sunt protejate de legile israeliene, sălășluiesc turme întregi de astfel de animale.

— Cum de știi atâtea despre sălbăticiuni?

— Ze'ev vânează, spuse ea, privindu-l calmă.

Ăsta fusese blestemul lui, să se simtă atras de femei cinstite.

În zare apăru muntele Hermon, o pată albă pe cer. Aceasta

crescu, până când putură să vadă piscurile masivului, dintre care unul singur mai era încă acoperit de zăpadă.

— Hai să mergem la ăla cu zăpadă pe el.

— Nu putem, acolo e Siria, replică Tamar.

La poalele muntelui, se aflau ogoare și livezi și mai multe sate de druzi și alaouizi. Ea îi arătă pe unde s-o ia, urcând o șosea abruptă spre un *moshav shitufi* sau o așezare în tovărășie numită Neve Ativ.

— Iarna se schiază aici.

Acum, în august, era aproape pustiu; băură singuri cafea într-un restaurant, privind pe geam coasta pietroasă a muntelui. Era cald, dar o briză mușcătoare se strecura prin fereastra deschisă:

— Hai să rămânem la noapte aici, sugeră Harry.

— Bine.

Omul care îi servise cu cafea stătea la o masă, reparând legături de schi. Harry închirie o cameră de la el și luă cheia, dar spuse că o vor vedea mai târziu:

— Mai întâi să ne plimbăm.

— Încotro? întrebă ea afară.

— Drept în sus. Vreau să găsim zăpadă.

— E prea târzie vara ca să mai fie acum.

— Israelienii habar n-au de zăpadă. Dacă te gândești la ea, obții.

Și porniră pe linia teleschiului. Pârtia fusese curățată de pietre și era ușor de mers. Când depășiră pârtia, drumul deveni mai greu.

Cu cât urcau mai sus, cu atât vântul bătea mai tare. Nu era niciun copac. Din loc în loc, mici petece de pământ găzduiau o tulpină cu câte o floare; în rest, piatră goală, oasele muntelui descărnate. După un timp, ajunseră la o potecă bătută și drumul deveni din nou ușor.

Dar se treziră că doi soldați veneau cu un jeep către ei, claxonând.

— L'*ahn atem holcheem?* Unde mergeți? îi întrebă cel de lângă șofer.

— Pe vârf, zise Harry.

— Nu e permis, domnule. E zonă militară securizată. Accesul

civililor e interzis.

— E zăpadă acolo sus?

— Numai în crevasele unde n-a putut s-o topească soarele.

— E vreo crevasă pe aici unde avem voie să mergem?

— Da, pe acolo.

— *Todah.*

Soldatul îi aruncă o privire camaradului lui, rânjind. Se uitau din jeep la americanii nebuni în timp ce el și Tamar o luară pe ruta indicată.

— Ce nu vor să ne lase să vedem? o întrebă Harry când se mai îndepărtară.

— Cred că echipament de supraveghere electronic, dar vor și să ne protejeze. Libanul și Siria au trupe în munții ăștia. Musulmanii și creștinii se luptă la numai câteva mile de aici.

Ajunseră la o crevasă. Nu se vedea nici urmă de zăpadă, dar către zona umedă din fund creștea un clopoțel albastru, singuratic. Harry coborî și i-l culese. Ea abia dacă-i aruncă o privire:

— Nu vreau să plec din Israel.

— Cred că ți-ar plăcea la nebunie America.

Porniră înapoi spre Neve Ativ.

— Știi cum le spunem aici israelienilor care pleacă? *Yordim.* Cuvântul înseamnă un om care decade spiritual. Și pentru mine tot asta ar însemna plecarea.

— Nu trebuie neapărat să stăm la New York. Am putea călători o vreme, să facem planuri. Am putea merge în China, cum am spus de dimineață.

— Ai spus tu asta? îl privi ea fix.

El îi vorbi despre Muzeul Palatului din Beijing, despre colecțiile de bijuterii imperiale:

— Ai putea studia arta chineză și ai putea scrie despre ea.

Ea clătină din cap:

— Nu mă cunoști. Nu vreau să scriu nimic. Ne-am purtat ca doi

copii care se îndrăgostesc prima oară. Nici nu ne-am dat osteneala să ne gândim dacă putem trăi împreună sau nu.

El căută victoria din înfrângere:

— Chiar ești îndrăgostită de mine?

Ea nu-i răspunse. Vântul începuse să bată din nou și le șfichiuia hainele. Harry o luă în brațe.

— Te iubesc, zise ea cutremurată, agățându-se de el. Te iubesc, Harry!

În vocea ei, el simți o bucurie teribilă și în același timp, un fel de mirare.

Merseră cu mașina la un sat aflat mai la vale, pe nume Majdal Shams. Se opriră la o fermă, proprietatea celui mai frumos bătrân pe care îl văzuse Harry în viața lui, un druz cu ochii albaștri, nasul drept și trăsăturile sculptate; avea părul alb și bogat acoperit cu un fes roșu și purta mustață.

La fermă aveau o livadă cu două feluri de mere, roșii și galbene, o vie și câțiva arbori de fistic. Merele aveau un gust străin, erau mai rotunde și mai moi decât soiurile americane cultivate la Westchester. Totuși, lui Harry îi plăcu gustul lor. Era încă devreme pentru merele de altoi.

— Cum se numește soiul ăsta?

— *Hmer.*

— Și ăsta?

— *Sfer.*

Tamar zâmbi:

— *Hmer* înseamnă roșu, explică ea. Și *sfer*…

— Galben?

— Da.

Pe magazia din livadă fusese bătut în cuie desenul unui măr, pictat parcă de Modigliani, foarte înalt și subțire, de un galben ca untul cu nuanțe purpurii.

— *Turkiyyi,* zise fermierul.

Și-i duse în spate, unde creșteau trei meri turcești, grei de fructe. Mai aveau o lună până la coacere, dar se vedea deja forma lunguiață a merelor. Harry rupse unul necopt, tare ca un porțelan verde. Cumpără și un coș din celelalte mere, și *hmer* și *sfer* și o grămadă de struguri albi, acesta fiind singurul sortiment cultivat de druz.

Duseră coșul înapoi la Neve Ativ. Camera lor din cabana de schi se dovedise a fi curată și neîmpodobită, cu zidurile și pereții răspândind încă un miros slab de cherestea proaspătă. Harry puse mărul verde turcesc și piatra levitică roșie alături pe pervazul ferestrei. Era o compoziție plăcută. Se întinseră amândoi pe pat, admirând natura moartă.

— Ai putea trăi aici? întrebă ea.

— Nu știu.

Ea își ridică piciorul stâng, îngust și frumos și el și-l puse pe al lui dedesubt.

— Ce faci?

— Te sprijin.

— Pot să mă sprijin și singură.

Și-și mișcă piciorul, dar el o urmări:

— Îmi face plăcere să te sprijin.

Degetele lui îi mângâiară ușor talpa:

— Am putea locui șase luni aici și șase la mine acasă.

— Asta cere mulți bani. Ai mai mulți decât îți trebuie?

— Da. Te deranjează?

— Deloc. Mi-ar plăcea să cheltuiesc bani. Dar…

— Ce?

— Cumperi întotdeauna prea mult, zise ea isteață. Prea mult vin, prea multă brânză, prea mulți struguri, prea multe mere.

— Nu, mere n-am luat prea multe, zise Harry și aduse coșul în pat. Îi depărtă picioarele și începu să-i deseneze conturul trupului cu mere, unul *hmer* și unul *sfer.* Pe pântece îi puse strugurii albi:

— Seamănă cu sânii și fesele tale, au aceeași formă. Aș vrea să avem pere, sunt cele mai erotice. E vreun cuvânt ebraic pentru cineva care e curios în privința perelor?

— Îi zicem *pri,* adică fruct, zise ea și râsul i se înecă în sărutul lui. Îl sărută și ea, pasional și Harry abia reuși să salveze strugurii.

Deveniră amândoi serioși și activi. Ea îl atingea blând, de parcă ar fi fost rănit. Mușchii gambelor începură să i se întărească, sfârcurile erau ca Hermonul, ochii i se îngustară.

— *Akhshaw,* zise ea, dar cuvântul ebraic nu avu efect și el continuă s-o mângâie.

Ea îl mușcă tare:

— Iubitule, vino în grădină.

O parte din el fu în stare să mai gândească admirativ: nu e rău, să te joci sexual cu citate din Biblie.

— O să mă urc în palmier, zise și ochii i se încleștară de ai ei, căprui și calzi.

Se lăsară amândoi pe spate, nemișcați. Apoi merele începură să cadă din pat unul după altul. Bum, bum, bum, bum și se rostogoliră pe podea, formând un contur numai al lor.

Mai târziu se hrăniră unul pe altul cu struguri și ea mâncă un măr galben, iar el unul roșu. Camera avea mirosul ei, al fructelor și al lemnului nou.

— Eu trebuie să rămân în țara asta, spuse ea.

— Fără tine o să se prăbușească Israelul?

— S-ar putea spune și așa.

— Explică-mi. După, îmi pierd simțul umorului.

— Israelul poate deveni ca prepelițele acelea care cad pe plajă la el-Arish. Epuizat de luptă, fără apărare.

— Din câte am văzut, Israelul nu e lipsit de apărare, spuse el sec.

— Locuințele proaste și hainele zdrențăroase pot realiza ceea ce gloanțele nu pot, Harry. Sunt mai mulți cei ce fug de aici decât cei

care vin.

Se întuneca. El se aplecă și aprinse veioza, iar Tamar se ridică din pat și trase jaluzelele. Își puse un halat și reveni lângă el. Harry transpirase când făcuseră dragoste, dar acum îi era frig. Îi deschise halatul și se lipi de ea, dar nu era destul material ca să-i acopere pe amândoi.

O venă pe care până acum nu o observase se zbătea pe gâtul femeii:

— Stai cu mine aici, spuse ea.

Se priviră în ochi.

— Nu spune da sau nu, gândește-te doar, reluă Tamar. Viața poate deveni foarte grea în Israel. Dacă trăiești aici, unii din America te vor numi oprimator.

— Nu mi-ar păsa deloc de asta.

— E greu să înduri așa ceva. Toată lumea știa că primii care s-au stabilit aici erau eroi, așa că o știau și ei. Le dădea curaj în luptă, chiar și copiilor și bătrânilor. Tatăl lui Ze'ev, când a venit aici, era un orfan de doisprezece ani și a luptat la vârsta asta.

— De ce tot aduci vorba despre Ze'ev?

— N-o aduc.

— Îmi faci o favoare? Nu vreau să vorbim despre Ze'ev Kagan. Despre hobby-urile lui, ambițiile politice sau speranțele sau despre tatăl lui.

— Fă-mi tu mie o favoare. Du-te dracului. Sau du-te la New York.

Ea închise ochii și rămaseră tăcuți.

Respirația ei îi încălzea fruntea, halatul îl acoperea pe o parte și pe spate i se făcuse pielea de găină.

— Mă duc să fac un duș, zise într-un sfârșit.

Din ambele robinete din baie curgea apă rece. Se lăsă pătruns de jetul rece, în timp ce toate sentimentele bune dispăreau. Când reveni, ea culegea merele, în patru labe.

— Lasă-le acolo.

— Sunt hrană.

O ajută și el să le strângă.

— Doar n-o să le aruncăm.

Abia după un timp își dădu seama că plângea.

— Tamar.

Ea ridică ochii spre el:

— De ce trebuia să începi cu mine? îi spuse cu amărăciune.

În timpul nopții, Harry se trezi cuprins de o iubire atât de intensă, încât rămase uimit. Era un sentiment diferit de cel pe care-l avea pentru ea; că o iubea pe ea înțelesese demult.

Israel.

De ce nu?

Era încă tânăr. Putea fi și el o parte a locului.

Își citi viața ca și cum ar fi fost tipărită pe tavanul negru, își va câștiga existența la bursa de diamante din Ramat Gan. Poate că-și vor putea cumpăra o bucată de pământ aici și va vedea muntele Hermon și va crește meri turcești.

Îi sărută vena care pulsa și ea se mișcă:

— Culcă-te, șopti el în ebraică.

23

FÂNTÂNA DIN GHÀJAR

De dimineață, se treziră în zgomotul bombelor din Liban. Plecară devreme din Neve Ativ și coborâră muntele spre Ghàar, unde luară micul dejun într-o cafenea în aer liber, privind populația locală. Puțini trecători le întoarseră privirile, cei mai mulți se uitau la fântâna satului, în care fusese coborât un bărbat.

Proprietarul cafenelei le spuse că muncitorul curăța mâlul de pe fundul fântânii, astfel ca să se poată aduna cât mai multă apă la ploile de primăvară. În timp ce-și terminau cafeaua, gălețile trimise la suprafață începură să fie pline de apă murdară în loc de nămol, în zâmbetele de aprobare ale privitorilor.

— Sunt alaouiți, o populație foarte deosebită, spuse Tamar.

— Musulmani?

— O ramură. Îl venerează pe Ali, ginerele lui Mahomed, îi explică ea câteva dintre preceptele religiei respective.

— La ce te uiți cu atâta atenție?

— O să mă crezi nebună, zise ea.

— Învață să ai încredere în mine.

Tamar zâmbi:

— Foarte bine. Uită-te la copilul ăla.

Un băiețel construia, din grămezile de noroi scoase din fântână. Își ridica movilițele chiar acolo unde se aruncau gălețile și din când în când, spre marea lui încântare, un val de apă noroioasă i le săpa la poale.

— Ce-ar fi dacă, în urmă cu mult timp, cel mai mic deal de la șantierul lui David Leslau a fost risipit de apă?

— Totuși, se vorbește de două dealuri și două sunt acolo, îi

aminti el.

— Țara asta e plină de morminte, măguri artificiale construite de oameni. David sapă chiar la est de izvor, unde o asemenea așezare ar fi putut exista în mod natural. Să presupunem că dealul despre care e vorba în manuscris a fost măturat de ape iar el sapă lângă un gorgan care a fost ridicat în apropiere. Ce crezi? întrebă ea cu ochi strălucitori.

— Nu cred că ești nebună, dar…

Ea oftă și-și mai turnă cafea, în timp ce oamenii îl ridicară pe bărbatul din fântână, un tânăr murdar de noroi, părând fericit că se întoarce în lume.

— Mă iei la Ein Gedi, nu-i așa? îi ceru ea. Vreau să vorbesc cu David Leslau.

— Nu.

— Dacă mă iei, după aceea te fac foarte fericit, spuse ea cu viclenie. Fac ce vrei tu. Pepeni. Mandarine. Două feluri de portocale.

— Umorul israelian e ilar.

— Ah, Harry!

— Nu pot. Zelul meu de amator l-a costat deja pe David timp și foarte mulți bani. Oricum, mai târziu mă vei face foarte fericit pentru că și eu te voi face foarte fericită.

Îi luă mâna, dar ea și-o retrase:

— Alaouiților nu le place ca o femeie să fie atinsă în public.

— Ce păcat.

— O să mă duci la Ein Gedi.

Stătea acolo, frumoasă și sănătoasă în soarele dimineții, râzând cu bunătate:

— O să mă duci pentru că mă iubești, îi spuse.

Din șantier nu mai rămăsese mare lucru. Mai era doar cortul lui Leslau, celelalte două fuseseră strânse. Arheologul le spuse că trimisese doi oameni la Ierusalim cu un camion care conținea cea

mai mare parte a utilajelor. Rămăsese cu un absolvent englez și doi lucrători arabi, care puneau la loc pământul excavat de pe dealul pietros.

— Să-l lăsăm cum l-am găsit, nu? zise Leslau.

— David, începu Tamar.

El o ascultă pufăind din pipă.

— Nu e cine știe ce munte, vă garantez, zise el în final. Dar de ce să credem că e un gorgan?

— Ar fi simplu de aflat, nu-i așa? întrebă ea.

— Draga mea Tamar, nu ar fi foarte greu. Dar trebuie să recunosc că descurajarea ne-a tăiat mult din entuziasm. Ei, oftă el, ce naiba, hai să mai fim nebuni o dată.

Se luară după el pe pământul răscolit. Harry transpira, supărat că o lăsase să-l convingă:

— Îmi pare rău, David, murmură el.

— Înțeleg, zise acesta.

Se împleticeau după el. Harry începea să fie amețit. Chestia aia proverbială era adevărată, gândi el.

— Potcoave de cai morți.

— Poftim? făcu Leslau.

— Umblăm după potcoave de cai morți.

— O, zise Leslau absent. Se oprise și ridica rocile în mână, examinându-le și luând apoi altele.

Apoi o privi ciudat pe Tamar.

— Să mergem, mormăi Harry.

— Harry? zise Leslau.

— Ce?

— Mai departe.

Îl mai urmară încă o sută de pași.

— Știți în ce stăm? întrebă Leslau.

— Nu, zise Harry, încercând să nu pară posomorât.

— Într-o albie de râu, spuse Tamar.

— Da, într-o albie secată. Vezi? îi arătă Leslau lui Harry locul unde se aplecase prima oară să culeagă pietre.

El încercă să înțeleagă, dar solul arăta exact la fel ca restul deșertului și clătină din cap.

— Pe vremuri, râul curgea pe aici, zise Leslau, arătându-i o piatră.

— Eu nu văd decât o bucată de calcar, se miră Harry. Se află în mijlocul unui deșert de calcar. Ce-ți poate spune un deșert de calcar?

— Destul de multe, în realitate, răspunse arheologul. Majoritatea calcarelor din dealurile astea sunt cenomiane sau turoniane, formate cu aproape o sută treizeci de milioane de ani în urmă, în era cretacică. Sunt extrem de tari și rezistente. Chiar și ochiul tău de amator poate vedea că acest calcar e mult mai fragil, prin comparație. Acesta a fost probabil format cu vreo cincizeci și cinci de milioane de ani în urmă, în perioada eocenianã. Sau poate în senonian, nu contează exact când anume. Important este că zăpada, curgând secol după secol pe acest deal de calcar, l-a măcinat cu ușurință, formând o albie. Pietrele sunt împrăștiate de apă, se vede foarte clar.

Harry clipi din cauza transpirației:

— Pentru Dumnezeu, vrei să spui că are dreptate?

— Nu, ripostă Leslau privind-o pe Tamar.

— Atunci ce dracu spui acolo?

— Numai că, într-adevăr, cândva, acolo s-a aflat un alt deal. Ceea ce poate însemna că au fost de la început trei dealuri și nu două și ne-am înșelat tot timpul. Dar… și respiră adânc, dealul ăla mic de acolo s-ar putea să fie un gorgan.

Și-i luă lui Tamar mâinile în ale lui:

— Și dacă e așa, atunci ai dreptate în mod superb. Magnific. Și s-ar putea să fiu mai aproape de adevăr decât oricând.

Stăteau în cort și la început, soarele fiind în nori, interiorul acestuia era ca o peșteră verde și răcoroasă.

— Îmi pare rău, zise el.

Ea îl sărută.

— Cum de te-ai putut uita la un copil care se juca în noroi și să…

— Așa e în munca mea. Nu mă gândesc la o idee. Ideea vine la mine, încercă ea să explice, ezitantă. Oricum, încă nu suntem siguri că am dreptate, nu-i așa?

— Ba da.

Leslau studiase cu multă grijă suprafața celui mai mic dintre dealuri. Îi luase pe student și pe muncitori de la astupat șanțuri și-i pusese să sape în trei zone diferite de pe panta nordică, fiecare aflată în preajma unei mici scobituri. Acestea pot fi indicația că pământul de dedesubt se așezase în jurul unei structuri solide, explicase el.

— O să dureze mult? întrebă Tamar.

Leslau ridică din umeri:

— Câteva ore sau poate câteva zile. Într-un gorgan, fiecare strat se formează peste rămășițe umane. Pot fi și construcții prăbușite înăuntru, al căror material se păstrează. Vântul și ploaia adaugă gunoaie și praf și compoziția sporește prin adăugarea vegetației putrede. Când oamenii se stabilesc pe un astfel de loc, ei construiesc un al doilea strat peste humusul de deasupra primului și așa mai departe. Straturile pot avea grosimi diferite. Dacă dealul ăsta mai mic e gorgan și urmele cele mai recente de locuire sunt acoperite de un strat subțire, am avea norocul de a le găsi rapid. Dacă săpăm într-un strat foarte gros… atunci ar putea dura timp îndelungat.

Harry și Tamar se hotărâră să stea și să privească tot restul zilei.

Ea putea să se relaxeze citind. Tensionat, Harry șlefui din nou granatul, deși o făcuse deja la modul cel mai laborios posibil, transformându-l într-o minunăție roșie. Mai vorbea din când în

când cu Leslau, dar niciunul dintre ei nu prea simțea nevoia să converseze. Stăteau pe scaunele lor pliante în jurul burdufului cu apă ce atârna de unul din stâlpii susținători ai cortului, ca trei englezi taciturni în jurul unei sobe străvechi. Din când în când, unul dintre muncitori, transpirat, mai venea în cort să bea o înghițitură și să se odihnească. Absolventul de facultate și unul dintre arabi erau tineri, dar Leslau spuse că arabul de vârstă mijlocie era cel mai bun muncitor.

Când veni și acesta din urmă să se odihnească, Harry îi spuse să stea mai mult:

— Îți țin eu locul.

— Nu, zise scurt Leslau și privirile li se întâlniră. Ei sunt obișnuiți cu asta, tu, nu.

Nu era sigur că era o idee bună, dar ieșise deja din cort și pornise pe deal. Arabul stătea în umbra cortului și se uita după el rânjind.

La început, n-a fost rău, dar în curând își dădu seama că o încurcase.

Nu mai folosise un târnăcop și o lopată de ani de zile. Ritmul ajută, își aminti. Târnăcopul cădea și se ridica în mod egal.

Și apoi, palmele lui erau foarte moi. Cu respirația nu avea probleme, pentru că știa să și-o dozeze de la alergări, dar săpatul cerea alți mușchi decât atletismul.

Iar soarele îngreuna totul. În curând, când se uită în sus, peisajul i se contură neclar și șters, ca o imagine pe ecranul unui televizor alb-negru prost.

În cele din urmă, Leslau apăru în vârful dealului:

— Termină cu tâmpenia asta, îi spuse.

Intră după Harry în cort și-l privi prăbușindu-se pe un covoraș de rugăciune, cu toată umezeala trupului uscându-se în clipa când era produsă. Se simțea de parcă ar fi fost înmuiat în sare și avea în amândouă palmele bășici mari cât niște jumătăți de boabe de struguri.

Tamar îl privea, fără îngrijorare, cu un fel de interes contemplativ care îl deranja oarecum.

Leslau trimisese majoritatea proviziilor de acolo, dar mai avea două conserve de pui pe care le mâncară, împărțind și merele moi deja din cauza soarelui.

O discuție pe deal le stârni speranțele, dar nu era decât ceartă între absolvent și arabii care nu voiau să se întoarcă la lucru după ce mâncaseră decât dacă beau și o cafea. Până la urmă, cel mai în vârstă o fierse pe un primus, într-un frumos ibric de aramă îngustat la capăt și bătut de vremuri.

Harry îl întrebă pe om dacă nu-l vindea și Tamar spuse ceva în arabă.

— Ce i-ai spus?

— I-am spus că valorează bani buni. Și l-am avertizat să nu-l vândă prea ieftin.

Omul întrebă în arabă dacă Harry voia să plătească pentru ibric destul cât să-i ajungă pentru o casă nouă.

— Vreau doar să cumpăr ibricul, nu să mă însor cu soră-sa.

Muncitorul înțelese, pentru că vorbi imediat:

— Ca și sora lui, ibricul i-a aparținut tatălui lor, traduse Tamar. Spune că nu le vinde.

Cafeaua era bună și răspunsul o făcu să pară și mai bună. Dar la scurt timp de la reînceperea lucrului, Harry își dădu seama că era după-amiaza târziu.

— Trebuie să merg la Ierusalim, zise el, privindu-l stânjenit pe Leslau.

Acel ceva bun care fusese între ei se ruinase de gestul pe care-l făcuse urcând dealul.

Leslau trase o sticlă de scotch de sub scăunel și le-o întinse:

— Luați o înghițitură înainte de a pleca?

Tamar clătină din cap.

— Eu vreau, zise Harry.

— Ești sigur că ți-ai revenit după soare? întrebă Tamar. Dacă nu, o să-ți facă foarte rău.

— Mă simt bine.

Băură din cești de plastic. Se simțise bine înainte, dar alcoolul îl izbi în plin, poate din cauza căldurii. Din cauza asta se bea atât de puțin whisky aici, se gândi; din cauza asta și a prețului.

Leslau umplu din nou cestile și le băură.

— Am nevoie la toaletă, zise Harry.

— Vin cu tine.

Umbrele se lungeau pe deal.

— Chiar trebuia să încerci să faci munca necăjitului ăluia? întrebă Leslau.

Vorbea mai mult băutura din el:

— Nu l-ai putut lăsa să aibă nici cea mai mică experiență a lui fără să încerci să o faci să fie a ta. Ai vreo boală, ceva?

— Nu, replică Harry.

Mai trecură de câteva dâmburi, apoi se ușurară alături, Harry avea grijă să nu se stropească:

— Doar că, uneori, nu pot rezista ispitei de a mă purta ca un măgar, zise el.

Se priviră în ochi și Leslau zâmbi:

— Nu ești lipsit de speranță.

Când se întoarseră înapoi la cort, Harry își dădu seama că relația lor se reparase.

Pe pantă era din nou agitație. Ceilalți doi săpători îngenunchează lângă groapa celui mai tânăr dintre arabi.

— Ce este? strigă Leslau și porniră în fugă spre ei.

Nu primi niciun răspuns. Amândoi arabii erau acum în groapă și lucrau rapid, azvârlind pământul afară.

Săpătura era puțin mai adâncă de doi metri, dar Harry nu putu vedea prea mult pe fundul ei până când arabul cel tânăr nu ieși

afară. Cel mai în vârstă lucra foarte atent cu târnăcopul și în curând putură vedea pietre în formă asemănătoare cu cele de pavaj, două straturi suprapuse; și dedesubt, partea de sus a unui al treilea strat, cu pietrele așezate cândva de mâna omului, încă solide și durabile.

Era un zid.

Se întoarseră toți trei în deșert, însuflețiți.

— Gândiți-vă că până la urmă am putea găsi moștenirea pe care ne-au lăsat-o, spuse Leslau. Nu-i așa că-i vedeți și voi? Armata străină se apropia repede, așa că au luat cele mai prețioase lucruri din Templu – bogății ca diamantul galben pe care-l vrei tu, Harry – și altele, sfinte și neprețuite și le-au ascuns în pământ, descriind ascunzătorile pe un sul de aramă.

— Și după două mii cinci sute de ani, *tu* ai smuls sulul din pământ, completă Tamar.

— Ce crezi, David, întrebă Harry, au fost violate multe tainițe ca cea din valea lui Achor, unde era ascuns diamantul?

— Majoritatea obiectelor sunt încă sub pământ. Știu asta, o simt în oase. Dar sunt convins că multe ascunzători sunt în teritoriile ocupate. Dacă lucrurile iau o întorsătură nebunească, aici s-ar putea stabili un stat palestinian și eu n-aș mai putea săpa niciodată pentru moștenirea noastră. De aceea acum, când datorită lui Tamar avem o hartă care ne va duce la tainiță, trebuie să sap din răsputeri.

Vorbind, Leslau le arătă rocile calcaroase presărate ca niște schelete în deșert:

— Apa a curs în direcția aceea și-i putem urma cursul până la izvor. După ce vom afla unde era baza dealului, vom stabili o grilă arheologică științifică. Undeva pe aici, la douăzeci și trei de cubiți în jos, se află primele obiecte pe care le caut.

Privi dealurile purpurii dimprejur și le arătă pumnul încleștat:

— Ascultați, ticăloaselor! strigă el în idiș. Până la urmă tot o să le găsesc!

Și strânse din nou pumnii, amenințând…

— David? îl chemă încet Tamar.

Leslau clipi, apoi se întoarse și porni înapoi spre cort.

Când îl rugă mai târziu să-i permită să arunce o privire asupra originalului manuscrisului de aramă, Harry fu nedumerit de răspuns:

— Acum nu e necesar. Dă-ne o șansă să săpăm ceva aici.

Harry clătină din cap:

— Nu legat de asta. Aș vrea să studiez pasajul legat de diamant. O parte din el e ilizibilă în fotocopia pe care am avut-o.

Leslau ridică din umeri:

— John, îi comandă absolventului, du-te cu dumnealor la Ierusalim și ai grijă să obțină ce vor. Și celorlalți spune-le că vreau camionul plin înapoi mâine-dimineață.

24

TIBERIAS

Manuscrisul de aramă fusese curățat și întins foarte bine. Scrisul nu se vedea chiar ca atunci când fusese nou, dar se putea descifra cu ușurință. Tamar și Harry stăteau în picioare în micul birou al lui Leslau, ca într-un loc sacru și ea citi tare primul pasaj:

Cuvintele lui Baruch, fiul lui Neriah ben Massiah din neamul preoților ce s-au ridicat în Anatoth în pământul lui Benjamin, la care porunca de a pune la adăpost comorile Domnului a venit prin Ieremia, fiul lui Hilkiahu Kohenul, în zilele lui Zedekiah, fiul lui Josiah, regele iudeilor, în cel de-al nouălea an al domniei sale.

Când găsiră pasajul despre tainița din valea lui Achor, văzură și scurta descriere pe care n-o putuseră citi în fotocopie.

Diamantul era descris prin cuvintele *haya nega.*

— *Haya nega,* asta înseamnă „un obiect impur", comentă Tamar.

— Știu, respiră Harry adânc, incapabil de a accepta evidența. Poate exista vreo îndoială?

— Nu, Harry, spuse ea. Asta descrie un diamant cu un defect serios.

— Dumnezeule! exclamă el disperat. Am venit aici după potcoave de cai morți. Diamantul pe care-l vinde Mehdi nu are defecte majore. Și asta înseamnă că diamantul lui Mehdi nu este același cu cel descris aici – diamantul luat din Templul Ierusalimului și ascuns în pământ.

Găsi la hotel un bilet și recunoscu scrisul pretențios – vreo guvernantă sau profesoară europeană? – chiar înainte de a desface

plicul.

Dragă domnule Hopeman:

Vă pot cere să ne mai întâlnim încă o dată?

Sunt foarte conștient că dumneavoastră sunteți cel care a venit la mine în repetate rânduri, uneori cu prețul disconfortului. Vă asigur că aceste împrejurări au fost dictate de necesitate. În viitoarele noastre tranzacții pe termen lung care sper că vă vor face plăcere, vă promit să vin eu la dumneavoastră, ori de câte ori este posibil.

Veniți vă rog la stația de autobuz din Eilat miercuri, la ora două după-amiaza.

Cu cea mai mare considerație personală,
Rămân al dvs.,
Yosef Mehdi

— Ai de gând să te duci? întrebă Tamar.

— Cred că ar fi bine.

— Dacă diamantul lui Mehdi nu e cel al Inchiziției, nu este piatra pe care ai fost însărcinat să o cumperi. De ce te mai deranjezi?

— E un diamant galben foarte valoros. Iar eu sunt negustor de diamante, știai?

Ea dădu din cap:

— Dar… hai, înveselește-te puțin, îl îndemnă cu blândețe. În ciuda sărutului ei, Harry nu prea avea motive de veselie:

— Nu cred că voi obține nici diamantul ăsta, cred că Mehdi are încă un cumpărător.

— Atunci de ce vrea să vă întâlniți?

Referința din bilet la „viitoare tranzacții pe termen lung" îl îndemna pe Harry să nu spere aproape nimic:

— Întâlnirea asta finală nu va avea de-a face cu diamantul, e menită să asigure o despărțire în termeni amicali, să lăsăm deschisă o poartă pentru afaceri în viitor.

Citi din nou biletul, sperând că prima lui intuiție nu se va repeta, dar simți la fel:

— Asta înseamnă că mai am de așteptat cinci zile.

— Hai să stăm la Ierusalim, propuse Tamar.

Simțea gustul înfrângerii și nu știuse niciodată să-l accepte elegant. Se mai învioră urmărind vinerea în Ierusalim – parcă era în America înainte de Crăciun. Toată lumea se repezea spre cumpărături de ultim moment. Birourile și magazinele se închideau devreme pentru a le permite angajaților să ajungă acasă la căderea serii și oamenii umblau pe străzi cu sticle de vin și flori pentru masă. Era impresionant să vezi străvechiul oraș încordându-și forțele și apoi oprindu-și motoarele dintr-odată. Nu mai mergea niciun autobuz și traficul dispăru complet, deoarece aproape fiecare își lua cina de Sabat în familie, cu prietenii, necredincioșii urmând o tradiție plăcută, iar practicanții pregătindu-se să meargă la sinagogă pentru a saluta regina Sabatului.

A doua zi dimineața, nu se mai făceau afaceri, dar tot Ierusalimul ieși la plimbare; îndrăgostiți, familii tinere împingând cărucioare, bătrâni înaintând încet pe aleile scăldate de soare. El și Tamar merseră în Orașul Vechi, unde negustorii arabi își întâmpinau ca de obicei clientela numeroasă, alcătuită mai ales din evrei, întocmai cum făceau și evreii când arabii celebrau vinerea musulmană.

O porniră spre vechiul cartier evreiesc. Când fusese cucerit de arabi în timpul războiului de independență, sinagogile și casele din piatră fuseseră distruse. Acum fuseseră recreate cu o atenție plină de dragoste pentru detalii și pentru Harry era ca și cum ar fi ajuns într-un alt timp și spațiu, mult mai frumos decât actualul Ierusalim, afectat de febra construcțiilor înalte.

Privi mult, fără să vorbească.

— Ce-ar fi să cumpărăm una din casele astea frumoase de piatră? spuse într-un târziu, mai mult pentru el decât pentru Tamar.

— Să locuim aici? Ar fi nevoie de o familie mult mai numeroasă sau de o casă mai mică.

— Nu, nu ca locuință.

Se opri în mijlocul străzii, studiind arhitectura cartierului restaurat:

— Trebuie să fie o clădire superbă, ori una veche care a supraviețuit războiului, ori o reconstituire foarte bună, ca astea. Înăuntru, totul foarte simplu, după moda din Orientul Mijlociu. Accente de lux doar cât să inspire încredere. Nu punem nimic pe ușă, astfel că lumea va învăța că trebuie să găsească drumul până la Alfred Hopeman & fiul, Ierusalim… Nu știu. Poate că este suficient.

Tamar îl ajuta să depășească dezamăgirea că giuvaierul lui Mehdi nu era diamantul Inchiziției. Își amintiră triumful ei de la Ein Gedi, făcură dragoste, mâncară prea multe curmale și plănuiră să fondeze cel mai frumos birou al bijuteriilor din lume. Dar luni dimineața, Tamar deveni nervoasă:

— O să am ciclul, zise ea în după-amiaza aceea. Cred că mă duc la mine, Harry.

El fu sigur că de aceea era prost dispusă:

— Nu, stai cu mine, îi spuse, dându-i părul pe spate și sărutând-o pe cap. O să am grijă de tine, să te simți bine. Hai să mergem la Tiberiada și să stăm până mâine-seară. O să mâncăm pește, să vezi ce bine o să fie! Poți să te bălăcești în Galileea.

Ea îl privi amuzată:

— Știu să înot.

— Atunci o să fie și mai grozav.

— Știi ce-mi place cel mai mult la relația noastră?

— Ce?

— E atât de odihnitoare, zise ea.

Pe lacul Kinneret erau stațiuni moderne, dar stătură la unul dintre hotelurile de lux mai vechi. Când sosiră, era întuneric și

Harry putu vedea de la fereastra camerei lor roiurile de insecte din jurul felinarelor de pe dig. De-a lungul țărmului, apele Galileei erau pline de pește.

În seara aceea, pe Tamar o durură sânii și avu crampe și Harry se pregăti de abstinență, pentru că Della își pierdea întotdeauna interesul pentru el în astfel de condiții.

— Vreau, spuse ea, surprinzându-l cu pasiunea depusă. Mai târziu, Harry adormi cu mâna pe pântecul ei, fereastra deschisă și briza aproape umedă pătrunzându-le în cameră.

De dimineață, văzură pe fereastră cheiurile de piatră, ca niște degete lungi și cenușii muiate în apă. Se vedea și o barcă de pescuit pântecoasă, pufăind pe apele liniștite ca într-o ilustrație din cărțile pentru copii.

Tamar se bucură de soare. Înotară pe lângă un chei despre care aflară că fusese construit de romani. Era o zi bună, nu prea fierbinte, cu cerul albastru, brăzdat cu dâre albe.

Nu mai erau prea mulți vizitatori și toți păreau israelieni. Un bătrân cu burtă care înota placid fu identificat de Tamar drept un general faimos. Un cuplu apăru după-amiaza cu doi ogari barzoi magnifici. Stăpâna câinilor era mică și slabă, cu sâni de păpușă și un funduleț tare și fură de acord că mușchii gambelor îi trădau ocupația de dansatoare:

— Sunt bogați, spuse Tamar. Trebuie să stai mult pe lângă bogați.

— Nu e o pedeapsă. Sunt oameni interesanți.

— Săracii simt și mai interesanți, zâmbi ea. De aceea Israelul e o țară atât de interesantă.

În seara aceea, stătură la masă cu generalul, proprietarii barzoilor și un cuplu care conducea o agenție de turism și încercase toată ziua unul dintre traseele propuse; Harry află de la ei mult mai multe decât dorea să știe despre mormântul rabinului martirizat Meir.

Mâncară pește în formă de biban și cu gust de păstrăv, peștele Sfântului Petru din Galileea. Generalul le dezvălui că peștii aceștia

se înmulțeau pe gură.

— Ce isteț, murmură Tamar, ale cărei crampe se înrăutățiseră.

Agenții de turism păreau la ei acasă în scumpul hotel Tiberias, în timp ce proprietarii ogarilor ar fi părut acasă și în Monaco. Femeia era o refugiată rusoaică, fostă membră a trupei de balet Kirov din Leningrad. Emigrase așteptându-se la o luptă aprigă și la un șoc cultural și în loc de asta găsise bogăție în persoana unui bărbat care producea televizoare. Conversația viră spre produsele soțului ei. În fiecare duminică-seara, toți israeliții fugeau acasă să vadă emisiunea *Totul în familie,* titrată în ebraică.

— Cum de puteți înțelege ceva din asta? întrebă Harry amuzat.

— Înțelegem foarte bine, e vorba despre temerile unui bigot simpatic a cărui fiică se mărită cu un om pe care el îl numește polac. Bigoții simpatici din tot Israelul sunt îngrijorați. Așkenazii, de exemplu, își fac griji pentru că fiicele lor se mărită cu evrei din Maroc. Deși marocanii sunt oameni minunați, adăugă industriașul, observând pielea închisă la culoare a lui Tamar.

— Ca și yemeniții, replică ea calmă.

Omul își ridică paharul cu vin.

— Până la sfârșit, strănepoții noștri vor fi un amalgam evreiesc, spuse rusoaica.

— Nu, nu vor fi ca toți ceilalți evrei, zise Harry.

Cei din jurul mesei își ațintiră ochii asupra lui.

— Credeți că vom ajunge în final să semănăm foarte bine cu musulmanii? întrebă proprietarul de agenție, prea politicos. Sau cu creștinii?

Harry clătină din cap:

— Deja sunteți israelieni, foarte diferiți de alți evrei, explică el continuând să mănânce.

Generalul păru interesat:

— Spune-ne de ce suntem diferiți, ceru el să afle.

— Sunteți câștigători. Ca să existați, trebuie să câștigați în

continuare. Restul provenim dintr-o linie lungă de perdanți. Emoțiile noastre viscerale se trag de la oameni care-și țineau respirația când auzeau bătăi la ușă din partea stăpânirii. Astfel de oameni iubesc dreptatea socială.

Mesenii ascultau tăcuți.

— Provenim din aceiași strămoși, avem aceleași emoții viscerale. Credeți că pentru că supraviețuim aici am uitat ce înseamnă să nu fi stăpân pe propriul destin?

— Nu cred deloc asta. Cred că e un pericol de care trebuie să ne păzim.

— Dacă vă preocupă atât personalitatea Israelului, interveni jovial industriașul, de ce nu locuiți aici?

— Chiar mă gândeam să o fac, răspunse Harry pe un ton egal. Murmurul aprobator stârnit de vorbele lui semăna cu ropotul unor aplauze.

— Spuneți-mi, domnule Hopeman, aveți copii? întrebă generalul.

— Un fiu.

— Și l-ați sacrifica? Pentru a deveni o ființă umană sensibilă?

— Eu nu cred în sacrificii. Dacă povestea lui Avraam și a lui Isaac este adevărată, atunci Avraam era nebun, nu credincios.

Generalul dădu din cap:

— Nu trebuie să ne îngropăm copiii în ziduri pentru a ne păstra umanitatea. Vom fi pregătiți. Vom pierde cât mai puțini fii posibil. Dar evreii din toată lumea vor ști că există un Israel unde pot veni dacă este nevoie.

— Câți ani are fiul dumneavoastră? întrebă soția agentului.

— Aproape treisprezece.

— Și noi avem adolescenți. Dacă vă stabiliți lângă Haifa, luați legătura cu noi și vă vom recomanda niște școli bune.

— Sunteți amabilă, zise el, dar se simți obligat să continue. El va rămâne în America. Să vin aici este decizia mea. Va trebui să hotărască și el singur pentru el, mai târziu.

— Nu oferă Israelul destul pentru a lua dumneavoastră această hotărâre pentru el? întrebă cu blândețe producătorul de televizoare.

— Eu sunt ceea ce se numea pe vremuri un liberal, explică Harry. Am protestat, am mers la demonstrații. Am criticat foarte mult Statele Unite. Dar chiar și în momentele cele mai negre, America nu a încetat să fie cea mai bună, mai interesantă și mai promițătoare țară din lume pentru oricine, inclusiv pentru un băiat de treisprezece ani.

Buzele lui Tamar se albiseră puțin și în curând ea se scuză și se ridică de la masă. Când o urmă, o găsi pe pat în poziție fetală.

— Să aduc un doctor?

— Nu fi prostuț, a început deja să curgă. Pentru mine așa e mereu.

— Vrei să stăm aici la noapte? o întrebă el stânjenit, știind că a doua zi trebuia să fie la Eilat.

— Nu. Du-mă, te rog, la Ierusalim.

Pe drumul de întoarcere ținu capul lăsat pe spate, pe banchetă. Îi aruncă o dată o privire și descoperi că-l studia.

— Îmi pare rău că nu ai găsit diamantul Inchiziției, Harry.

El îi strânse ușor mâna.

— Nu știu.

Ea îl rugă s-o ducă la apartamentul ei.

— Avem multe de vorbit.

— Dar nu în seara asta.

— Te sun imediat cum mă întorc, îi promise el.

La ușă, o sărută ușor:

— *Shalom-shalom*. Să te faci bine, Tamar.

— *Shalom*, scumpul meu Harry, răspunse ea.

25

AUTOMOBILUL SJ DUESENBERG

Lăsase vorbă la recepție să fie trezit la ora șase. Telefonul sună parcă prea devreme și zăcu amorțit în pat, apoi petrecu prea mult timp la duș, dar lâncezeala din pleoape îi dispăru și-i reveni vioiciunea. Era un drum de cinci ore și se hotărî să nu conducă el. După micul dejun, ieși în fața hotelului și opri primul taxi:

— La Eilat.

Șoferul holbă ochii mari:

— Pot s-o sun pe nevastă-mea?

— Ai două minute.

Omul se întoarse mai repede, cu un zâmbet larg. Harry se instalase deja pe bancheta din spate:

— Ai bani în plus dacă nu vorbești și nu asculți radioul. Vreau să dorm.

— Nani, nani, puiule, zise omul, răsucind cheia în contact.

La opt fără două minute îl văzu pe omul lui Mehdi în stația de autobuz de la Eilat.

— Tresca, aici sunt.

Albanezul îi surâse ca unui prieten vechi:

— Bună ziua, domnule.

Harry îl urmă dornic să revadă Duesenberg-ul și fu dus doar la un Chrysler asemănător cu cea de-a doua mașină a lui, dar de culoare mai deschisă. O mașină mai nouă decât a lui.

— S-a întâmplat ceva cu mașina cealaltă?

— Nu, domnule. Nu o folosim când parcăm în oraș. Avem foarte mare grijă de ea.

— Hmm.

Tresca îl duse în direcția din care venise taxiul. Călătoriră peste o oră, apoi ieșiră de pe autostradă, dar de data asta nu fu nevoie să schimbe plăcuțele de înmatriculare. Se adânciră în ținutul Sinaiului, săltând pe drumul bolovănos, ajungând în fine la o mică vilă bătută de vânturi și ploi, ce se topea perfect în peisajul deluros. Duesenberg-ul era parcat în partea nordică a vilei, la umbră.

— Prietene, îl întâmpină Mehdi la ușă.

— Cum ai găsit locul ăsta? îl întrebă Harry, strângându-i mâna.

— Nu eu l-am găsit, răspunse Mehdi, ci Bardyl. Bardyl îmi găsește toate locuințele.

— Nu e nimic primprejur.

— Absolut nimic. Doar o mică exploatare de aramă la nouă kilometri spre sud.

Apăru și Bardyl, îi servi cu limonadă mentolată și-l salută timid pe Harry. Acesta bău trei pahare în timp ce Mehdi sporovăia ca o gazdă arabă, cerându-i detalii despre călătoria neplăcută.

— Ai de gând să vinzi piatra galbenă altcuiva, nu-i așa?

Mehdi îl studie:

— Ești pregătit să plătești prețul meu, prietene?

— Nu. E prea ridicat.

— Desigur, nu e destul de ridicat pentru un diamant cu o asemenea valoare istorică.

— Nu știu istoria lui. Sunt convins că piatra dumitale nu este Diamantul Inchiziției.

După câte se pricepea Harry, șocul de pe fața lui Mehdi era autentic:

— Așa ceva este sub demnitatea dumitale, domnule Hopeman.

— Adevărul nu e sub demnitatea nimănui, replică Harry.

— Aceasta *este* piatra din Kaaba.

— Nu.

— Care e dovada dumitale?

— Kaaba are un defect. Unul serios. Diamantul dumitale nu are așa ceva.

— De unde știi despre defect?

— Nu-ți pot spune.

Mehdi pufni.

— Are legătură cu un proiect arheologic important care este în desfășurare. Nu-ți pot spune mai mult fără să dezvălui date confidențiale.

Mehdi clătină din cap:

— Îmi pare rău, prietene. Dacă veneai cu niște dovezi… Dar oamenii cărora le vând știu că acesta este Kaaba. Și eu o știu.

— Îl vei vinde sub pretenție falsă.

— Aceasta e opinia dumitale, zise înțepat Mehdi. Îndoielile dumitale mă deranjează, desigur, dar nu sunt critice pentru vânzare. Din fericire, nu-ți vând dumitale.

— N-ai intenționat niciodată să-mi vinzi mie, sublinie Harry. Din alte motive m-ai chemat aici.

— Da.

— E vorba de restul pietrelor prețioase pe care ți le-a lăsat Farouk?

— Aș dori să-mi spui când să le pun în vânzare. Aș dori să-mi programezi pe etape operațiunea și sunt dispus să plătesc bine pentru sfat.

— Dar când te sfătuiesc pe gratis în legătură cu Kaaba, nu vrei să mă asculți.

Mehdi tăcu și Harry cedă primul:

— Eu nu-mi vând sfaturile. Plănuiești să-mi vinzi mie restul pietrelor?

— Așa sper.

— Atunci din asta îmi voi câștiga banii. Pot să le văd?

— Nu, nu acum. Dar am evaluări autorizate pentru fiecare, spuse Mehdi, arătându-i un teanc de hârtii de pe masă.

Colecția era mai bogată decât se așteptase. Mehdi era un om inteligent și prudent. Evaluările fuseseră făcute de mai multe persoane din diferite locuri ale lumii și recunoscu imediat câteva semnături foarte respectate. Nu se grăbi, citi atent descrierea fiecărei pietre, observând când fusese făcută evaluarea și ce se mai întâmplase de atunci, în condițiile fluctuației valorilor pe piață.

Mehdi inclusese și copii ale evaluărilor celor patru geme pe care le vânduse deja, cu prețurile obținute.

Harry îi spuse că făcuse tranzacții foarte proaste în două cazuri.

— Știu, dădu Mehdi din cap. De aceea pun preț pe serviciile dumitale.

— Este dificil să stabilim un program de vânzare a lor una câte una, spuse Harry. Depinde și de nevoia dumitale de bani. Pentru mulți oameni, o singură piatră din aceasta este de ajuns pentru a le asigura o viață plăcută tot restul zilelor lor.

— Toată viața am trăit ca un rege. De ce m-aș opri acum, când regele e mort și eu sunt în viață? Și, ceea ce e mai important, anumite condiții de nesiguranță fac din continuarea existenței mele o întreprindere scumpă.

În orele următoare, Harry concepu un plan de achiziții anuale, asemenea unui agent de asigurări, urmând ca prima vânzare să aibă loc după trei ani.

— Desigur, spuse el, ai putea avea un avantaj mai mare dacă le-ai vinde pe toate odată. S-ar putea să mori înainte de a vinde întreaga colecție.

— Dacă mor, nu voi plânge după bani.

— Dar eu da, zise Harry.

Mehdi râse ca un copil:

— Îmi placi, domnule Hopeman.

— Și dumneata mie, domnule Mehdi.

Era adevărat, cu toate că nu-l crezuse în privința diamantului galben.

— Nu știu dacă mi-ar fi plăcut de dumneata pe vremea când erai cu Farouk, dar acum îmi placi foarte mult.

— Nu, atunci nu ți-ar fi plăcut de mine, zise încet Mehdi. La sfârșit nu ne mai plăceam nici noi, eram o pereche de libertini grași și ofiliți. Dar la început… la început eram minunați. Când eram amândoi băiețandri la Academia Militară Regală din Anglia, cei mai buni oameni, cele mai respectate creiere din Europa obișnuiau să vină la Woolwich în camerele noastre de elevi și stăteau până noaptea târziu, ajutându-ne să plănuim o monarhie egipteană mai bună. Ne tot spuneau să studiem organizarea Suediei.

— Și ce s-a întâmplat cu toate planurile acestea?

— N-aș dori nici să aud povestea, cu atât mai puțin s-o spun, zise Mehdi, gratulându-l pe Harry cu un zâmbet ciudat și amar. Dar cândva eram ca niște lei tineri.

Bardyl le servi o cină excelentă, însoțind-o cu trei feluri de vin. Afacerile se încheiaseră și se puteau relaxa pentru prima oară unul în compania celuilalt. Egipteanul era un companion excelent și lui Harry aproape că-i păru rău când află că nu urma să petreacă noaptea acolo.

— Te vom lăsa la un hotel confortabil, ai călătorit foarte mult azi, zise compătimitor Mehdi.

— Nu, vreau să mă întorc la Ierusalim. Lăsați-mă, vă rog, într-un loc de unde să pot lua un taxi.

— A, putem face ceva mai mult. Trecem și noi prin Ierusalim și te vom duce tot drumul.

Așa că-și luară la revedere de la Bardyl, care rămânea să facă ordine și să vină după ei în Chrysler. Dar când ajunseră afară, Harry nu se simți îndemnat să urce imediat în Duesenberg. Se învârti în jurul lui, admirând linia pe care uzinele din Detroit se străduiau s-o imite de câteva decenii. Până la urmă, nu putu rezista:

— Te-ai gândit vreodată să vinzi mașina?

Mehdi fu încântat:

— Te-am tot așteptat să mă întrebi. Sunt foarte bucuros că până la urmă ai făcut-o.

Nici nu se osteni să răspundă la întrebare.

— Automobilul este motivul pentru care am acceptat un preț atât de mic pentru prima piatră prețioasă.

— Rubinul Caterinei a III-a?

— Da. Mașina asta era în Egipt. Se cocea de patru ani pe un câmp, își făceau coțofenele cuib în ea. Nici măcar nu era pe butuci, stătea pe niște cauciucuri crăpate. Bardyl a trebuit să meargă acolo și să dea bani la mai multe persoane. A fost demontată până la cele mai mici piese și fiecare a fost expediată separat. Ce însărcinare! Numai șasiul cântărește două tone și jumătate.

— Pot să-l conduc și eu?

— Te rog, zise Mehdi. Eu stau lângă dumneata.

Și ținu deschisă ușa din spate pentru șofer:

— În seara asta, Tresca va fi stăpânul.

Motorul se poticni la început. Când încercă să răsucească volanul, îi fu incredibil de greu. Avea nevoie de mușchi mai puternici decât dacă ar fi condus un camion de tonaj greu.

— Trebuie pornită la o viteză foarte mică, spuse Tresca din spate neliniștit. Apoi motorul se ambalează.

Era adevărat, după ce o lăsă liberă se tură cu ușurință, oferindu-i senzația unui șofat unic. Era conștient că se afla mai sus decât de obicei față de șosea. Mașinile obișnuite abia ajungeau până la partea superioară a geamurilor Duesenberg-ului. La început, conduse prea încet și prea atent, din cauza drumului prost, dar mașina părea că-și găsește singură drumul printre pietre.

Când ajunseră la drumul pavat, cauciucurile mușcară și mașina răspunse prompt. Abia apăsă pe accelerator și mergeau cu o sută de kilometri, iar motorul abia torcea.

— Merge de două ori mai repede, zise Mehdi.

— Dacă frânați prea tare, domnule, o să ne lovim la cap, îl avertiză Tresca.

Apăsă ușor frâna și tăindu-și drum în noapte, se gândi la Ben Hur, conducând un atelaj cu patru sute douăzeci de cai puternici, alergând cât îi ținea sufletul.

Intrară într-un sat și încetini mult. După o oră, văzu luminile unui oraș la distanță și atinse din nou frâna.

Când se apropiară, o turmă de siluete cenușii potopi șoseaua.

— Ce mai e și asta? întrebă Mehdi.

— Cred că sunt oi, zise Harry, oprind motorul ca să economisească benzina.

Dincolo de animale, un camion de o tonă trăgea un Land Rover aflat la extremitatea cealaltă a latului șoselei. Vehiculul cel mare părea să aibă mari greutăți în a-l trage pe cel mai mic.

Tresca se aplecă peste bancheta din față:

— Vă aduceți aminte de locul ăsta? îi spuse el lui Harry. Aici am întârziat și când v-am dus în Iordania.

Își amintea, un camion omorâse o capră pe șosea și oprise traficul.

— Nu-mi place asta, îi zise Tresca lui Mehdi. E a doua oară când suntem opriți aici. De două ori nu pot fi doar accidente. Poate vă caută.

Mehdi deschise torpedoul unde se afla arma.

Harry se strădui să vadă în noapte. La marginea porțiunii luminate de faruri, turma începea să se împrăștie; oamenii din mijlocul ei vorbeau. Putu deslușI șase sau șapte siluete. Văzu într-o clipă că unul dintre oameni purta un turban din pânză albă, cu dungi întunecate. Puțin în urma lui era altul, cu o basma strânsă bine pe creștet. Cel cu turbanul părea nervos sau înfricoșat. Se tot uita în urmă, parcă pentru a se asigura că ceilalți îl urmează.

Apoi Harry le văzu și mâinile.

— O, Doamne! exclamă el.

Tresca spuse ceva în arabă și Mehdi își încleștă mâna pe pistol, dar arabul cu basma aruncase deja spre mașină ceva care lovi parbrizul. Sticla plezni, dar nu se sparse, grenada ricoșă și apoi evenimentele se derulară foarte rapid.

Harry întinse mâna și deschise portiera dinspre Mehdi, apoi puse piciorul în șoldul acestuia și se rostogoli după el pe șosea. Fusese un act de instinct pur. Habar nu avea în ce parte a mașinii căzuse grenada și l-ar fi putut împinge pe Mehdi chiar peste ea.

Explodă în partea cealaltă, chiar când începu o canonadă teribilă. Toți arabii trăgeau din plin în Duesenberg. Harry îl apucă de mână pe Mehdi și se îndepărtară de mașină. Ținându-se de mâini, alergau ca niște copii în întuneric. Mehdi se mișca greu, chiar și pentru un om voinic. Abia putea să alerge; lui Harry i se părea că aleargă printr-un clei gros. Îi era teamă ca cel de lângă el să nu facă un atac de inimă. Auzea respirația șuierătoare a lui Mehdi pe fundalul împușcăturilor.

Căzură peste un gard de sârmă și Harry se tăie la braț. Sârma părea veche și ruginită. Fusese probabil strânsă de printr-un război și gândindu-se la tetanos, se zbătu să se elibereze și se zgârie și mai tare.

Sârma ghimpată se agățase și în hainele lui Mehdi și se străduia să-l descurce și pe acesta.

— Allah, suflă Mehdi.

Până la urmă, cămașa i se rupse. În tot timpul acesta, la cincizeci de metri de ei se trăgea în mașină. Rezervorul de benzină se aprinse tocmai când îl eliberase pe Mehdi și se lipiră amândoi de pământ, în încercarea de a se feri de flacăra orbitoare.

Văzu că Mehdi avea pistolul cu țeavă groasă al lui Tresca. Îi era teamă că va trage, dezvăluindu-le ascunzătoarea, dar când încercă să i-o ia, nu putu desclești arma din degetele celuilalt.

— Nu-l folosi, spuse, dar cuvintele îi fură acoperite de zgomotul

împușcăturilor.

Îl ciupi pe Mehdi de o cută a mâinii durdulii:

— Nu folosi pistolul.

Acesta îl privi tâmp.

Harry încerca să-și țină capul jos, în spatele unor pietre aflate de-a lungul gardului. Mai devreme sau mai târziu, se aștepta să fie descoperiți. Când era copil, aflase despre un om al cărui nume era purtat și de tatăl lui și ani de zile avusese un coșmar în care se chircea în subsolul apartamentului lor, în timp ce Bruno Hauptmann venea să-l răpească. Acum i se părea că trăiește visul, ușor modificat.

Dar în loc să vină Hauptmann, se auzi zgomot de camioane și focurile se întețiră. Își ridică fruntea și reuși să vadă că arabii nu mai trăgeau în mașina aprinsă, ci dincolo de ea și ceea ce era mai important, trăgeau și alții în ei. Harry nu văzu decât două persoane într-un ochi de lumină, dar fură lovite amândouă pe când le privea. Se prăbușiră, dar cei care trăgeau nu se opriră și de câte ori erau lovite de gloanțe, trupurile zvâcneau și păreau să se chircească. Un alt arab se desprinse din marginea umbrei și veni drept spre ei. Era în panică, alerga cum o făcuseră și ei, îi auzeau respirația șuierătoare și apoi geamătul când se prăbuși peste gardul de sârmă ghimpată, deasupra lor. Își băgă capul și pieptul printre primele două rânduri, așa cum trecuse și Harry.

Se uitară la el și el îi văzu.

Mehdi ridică pistolul în mâinile pufoase, îl lipi de gâtul omului și trase.

Harry se ridică, ținându-l pe bărbatul cel gras în brațe.

— N-am avut niciodată de gând să-l vând altcuiva, șopti Mehdi. Numai alor mei. Să le înapoiez o parte din moștenire.

Părea să treacă printr-o criză liniștită de isterie:

— Totuși, nu mă lasă să mă întorc. Nu m-au iertat niciodată.

Egipteanul își pierduse fesul.

— Ați pățit ceva? îi întrebă un soldat în ebraică.

— Kain, clătină Harry din cap. Suntem bine.

Dar ceea ce-l deranjă mai târziu – lucrul care-l umplu de rușine și de groază – fu că stând acolo, cu Mehdi tremurându-i în brațe și morții pe șosea și obiectul acela care fusese Tresca așezat încă pe locul fumegând al stăpânului, el tot mai fusese în stare să simtă un regret copleșitor pentru faptul că acum, în toată lumea, nu mai existau decât douăzeci și nouă de automobile SJ Duesenberg.

26

NOROC ȘI O BINECUVÂNTARE

Fură duși la o tabără militară și interogați de un maior tânăr cu tenul închis la culoare, care avu răbdarea de a repeta fiecare întrebare până când obținu o relatare a atacului secundă cu secundă, din punctul lor de vedere.

Numai doi dintre atacatori mai erau în viață. Unul dintre ei fusese dus cu elicopterul la Ierusalim, la chirurgie. Fură duși să-l vadă pe celălalt, în celulă.

— Îl cunoașteți?

Era un arab de vreo nouăsprezece ani. Purta pantofi de lucru, pantaloni cafenii din bumbac și o cămașă din material plasă, albastră. Nepieptănat, cu cercuri în jurul ochilor și o vânătaie albăstruie pe falca nerasă.

Amândoi clătinară din cap.

— Erau unsprezece persoane, toți studenți egipteni, zise maiorul, privindu-l pe Mehdi. Credeau că pe dumneata te ucid pe bancheta din spate a mașinii.

Mehdi dădu din cap.

— Spun că vinzi un obiect musulman sfânt la necredincioși.

Băiatul din celulă părea total relaxat, dacă nu-i priveai ochii.

— Nu l-aș vinde niciodată în afara Islamului, spuse Mehdi în arabă.

— Ba da, replică tânărul. Te târguiești cu ei ca o târfă bolnavă, ne vinzi sufletul. Faci negoț cu o parte a moscheii din Acra cu porci creștini și cu ticăloși evrei care ne iau mereu ceea ce e al nostru. Noi vedem, te-am urmărit.

— Nu le-am vândut lor, aveam alte planuri.

Maiorul dădu din cap:

— Ambii prizonieri aveau informații că negociai să revii în guvernul egiptean.

Băiatul i se adresă din nou lui Mehdi:

— Știam că nu vei veni. N-ai rezista nici câteva ore.

— Taci din gură, animalule! Au murit nouă oameni tineri. Și de ce? Niciunul din voi nu era născut când am plecat eu din Egipt, proștilor!

— Părinții noștri te țin minte bine, zise tânărul.

Și apoi rămase tăcut.

— Unde era paza? întrebă Harry când ieșiră din corpul închisorii.

— Am ajuns foarte repede.

— Asta nu e securitate. Dacă am fi fost pe bancheta din spate…

Maiorul ridică din umeri:

— Ați avut noroc. Oricine spune că securitatea poate opri gloanțele e un mincinos.

După ce le luă declarațiile, maiorul îi întrebă dacă nu voiau să meargă cu elicopterul la spitalul Hadassah. Mehdi clătină ferm din cap. Un medic militar le dădu la fiecare câte două tablete tranchilizante de cinci miligrame.

— Nu am nevoie, spuse Harry. Doctorul i le puse în palmă:

— Sunt pe gratis.

O mașină a personalului îi duse până la un motel din Dimona. Era aproape două noaptea când ajunseră acolo și străzile erau pustii. Din fericire, Harry văzu și o patrulă militară motorizată.

Ajuns în camera lui, începu să tremure. Încercă să se stăpânească, dar era ceva care-i scăpa de sub control. Luă una din tablete și începu să se dezbrace. Apoi o luă și pe cealaltă și se întinse pe pat, așteptând să-și facă efectul.

Dimineața, comandară amândoi câte un mic dejun consistent și mâncară cu vinovăție.

— Trebuie să mă adresez autorităților să-mi dea trupul, spuse

Mehdi. Bietul Tresca! I-am telefonat lui Bardyl.

— Erau rude?

— Mai mult, prieteni.

— S-a schimbat totul pentru dumneata, nu-i așa?

— Nu mă vor lăsa niciodată să mă întorc. E bine. Cu slujba pe care mi-ar fi oferit-o guvernul, aș fi fost puțin mai mult decât un funcționar public. Aș fi obosit, fără îndoială, oftă el, abandonând ouăle.

— Ironia este că au încercat să te omoare deoarece credeau că vrei să-mi vinzi mie diamantul Kaaba, zise Harry și dumneata nici nu ești proprietarul pietrei respective. Mehdi se strâmbă.

— E adevărat.

— Nu vreau să te insult, prietene, dar…

— Ascultă-mă, Kaaba are un defect! Unul serios. Trebuie să ai o metodă de a verifica asta.

Egipteanul îl privi cu ochii îngustați:

— În Moscheea din Acra simt descrieri amănunțite. Poate că e și una a diamantului care a împodobit cândva Maksura. Dar să ne înțelegem… dacă o astfel de descriere nu pomenește de un defect, atunci acesta nu există.

— Poți să pui pe cineva să facă rost de ea?

— Totul e posibil pentru un drept-credincios, zise Mehdi ridicând din umeri.

Egipteanul lucra foarte repede. Îi telefonă lui Harry chiar înainte de ora zece seara și se întâlniră în sala de mese.

— Ai verificat descrierile?

— E așa cum spui, recunoscu Mehdi încet.

Harry se simți ușor amețit.

— Kaaba are un defect mare. Diamantul aflat în posesia mea nu este piatra luată de cruciați din moscheea din Acra.

— Atunci poți s-o vinzi?

— Nu mai am nicio reținere de natură religioasă. Nu e o relicvă. Dacă ne înțelegem, ți-o pot vinde.

Harry avu grijă să nu răsufle ușurat:

— Așa cum spui, nu este o relicvă. Nu pot plăti pentru ea decât atât cât valorează ca piatră prețioasă.

— Valorează foarte mult și o știm amândoi.

— Nu e de calitate atât de bună, dar dimensiunile o salvează. Mehdi așteptă.

— Un milion o sută.

Egipteanul dădu din cap:

— Îți doresc cel mai mare noroc cu acest diamant, domnule Hopeman, spuse el, întinzându-i mâna.

Harry i-o strânse tare:

— *Mazel un brocha,* pașă Bardissi.

Ori de câte ori cumpăra un diamant, se gândea la Maimonide, vulnerabil în călătorii din cauză că trebuia să poarte cu el atâta aur. Tehnologia ușurase această povară. A doua zi dimineața, la banca Chase Manhattan, un specialist apăsă pe butoanele necesare la rugămintea lui Saul Netscher. Introduse în computer numerele scrisorii de credit întocmite de Netscher, adăugă un mesaj codificat și numărul de identificare al contului lui Mehdi de la Credit Suisse din Zürich, iar banii fură transferați electronic de la New York în contul elvețian. Harry scrise la Dimona un act de vânzare-cumpărare, pe care îl semnă împreună cu Mehdi.

Era simplu și clar. Dar tot mai avea de împărtășit soarta lui Maimonide până ajungea acasă cu diamantul cumpărat. Când intră în hotelul din Ierusalim, era aproape ora prânzului.

Văzu biletul aproape imediat. Fusese practică, îl lipise de ușa de la baie.

Dragă Harry,

Iartă-mă că am așteptat să te întorci cu spatele ca să-ți spun. De mai multă vreme știam că n-o să meargă, dar sunt de o lașitate teribilă când e vorba de scene.

Am fost foarte tentată să încerc, pentru că ești un om adorabil, dar s-ar fi terminat într-un an. Prefer amintirea.

Dacă ai simțit ce am simțit și eu, nu încerca să mă cauți. Îți doresc ani mulți plini de alte bucurii.

T.

Se așeză și formă numărul ei, dar nu răspunse nimeni. De la muzeu îi spuseră că doamna Strauss își prelungise concediul. Nu știau unde era.

Avea idee cam unde putea s-o găsească. Închise telefonul și stătu douăzeci de minute să se calmeze.

Își revizui în minte tot ce avea de făcut, foarte metodic. Duse Fordul englezesc la agenția de închiriere și achită nota. Își împachetă lenjeria și o expedie, oprindu-se la agenția aeriană din hol pentru a cumpăra două bilete pentru zborul ce părăsea aeroportul Ben Gurion după-amiaza târziu. Nu mai era prea mult timp, dar își făcu repede bagajele și achită și hotelul.

Apoi se urcă într-un taxi și-i spuse șoferului să-l ducă la Rosh Ha'ayin.

Fetița stătea în praful drumului exact așa cum o găsiseră și prima oară. Harry îi ceru șoferului să oprească.

Merse la copilă și îngenunche lângă ea:

— *Shalom*, Habiba, mă mai ții minte?

Ea îl privi neștiutoare.

— Mătușa Tamar e aici?

Fetița întinse mâna spre casa bunicii ei.

Ajunse acolo, bătu la ușa de sticlă și cei doi oameni dinăuntru îl priviră.

— Intră dacă dorești, zise *ya umma.*

Stătea în picioare, sprijinită de perete. *Ya abba* stătea la masă și bea arak.

— Vreau să vorbesc cu Tamar, spuse Harry.

Nu-i răspunse nimeni. Dincolo de ușa închisă a celeilalte camere chicoti cineva. O auzi pe Tamar spunând ceva scurt și apăsat și chicotitul încetă.

Ya abba clătină din cap:

— Ea nu dorește, spuse el în engleză.

— Ce dracu, se enervă Harry, vreau să-mi spună ea asta.

— Nu înțeleg trei lucruri, zise *ya abba,* de data aceasta în ebraică. Și nu știu nimic despre alte patru: drumul unui vultur în aer, drumul șarpelui pe o piatră, drumul unei corăbii pe mare și drumul unui bărbat cu o femeie.

Își termină băutura și-și turnă arak dintr-o sticlă și apă dintr-o carafă. Priviră cu toții lichidele incolore amestecându-se în pahar și compoziția devenind lăptoasă.

Harry se duse și bătu la ușa închisă:

— Tamar.

Liniște.

— Ascultă, spuse el, cel puțin putem să vorbim despre asta.

Ea nu răspunse.

— Trebuie să plec din țară în după-amiaza asta și am un bilet de avion pentru tine.

Așteptă.

— Iisuse, vorbește cu mine. Așa te porți ori de câte ori ești la ciclu?

Auzi un scaun scârțâind, apoi îl lovi ceva. Se întoarse și *ya abba* era pe cale să-l pocnească din nou.

— Hei!

Bătrânul era puternic. Harry spera că nu-i fracturase maxilarul. Dar era beat și-l ținu la respect cu ușurință.

— Luați-l de aici, spuse el.

Ya umma începu să jelească în felul doliului arab.

— Luați-l de pe mine.

Șoferul de taxi claxonă afară, în timp ce *ya abba* era dus înapoi la scaun.

— Fir'ar să fie, nu înțelegi? Te iubesc! strigă Harry prin ușa închisă.

Aceasta se deschise. Sora lui Tamar se strecură afară pe cât de repede îi îngăduia pântecul rotund. Chipul lui Yaffa era însuflețit de plăcere. Îi dădu un bilet și el îl deschise, apoi oftă.

Harry n-o să-mi facă rău niciodată.

O văzu pe Yaffa privindu-l cu o simpatie interesată care-l tulbură mai mult decât durerea din obraz.

— *Shalom*, murmură *ya umma* după el când ieșea pe ușă.

Trei femei iemenite stăteau cu capetele apropiate și murmurară când trecu pe lângă ele, urmărindu-l cu ochii. Copila stătea tot în praf. Avea din nou o muscă pe obraz. O goni, apoi se urcă în taxi și-i ceru șoferului să-l ducă la aeroport.

27

DEFECTUL

Era ca și cum, fără să știe, ar fi avut membrane pe ochi și pe urechi până atunci și acum îi căzuseră, așa că vedea și auzea America bine pentru prima oară, vedea în Westchester câmpiile și pădurile din jurul casei, fluieratul mierlelor, bocănitul cocoșilor sălbatici, sunetul îndepărtat al unui ferăstrău, înălțimea și forma clădirilor din Manhattan, zgomotul traficului din afara magazinului, mult mai sălbatic decât cel din Ierusalim, dar aproape reconfortant, pentru că era o piesă din jocul lui.

Carnea i se făcu purpurie-violetă acolo unde-l lovise *ya abba* și-și masa atent vânătaia cu cremă.

Della se uită la ea când se întâlniră să ia masa, dar nu puse nicio întrebare:

— Am cunoscut pe cineva, Harry.

— Este… ceva serios, Della?

Se simțea de parcă ar fi spionat.

— Vrem să ne căsătorim, spuse ea palidă.

— Mă bucur pentru tine.

Era, dar nu o spusese cum trebuie. Ce ciudat; nu fusese izbit de veste aproape deloc.

Luară masa toți trei săptămâna următoare, civilizați și foarte stânjeniți. Numele omului era Walter Lieberman. Era analist al securității tranzacțiilor de pe Wall Street. Divorțat. Avea un venit bun și părul rar. Pe chip avea în mod obișnuit o expresie neliniștită și vorbea blând și egal. În alte condiții, poate că lui Harry i-ar fi plăcut de el.

Era simplu. Ea va depune acțiune și Harry n-o va contesta.

— Mi-ar plăcea să păstrez casa, spuse el.

Și ei îi plăcea locul, dar cedă în favoarea lui și făcu mare caz de tactul lui Walter, care urma să lipsească intenționat de la bar mitzvah.

Ceremonia bar mitzvahului le luă în stăpânire viața. Della făcuse totul; rezervase loc la sinagogă, angajase pe cineva să facă mâncare, alesese meniul. Totul era gata, doar Jeffrey Martin Hopeman se mai împotmolea la pasajele religioase care trebuiau memorate. Harry își dădu seama cu vinovăție că în timp ce el era plecat după zei străini, fiul lui avusese nevoie de tată. Începură să lucreze împreună la pasaje. Era o predică specială, care se ținea numai când sabatul cădea în timpul Sukkot-ului, festivalul recoltei. Pasajele descriau războiul cu Gog și Magog și lui Jeff i se părea că până și traducerea englezească e de neînțeles.

— Cine a fost Gog?

— Conducătorul unei armate dușmane care a invadat Israelul dinspre nord, îi spuse Harry.

— Și Magog?

— Magog era țara din care venea Gog. S-ar putea să nici nu fi fost o țară reală. Poate că reprezintă doar țara dușmanilor Israelului.

— Nu se știe nici măcar despre ce e vorba în capitolul meu?

— Multe înțelesuri s-au pierdut de-a lungul secolelor, sunt misterioase, zise Harry. E un text vechi. E chiar amuzant, nu-i așa? Să spui o poveste care s-a întâmplat atât de demult.

Jeff mormăi.

Dar îi plăcură bonetele pe care le cumpărase Harry din Mea She'arim și-și alese una albastră brodată cu flori pastelate.

— I-ai cumpărat un *tallit*? întrebă Della.

— Nu m-am gândit la șalul de rugăciune, recunoscu el. Ea oftă:

— Trebuie să-i iei unul.

Așa că se duse la un magazin evreiesc de pe strada de est și-i cumpără fiului lui un șal de rugăciune fabricat în Israel.

Era limpede ce-și dorea Jeff ca dar de bar mitzvah. Harry găsea peste tot pagini rupte din reviste, cu reclame și prețuri, lăsate special ca să le descopere el.

— N-o să-ți iau o pușcă de vânătoare, îi spuse el lui Jeff.

— De ce nu? Dacă nu rărim cerbii, o să moară iarna de foame.

— Se întorc și prădătorii și fac o treabă mai bună decât noi cu răritul.

— Dar mulți oameni buni vânează.

— Unii dintre ei au nevoie de carne. Cu asta sunt de acord. Dacă vrei să vânezi pentru plăcerea sportivă, așteaptă până când n-o să mai fiu răspunzător de acțiunile tale.

Îi cumpărară o mașină de scris portabilă. După ce se mai gândi, Harry îi cumpără și o undiță minunată de bambus, lungă de șapte picioare, dar nu era sigur că asta va satisface visul unui băiat care dorea să fie vânător de cerbi.

Începu să dea atenție unor știri din ziare pe care altădată nici nu le-ar fi observat. Bande neonaziste puneau bombe și mitraliau sinagogi și magazine evreiești în Argentina și răpiseră două familii de evrei, cerând răscumpărare. Tineri antisemiți din Bavaria se antrenau în formații paramilitare. Guvernul sovietic trimitea mai mulți dizidenți sovietici în azilele de nebuni. Un profesor din Wisconsin scrisese o carte în care numea holocaustul un mare truc evreiesc.

Președintele condamnă Israelul pentru că se stabilise în teritoriile ocupate și se alătură rușilor, cerând crearea unui stat palestinian. A doua zi după ce fu rostită declarația comună, Harry se duse la seif și luă borcanul de vaselină în care erau ascunse cele șase mici diamante galbene. Puse borcanul tot acolo unde-l păstra și tatăl lui. Era un birou diferit, dar ca și Alfred Hopeman, folosea cel de-al doilea sertar din dreapta pentru timbre, agrafe de prins hârtia, gume de șters și mici fantezii galbene care-ți puteau salva viața dacă

trebuia să pleci pe neașteptate.

Lenjeria îi sosi de la Ierusalim abia după cinci săptămâni. O despachetă și scoase diamantul galben de lângă un ciorap mirositor și o pereche de chiloți și a doua zi se duse la brokerul lui de la vamă și completă formularul guvernului S.U.A. Nr. 3509, notificare de intrare formală și-l duse apoi la biroul unui ofițer de vamă pe nume McCue de la World Trade Center.

Când îl văzu, McCue clătină din cap:

— Tot mai faceți contrabandă, domnule Hopeman?

Făcuse același lucru de mai multe ori. Deși încălca tehnic legea, vameșii înțelegeau că o făcea din motive de securitate și Harry venea întotdeauna să plătească taxa de import, patru la sută din valoarea pieselor achiziționate dacă aveau sub o jumătate de carat și cinci la sută din prețul pietrelor prețioase mai mari.

Se întâlni imediat cu Saul Netscher și acesta examină diamantul încruntat:

— Ha, e atât de mare. Ești sigur că nu e diamantul Inchiziției?

Harry dădu din cap.

— Atunci unde dracu e ăla?

— Nu știu.

— Ce le spun oamenilor care au strâns banii?

— Adevărul. Pot să le returnez banii acum sau dacă vor, pot să aștepte până vând diamantul. Dacă fac așa, îmi scad cheltuielile și împart profiturile cu ei, spuse el posac.

Plouă patru zile la rând, o burniță stăruitoare de toamnă. O masă de aer rece veni dinspre Canada și când apăru din nou soarele, păru că se întoarce vara. Ceea ce fusese verde începuse să se îngălbenească. Simți deodată dorința de a vedea un cerb. Livada era așternută cu mere căzute, așa cum le plăcea căprioarelor cu coada albă. Se vedeau urme peste tot și excremente, semn că mâncau bine, dar în dimineața aceea, când alergă pe poteca de la râu, nu văzu

decât păsări și veverițe; cerbii erau ca polițiștii, nu veneau niciodată când aveai nevoie de ei.

Fiul lui îl găsi stând lângă mal, cu spatele rezemat de un copac. Lucrurile stăteau bine pentru băiat, Harry și Della împărțiseră între ei porția de explicații dificile. Jeff înțelegea destul de bine ce se întâmpla cu familia lor și ce anume nu avea să se schimbe.

Se așeză lângă el. Fagii erau cafenii, mestecenii și plopii, galbeni. Stejarii și arțarii împroșcau cu roșu și portocaliu și un frasin alb se înroșise de bobițe de sumac, rătăcite prin frunzele lui ca niște torțe. Toate culorile se reflectau în apa mișcătoare.

— M-am gândit la ce-aș face dacă ar încerca să ne ia vreodată locul ăsta pentru că suntem evrei, zise el.

Jeff păru nedumerit:

— Cine ar face așa ceva?

— Cred că nimeni, aruncă Harry o piatră în apă. Dar s-a întâmplat în alte locuri, de mai multe ori. În Israel am învățat ceva. Dacă s-ar întâmpla, aici, ți-aș cumpăra pușca și aș lua-o și pe a mea.

— …n-aș vrea s-o folosesc pentru oameni.

— Pentru, asta sunt puștile, îi spuse tatăl încet. Omoară animale și omoară oameni.

Era greu să-și dea seama ce simțea fiul lui, dar îi urmărea fața.

— Vrei să spui că nu i-ai lăsa să ne facă ce le place, așa cum au făcut în Europa?

Harry dădu din cap.

Jeff își încovoie umerii:

— Ar fi mai bine să luptăm. Nu mi-ar plăcea, dar… aș vrea să fiu lângă tine.

Atinse brațul lui Harry:

— Aș vrea asta, tată.

— Știu.

Când reveniră spre casă, se hotărâse să ia cele șase diamante mici din ascunzătoare și să le vândă. Bărbații gata să moară pentru

bucata lor de pământ nu au nevoie de un plan de scăpare.

În seara aceea, acoperi masa de lucru cu un prosop și scoase borcanul din sertarul biroului.

Cele șase pietre erau mici și culoarea le făcea greu de detectat în pasta galbenă, așa că trebui să pipăie mult cu degetele, o treabă murdară. Imitația imensă era chiar deasupra, ca un paznic, o luă dintr-odată și săpă în jurul ei până când, unul câte unul, scoase toate diamantele.

Erau foarte frumoase. S-ar fi vândut bine ca inele de logodnă.

Ștergându-le, observă că strălucirea le fusese întunecată de urme de petrol. Nu avea decât câțiva cărbuni în casă, dar fărâmiță din ei într-un bol și pelicula fu îndepărtată foarte bine. Tocmai le usca în momentul când ochii îi rămaseră ațintiți asupra imitației de diamant.

Partea de jos era suflată cu aur și pătată cu grăsime, dar văzu imediat ceea ce n-ar fi observat niciodată la doisprezece ani.

Nu era o imitație.

Se aplecă deasupra lui, fredonând ușor, temându-se să-l apuce.

Cu greu izbuti să se stăpânească și să șteargă vaselina de pe suprafața pietrei.

Fusese tăiată într-o formă de brioletă încântătoare. Fațetarea era foarte similară cu cea a pietrei lui Mehdi. Dar diamantul acesta fusese tăiat mai devreme decât cel al lui Mehdi, într-o perioadă când nu se cunoșteau atâtea tehnici sofisticate.

Două treimi din partea de jos a gemei erau acoperite de suflul de aur și-l curăță tremurând, deschizând o fereastră, apoi spălă diamantul în baie, împrăștiind pe jos substanța de șlefuit.

Aprinse lampa electrică de la piciorul microscopului și așeză diamantul deasupra. Lupa aparatului se umplu de structura internă a pietrei.

Avea o culoare superbă; aurie, dar mai caldă decât a aurului.

Lumina intensă a soarelui se strângea în corpul lui.

Foc minunat.

Puritate.

Sfârșindu-se brusc într-o porțiune lăptoasă și o pată brutală, întunecată, aproape de vârf.

Știa ce era diamantul înainte de a vedea defectul:

— *Asta* încercai să-mi spui! i se adresă el tatălui dispărut.

Se așeză în fața lui.

Îl atinse.

Prin degetele lui se reluă legătura cu amintirea și promisiunea Templului din Ierusalim.

Cu îndelungata tăcere a tainiței din Valea lui Achor.

Cu Sfânta *Maskura* din moscheea din Acra.

Cu păcatul sângeros al Inchiziției spaniole.

Cu Majestatea Sacră a papalității.

Toate acestea fuseseră suspendate de-a lungul celei mai mari părți din viața tatălui lui într-un borcan cu o unsoare chimică.

După un timp, deveni conștient că emitea sunete, zgomote ciudate.

La etajul superior se deschise ușa soților Lawrenson.

— Dacă-ți spun că el e! Probabil îi e rău, o auzi pe menajeră spunându-i soțului ei.

Pașii lui Sid Lawrenson se auziră coborând scările. În ciuda orei târzii, Harry puse mâna pe telefon.

— Piatra lui Mehdi e cea care a fost furată de la Muzeul Vaticanului, îi spuse el lui Saul.

— …ce dracu, hotărăște-te odată! Spuneai că nu e Diamantul Inchiziției!

— Nu este. Sunt două diamante diferite. Pe al doilea vreau să-l returnez Romei. Oamenii dumitale cu bani ar dori să-l doneze înapoi Vaticanului? Nu mai țin cont de banii mei de cheltuială.

Netscher era ultragiat:

— Ce tot spui? Au fost de acord să cumpere ceva important pentru istoria evreilor. O să-mi spună să găsesc un grup de catolici bogați, care să-l cumpere.

— Ascultă-mă, Saul, vor primi mai mult decât dau, începu Harry, explicându-i apoi totul din fir a păr.

— Sunt paisprezece donatori, zise Saul în cele din urmă, uluit. Cu doisprezece dintre ei ar trebui să discut mult, dar în cele din urmă i-aș convinge. Dar doi dintre ei nu l-ar dona Bisericii Catolice în nicio circumstanță.

— Atunci contribui eu cu două părți, zise Harry.

— Asta înseamnă foarte mulți bani. Ce-ți pasă dacă pun sau nu la loc diamantul în mitra Papei?

— Până la urmă, e un obiect de furat. Este… o obligație de familie.

Îl ura pe Peter Harrington pentru că-i evaluase conștiința atât de precis.

— Spune-le că li se va mulțumi într-o ceremonie specială. Poți să-i convingi, Saul, adăugă Harry blând.

Netscher oftă.

Monseniorul Peter Harrington îl întâmpină la Roma și merseră direct la Sfântul Scaun.

Harry îi telegrafiase și cardinalului Pesenti, spunându-i doar că un grup de filantropi cumpărase diamantul galben furat și acum îl returna Muzeului din Vatican.

Cardinalul le ieși în întâmpinare:

— *Molte grazie,* murmură el. Ce gest generos și amabil!

Și îi conduse în biroul lui. Se așezară la masă și Harry scoase din servietă diamantul, iar cardinalul îl luă în mână, privindu-l aproape neîncrezător:

— Mulțumesc lui Dumnezeu că te-a trimis să pui la loc Ochiul lui Alexandru în mitra lui Grigorie, domnule Hopeman.

— Acesta nu este Ochiul lui Alexandru, Eminența ta.

Cardinalul era nedumerit:

— Telegrama spunea că ne returnezi diamantul furat.

— Aceasta este piatra pe care am cumpărat-o în Israel – diamantul pe care hoții de bijuterii l-au smuls din mitra aflată la muzeul dumneavoastră. Dar nu este diamantul tăiat de Julius Vidal, strămoșul meu și donat apoi bisericii.

— Nu înțeleg.

— Diamantul pe care-l ții în mână a substituit originalul, Eminența ta. Cu mult înainte de furtul din zilele noastre.

Amândoi îl priveau neîncrezători.

Peter Harrington clătină din cap:

— Avem descrieri excelente; mi-e greu să cred că s-ar fi putut face o asemenea substituție.

— Diamantul a fost trimis în afara Vaticanului numai de două ori, spuse Harry. Una dintre ocazii a fost aceea în care tatăl meu a reparat mitra la Berlin, remontând piatra. Registrele dumneavoastră vor confirma că diamantul pe care l-a returnat firmei Sidney Luzzatti & fiii din Neapole era acesta, cel care-i fusese trimis. Pe atunci, el știa că acesta nu era cu adevărat Diamantul Inchiziției, pentru că-l avea pe acela în seiful lui. Dar a descris în jurnal gema fără defect ca fiind Diamantul Inchiziției, jucându-și rolul lui într-o șaradă veche de 350 de ani. Substituția nu putea fi făcută decât în cealaltă ocazie, pe la 1590, de către alt strămoș al meu, Isaac Vitallo din Veneția, bijutierul care a montat diamantul când a fost confecționată mitra.

Și le spuse ce descoperise în atelierul lui în urmă cu două seri:

— Poate că Vitallo era un hoț de rând; poate că a simțit că are un motiv suficient pentru a face ceea ce a făcut. Nu știu decât că, de atunci înainte, familia mea a păstrat acest secret și diamantul.

— A trecut mult timp, spuse Peter Harrington.

Harry dădu din cap:

— Au fost perioade teribile pentru evrei. Poate că mica lor răzbunare le aducea o oarecare satisfacție.

— De ce nu ți-a spus tatăl dumitale despre asta?

— A așteptat prea mult. Cred că pentru el secretul era stânjenitor, un anacronism, ridică Harry din umeri. Răzbunarea este un anacronism. E timpul să-l scoatem din ascunzătoare.

Cardinalul Pesenti era fascinat:

— Piatra aceasta este extrem de valoroasă, spuse el, ridicând-o în mână. Asta înseamnă că diamantul pe care l-a substituit Vitallo cu asta – Ochiul lui Alexandru – valorează mult mai mult?

— E practic neprețuit.

— Intenționați să-l returnați Bisericii, conchise cardinalul imediat.

— Nu, Eminența Ta.

Se priviră în ochi. În atmosferă se produse o schimbare subtilă.

— A fost furat de la Maica Biserică. Ai hotărât să ne dai înapoi piatra aceasta mai puțin valoroasă. Dar de drept, Ochiul lui Alexandru este al nostru, nu-i așa?

— Noi îl numim Diamantul Inchiziției. Înainte de a fi al Bisericii, a aparținut unui om care a fost ars de viu pentru că era evreu.

Peter Harrington își drese vocea în tăcerea care urmă:

— Nu ai niciun drept, Harry! exclamă el răgușit.

— Am toate drepturile. Dacă lucrul acesta nu se poate face cu Ierusalimul, în schimb diamantul poate fi proprietatea mai multor persoane. Am luat măsuri pentru a fi donat muzeului din Israel, muzeului de aici, din Vatican și muzeului iordanian din Amman. Va fi expus la fiecare muzeu prin rotație permanentă, timp de câte cinci ani la fiecare.

Gura cardinalului semăna cu o tăietură, maxilarul îi era rigid. Dar privindu-l cum se străduiește să-și controleze emoțiile, Harry văzu uimit că ceea ce inundase ochii prelatului nu era mânia.

Bernardino Cardinal Pesenti dădu din cap:

— Era timpul, încuviință el și-i întinse mâna lui Harry:

A sosit timpul să ne vindecăm vechile răni, domnule Hopeman.

28

GARDIANUL

Îi telefonă lui David Leslau și petrecu mult timp răspunzând pe bani grei la întrebările lui încântate.

Până la urmă, David începu să râdă:

— Mai spune-mi o dată. Unde l-ai găsit? într-un borcan de… ce? Doamne, uite aici greșesc eu. Nu sap niciodată în Cincinnati, în spatele blocului.

Nu știa de ce, dar nu prea-i plăcu hazul pe care-l făcea David.

— Cum merg săpăturile? reuși să-l întrebe în cele din urmă.

— Promițător, găsim tot felul de semne. Dar încă nu suntem răsplătiți.

— Ce fel de semne?

— Îți scriu. Raportul complet.

Încercă să reintre într-o rutină de lucru. Poveștile din presă despre furturile din muzee atrăgeau după sine alte furturi, așa că muzeele care primeau diamantul doriră să facă publicitate achiziției cu foarte mare grijă, în cercul lor și Harry fu de acord. Publicitatea nu strică în afaceri, dar niciun om al diamantelor nu vrea să-și vadă chipul în ziare, ca un afiș pus pentru tâlhari.

Începu să petreacă mai mult timp decât era necesar pe strada Patruzeci și șapte, atras de începuturile carierei. Chiar și atunci când atelierele și magazinele erau închise și rămâneau doar negustorii mărunți, se așeza și el la masa lor în prăvăliile de delicatese, le evalua pietrele atunci când i-o cereau, asculta și spunea povești despre diamante. Cunoscu oameni pe care nu-i băgase în seamă. I se părea că toți sunt israeliți; pe stradă se vorbea mai multă ebraică decât oriunde.

Știa ce trebuia să se forțeze să facă. Cunoscu o femeie frumoasă la Asociația Diamantelor. Mirosea frumos a săpun și doar a o boare de altceva și o invită la masă de două ori. Când o rugă să meargă undeva cu el câteva zile, ea fu de acord îndată. Merseră cu mașina în Pennsylvania, la un han de lângă niște ferme Amish care arătau ca și cum ar fi pozat pentru ilustrate. Ea își dădea licența în drept la Fordham și dorea să se transfere în Asociație, din compartimentul de cercetare în cel juridic. Îi spuse cu franchețe că i-ar fi considerat ajutorul bine-venit.

Vorbi foarte mult despre un loc în industria acțiunilor de prejudiciu. Trupul ei slab era sexi, dar pielea îi era palidă și la fel îi era și personalitatea.

Pe drumul către casă, opri la Newark pentru masă și văzu un număr din *New York Times* al cărui colț din stânga al primei pagini era ocupat de știrea că, în urmă cu câteva ore, David Leslau de la Hebrew Union College descoperise unul dintre heruvimii Templului lui Solomon.

Silueta nu era idilică. Era mică, abia de vreo cincizeci de centimetri înălțime, o ființă combinată între om și fiară, cu față de bărbat, trup de leu și aripi de vultur lăsate în Jos. Acestea acoperiseră cândva – de necrezut! – chivotul Legii!

Fusese sculptat dintr-un fel de lemn pe care încă nu-l identificaseră, pentru că se sfărâma la atingere. Peste lemn era un înveliș de aur bătut. Ziarul cita un specialist care observase că aurul respectiv conținea patru la sută argint, acesta fiind o impuritate naturală și se mai adăugase aramă, în proporție de zece la sută, pentru soliditate. Aliajul de aur era destul de pur, astfel încât nu se produsese aproape deloc oxidarea; totuși, suprafața era acoperită cu o peliculă cafenie, probabil de la o substanță chimică.

Harry ar fi vrut să alerge la cel mai apropiat avion. Dar nu făcu decât să-i trimită lui Leslau o telegramă de două cuvinte: *Yasher*

koach. Bravo. Apoi se scufundă din nou în relatările din ziare.

Heruvimul fusese știrbit de sapa unui lucrător, dar o veche tăietură zimțată din partea de jos dovedea că fusese cândva atașat de ceva – capacul chivotului. În primele relatări din presă nu se menționa nimic despre Sulul de Aramă sau despre altcineva care ar fi lucrat la proiect, dar în după-amiaza aceea, Harry începu să primească telefoane de la reporteri și scriitori. Îi trimise pe toți la Hebrew Union College. După câteva zile, apărură mai multe detalii, inclusiv o descriere a manuscrisului. Era evident că David îi pomenise numele cu generozitate, dar ziarele scriau despre el ca despre un „negustor de diamante și un cercetător diletant". În *Newsweek* fu caracterizat drept un criptolog amator.

U.S. News & World Report scria că profesorul Leslau îi datora ajutor pentru localizarea tainiței lui Tamar Strauss-Kagan, soția directorului general al Ministerului de Interne.

Se măritase.

Încercă să nu se gândească la ea, dar în subconștient, nu putea renunța. Cu câteva luni înainte i s-ar fi părut imposibil să trăiască o asemenea durere.

AI 138 BZ LB NY ȘTIRILE DIN ZIARE INFECTE
NU DILETANT VIRGULĂ TU STOP ATÂT DE MULT DE LUCRU EXCLAMARE VINO SĂ MĂ AJUȚI

LESLAU

Dragă David,

Sunt mândru că l-ai găsit pe gardianul de aur. Chiar era îngropat în argilă la douăzeci și trei de cubiți? E un detaliu pe care presa nu-l menționează.

Nu mai trebuie să-ți spun câte probleme se ivesc în continuare. Mă îndoiesc că există o cheie unică la Manuscrisul de Aramă.

Fiecare tainiță va trebui abordată ca un puzzle separat. Am citit că ți-ai

descoperit heruvimul cu fața către nord. Fără îndoială, celălalt zace îngropat cu fața către sud și arca e ascunsă undeva între cele două taine. Dar cel de-al doilea heruvim poate fi departe de Ein Gedi – poate la Muntele Hermon. Asta ți-ar reduce cercetarea cam la toată țara.

Șacalii vor încerca să muște din autenticitatea heruvimului; un „expert" afirmă deja că statueta e babiloniană. Trebuie să te apuci să-ți scrii lucrările pentru societățile academice.

Realitatea e că vei avea nevoie de o echipă din cei mai buni specialiști. De calibru mare. Și adevărul e ăsta: ca învățat, sunt un diletant care și-a făcut cea mai importantă descoperire în sertarul biroului propriu. Ca negustor, sunt un profesionist (Diamant de vrei, de la Hopeman iei), ceea ce Dylan Thomas numea „un comerciant călător sângeros", cu atâta dispreț. Nu vorbim rău de morți, dar era un prost teribil de talentat. Lumea are nevoie de negustori cum are și de poeți.

Pentru o clipă, când ți-am primit telegrama atât de prietenoasă, m-am gândit să lucrez pentru tine la vară. Dar cineva trebuie să aibă grijă și de magazin și la vară îmi voi învăța fiul să șlefuiască diamante.

Abia aștept să vă revăd când vă întoarceți la New York.

Până atunci, transmite-i lui Rakhel complimente de la prietenul tău,

HARRY

Îl supăra faptul că nu putea să uite. Într-un magazin de fructe de pe bulevardul Madison văzu mere lunguiețe, parcă desenate de Modigliani, cu pielița de un galben cu îmbujorări ușoare, exact ca desenul acela de pe magazia fermierului druz din Majdal Sharns.

Vânzătoarea nu-i putu spune decât că sunt turcești, dar la depozit cunoșteau sortimentul.

Kandil Sinap. Îi plăcea până și numele. Sună la Corneli și un pomicultor îi spuse că se găseau cu greu în statul New York, dar putea cumpăra un lot de arbori de la serele din Michigan. Harry comandă trei pomi care aveau să-i fie plantați în livadă în primăvara viitoare.

Într-o dimineață, mergând pe bulevardul Park, o văzu pe Tamar.

Guvernele își trimiteau oficialii peste hotare tot timpul și ei puteau să-și ia și nevestele cu ei.

Se repezi în îmbulzeală, strecurându-se pe lângă oameni. O văzu din nou, da, era Tamar. Până la moarte ar fi recunoscut mersul acela. *Statura ta aceasta e asemenea unui palmier și cât de frumoși sunt pașii tăi în sandale, o, fiică de prinț!*

Ea se opri să privească rochiile dintr-o vitrină și el o ajunse din spate, o atinse pe braț și-i rosti numele și o față brună pe care n-o mai văzuse niciodată îl privi un moment, apoi femeia se îndepărtă.

Se așezară în primul rând al sinagogii. Della pregătise câteva surprize. Îi dăduse voie lui Jeff să-i numească pe oamenii care urmau să aibă funcții de onoare și Saul Netscher fu chemat la altar să recite binecuvântarea patriarhului în locul bunicilor lui morți. Când fu chemat și el, lui Harry îi făcu plăcere. Emoțiile începură cu rolul fiului, dar Jeff recită războiul dintre Gog și Magog corect și de bună credință, de parcă asta ar fi făcut de-o viață. Pe la mijlocul povestirii, mâna lui Harry o găsi pe a Dellei. Doar Walter Lieberman nu era acolo. Se ținură strâns de mâini chiar și când rabinul le ceru să se ridice în picioare și să repete rugăciunea: *Binecuvântat ești Tu, Doamne, împărat al universului, care ne ții în viață și ne sprijini și ne-ai adus în această zi fericită.*

A doua zi dimineața, Jeff îl trezi devreme și luând undița cea nouă, porniră la râu. Se cățărară pe pietre și Jeff legă o plută roșu cu alb. Avea vântul în spate și a doua oară aruncă la o distanță bună. Pe apă era ceață. Un animal mic – o vulpe? – alerga pe malul îndepărtat; Harry nu știa dacă o văzuse și Jeff.

— Bang, îl sperie fiul lui, râzând încetișor.

— A fost o zi mare ieri, se exprimă el.

— Hmm, făcu Jeff, întinzând undița. Știi ce nu înțeleg? De ce tu ai

fost chemat al doilea la altar?

— Aparțin tribului leviților.

— Trib? Ca la indieni?

— Exact ca la indieni.

Apoi Harry îi explică faptul ca cele trei triburi inițiale se reduseseră la trei:

— Kahanii, descendenții preoților, sunt chemați primii. Apoi leviții, ai căror înaintași au fost oficiali ai Templului, poeți și muzicieni. Și apoi israeliții, din toate celelalte triburi care au fuzionat.

Jeff aruncă din nou:

— De unde știi că ești levit?

— Mi-a spus tata și el știa de la tatăl lui.

— Hei!

Fiul lui prinse un pește, îl pierdu imediat și apoi mai aruncă o dată, foarte repede. De data asta, manevră bine și prinse ceva:

— E bun de ceva, ce zici?

— De masă.

— O să-i spun și eu fiului meu, zise Jeff, întinzându-i peștele. Îl ținură amândoi o clipă, umed și viu, ca într-un ritual.

— Așa sper și eu, întări Harry.

În noiembrie, primi o scrisoare în care i se cerea să facă o depunere la Corporația Diamantelor pentru următoarea expediție, dându-i-se datele când urma să facă depuneri de-a lungul anului următor. Asta însemna că fusese ales să-i urmeze tatălui lui în grupul celor Două Sute Cincizeci. Nu află niciodată de ce succesiunea nu se făcuse mai devreme sau pe ce bază fusese ales, dar știa că, de acum înainte, viața îi va fi marcată de pachetele pe care le va primi regulat de la Londra, de zece ori pe an.

Nu se simțea vinovat pentru viața pe care o ducea, pentru averea lui; totuși, fu cuprins de neliniște citind despre un nou atac cu

rachete care lăsase mulți răniți în Kiryat Shemona. Se gândi la rabinul din Kiryat Shemona care-l ajutase să-l găsească pe soțul lui Rakhel Silitsky și speră că rabinul, soția și copiii lui nu pățiseră nimic.

Diminețile, în loc să meargă direct spre Bulevardul Cinci, parca uneori lângă strada Patruzeci și șapte. Trecea pe lângă grupuri de bărbați scunzi și bărboși, care vorbeau încet, pe trotuare sau în pragurile ponosite care constituiau biroul lor, scoțând averi frumoase din buzunarele lor, din plicuri modeste. La clubul diamantelor, depășea camera de vizionare, unde se examinau pietre și mergea direct la capelă. Unii preoți făcea slujbe în fiecare dimineață în autobuzele care-i duceau către strada Patruzeci și șapte din ghetourile lor moderne. Mai rămâneau totuși destui pentru a constitui un consiliu și în capelă, format din zece oameni care rosteau rugăciunile de doliu. Pentru Harry, nu avea niciun sens să rostească rugăciuni pentru tatăl lui în astfel de momente arbitrare, dar nu se simțea deloc îndemnat spre logică.

Iarna se înăspri și țara ardea în neștire petrol arab. În diminețile geroase, tăia lemne cu Sid Lawrenson, curățând crengile merilor din livadă. Astfel, avu ocazia să aleagă locurile unde dorea să planteze copacii cei noi, Kadil Sinap. Se simțea ca un pom care și-a format în sfârșit o rădăcină.

Viața i se așeza și era marcată de pietre. La cimitir, văzu că alți vizitatori lăsaseră șapte pietre de prund pe mormântul tatălui lui, unde dorea să înalțe în primăvara viitoare o piatră funerară. Se hotărî să-i dea lui Jeff granatul; poate că piatra aceasta a tribului lor avea să fie transmisă viitoarelor generații fără secrete, printr-o tradiție mai sănătoasă. Nu se mai gândi aproape deloc la gema galbenă pe care o cumpărase în Israel, acum din nou în siguranță în mitra lui Grigorie. Se gândea mai des la Diamantul Inchiziției, întrebându-se dacă vreodată, în mijlocul treburilor ei de la muzeu, femeia cu piele brună se oprea să-l privească. În nopțile fără somn,

când temeri fără nume se târau din timpuri și gene străvechi spre sufletul lui, făcându-l să tremure cuprins de fiori de neînțeles, bântuit de țipete pe care nu le auzise niciodată, se gândea la cele șase diamante ale lui Alfred Hopeman. Dar nu regretă niciodată că nu se mai aflau în sertarul vechiului birou din ținutul Westchester.